

ROČENKA

zahraničnej politiky
Slovenskej republiky

2 0 0 5

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o.

Bratislava 2006

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava
2006

Editor:

Peter Brezáni

Edičná rada:

Vladmír Bilčík, Peter Brezáni, Alexander Duleba, Ivan Korčok, Milan Nič, Urban
Rusnák, Tomáš Strážay, Štefan Šebesta a Peter Weiss

Jazyková redaktorka:

Otília Škvarnová

ISBN 80-969186-7-2

Obsah

Predhovor	5
1. Slovenská republika v Európskej únii	
<i>Aneta Világi</i>	
Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu	9
<i>Vladimír Bilčík</i>	
Slovenská republika a rozšírenie Európskej únie	15
2. Bezpečnostná politika Slovenskej republiky	
<i>Vladimír Tarasovič</i>	
Vývoj bezpečnostnej politiky NATO a EÚ roku 2005 v kontexte bezpečnostnej a obrannej politiky SR	25
<i>Miroslav Kysel</i>	
Reflexia základných bezpečnostnopolitických dokumentov v praxi	39
3. Slovenská republika v medzinárodných organizáciách	
<i>Ivo Samson</i>	
Príprava Slovenskej republiky na nestále členstvo v Bezpečnostnej rade OSN	53
<i>Peter Lizák</i>	
Slovensko vyznáva hodnoty OBSE upevňujúce demokraciu a bezpečnosť	67
<i>Tomáš Strážay</i>	
Regionálne iniciatívy v strednej Európe roku 2005 – od tematickej profilácie ku komplementarite postojov?	79
4. Priority slovenskej zahraničnej politiky	
<i>Alexander Duleba</i>	
Vzťahy s Ukrajinou ako priorita zahraničnej politiky SR	91
<i>Eliška Sláviková</i>	
Slovenská politika voči západnému Balkánu	101

5. Nástroje zahraničnej politiky Slovenskej republiky

Peter Hulényi

Pomoc pod značkou SlovakAid 115

Tomáš Taraba

SARIO ako subjekt zahraničnoekonomickej politiky SR 123

Olga Gyárfášová

Názory verejnosti na vybrané témy zahraničnej politiky 133

6. Prílohy

Chronológia dôležitých zahraničnopolitických udalostí v roku 2005 151

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2005 167

Prehľad vybraných dokumentov a materiálov vlády SR v roku 2005 177

Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných

vzťahov a európskych záležitostí 191

Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých

ďalších krajín 200

Zoznam konzulátov v Slovenskej republike 207

Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, stálych misí,

generálnych konzulátov a slovenských inštitútov 209

Zoznam konzulárnych úradov Slovenskej republiky vedených

honorárnymi konzulmi 217

Počty príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky v súčasných

misiách na podporu mieru 223

Predhovor

Rok 2005 bol pre slovenskú zahraničnú politiku osobitý. Bol prvým rokom plného členstva v rámci euroatlantických štruktúr. Slovenská republika sa vyrovnávala s otázkou, ako implementovať svoje nové priority v novom prostredí. Ambíciou *Ročenky zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2005*, ktorá sa dostala do vašich rúk, je na zodpovedajúcej úrovni a s možnosťou zachytenia perspektívnych trendov hľadať odpovede na nové súvislosti, ktoré sú pre Slovensko v rámci širšieho globálneho kontextu čoraz aktuálnejšie. K tomu, ako Slovenská republika zvládla realizovať svoje zahraničnopolitické priority, sa vyjadrilo 12 autorov, ktorí slovenskú zahraničnú politiku v roku 2005 rozanalyzovali z rozličných uhlov pohľadu.

Tohtoročná edícia *Ročenky* sa zamerala na päť okruhov, ktoré charakterizovali zahraničnopolitický vývoj v minulom roku. Ide najmä o naše členstvo v EÚ a NATO, ako aj širšie pôsobenie Slovenska v rámci medzinárodných organizácií a implementáciu priorít slovenskej zahraničnej politiky.

Prvým okruhom, ktorý je zložený z dvoch častí, je pôsobenie SR v Európskej únii. Tému diskurzu k ústavnej zmluve rozpracovala Aneta Világi z RC SFPA, ktorá sa vo svojom príspevku sústredila najmä na vývoj ratifikačného procesu ústavnej zmluvy v SR, ako aj na dosah neúspešnej ratifikácie tohto dokumentu v Holandsku a vo Francúzsku. V závere svojej štúdie navrhuje, aby slovenská diplomacia využila obdobie stagnácie na formulovanie vlastných priorít v prípade otvorenia diskusie o ďalšom postupe po neúspešnom uzavretí ratifikácie zmluvy. Vladimír Bilčík z RC SFPA, vedúci výskumného programu *Európska integrácia*, mapuje oficiálne postoje i východiská SR k rozšíreniu EÚ a zaoberá sa hlavnými bodmi diskusie o ďalšom rozšírení v roku 2005 vrátane problematiky absorpčnej kapacity únie.

Druhú časť *Ročenky*, venujúcu sa bezpečnostnej politike, otvára príspevok analytika *Centra pre európske a severoatlantické vzťahy* Vladimíra Tarasoviča, ktorý sa vo svojej analýze zamerá na zhodnotenie kľúčových udalostí, resp. zmien z pohľadu EÚ a NATO a analyzoval najzásadnejšie bezpečnostnopolitické dokumenty prijaté Slovenskou republikou v uplynulom roku. Uplatnenie týchto dokumentov v praxi hodnotí v druhom príspevku tohto okruhu analytik RC SFPA Miroslav Kysel.

Príspevok Iva Samsona z RC SFPA otvára tretiu časť publikácie s názvom *Slovenská republika v medzinárodných organizáciách*. Vo svojej štúdií sa venoval kandidatúre a príprave Slovenskej republiky na členstvo v Bezpečnostnej rade OSN, ako aj základným východiskám, princípom, prioritám a možným dilemám pôsobenia SR v BR OSN.

Pôsobenie Slovenskej republiky v OBSE aj s vyhliadkami do budúcnosti spracoval Peter Lizák z Ministerstva zahraničných vecí SR. Už tradične sa zhodnoteniu kľúčových bodov i problematických momentov, ktoré hrajú z hľadiska fungovania Vyšehradskej štvorky, Stredoeurópskej iniciatívy i Regionálneho partnerstva zásadnú rolu, venoval Tomáš Strážay z RC SFPA. Cieľom jeho analýzy je aj vytypovanie oblastí spolupráce, ktoré by jednotlivé zoskupenia mohli naplňať z krátkodobého i zo strednodobého hľadiska.

Predposledným okruhom je hodnotenie realizácie zahraničnopolitických priorít SR. Vývojom slovensko-ukrajinských vzťahov sa zaoberá riaditeľ RC SFPA Alexander Duleba. Vychádzajúc zo stručnej genézy slovensko-ukrajinských vzťahov, považuje roky 2004 a 2005 za naozaj prelomové najmä z hľadiska prístupu Slovenska k Ukrajine. Navyše zdôrazňuje, že až v roku 2005 sa začali v praxi črtať obrysy povstupovej východnej politiky SR, ktorá zodpovedá záujmom Slovenska a zároveň môže byť významným príspevkom do spoločných politík EÚ a NATO. Príspevok Elišky Slávikovej z občianskeho združenia *Človek v ohrození* reflektuje východiská, ktoré formovali rozhodnutie definovať západný Balkán ako zahraničnopolitickú prioritu SR, hodnotí, ako sa Slovensku darí tento zámer premietnuť do praxe na rôznych úrovniach, rozoberá bilaterálne vzťahy s jednotlivými krajinami regiónu, ako aj na pôde EÚ a hľadá odpovede, kde si môže v budúcnosti SR hľadať priestor na svoje pôsobenie.

Nástroje slovenskej zahraničnej politiky sú témou posledného tematického okruhu *Ročenky*. Je logické, že súčasťou tejto kapitoly je aj náš najdôležitejší bilaterálny nástroj – rozvojová pomoc. Podobne ako v minulom roku, i tentoraz sa mu venoval Peter Hulényi z Ministerstva zahraničných vecí SR, ktorý podrobnejšie analyzuje to, čo sa v oblasti poskytovania rozvojovej pomoci podarilo dosiahnuť v roku 2005, pričom pripomína výzvy, ktoré stoja pred *SlovakAid* roku 2006. Zahraničnoeconomickej politike Slovenska a významu a postavenia *Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu* ako subjektu tejto politiky sa venuje Tomáš Taraba zo SARIA. Analýzu názorov verejnosti na vybrané zahraničnopolitické problémy už tradične spracovala Oľga Gyárfášová z *Inštitútu pre verejné otázky*, ktorej výskum signalizuje, že v názoroch verejnosti na zahraničnopolitické témy a účinkovanie Slovenska na medzinárodnej scéne nastali v roku 2005 viaceré pozitívne posuny a že dobiehanie deficitov spôsobených predchádzajúcim nepriaznivým historickým vývojom je na správnej ceste.

Okrem príspevkov obsahuje táto publikácia chronológiu najdôležitejších udalostí v zahraničnej politike SR za príslušný rok, vybrané politické dokumenty a ďalšie informácie (o štruktúre a predstaviteľoch MZV SR, zoznam diplomatických misií a predstaviteľov SR v zahraničí, diplomatického zboru v SR, o vojenských misiách v zahraničí atď.).

Pevne verím, že publikácia poslúži všetkým, ktorí majú záujem o zahraničnú politiku Slovenska a jej vývoj v roku 2005.

Peter Brezáni

Slovenská republika
v Európskej únii

Aneta Világi

Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu¹

Aj keď v histórii európskej integrácie sa diskusie o konečnom smerovaní Európskej únie, tzv. *finalité*, začali už v 50. rokoch 20. storočia, text, ktorý vo svojom názve nesie termín ústava a ktorý mnohým federalistom vlieval nádej, že sa európska integrácia uberie smerom k federálnemu štátu, vznikol až v poslednom období.

Novodobú históriu ústavy pre Európu možno mapovať od roku 2000, keď na pôde Humboldtovej univerzity vystúpil nemecký minister zahraničných vecí Joschka Fischer so svojim zásadným prejavom, v ktorom oživil myšlienku vytvorenia európskej ústavy. V nasledujúcich mesiacoch sa do diskusií o potrebnosti, výhodách a nevýhodách takéhoto kroku zapojili ďalší významní predstavitelia európskej politiky. Po neuspokojivých výsledkoch rokovaní o *Zmluve z Nice* (december 2000) a následnej výzve *Laekenskej deklarácie* (december 2001) sa úlohy pripraviť návrh ústavy pre EÚ nakoniec samozvane zhostil *Konvent o budúcnosti Európy*. Text, ktorý vzišiel z rokovaní tohto konventu, a ako mnohí kritici uvádzajú, najmä z dielne Valéryho Giscarda d'Estaigne, bol Európskej rade prvýkrát predložený v decembri 2003. Keďže predstavitelia členských krajín sa nedohodli na konečnej podobe textu ústavnej zmluvy (ÚZ), dokument sa po rokovaníach a úpravách vrátil na ich stôl v júni 2004, keď následne došlo k jeho schváleniu. *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu*² bola podpísaná zástupcami všetkých členských štátov EÚ v októbri toho istého roku v Ríme. Rok 2005 bol tak pre ÚZ kľúčový – bol to rok ratifikácie.

Tam, kde konvent do veľkej miery zlyhal – v otázke zabezpečenia širokej verejnej diskusie o budúcnosti EÚ –, mal jeho úlohu prebrať ratifikačný proces a najmä diskusia o zmluve v každom členskom štáte, ktorá mala predchádzať samotnej ratifikácii.

¹ Tento príspevok vznikol vďaka výskumnému grantu Ministerstva zahraničných vecí SR, na ktorom pracovali Aneta Antušová a Vladimír Bilčík. Prezentuje výlučne názory autorky.

² V tomto texte sa na pomenovanie *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu* používa aj termín ústavná zmluva a skratka ÚZ.

Očakávalo sa, že práve verejná debata a účasť na nej prinúti politických lídrov jasne špecifikovať svoj postoj k ďalšiemu smerovaniu únie. Dnes už možno konštatovať, že rozprúdiť verejnú debatu o budúcnosti európskej integrácie v členských krajinách sa podarilo len čiastočne. Pre štáty, v ktorých ÚZ ratifikoval parlament, je charakteristická absencia akejkolvek verejnej diskusie o smerovaní únie a v krajinách, kde prebehlo referendum, sa témy dotýkali únie len čiastočne. Pri rozhodovaní zavážili v oveľa väčšej miere domáce politické nálady.

Podobne ako to bolo pri posledných voľbách do Európskeho parlamentu³, aj kampaň k ÚZ (aspoň v tých krajinách, kde prebehla) potvrdila pretrvávajúcu absenciu celoeurópskej dimenzie pri debate o európskych záležitostiach. Napriek tomu, že išlo o jeden a ten istý dokument s rovnako formulovaným textom, verejná debata o ňom, alebo skôr okolo neho, prebiehala v každej krajine v národnom kontexte a tak sa v rôznych krajinách zdôrazňovali rôzne aspekty. Vzhľadom na odlišnú národnú verejnú mienku sa nezriedka stávalo, že ten istý argument bol v rozličných národných kontextoch použitý rozdielne. Príkladom môže byť posilnenie *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky* (SZBP), ktoré malo v tradične neutrálnych krajinách skôr negatívnu konotáciu a slúžilo na argumentáciu v neprospech ÚZ, zatiaľ čo v ostatných krajinách, kde je verejná mienka naklonená dôraznejšiemu presadzovaniu sa EÚ na medzinárodnej scéne, slúžilo v prospech ratifikácie zmluvy.

Apatické more a ostrovčeky „pozitívnej deviácie“

Slovenská spoločnosť už počas obdobia prípravy textu ústavnej zmluvy začala vykazovať značnú dávku apatie a tento stav pretrval aj počas ratifikačného procesu. Vo zvýšenej miere sa o text zmluvy zaujímali len konzervatívci, a tak sa slovenská debata o ÚZ viedla o témach, ktoré zaujímali najmä túto skupinu – predovšetkým či sa touto zmluvou vytvára z EÚ superštát.

S otázkou, do akej miery mení ústavná zmluva charakter únie, súvisela aj debata o tom, aký spôsob ratifikácie je vhodný v prípade ÚZ. Odborná verejnosť sa polarizovala na tábor tých, ktorí by uvítali ratifikáciu referendum, a tých, ktorí presadzovali schvaľovanie dokumentu v parlamente. Zástancovia referenda uvádzali najčastejšie dva dôvody – prvým bola už spomínaná meniacia sa povaha únie. Podľa *Ústavy SR* by o vstupe krajiny do štátneho zväzku s inými krajinami mali rozhodovať občania v referende a podľa názoru časti tejto prvej skupiny, reprezentovanej najmä konzervatívcami, ÚZ túto situáciu spôsobovala. Druhá časť stúpencov referenda videla v tejto možnosti najmä priestor na skutočnú informačnú kampaň. Odporcovia ratifikácie

³ Pozri napr. Antušová, A.: *Slovenské voľby do Európskeho parlamentu – nechcené dieťa?* In: Listy SFPA, júl – august 2004.

referendom zase zdôrazňovali zbytočné finančné náklady, ktoré s usporiadaním referenda súvisia, pričom nevideli nijaký dôvod na to, prečo by sa referendum malo konať. Táto otázka zatiaľ ostáva nedoriešená, keďže sa čaká na rozhodnutie Ústavného súdu SR. Po schválení ÚZ v parlamente sa totiž skupina občanov Slovenska obrátila so žalobou na tento súd.

Na Slovensku chýbala verejná diskusia, ktorú by vyprovokovali politické strany, médiá alebo informačná kampaň. Avšak už v čase, keď sa začal formovať európsky *Konvent o budúcnosti EÚ*, začal paralelne fungovať slovenský národný konvent o budúcnosti EÚ, ktorý sa v roku 2004 transformoval na *Národný konvent o EÚ*. V rámci tejto platformy prebiehala diskusia o ÚZ a jej dosahoch na jednotlivé sektorové politiky. Diskusia však neupútala väčšiu pozornosť médií, a tak v spoločnosti prevláda názor, že o ÚZ rozhodli poslanci Národnej rady SR bez širšej verejnej debaty.

Medializovaná debata, ktorá na Slovensku prebehla, bola stranícka a dominoval v nej najmä tábor odporcov ÚZ. Tí poukazovali predovšetkým na hrozbu straty suverenity členských štátov prijatím opatrení v ÚZ, na nedostatočnú kvalitu textu zmluvy, na byrokratickú povahu únie a na chýbajúcu zmienku o kresťanských hodnotách v texte preambuly.

Z balíka možných faktorov, ktoré sa podpísali pod spomínanú apatiu, vyberiem len dva – spôsob ratifikácie a sociokultúrne špecifiká slovenskej spoločnosti.

Pre krajiny, v ktorých už došlo k ratifikácii ÚZ národným parlamentom, je charakteristický jeden spoločný zásadný prvok – nijaká alebo veľmi obmedzená verejná debata o ÚZ, ako aj o ďalšom smerovaní EÚ. Spoločným znakom je tiež fakt, že v týchto krajinách bola vo všetkých prípadoch ÚZ schválená drvivou väčšinou poslancov.

Podobne to bolo aj na Slovensku. Úspešnému schváleniu zmluvy v NR SR⁴ predchádzala chabá verejná diskusia. Proti zmluve hlasovali len poslanecké kluby KDH a KSS.

Vo všeobecnosti sa v členských krajinách EÚ stali najdôležitejšími aktérmi v diskusiách o ÚZ národné vlády. Sčasti je to zapríčinené tým, že vo väčšine krajín práve vláda rozhodovala o spôsobe a načasovaní ratifikácie, a sčasti boli vlády nútené prebrať iniciatívu, pretože sa k tomu zaviazali samotným podpisom *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu* v októbri 2004 v Ríme. V čase, keď sa zvažovalo, akým spôsobom prebehne ratifikácia v SR, stúpenci referenda argumentovali, že vypísanie všeľudového hlasovania o ÚZ je potrebné najmä preto, aby sa o dokumente diskutovalo. Odporcovia ratifikácie referendom zase zdôrazňovali, že verejná debata a informačná kampaň môžu prebiehať nezávisle od toho, či sa referendum uskutoční, alebo nie. Dnes je už zrejme, že druhú zo spomínaných možností slovenská vláda nevyužila.

Ďalším faktorom, ktorý podľa môjho názoru ovplyvnil fakt, že na Slovensku verejná debata chýbala, sú špecifiká slovenskej spoločnosti. Slováci neštrajkujú, nemáme vžitú

⁴ Zo 147 prítomných hlasujúcich poslancov vyslovilo súhlas so *Zmluvou zakladajúcou ústavu pre Európu* 116 poslancov, 27 boli proti a 4 sa zdržali hlasovania.

tradiáciu verejne sa angažovať. A ani médiá na Slovensku nezohrávajú tradičnú rolu „strážnych psov“ demokracie. V prípade európskej integrácie to platí dvojnásobne. Do veľkej miery je špecifický prístup k európskym témam spôsobený práve slovenskou skúsenosťou s prístupovým procesom. Samotné členstvo Slovenska v EÚ je stále akoby posvätnou vecou a pôsobenie politikov i verejnosti v európskych záležitostiach pôsobí skôr ustráchané. Malová, Láštic a Rybář vysvetľujú tieto aktuálne stratégie Slovenska ako nového členského štátu prežitou historickou skúsenosťou. „Podobné trendy v prípade Slovenska výrazne poznamenala skúsenosť z uplatňovania politickej kondicionality v rokoch 1994 – 1998.”⁵

Zmluva odsúdená na neúspech?

Ústavná zmluva bola ambicióznym projektom od samého začiatku. Ambicióznym, avšak nie nerealizovateľným. Vzhľadom na skúsenosti, ktoré má EÚ so zavádzaním náročných politických projektov, bolo možné predpokladať, že úspech sa dostaví, ak sa tohto dokumentu zhostí silná politická osobnosť oddaná myšlienke potreby takéhoto dokumentu pre ďalšie smerovanie únie alebo ak vznikne situácia na medzinárodnej scéne, ktorá posunie európsku integráciu o krok vpred. Roku 2005 však ani jedna z týchto podmienok splnená nebola.

Prehľad o aktuálnom stave ratifikácie ÚZ

<i>Ratifikácia referendum:</i> <ul style="list-style-type: none">• úspešná• neúspešná• odložená na neurčito	Luxembursko, Španielsko Francúzsko, Holandsko Dánsko, Írsko, Poľsko, Portugalsko, Veľká Británia, Česko
<i>Ratifikácia parlamentom:</i> <ul style="list-style-type: none">• úspešná• úspešná, ale ratifikačný proces zatiaľ neukončený• odložená na neurčito	Cyprus, Grécko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Rakúsko, Slovinsko, Taliansko, Belgicko, Estónsko Nemecko, Slovensko Fínsko, Švédsko

⁵ Malová, D. – Láštic, E. – Rybář, M.: *Slovensko ako nový členský štát Európskej únie: Výzva z periferie?* Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 2005, s. 25.

Dňa 14. júla 2005 Ústavný súd SR pozastavil ratifikáciu ústavnej zmluvy, keď prijal sťažnosť 13 občanov, ktorí argumentovali tým, že nevypísaním referenda v otázke ÚZ boli porušené ich občianske práva. Sťažnosť bola podaná proti uzneseniu NR SR č. 1 596 z 11. mája 2005, ktorým NR SR vyslovila súhlas so zmluvou o ústave pre Európu bez toho, aby zároveň schválila ústavný zákon o vstupe SR do štátneho zväzku s inými štátmi. Sťažovatelia, odvolávajúci sa na čl. 127 *Ústavy SR*, v sťažnosti konštatujú, že EÚ by sa v prípade nadobudnutia platnosti ÚZ stala štátnym zväzkom a podľa spomínaného článku slovenskej ústavy môže SR vstúpiť do štátneho zväzku iba na základe ústavného zákona, ktorý sa potvrdí referendum. NR SR vo svojom vyjadrení z 25. augusta 2005 uvádza, že je „sporné, či Slovenská republika vstupuje predmetnou zmluvou do Európskej únie, ktorá má, podľa názoru sťažovateľov, nadobudnúť charakter štátneho zväzku, keď je jej členom od 1. mája minulého roku“. Základný názorový rozdiel teda spočíva v tom, či ÚZ mení povahu únie. Ústavný súd SR vydal predbežné rozhodnutie, ktorým pozastavil vykonateľnosť uznesenia NR SR č. 1 596. Pokiaľ Ústavný súd v tejto veci nerozhodne, ratifikačný proces ÚZ nemožno považovať v SR za ukončený.

Pretože ani v Nemecku sa ešte ratifikačný proces neuzavrel a v ďalších ôsmich krajinách sa ani nezačal, je viac než pravdepodobné, že ani do konca roka 2006 sa osud ÚZ nespecháť. Na vzniknutú situáciu s „problematickými“ krajinami (Francúzsko, Holandsko) a s „otáľajúcimi“ krajinami reagovala aj Rada pre všeobecné záležitosti,⁶ ktorá sa rozhodla predĺžiť obdobie reflexie minimálne o pol roka, teda až dovtedy, keď únie začne predsedáť Nemecko. Nemecká kancelárka Angela Merkelová a francúzsky prezident Jacques Chirac, ktorý po nej prevezme predsednícku stoličku v EÚ, už vyhlásili, že opätovne naštartujú diskusiu a konečné rozhodnutie o osude ústavnej zmluvy by malo padnúť počas francúzskeho predsedníctva.

Ako ďalej, Slovensko?

Pravdepodobnosť, že *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu* bude schválená riadnou procedúrou, je nízka. V snahe zachovať dynamiku integračného procesu by sa preto štátnici a diplomati mali čo najskôr zamyslieť nad zmysluplnou a reálnou alternatívou. Právnický text, ktorý nemúdri otcovia pomenovali „ústava pre Európu“, obsahuje aj menej kontroverzné a najmä užitočnejšie ustanovenia, než je samotný názov. Predovšetkým inštitucionálne inovácie, o ktorých panuje politický konsenzus budovaný aj na verejnej podpore, by mohli únii dodať impulz v čase, keď bezradne prešľapuje na mieste.

⁶ Na zasadnutiach *Rady pre všeobecné záležitosti* (GAC) sa zúčastňujú ministri zahraničných vecí členských krajín EÚ.

Pretrvávajúce obdobie zamyslenia sa by mala slovenská diplomacia využiť na formulovanie vlastných priorít v prípade otvorenia diskusie o ďalšom postupe po neúspešnom uzavretí ratifikácie zmluvy. Vzhľadom na to, že text ÚZ nereflektoval viaceré pôvodné priority SR a situácia sa medzičasom zmenila aj v iných členských krajinách, reflexia o slovenských prioritách inštitucionálneho dizajnu EÚ a o jej kompetenciách by bola namieste.

Referencie

- Antušová, A.: *Slovenské voľby do Európskeho parlamentu – nechcené dieťa?* In: Listy SFPA, júl – august 2004.
- Malová, D. – Láštic, E. – Rybář, M.: *Slovensko ako nový členský štát Európskej únie: Výzva z periferie?* Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 2005.

Vladimír Bilčík

Slovenská republika a rozšírenie Európskej únie

Aj keď Slovenská republika politiku ďalšieho rozširovania Európskej únie oficiálne podporuje, táto podpora má svoje limity. Pri pohľade na hlavné črty pôsobenia Slovenska v EÚ počas roka 2005 vtedajší premiér Mikuláš Dzurinda pred členmi Výboru pre európskej záležitosti Národnej rady SR skonštatoval, že rok a pol po vstupe do únie sa ukázalo, že Slovensko je nielen konzumentom, ale aj spolutvorcom politík EÚ. Pri predkladaní súhrnnej správy o prvom roku členstva SR v EÚ od 1. mája 2004 do 30. apríla 2005 M. Dzurinda vyzdvihol prínos Slovenska najmä pri otvorení prístupových rokovaní s Chorvátskom.¹ Zdá sa, že pri strategických rozhodnutiach o politickom usporiadaní EÚ si predstavitelia SR osvojujú prevažne nadnárodný prístup, podľa ktorého je únia autonómna jednotka „určená predovšetkým na hľadanie politických riešení v záujme spoločného európskeho dobra“.²

Napriek silnej pozitívnej podpore chorvátskych integračných ambícií SR má voči budúceму rozšíreniu EÚ diferencované postoje. Tie sa najmarkantnejšie prejavili pri diskusii o otvorení prístupových rokovaní s Tureckom. Navyše počas roka 2005 začali slovenskí politickí predstavitelia viac prihliadať i na tzv. absorpčnú kapacitu únie pri prijímaní ďalších členských krajín. Na postoj SR zároveň vplýva jej postavenie v rámci

¹ SITA, 20. októbra 2005. Mikuláš Dzurinda okrem prínosu SR pri otvorení prístupových rokovaní s Chorvátskom vyzdvihol aj spustenie programu *Minerva*, ktorý vychádza z *Lisabonskej stratégie*.

² Tento argument som použil v súvislosti s podobou zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ v Bilčík, V.: *Shaping the EU as an External Actor: Slovakia's Shifting Role Conceptions*. In: *Slovak Foreign Policy Affairs*, Vol. 5, No. 2 (Fall 2004), s. 40 – 51. Téma nadnárodného prístupu k EÚ sa venujú Beyers, J. – Trondal, J.: *How Nation-States Hit Europe: Ambiguity and Representation in the European Union*. In: *West European Politics*, Vol. 27, No. 5 (2004), s. 920.

súčasnej EÚ, keďže vo viacerých politických oblastiach stále nie je plne integrovaným členským štátom.

Príspevok stručne mapuje východiská a oficiálne postoje SR k rozšíreniu EÚ a venuje sa hlavným bodom diskusie o ďalšom rozšírení v roku 2005 vrátane problematiky absorpčnej kapacity EÚ. Na záver sa krátko zamýšľa nad možnými zmenami postoja SR k budúcim geografickým limitom Európskej únie.

Východiská SR k politike rozšírenia

Slovenskí politickí predstavitelia podporili politiku ďalšieho rozšírenia únie v období, keď SR vstupovala do EÚ. V roku 2003 Slovenská republika ešte ako prístupujúca krajina súhlasila s navrhovaným plánom na prijatie Bulharska a Rumunska do EÚ roku 2007. Prejavila teda istú prirodzenú mieru politickej solidarity so štátmi, ktoré začali rokovania o vstupe do únie v tom istom čase ako Bratislava, teda vo februári 2000.

Vtedajší premiér M. Dzurinda zároveň nadšene podporil rýchle začlenenie Chorvátska do EÚ. Vzťahy so štátmi západného Balkánu sa zaradili medzi oficiálne priority zahraničnej politiky SR po vstupe krajiny do únie a predseda vlády si vytvoril zvlášť dobrý osobný vzťah s premiérom Chorvátska Ivom Sanaderom.³

Aj vďaka podpore Slovenska a pozitívnym záverom zo zasadnutia Európskej rady v decembri 2004 sa začiatok rozhovorov o vstupe Chorvátska do EÚ plánoval už na jar v roku 2005.

Na druhej strane, v prípade otvorenia prístupových rokovaní s Tureckom Slovensko nezaujalo jednoznačný postoj. Práve naopak, otázka možného rozšírenia EÚ o Turecko vyvolala jednu z najvýraznejších domácich diskusií od vstupu SR do únie. Táto diskusia odhalila celú škálu politických názorov, ktoré sa dotkli politických, geografických a kultúrnych limitov pri úvahách o ďalšom rozšírení EÚ.

Európska rada plánovala rozhodnúť o začiatku prístupových rokovaní s Tureckom na summite v decembri 2004. Na jeseň 2004 sa v rámci koalície vlády M. Dzurindu⁴ *Kresťanskodemokratické hnutie* (KDH) jednoznačne postavilo proti otvoreniu prístupových rokovaní s Ankarou, ako aj proti vstupu Turecka do EÚ a podporilo návrh nemeckých kresťanských demokratov, ktorí Turecku ponúkli tzv. privilegované partnerstvo. Ďalšie dve koalíčné strany – *Slovenská demokratická a kresťanská únia* (SDKÚ) a *Strana maďarskej koalície* (SMK) – spolu s vtedajšou druhou najväčšou

³ Čerstvým dôkazom nadštandardných osobných väzieb medzi oboma politikmi bola prítomnosť I. Sanadera na predvolebnom mítingu SDKÚ 15. júna 2006, keď chorvátsky premiér vyjadril podporu M. Dzurindovi v parlamentných voľbách, ktoré sa v SR konali 17. júna 2006.

⁴ Vládnú koalíciu M. Dzurindu tvorili štyri politické strany: SDKÚ, SMK, KDH a ANO.

opozičnou stranou – *Hnutím za demokratické Slovensko* (HZDS) – vydali opatrné a skôr vlažné, aj keď nie odmietavé vyhlásenia k tejto téme. Otvorenú podporu začatiu prístupových rokovaní s Tureckom deklarovali koaličná strana *Aliancia nového občana* (ANO) a najväčšia opozičná strana *Smer*. Názory politických strán tak v širšom kontexte únie odrážali väčšinové postoje jednotlivých skupín európskych politických strán. Zatiaľ čo väčšina konzervatívnych politických strán v rámci členských štátov EÚ zaujala zdržanlivý až odmietavý postoj, európski socialisti a liberáli naopak podporili ambície Ankary začať priame rozhovory o podmienkach členstva v EÚ.⁵

Skutočnosť, že Národná rada SR uplatnila svoje nové ústavné právo zaviazat členov vlády SR konkrétnym stanoviskom na rokovaní Rady ministrov a Európskej rady prvýkrát práve pri rozhodnutí o začatí prístupových rokovaní s Tureckom, iba podčiarkuje politickú význačnosť tejto otázky. Dňa 30. novembra 2004 prijal parlament uznesenie na základe návrhu vlády SR, v ktorom rozhodujúcou väčšinou poslancov (113 zo 150) zaviazal „člena vlády SR presadzovať na rokovaní Európskej rady taký spôsob začatia rokovaní o vstupe Turecka do Európskej únie, ktorý bude rešpektovať nevyhnutnosť plnenia kritérií a z ktorého nebude vyplývať záväzok Európskej únie prijať Turecko za člena Európskej únie“.⁶ Národná rada SR zároveň odsúhlasila návrh uznesenia, ktoré v rozprave podal poslanec za KDH František Mikloško. Na základe neho parlament „uznáva genocídu Arménov v roku 1915, pri ktorej zahynuli státisíce Arménov žijúcich v Osmanskej ríši, a považuje tento čin za zločin proti ľudskosti“.⁷ Najmä táto deklarácia vyvolala v Turecku zásadné otázky o miere podpory Slovenska tureckým integračným ambíciám.

Slovenská republika sa napokon síce zaradila ku krajinám, ktoré súhlasili s rozhodnutím summitu Európskej rady v decembri 2004, ktoré Turecku ponúкло možnosť začať prístupové rokovania v októbri 2005, postoj SR však veľmi zreteľne naznačil limity oficiálnej podpory tureckému členstvu v EÚ. Tie sa dostali aj do záverov Európskej rady, ktorá v decembri 2004 zdôraznila, že rokovania EÚ s Tureckom budú prebiehať pod prísnyim drobnohľadom Európskej komisie a členských krajín, ich časový horizont sa predpokladá minimálne na desať rokov a začiatok rokovaní negarantuje úspech v podobe plnoprávneho členstva Turecka v Európskej únii.

⁵ Zrejmom výnimkou medzi pravicovým zoskupením európskych politických strán bola britská Konzervatívna strana, ktorá podobne ako britskí labouristi dlhodobo podporuje rozšírenie EÚ o Turecko.

⁶ *Uznesenie NR SR*. In: <http://www.nrsr.sk/appbin/Tmp/Navrh%20uznesenia%20%20NR%20SR.doc>

⁷ *Uznesenie NR SR č. 1 341*. In: http://www.nrsr.sk/sub/language_free/uznesenie_331341.doc.

Postoj SR k rozšíreniu EÚ v roku 2005⁸

Počas roka 2005 sa premiér Mikuláš Dzurinda stal jedným z hlasných obhajcov a motorov rýchleho začlenenia Chorvátska do EÚ. Začiatkom roka 2005 však Rada ministrov rozhodla, že napriek pôvodným očakávaniam sa otvorenie prístupových rokovaní s Chorvátskom odloží na neurčitý dátum po marci 2005. Viaceré členské krajiny to odôvodňovali nedostatočnou spoluprácou Záhrebu s *Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu* (ICTY) v prípade zadržania a vydania chorvátskeho generála Anteho Gotovinu, obvineného z vojnových zločinov. Je však nutné zdôrazniť, že členské krajiny únie vnímali mieru spolupráce Chorvátska s ICTY odlišne.

Napríklad SR sa usilovala o opakované posúdenie chorvátskych ambícií, no obrat nastal až v októbri 2005. Počas veľmi náročných rozhovorov o mandáte EÚ pre rokovania s Tureckom ICTY prostredníctvom hlavnej prokurátorky Carly del Ponte oznámil, že Záhreb plne spolupracuje s Haagom.⁹ Slovensko sa zasadilo za otvorenie prístupových rokovaní s Chorvátskom ihneď po súhlasnom stanovisku del Ponte, na základe ktorého sa 4. októbra 2005 zrodila paralelná politická dohoda o mandáte EÚ pre prístupové rokovania s Chorvátskom i Tureckom.¹⁰

Kompromisné rozhodnutie EÚ o záväzku rokovať s Ankarou i so Záhrebom o podmienkach ich vstupu do únie predstavitelia SR privítali. Premiér Dzurinda zdôraznil aj bezpečnostný aspekt tohto rozhodnutia: „Európa bude omnoho bezpečnejšia, keď sa bude dobre rozvíjať Turecko, keď sa bude dobre rozvíjať západný Balkán, keď sa budú dobre rozvíjať krajiny bývalej Juhoslávie.“ Minister zahraničných vecí Eduard Kukan odhalil politický význam a kontext tejto udalosti, keď uviedol: „Veľmi dobre sme si uvedomovali, že keby išiel ďalší negatívny signál, že aj v otázke rozširovania by nebola dohoda, bolo by to jednoducho zlé.“ Zároveň podčiarkol odlišný charakter budúcich rozhovorov s Tureckom: „Prístupové rokovania s Tureckom budú veľmi ťažké, veľmi dlhé a veľmi zložité, to už vyplýva z charakteru štátu.“¹¹ Predseda vlády dodal, že Slovensko ponúkne Chorvátsku spoluprácu pri rokovaní o jednotlivých kapitolách a zároveň sa bude usilovať, aby sa na podobnú cestu vydala aj Ukrajina a Srbsko a Čierna Hora.

Z premiérovho vyjadrenia je zrejmé, že Slovensko sa v otázke rozšírenia plánuje zamerať na prioritné krajiny svojej zahraničnej politiky, medzi ktoré Turecko nepatrí.

⁸ Táto časť výrazne čerpá z Bilčík, V.: *Slovenská republika a Európska únia*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútorá, M. (eds.): *Slovensko 2005. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 345 – 359.

⁹ Je možné, že vyhlásenie Carly del Ponte bolo čiastočne politicky motivované, keďže niektoré členské krajiny ako Rakúsko odmietali vyjadriť súhlas s mandátom únie pre rokovania s Tureckom bez paralelného otvorenia rokovaní s Chorvátskom. Faktom však je, že generála Anteho Gotovinu zatkli na Kanárskych ostrovoch a priviezli do Haagu niekoľko týždňov po oficiálnom začiatku prístupových rokovaní EÚ s Chorvátskom.

¹⁰ *TASR*, 3. októbra 2005.

Ak by sme sumarizovali hlavný rozdiel v postojoch SR voči dvom krajinám, ktoré roku 2005 ašpirovali na priblíženie sa k členstvu v únii, môžeme konštatovať, že zatiaľ čo SR občas prehliadala dôležitosť záväzkov Záhrebu voči ICTY, v prípade Turecka veľmi intenzívne zdôrazňovala nevyhnutnosť plnenia kodanských kritérií EÚ. Inak povedané, politici sú takmer až nekriticky jednotní, čo sa týka integračných cieľov Chorvátska, no v otázke potenciálneho vstupu Turecka do EÚ sú oveľa zdráhavejší.

Problém absorpčnej kapacity EÚ

Napriek príslubom však nad ďalším rozšírením Európskej únie visí otáznik. Potvrdil to aj premiér Dzurinda počas oficiálnej návštevy Nemecka, keď pri stretnutí s vtedajším kancelárom Gerhardom Schröderom prekvapujúco povedal, že absorpčná kapacita EÚ má limity a rozšírenie potrebuje prestávku.¹² Toto vyhlásenie treba vnímať v kontexte Dzurindovho pobytu v Berlíne, kde rozšírenie nebolo prijímané s nadšením. Vyjadrenie slovenského premiéra súčasne vyvolalo pochybnosti o vnútornej koordinácii zahraničnopolitických postojov SR, konkrétne v otázke ďalšieho rozšírenia EÚ. Jeho slová odzneli v ten istý deň, keď bol na návšteve Slovenska prezident Chorvátskej republiky Stipe Mesić, ktorý si na rozdiel od Dzurindovho skepticizmu v Berlíne vypočul podporné stanovisko najvyššieho ústavného činiteľa SR. Treba tiež dodať, že prezident Ivan Gašparovič síce Chorvátsko podporil, ale počas tlačovej konferencie si ho verejne pomýlil so Srbskom. Hlavní aktéri zahraničnej a európskej politiky SR niekedy majú problémy nielen s koordináciou vlastných stanovísk, ale unikajú im aj základné fakty.

Oficiálne sa síce na postoji SR k budúcim integračným ašpiráciám krajín ako Chorvátsko či Srbsko a Čierna Hora nič nemení, no Dzurindove slová odzrkadlili širšie napätie vnútri únie o ďalšom prijímaní nových členských krajín. Problematickou zostáva oblasť západného Balkánu. Zahraničná politika SR prezentuje krajiny tohto regiónu ako priority svojho záujmu i svojich vonkajších aktivít. Roku 2003 členské krajiny EÚ podporili budúce rozšírenie práve o tieto krajiny, no v decembri 2005 Francúzsko na zasadnutí *Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy* (GAERC) zablokovalo rozhodnutie udeliť bývalej juhoslovanskej republike Macedónsku štatút kandidátskej krajiny. Francúzsky minister zahraničných vecí Phillippe Douste-Blazy argumentoval, že EÚ potrebuje rozsiahlejšiu diskusiu o ďalšom rozšírení, ktorá sa má uskutočniť v roku 2006.¹³ Politickí lídri Francúzska napokon zmenili svoj postoj a na zasadnutí Európskej rady 15. – 16. decembra 2005 súhlasili s uznaním štatútu kandidátskej krajiny pre

¹¹ SITA, 4. októbra 2005.

¹² SITA, 3. novembra 2005.

¹³ TASR, 12. decembra 2005.

Macedónsko. Závery Európskej rady zároveň zdôraznili, že budúce rozšírenie musí byť predmetom ďalšej diskusie a EÚ musí zohľadniť svoju vlastnú kapacitu úspešne prijímať ďalších členov (pozri *European Council Conclusions*, 15. – 16. 12. 2005). Z hľadiska deklarovaných záujmov SR tak osud Chorvátska či Srbska a Čiernej Hory, alebo nebudaj aj Ukrajiny, ako budúcich členov EÚ zostáva neistý.

Jedným z dôležitých faktorov pre rozhodnutie o začatí prístupových rokovaní s Chorvátskom a Tureckom bola neúspešná ratifikácia ústavnej zmluvy EÚ vo Francúzsku a v Holandsku. Politickí lídri EÚ sa po neúspešných referendách v spomínaných krajinách radšej sústredili na dosiahnutie kompromisných dohôd v iných citlivých oblastiach, akou určite bolo rozšírenie. Samotná diskusia o otvorení prístupových rokovaní s Chorvátskom a najmä s Tureckom spolu so spomínaným postojom Francúzska k štatútu Macedónska však zreteľne naznačujú, že po očakávanom prijatí Bulharska a Rumunska ako nových členských krajín EÚ v roku 2007 bude každé ďalšie rozšírenie veľmi zložitú. Určitou výnimkou môže byť budúce prijatie Chorvátska, no aj to zrejme vyvolá novú diskusiu o absorpčnej kapacite EÚ, keďže platná *Zmluva z Nice* počíta s 27 členskými štátmi.

Európska únia síce deklaruje politiku otvorených dverí voči krajinám západného Balkánu, no otázka pripravenosti inštitúcií únie fungovať v rozšírenom formáte zostáva po neúspechu ústavnej zmluvy otvorená. V prípade Turecka schválená finančná perspektíva EÚ na roky 2007 – 2013 navyše vôbec nepočíta so začlenením Ankary do EÚ v uvedenom časovom horizonte. Únia sa dnes síce hlási k politike otvorených dverí, no s otvoreným koncom, t. j. dvere EÚ sa aj pre dobre pripravených kandidátov môžu veľmi rýchlo a odrazu zabuchnúť.

SR a perspektíva politiky rozšírenia

Od výsledkov zasadnutia Európskej rady v Kodani v júni 1993, ktoré otvorili možnosť rozšírenia Európskych spoločenstiev o krajiny postkomunistickej Európy, sa kritériá na vstup do únie sprísnila a spolitizovali. V Kodani sa zásadnou podmienkou členstva krajiny v EÚ stala schopnosť demonštrovať stabilitu inštitúcií garantujúcich demokraciu, právny štát, ochranu ľudských práv a menšín. Dnes sa v prípade krajín západného Balkánu najhlasnejšie (a treba podčiarknuť, že úplne legitímne) spomína spolupráca s ICTY.¹⁴ Závery summitu v Kodani síce konštatovali, že samotné rozšírenie nemôže narušiť fungovanie Európskych spoločenstiev¹⁵, no dnes debate o ďalšom rozšírení otázka absorpčnej kapacity EÚ priam dominuje.

¹⁴ Ďalšie kľúčové podmienky zo summitu v Kodani sa týkali existencie trhovej ekonomiky a schopnosti čeliť tlakom vnútri jednotného európskeho trhu, ako aj schopnosti prijať a uviesť do praxe právny rámec Európskych spoločenstiev.

¹⁵ Pozri Council of the European Union, *Presidency Conclusions: Copenhagen European Council*. Brusel 1993.

Slovenská republika zatiaľ zohráva úlohu angažovaného a konštruktívneho nového členského štátu EÚ v otázke strategických priorít únie a politickí lídri SR sa vo všeobecnosti hlásia k politike rozšírenia. Hlas Slovenska je však v únii obmedzený. Hlavnou úlohou SR v EÚ zostáva postupné plnenie kľúčových záväzkov *Zmluvy o pristúpení k EÚ*. To znamená, že najväčšou výzvou pre SR je úspešné dokončenie procesu vlastného vstupu do EÚ. To je kľúčová úloha pre politikov nielen v roku 2006, ale najmä pre novú vládnú garnitúru po parlamentných voľbách v júni 2006. Len po odstránení všetkých bariér s existujúcou úniou získa SR vskutku rovnoprávne a politicky rovnocennejšie postavenie na spoluformovanie pôsobenia únie. Schopnosť vyrovnáť sa s kompletizáciou jednotného trhu EÚ, so zavedením spoločnej meny euro a s rozšírením schengenského priestoru tak môže posilniť postavenie i hlas SR v EÚ vo vzťahu k starým aj novým členským krajinám a tiež vo vzťahu k susedom únie, ktorí aspirujú na budúce začlenenie do EÚ.

Slovensko však paradoxne vôbec nemusí byť nadšeným podporovateľom rozšírenia po prekonaní vlastného periférneho postavenia vnútri rozšírenej Európskej únie. Jednou z otázok, ktorá v súvislosti s ďalším rozšírením môže zohrať výraznejšiu úlohu aj z pohľadu SR, je problematika hospodárskych a finančných dosahov rozšírenia na členské krajiny a ochota týchto krajín podporiť princíp solidarity vo vzťahu k chudobnejším aspirantom na členstvo v EÚ. Na integračné priority SR bude takisto bezprostredne vplývať rozloženie politických síl po parlamentných voľbách v roku 2006. Napríklad len osobný vzťah nového premiéra Roberta Fica s lídrami Chorvátska sa určite bude líšiť od uvedených väzieb medzi Mikulášom Dzurindom a Ivom Sanaderom.

Ako napokon píšú aj autori prvej ucelenej slovenskej publikácie o SR ako novom členskom štáte EÚ (Malová, Láštíc, Rybář), „štúdium štruktúry interakcií aktérov a inštitúcií a charakteru slovenskej demokracie nás vedú k záveru, že integračné postoje, tak ako ich od vstupu Slovenska do EÚ artikuluje vládna reprezentácia, sú potenciálne veľmi krehké a nepredstavujú základ pre trvalo udržateľné integračné stratégie štátu“.¹⁶ Integračné priority dneška sú „sčasti výsledkom náhodných udalostí, výsledku volieb v roku 2002 a, čo je najdôležitejšie, nie sú produktom koordinácie a konsenzu mnohých aktérov, ale len časti politickej elity, ktorá sa momentálne nachádza v kľúčových rozhodovacích pozíciách. Sú teda vo svojej podstate zraniteľné, pretože nemajú širšiu politickú a spoločenskú podporu“.¹⁷ To sa týka aj budúcich úvah o postoji SR k politickým i geografickým limitom Európskej únie.

¹⁶ Malová, D. – Láštíc, E. – Rybář, M.: *Slovensko ako nový členský štát Európskej únie: Výzva z periferie?* Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 2005, s. 9.

¹⁷ Tamže, s. 10.

Referencie

- Beyers, J. – Trondal, J.: *How Nation-States Hit Europe: Ambiguity and Representation in the European Union*. In: *West European Politics*, Vol. 27, No. 5 (2004), s. 919 – 942.
- Bilčík, V.: *Slovenská republika a Európska únia*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútor, M. (eds.): *Slovensko 2005. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 345 – 359.
- Bilčík, V.: *Shaping the EU as an External Actor: Slovakia's Shifting Role Conceptions*. In: *Slovak Foreign Policy Affairs*, Vol. 5, No. 2 (Fall 2004), s. 40 – 51.
- Malová, D. – Láštic, E. – Rybář, M.: *Slovensko ako nový členský štát Európskej únie: Výzva z periferie?* Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava 2005.

Bezpečnostná politika
Slovenskej republiky

Vladimír Tarasovič

Vývoj bezpečnostnej politiky NATO a EÚ roku 2005 v kontexte bezpečnostnej a obrannej politiky SR

„Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005 ukázalo, že Slovenská republika dokázala reagovať na zásadnú zmenu svojej bezpečnostnopolitickej situácie po vstupe do NATO a EÚ. Obrana štátu bola pevne ukotvená v rámci kolektívnej obrany NATO. Už sa nemusíme spoliehať na vlastné sily, ale môžeme sa sústrediť na svoju úlohu a záujem vo väčšom celku.“

Martin Fedor, minister obrany SR

Pre Slovensko bol rok 2005 prvým plným rokom členstva v Severoatlantickej aliancii a Európskej únii a prvým hodnotiacim obdobím z tohto pohľadu. SR dokázala reagovať na zásadnú zmenu svojej bezpečnostnopolitickej situácie po vstupe do NATO a EÚ a napriek niektorým pretrvávajúcim problémom dosiahla v tomto období niekoľko výrazných úspechov v bezpečnostnej a obrannej oblasti. Národná rada SR schválila v septembri 2005 nové bezpečnostné dokumenty – *Bezpečnostnú stratégiu* a *Obrannú stratégiu Slovenskej republiky* – a Slovensko aj v tomto roku pokračovalo vo svojej aktívnej účasti v 14 operáciách a misiách, v ktorých bolo ku koncu roka 563 príslušníkov.

Z pohľadu NATO nebol rok 2005 rokom veľkých rozhodnutí, ale rokom intenzívnej práce na transformácii aliancie a na projektoch, ktoré NATO prijalo na svojich

posledných dvoch summitoch. Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer ho zhodnotil ako veľmi úspešný, lebo podľa neho bola aliancia schopná čeliť rozdielnym a oveľa komplexnejším výzvam, než to bolo doposiaľ.

Ani pre EÚ nebol rok 2005 veľmi bohatý na udalosti, ktoré by znamenali prevratné zmeny v jej bezpečnostnej politike. Predpokladalo sa, že hlavné úsilie počas neho bude sústredené na dosiahnutie bezproblémovej ratifikácie ústavnej zmluvy. Po tom, čo vo Francúzsku i v Holandsku referendá neboli úspešné, mnohé členské krajiny radšej odložili ľudové hlasovania a v rámci celej únie sa začalo diskutovať o možných variantoch preklenutia tejto vážnej krízy. Zastavenie ratifikácie malo vplyv aj na bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ, pretože v ústavnej zmluve boli zakomponované niektoré nové rozvojové impulzy. Napriek spomenutému problému sa v oblasti európskej obrany urobil hmatateľný progres. Kým po St. Malo bola európska obrana len projektom, teraz je realitou. Európa má v súčasnosti všetky potrebné nástroje na zaistenie toho, čo sa doposiaľ v tejto oblasti dosiahlo.¹

Rok 2005 však tiež ukázal, že obidve organizácie sa budú musieť spoločne zamyslieť nad ďalším prehľbovaním svojej spolupráce, aby jej výsledný efekt bol synergický, a nie duplicitný.

Slovensko – prijatie základných bezpečnostných dokumentov v roku 2005

V druhom roku členstva v NATO a EÚ prehodnotila SR svoj strategický bezpečnostný rámec a vypracovala nové základné bezpečnostné dokumenty, v ktorých definovala svoje bezpečnostné záujmy a bezpečnostnú a obrannú politiku. Keď si Slovensko uvedomilo, že aktualizácia bezpečnostných dokumentov prijatých roku 2001 nie je schodná ani efektívna, podarilo sa roku 2005 vypracovať dva úplne nové dokumenty – *Bezpečnostnú stratégiu SR* a *Obrannú stratégiu SR*. Oba dokumenty obsahovo a metodologicky vychádzajú zo *Strategickej koncepcie NATO* a z *Európskej bezpečnostnej stratégie* a vzhľadom na súbežnú prípravu sú aj navzájom dostatočne prepojené. Vychádzajúc zo skúseností krajín Vyšehradskej štvorky, ktoré vstúpili do NATO v roku 1999, možno im vyčítať určité oneskorenie, lebo schválené boli necelý rok pred skončením mandátu súčasnej vlády, to znamená, že ich realizácia bude v značnej miere úlohou nasledujúcej vlády. Tento nedostatok môže do určitej miery zmierniť ich schválenie parlamentom, a tak ich realizácia nemusí byť problematická napriek skutočnosti, že ich záväznosť nie je doposiaľ dostatočne vyriešená.²

¹ Chapman, J.: *Report: Closing Ranks: What Future for European Defence*. An evening debate in Bibliothéque Solvay, Brusel, 21. 11. 2005.

² *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. In: www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf.

*Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky (BS SR) 2005*³ zohľadňuje zásadné zmeny bezpečnostného prostredia a nové záväzky Slovenska po vstupe do NATO a EÚ. V porovnaní s *BS SR 2001* je tento posun najviditeľnejší v definovaní záujmov SR vychádzajúcich z hodnôt, ktoré Slovensko vyznáva⁴ a ktoré v predchádzajúcej bezpečnostnej stratégii takto definované neboli.

K pozitívnym posunom došlo aj v definovaní bezpečnostnej politiky SR. Tej je venovaný v dokumente najväčší priestor. Asi najviditeľnejšie je to vo vzťahu k organizáciám NATO a EÚ. Hoci aj v roku 2001 boli NATO a EÚ charakterizované ako rozhodujúci faktor zaručenia bezpečnosti v Európe a v euroatlantickom priestore, vplyv oboch organizácií bol analyzovaný v jednom článku spolu s OBSE a s vyjadrením aktívneho prístupu SR k realizácii *Charty pre európsku bezpečnosť*.⁵ V súčasnom dokumente zostáva NATO pre SR hlavnou platformou na rozvoj spolupráce v euroatlantickom priestore, pričom je zvýraznená potreba zachovania jeho vnútornej jednoty, transformácie a adaptácie na nové bezpečnostné hrozby. Vo vzťahu k EÚ je vyjadrený aktívny postoj k spoluvytváraniu a implementácii SZBP a k budovaniu kapacít bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ pri zachovaní komplementarity s NATO. V *BS SR 2001* sa únia spájala so stabilitou a s bezpečnosťou ekonomiky a iba sa konštatovalo, že sa formuje jej bezpečnostný a obranný rozmer.⁶

*Obranná stratégia Slovenskej republiky (OS SR) 2005*⁷ nahradila obrannú a vojenskú stratégiu z obdobia prechodu od individuálnej ku kolektívnej obrane a sústreďuje pozornosť na plnenie záväzkov a efektívne využitie možností, ktoré má Slovensko ako člen aliancie a únie. *OS SR* rozpracúva závery *BS SR* na otázky obrany. Určuje základný cieľ obrannej politiky, zásadné požiadavky na systém obrany štátu, rozsah použitia ozbrojených síl v budúcich operáciách, kľúčové úlohy ozbrojených síl a požiadavky na ich spôsobilosti s dôrazom na ich nasaditeľnosť a udržateľnosť v operáciách v podmienkach kolektívnej obrany. Prvýkrát definuje aj vojensko-politickú ambíciu štátu.⁸

³ Schválená NR SR 27. 9. 2005.

⁴ *Bezpečnostná stratégia SR 2005*. In: http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118bs_05.pdf, články 4 a 5.

⁵ *Bezpečnostná stratégia SR 2001*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>, článok 36.

⁶ *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf.

⁷ *Obranná stratégia SR 2005*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>. Schválená NR SR 23. 9. 2005.

⁸ *Bezpečnostná stratégia SR 2001*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>.

Vývoj bezpečnostnej politiky NATO roku 2005 v kontexte bezpečnostnej a obrannej politiky SR

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer zhodnotil rok 2005 z pohľadu aliancie ako veľmi úspešný. Podľa neho bolo NATO schopné čeliť rozdielnym výzvam, často úplne novým a oveľa komplexnejším – od okamžitej pomoci Pakistanu po ničivom zemetrasení v októbri 2005, cez logistickú podporu Africkej únii pri preprave jej ozbrojených síl do Sudánu až po otvorenie *Joint Staff College* v Iraku.⁹

Rok 2005 nemal byť pre NATO rokom veľkých rozhodnutí, ale rokom dennodennej práce na transformácii aliancie a na projektoch, ktoré NATO prijalo na svojich posledných dvoch summitoch a ktoré s transformáciou úzko súvisia – v Prahe roku 2002 (zlepšovanie svojich schopností) a v Istanbule roku 2004 (iniciatíva spolupráce so stredomorskými krajinami a s krajinami Perzského zálivu). Uplynulý rok mal tiež potvrdiť, že vojenská transformácia aliancie úspešne napreduje a že cieľ dosiahnuť plnú operačnú pohotovosť *NATO Response Force* v roku 2006 bude splnený.

Transformácia NATO – budovanie nových schopností

NATO je v súčasnosti v procese enormnej transformácie a zo statickej aliancie kolektívnej obrany, akou bol na konci studenej vojny a ktorá sa navyše nikdy neangážovala v žiadnej vojenskej operácii, sa transformovalo na organizáciu, ktorá bola schopná roku 2005 viesť 8 vojenských operácií v rovnakom čase a okrem toho sa rozšíriť z pôvodných 16 členských krajín na 26. K tomu je potrebné prirátavať aj udržiavanie partnerstva s 30 krajinami v Eurázii a s ďalšími 22 na širšom Strednom východe.¹⁰

Medzinárodná dôveryhodnosť a reálna efektívnosť aliancie sa síce odvíja od jej vojenskej akcieschopnosti, avšak vojenská moc bez správnej politickej a bezpečnostnej stratégie nepredstavuje nič iné ako finančne nákladný a prakticky nevyužiteľný nástroj. Transformácia NATO sa preto zameriava nielen na reformu ozbrojených síl a rozvoj vojenských spôsobilostí, ale aj na prehĺbenie politického a bezpečnostného dialógu a na zlepšenie plánovacích a rozpočtových procedúr.

S touto strategickou víziou sa stotožňuje aj SR, čo potvrdil na medzinárodnej konferencii v Bratislave 30. septembra 2005 vtedajší štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor, keď povedal, že „transatlantické spoločenstvo je chrbticou

⁹ *End of year message by NATO Secretary General*, 16. 12. 2005. In: <http://www.nato.int/docu/speech/2005/s051216a.htm>.

¹⁰ Volker, K: *Transatlantic Security: The Importance of NATO Today*. Komentár na Howard University's Model NATO konferencii, Washington, D. C., 23. 2. 2006. In: <http://www.state.gov/p/eur/rls/rm/2006/62073.htm>.

medzinárodného mieru a prosperity. Európa je najbližším spojencom Ameriky a transatlantická spolupráca musí pokračovať tak, aby pre budúce generácie postavila základy svetového mieru a stability“.¹¹

Napriek úspešne pokračujúcej transformácii vojenských spôsobilostí aliancie ani v minulom roku sa nepodarilo v tejto oblasti splniť všetky úlohy prijaté na *Pražskom summite* v roku 2002. Naďalej existujú deficity v štyroch kľúčových oblastiach, dôležitých pre úspešnosť v moderných operáciách: RCHB ochrana; informačná nadvláda; bojová účinnosť; mobilita a udržateľnosť.¹² Aj SR plnila záväzky vyplývajúce z členstva v NATO s istými rezervami. Konštatoval to i minister obrany SR M. Fedor na konferencii bezpečnostnej komunity *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005* dňa 25. apríla 2006: „Splnili sme hlavný cieľ na rok 2005 – pripraviť mechanizovaný bojový prápor. Štáb martinského práporu okamžitej reakcie bol afirmovaný alianciou. Zaradením stíhacieho letectva do integrovaného systému ochrany vzdušného priestoru aliancie NATINADS¹³ sme zabezpečili náš vzdušný priestor. Spomenul som rezervy. Tie sa týkajú najmä niektorých aspektov budovania vojenských spôsobilostí podľa plánovacích štandardov NATO – tzv. *Cielov síl*¹⁴ –, hoci ich v kľúčových oblastiach plníme a akceptujeme aj ich rastúcu náročnosť.“¹⁵

Najväčším a pretrvávajúcim problémom aliancie je nedostatočná schopnosť európskych členov uskutočňovať strategický transport. Ak sa ho nepodarí čoskoro vyriešiť, NATO nebude schopné reagovať dostatočne rýchlo v oblastiach vzdialených od „vlastného územia“. Existujú však aj ďalšie deficity, ktoré sa nedarí odstrániť: tankovanie za letu, nedostatočný počet vrtuľníkov či podporných síl.

Problémom Slovenska je nielen strategický transport, ale aj operačný, a ak sa nebude urýchlene riešiť, o niekoľko rokov sa môže dotýkať aj taktického transportu slovenských ozbrojených síl. Na tento problém čiastočne reaguje aj *Obranná stratégia SR* v časti *Rozvoj ozbrojených síl*, kde sa píše, že „v dlhodobej perspektíve budú vo vzdušných silách zmodernizované letecké prostriedky, pozemné systémy protivzdušnej obrany a prieskumné prostriedky. Týmto budú vytvorené predpoklady na zapojenie sa do protiraketovej obrany NATO, na palebnú podporu pozemným silám a na zvýšenie

¹¹ Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútorá, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006.

¹² Scheffer, J. de Hoop: *NATO's political and military transformation: Two sides of the same coin*. 14. 4. 2005. In: http://www.nato.int/docu/conf/2005/050414_pdd/index.html.

¹³ NATINADS – NATO Integrated Air Defence System.

¹⁴ Od roku 2004 je SR zapojená do plnenia *Cielov síl*, ktoré sa stali prioritami reformy ozbrojených síl. Pri 28 cieľoch nedostatočná jazyková pripravenosť, personálne nenaplnenie, nižšia kvalita výcviku, nedostatočné vyzbrojovanie, technické a materiálové zabezpečenie spôsobili časový sklz oproti schváleným harmonogramom.

¹⁵ Fedor, M.: *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*, vystúpenie na konferencii bezpečnostnej komunity, 25. 4. 2006. In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=335>.

prepravných kapacít vzdušných síl potrebných na podporu pozemných síl nasadených v operáciách mimo teritória štátu.¹⁶

Súčasná strategická preprava jednotiek Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) pôsobiacich mimo územia Slovenska je zabezpečovaná zmluvným prepravcom, s ktorým majú OS SR na roky 2005 – 2007 uzatvorenú *Zmluvu o poskytnutí budúcich prepráv*.¹⁷

Asi za najväčší úspech v rámci budovania nových schopností NATO možno považovať dosiahnutie „iniciačnej operačnej schopnosti“ *NATO Response Force* roku 2005. Tento kľúčový projekt NATO by mal kulminovať v októbri tohto roku, keď by sily rýchlej reakcie NATO (NRF) mali dosiahnuť plnú bojovú pohotovosť, čo znamená 25-tisíc vojakov v permanentnej bojovej pohotovosti, schopných rozmiestnenia do 5 dní do ktorejkoľvek časti sveta.

Najvyšší veliteľ spojeneckých síl v Európe generál James L. Jones však vyjadril obavy, či si jednotlivé členské štáty NATO uvedomujú, že pre plnú bojovú pohotovosť *NATO Response Force* je potrebné zabezpečiť aj dostatok vojakov na ďalšie rotácie v prípade nasadenia. Podľa neho v súčasnosti chýba 25 % vojakov na prvú rotáciu a 30 – 35 % na druhú rotáciu.¹⁸

Slovensko sa rozhodlo zapojiť svoje ozbrojené sily do NRF s výhľadom do roku 2012. V záverečnej fáze prípravy sú sily a prostriedky vyčlenené do NRF 7 (pohotovosť k 1. júlu 2006). Pre NRF 7 a NRF 8 poskytne SR *Výcvikové a testovacie centrum RCHBO*, osoby do medzinárodných štábov a strážnu jednotku. Začala sa tiež príprava práporu okamžitej reakcie do NRF 10. Slovenská republika splnila aj kritériá na zapojenie sa do vzdušnej obrany NATINADS, avšak namiesto dvoch deklarovaných lietadiel Mig-29 poskytla iba jedno.

Problému so zaistením ďalších rotácií sa pravdepodobne nevyhnú ani OS SR (od 1. januára 2006 plne profesionálne), ktorým v súčasnosti chýba 4 256 profesionálnych vojakov a sú naplnené na 76 %. Podarilo sa síce naplniť deklarované jednotky OS SR v súlade s požiadavkami aliancie (minimálne na úrovni 95 %), spôsobilo to však pokles naplnenia ostatných jednotiek až na úroveň 62 %.¹⁹

Dá sa predpokladať, že o tomto probléme sa bude intenzívne diskutovať počas prípravy novembrového summitu NATO v Rige v rámci diskusie o budúcnosti NATO. Strategická koncepcia NATO z roku 1999 už totiž neodzrkadľuje súčasné potreby a podľa všetkého by na summite mali byť prijaté rozhodnutia týkajúce sa budúcej roly a priorit NATO. Podľa vyjadrení niektorých predstaviteľov NATO aliancia bude musieť

¹⁶ *Obranná stratégia SR 2005*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>.

¹⁷ *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. In: www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf.

¹⁸ Harding, G.: *NATO General Calls for Proactive Alliance*. In: *Washington Times*, 31. 3. 2006. In: <http://washtimes.com/upi/20060331-110641-5179r.htm.z>

¹⁹ *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. In: www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf.

položiť dôraz na také problémy, ako je zaistenie bezpečnosti dodávok energií a kritickej infraštruktúry, prevencia proliferácie zbraní hromadného ničenia, príspevanie ku globálnej vojne proti teroru a rozšírenie stabilizačných a rekonštrukčných rolí aliancie.

EBOP v kontexte bezpečnostnej a obrannej politiky SR

Tak európski politici, ako aj experti zaoberajúci sa otázkami európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (EBOP) si uvedomujú, že základným východiskom jej úspešnosti je funkčná SZBP. Zároveň od jej vzniku to naráža na snahu veľkých členských krajín využívať EÚ ako multiplikátor na realizáciu ich vlastných zahraničnopolitických aj bezpečnostnopolitických cieľov a výsledkom sú ťažkosti pri prijímaní spoločných postojov EÚ. Neprekvapuje preto, že v odborných kruhoch sa čoraz častejšie presadzuje názor, že kým nebudú identifikované a definované európske záujmy, chápané ako spoločné záujmy vychádzajúce z národných záujmov, a nie ako suma záujmov jednotlivých štátov, nemôže únia uvažovať o svojom postavení globálneho aktéra.²⁰ Inými slovami, byť globálnym aktérom predpokladá v prvom rade byť súdržným politickým aktérom vo svojom vnútri.

Prvým rozvojovým impulzom na naštartovanie procesu budovania EÚ ako globálneho aktéra bolo prijatie *Európskej bezpečnostnej stratégie* (EBS) koncom roka 2003. Ďalším impulzom mala byť *Zmluva o ústave pre EÚ* (ústavná zmluva), ktorá obsahuje mnohé pozitívne rozvojové momenty, predstavujúce určitú zmenu bezpečnostnopolitických paradigiem. Týka sa to zaistenia pomoci v prípade vojenského útoku a klauzuly solidarity v prípade teroristického útoku, vybudovania *Európskej obrannej agentúry* (EOA), ako aj odsúhlasenia vytvorenia stálej štruktúrovanej spolupráce štátov na základe náročných kritérií na vojenské schopnosti a možnosti nasadenia.²¹

Problémy s ratifikovaním ústavnej zmluvy, ktoré sa začali neúspešnými referendumami vo Francúzsku a v Holandsku v prvej polovici roka 2005, síce neohrozili kooperáciu v rámci prípravy síl rýchleho nasadenia a budovanie EOA, pretože tie sú súčasťou spoločného záujmu všetkých členských krajín EÚ a právne aj v súlade so zmluvou z Nice, avšak klauzula solidarity a štruktúrovaná spolupráca nemôžu byť bez ústavnej zmluvy realizované. Prerušenie procesu ratifikácie ústavnej zmluvy komplikuje aj ďalšiu perspektívu rozvoja EBOP, lebo v zmluve sú definované spôsoby jeho naplnenia. Navyše zmluvu treba chápať ako integrálnu súčasť širšej koncepcie, ktorej súčasťou je EBS na strategickej úrovni a misie EBOP na operačnej úrovni.

²⁰ Reiter, E.: *Die Situation der EU in ihrer geplanten strategischen Überdehnung*. Europäische Sicherheit 4/2005, s. 34 – 44.

²¹ Tamže.

SR sa po vstupe do EÚ aktívne zapojila do EBOP. V kontexte svojej „euroatlantickej“ strategickej orientácie, uvedenej aj v novej bezpečnostnej stratégii, formulovala všetky svoje postoje k projektom a iniciatívam EBOP podľa ich komplementarity s NATO. Najväčší dôraz kládla nie na politicko-deklaratívnu rovinu pôsobenia EÚ ako globálneho bezpečnostného aktéra, ale na operačno-praktickú rovinu posilňovania vojenských a civilných nástrojov krízového manažmentu.²²

Budovanie vojenských a civilných schopností EÚ

Ústredným cieľom EBOP je riadenie operácií v rámci medzinárodného a krízového manažmentu vrátane prevencie konfliktov, ako aj budovania relevantných vojenských a civilných schopností. Najvyšší predstavitelia členských štátov EÚ si uvedomujú, že naplnenie ich zahraničnopolitických a bezpečnostných ambícií je limitované známymi nedostatkami v oblasti vojenských spôsobilostí. V dôsledku toho došlo k zmene prístupu k formovaniu EBOP a od roku 2004 sa začal väčší dôraz klásť na kvalitatívne ukazovatele rozvoja vojenských nástrojov krízového manažmentu.²³

Rozvoj vojenských schopností EÚ

Požiadavky a progres

Schopnosť EBOP prispôbiť sa veľmi rýchlo sa meniacemu medzinárodnému bezpečnostnému prostrediu je devízou, ktorú by si mala EÚ nielen zachovať, ale aj naďalej rozvíjať. Potvrdil to i minister obrany Veľkej Británie John Reid 21. novembra 2005 počas *Bibliothèque Solvay's Debate* o budúcnosti európskej obrany, keď povedal: „Podstatou EBOP musí byť flexibilita.“²⁴

Základom európskej flexibility sú bojové skupiny (*BG – Battle Groups*), ktoré garantujú okamžité a autonómne operácie EÚ. Od začiatku roka 2005 je v permanentnej pohotovosti jedna a od roku 2007 by mali byť v pohotovosti dve bojové skupiny, ktoré by boli schopné viesť takmer simultánne dve operácie rýchlej reakcie. Na koordinačnej

²² Pozri: *Bezpečnostná stratégia SR 2005*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>, s. 13; Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútorá, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 375.

²³ Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútorá, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 375 – 376.

²⁴ Chapman, J.: *Report: Closing Ranks: What Future for European Defence*, večerná debata v Bibliothèque Solvay, Brusel, 21. 11. 2005.

konferencii bojových skupín v máji 2005 však Rada EÚ konštatovala, že na zaistenie plnej operačnej schopnosti v rokoch 2007 a 2008 chýba na druhú polovicu roka 2007 jedna bojová skupina. Tento problém sa vyriešil počas druhej koordinačnej konferencie pre bojové skupiny 8. novembra 2005 záväzkom Grécka, Bulharska, Rumunska a Cypru vytvoriť *Balkánsku bojovú skupinu pre peacekeepingové a humanitárne operácie*. V novembri 2005 vypracovali ministri obrany EÚ aj nový katalóg vojenských požiadaviek s cieľom identifikovať schopnosti potrebné na ďalší rozvoj EBOP v duchu úloh HG 2010.

Potvrdením politickej vôle SR podieľať sa na zlepšovaní vojenských spôsobilostí EÚ je zapojenie sa Slovenska do vytvárania zmiešanej práporovej bojovej skupiny v spolupráci s Poľskom, Nemeckom, Lotyšskom a Litvou, schopnej nasadenia roku 2010, v ktorej bude pôsobiť do 250 príslušníkov OS SR. Druhým príspevkom Slovenska do budovania vojenských spôsobilostí EÚ bolo podpísanie dohody s Českou republikou o vytvorení česko-slovenskej bojovej skupiny. S jej pripravenosťou na nasadenie sa ráta už v druhej polovici roka 2009 a Slovensko by malo do nej prispieť 300 vojakmi.²⁵

Európska obranná agentúra

Vytvorenie EOA nezávisle od schvaľovacieho procesu ústavnej zmluvy zaistilo, že táto agentúra je schopná bez obmedzenia pracovať na plnení svojich cieľov. Je životne dôležitá pre európske krajiny, pretože všetky potrebujú posilniť svoje obranné schopnosti a obranný priemysel. Už prvý rok jej existencie, keď riadiaca rada EOA otvorila európsky trh s obranným vybavením,²⁶ ukázal, že to bolo správne rozhodnutie. Agentúra urobila progres aj v ďalších troch veľmi dôležitých projektoch schválených na rok 2005: C3 – *Command, Control, Communications*; nepilotované prostriedky a obrnené bojové vozidlá.²⁷

V budúcnosti má EOA ambíciu rozšíriť svoje pôsobenie i mimo únie, predovšetkým do Afriky v rámci spolupráce medzi EÚ a Africkou úniou.²⁸ Slovenská republika je jej regulárnym členom a podporuje jej rozvoj s dôrazom na plnohodnotné zapojenie slovenskej priemyselnej a technologickej základne do budovania európskeho obranného trhu.²⁹ Recipročne ponúka svoje schopnosti a infraštruktúru na testovanie vojenských technológií.

²⁵ Pozri: *Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. In: www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf; Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútora, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006.

²⁶ Cieľom tohto rozhodnutia je prispieť ku konsolidácii a k posilneniu základne európskeho obranného priemyslu prostredníctvom voľného, ničím neobmedzovaného medzivládneho režimu, založeného na dohodnutých pravidlách na obranné zaobstarávanie.

²⁷ *Presidency Report on ESDP*. 15891/05 Rada EÚ, 19. 12. 2005.

Slovensku sa zatiaľ nepodarilo presadiť svoje zastúpenie v štruktúrach EOA. Tak ako v mnohých prípadoch predtým si nerozhodnosťou a vyčkávaním sťažilo svoju pozíciu. V tomto prípade sa to týka veľmi citlivej otázky slovenského obranného priemyslu. Sekundárnou príčinou bude zrejme aj skutočnosť, že obranný priemysel na Slovensku zahŕňa viacero inštitúcií (Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Združenie obranného priemyslu).³⁰ Aj preto bola pod gesciou ministerstva obrany vytvorená medzirezortná koordinačná komisia pre zabezpečovanie úloh súvisiacich s EOA, ktorá by mala zabezpečovať aj tvorbu národných postojov pre túto oblasť.

Rozvoj civilných schopností EÚ

V roku 2005 sa tiež spravil značný progres v plnení *Civilian Headline Goal 2008* (CHG 2008), ktorý má zaistiť zvýšenie civilných schopností EÚ, potrebných na naplnenie ambícií únie stanovených v EBS. Zámerom je vytvoriť do konca roka 2006 rýchlo rozmiestniteľné *Civilian Response Teams (CRTs)*, každá s približne 100 expertmi na oblasti definované v EBS: hraničná kontrola; organizovaný zločin; sexuálne a násilné zločiny; obchodovanie s ľuďmi a ľudské práva.

Na konferencii ministrov zahraničných vecí k zvyšovaniu civilných schopností 21. novembra 2005 bol záväzok splniť CHG 2008, ktorý bol znovu potvrdený, a následne v decembri 2005 Rada EÚ prijala *Akčný plán zvyšovania civilných schopností*, ktorý obsahuje tri kroky:

- aktívne podporovať zapojenie kľúčových národných investorov a šíriť dobré skúsenosti z misií tohto typu;
- podporovať misie vrátane potrebného vybavenia, logistiky, zaistenia bezpečnosti, ľudských a finančných zdrojov;
- pokračovať v práci na schopnostiach zaisťujúcich okamžitú reakciu a rozmiestnenie.³¹

Slovensko zaostáva v rozvoji civilných spôsobilostí krízového manažmentu a nevyčleňuje na potreby EÚ dostatočný počet vycvičeného personálu. Na tento nedostatok reaguje (priamo i nepriamo) aj vo svojich základných bezpečnostných dokumentoch, avšak riešenie musí byť komplexné v rámci národného bezpečnostného systému.

²⁸ Alliot-Marie, M. – Reid, J.: *Carriers deal signals important step in EU defence links*. In: *Finance Times*, 6. 6. 2005.

²⁹ *Bezpečnostná stratégia SR 2005*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>.

³⁰ Analytická prednáška ministra obrany o zahraničnej politike, 28. 4. 2005; In: <http://www.mosr.sk/index.php?page=25&type=news&id=3&method=main&art=3984&PHPSESSID=755e4a7e584a7cc1aabe4219ef9417a4>

³¹ *Presidency Report on ESDP*. 15891/05 Rada EÚ, 19. 12. 2005.

Civilno-vojenská koordinácia

Zmena bezpečnostného prostredia na začiatku 21. storočia si vyžiadala aj prehodnotenie prístupov k používaniu vojenských a civilných nástrojov, pretože sily sa už nebudú používať iba na vojenskú intervenciu, ale musia tiež garantovať mier, bezpečnosť a demokraciu. To si vyžaduje položiť oveľa väčší dôraz na efektívnu civilno-vojenskú koordináciu v rámci medzinárodného krízového manažmentu. EÚ vytvorila civilno-vojenskú plánovaciu bunku, ktorá by mala prostredníctvom komplexného plánovania zabezpečiť efektívnu koordináciu relevantných aktérov krízového manažmentu tak v rámci EÚ, ako aj medzi EÚ a vonkajšími aktérmi (OSN, NATO, OBSE, európski členovia NATO, ktorí nie sú členmi EÚ).³² Civilno-vojenská koordinácia bola jednou z priorit predsedníctva Veľkej Británie a bude patriť aj medzi priority nasledujúcich predsedníctiev Rakúska a Fínska.

Vzťahy EÚ a NATO

Vzťahy medzi oboma organizáciami sú determinované dvoma faktormi. Po prvé, je to prekrývajúce sa členstvo, keď väčšina krajín je členom oboch organizácií. To podmieňuje druhý faktor, ktorým je rovnaká agenda – budovanie a rozširovanie demokracie a slobody. Je preto logické, že obidve organizácie sú prítomné v rovnakých regiónoch – na Balkáne, v Afganistane, v severnej Afrike a na Strednom východe.

Napriek súčasnej klíme zlepšovania a posilňovania transatlantických vzťahov, zdôraznených aj návštevou prezidenta Georgea Busha v Európe vo februári 2005, nie je dialóg NATO – EÚ stále dostatočný. Existujú rozdielne názory na to, ako rozširovať budovanie európskych schopností a štruktúr, umožňujúcich Európe uskutočňovať nezávislé akcie tak, aby to negatívne neovplyvňovalo spoluprácu NATO – EÚ.

Súčasná agenda spoločných stretnutí je obmedzená len na implementáciu dohôd *Berlín plus* (operácia EÚ *Althea* v Bosne a Hercegovine a spolupráca v rámci NATO – EÚ *Capability Group*). Rozhodujúce bezpečnostné oblasti, ako je napr. terorizmus alebo proliferácia zbraní hromadného ničenia, nie sú súčasťou bezpečnostného dialógu NATO – EÚ.³³ Keďže tento nedostatok pociťujú obidve strany, na neformálnom stretnutí vo Vilniuse 20. – 21. apríla 2005 odsúhlasili ministri zahraničných vecí NATO rozšírenie politického dialógu s EÚ o ďalšie strategické problémy. Okrem už spomínanej úspešnej spolupráce medzi oboma organizáciami na Balkáne v ostatných dôležitých regiónoch nedosahuje spolupráca takú úroveň. Napr. v regióne južného Kaukazu, ktorý je strategicky životne dôležitý pre obidve organizácie, neexistuje

³² Tamže.

doposiaľ inštitucionálna spolupráca. Pritom tento región potrebuje podporu, ktorá by zahŕňovala aktivity od čisto vojenskej spolupráce až po krízový manažment, *peacekeeping*, civilné núdzové plánovanie a iné. Ale aj v ďalších regiónoch majú obe organizácie často podobné aktivity, ktoré však nie sú vzájomne koordinované (Afrika – Sudán a Kongo, Stredný východ a Stredomorie).

Racionálna spolupráca medzi NATO a EÚ je v principiálnom záujme SR, lebo predstavuje kľúčový predpoklad zachovania efektivity a relevantnosti oboch organizácií. V prípade úzkej koordinácie ich činnosti pri zaistovaní bezpečnosti a stability za hranicami členských štátov bude riziko, že vonkajšie hrozby preniknú na ich územie, menšie než pri ich vzájomnej konkurencii a súperení.³⁴ Úroveň budúcej spolupráce oboch inštitúcií bude pravdepodobne determinovať i to, ako koherentne budú vedieť rozvíjať a využívať svoje vojenské schopnosti – EÚ svoje bojové skupiny a aliancia *NATO Response Force*.

Na záver

Na zásadnú zmenu svojej bezpečnostnopolitickej situácie po vstupe do NATO a EÚ dokázalo Slovensko reagovať celkom úspešne tak praktickými krokmi, ako i dvoma novými bezpečnostnými dokumentmi. Aj keď ich vypracovanie bolo podmienené nielen záväzkom v programovom vyhlásení vlády, ale aj spomínanou zmenou bezpečnostnopolitickej situácie, ich prijatie v poslednom roku volebného obdobia nebolo veľmi šťastné.

SR v týchto dokumentoch jasne definovala svoju bezpečnostnú politiku, zameranú na euroatlantické spojenectvo a vzťah k organizáciám NATO a EÚ, ktorých plnohodnotnými členmi sa stala v roku 2004. Za hlavnú platformu na rozvoj spolupráce v euroatlantickom priestore považuje NATO. Vo vzťahu k EÚ síce zaujíma aktívny postoj k spoluvytváraniu a implementácii SZBP a k budovaniu kapacít EBOP, avšak len pri zachovaní komplementarity s NATO.

Napriek hmatateľným úspechom slovenskej bezpečnostnej a obrannej politiky mala SR v minulom roku isté rezervy, ktoré sa týkali najmä niektorých aspektov budovania vojenských spôsobilostí podľa plánovacích štandardov NATO a civilných spôsobilostí v rámci EÚ. Ak by sme porovnali prístupy SR k bezpečnostným úlohám vyplývajúcim pre ňu z NATO a EÚ, oveľa markantnejší deficit má vo vzťahu k EÚ. Po vstupe do únie sa síce aktívne zapojila do EBOP, avšak nezvládla niektoré projekty. Najvypuklejším sa javí projekt EOA, ktorý podcenila v jeho počiatkovej fáze.

³³ *Defence: Ministers to evaluate military operation in Bosnia*. European Report, 12. 10. 2005.

³⁴ Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútora, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006.

Výsledkom je, že nemá svojho zástupcu v riadiacich orgánoch tejto agentúry a jeho neprítomnosť, ako to ukázal ďalší vývoj, v súčasnosti negatívne vplýva na možnosti zapojenia slovenského obranného priemyslu do európskych projektov.

Ďalšou oblasťou, ktorú v minulosti SR podcenila, sú civilné spôsobilosti krízového manažmentu. Slovensko nemá dostatočný počet vycvičeného personálu pre potreby EÚ. Tento nedostatok spomínajú (priamo i nepriamo) aj *Bezpečnostná stratégia SR* a *Obranná stratégia SR*, avšak riešenie musí byť komplexné a hľadať sa musí v rámci národného bezpečnostného systému.

Spoločným menovateľom spomínaných problémov je nedostatočný obranný rozpočet, ktorý sa v predchádzajúcom období nepodarilo dostať na deklarovanú úroveň 2 % HDP. S tým je spojená aj nedoriešená otázka výdajov na neplánované operácie a na nasadenie síl v rámci NRF a bojových skupín.

Referencie

- Alliot-Marie, M. – Reid, J.: *Carriers deal signals important step in EU defence links*. In: *Finance Times*, 6. 6. 2005.
- Archick, K.: *The EU in 2006 and beyond*. In: *CRS Report to Congress*, Order Code RS21757, 27. 12. 2005.
- Bezpečnostná stratégia SR 2001*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>.
- Bezpečnostná stratégia SR 2005*. In: <http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118>.
- Grevi, G.: *Reflections after the No votes: What makes the EU an international actor*, In: *Analysis of ISS*, 2. 11. 2005. <http://www.iss-eu.org/new/analysis/analy129.html>, 7. 3. 2006.
- Harding, G.: *NATO general calls for proactive Alliance*. In: *Washington Times*, 31. 3. 2006. <http://washtimes.com/upi/20060331-110641-5179r.htm>.
- Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2005*. In: www.mosr.sk/dokumenty/060403_komplexne_hodnotenie.pdf.
- Korba, M.: *Vonkajšia bezpečnosť a obrana*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútora, M. (eds.): *Slovensko 2005 – Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejnú otázku, Bratislava 2006.
- Nečej, E. – Ondrejčák, R. – Tarasovič, V.: *Vývoj bezpečnostnej a obrannej politiky SR, Poľska, Maďarska a ČR v kontexte transatlantickej dimenzie a EBOP*. Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií, MO SR, Nadácia Friedricha Eberta, Bratislava 2005, s. 32 – 38.
- Obranná stratégia SR 2005*. In: http://www.mepoforum.sk/index.php?id=118;os_05.pdf.

- Reiter, E.: *Die Situation der EU in ihrer geplanten strategischen Überdehnung*. In: *Europäische Sicherheit* 4/2005, s. 34 – 44.
- Scheffer, J. de Hoop: *NATO's political and military transformation: Two sides of the same coin*, 14. 4. 2005. http://www.nato.int/docu/conf/2005/050414_pdd/index.html.

Miroslav Kysel

Reflexia základných bezpečnostnopolitických dokumentov v praxi

Aktívna účasť príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) v mierových operáciách medzinárodného spoločenstva na udržanie mieru a bezpečnosti vo svete, pri riešení konfliktov a v boji proti terorizmu patrí medzi hlavné súčasť zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky už od jej vzniku v roku 1993. Množstvo nasadených príslušníkov ozbrojených síl v mierových operáciách aj ich zastrešujúca medzinárodná organizácia odrážali aktuálne zahraničnopolitické ambície a záujmy Slovenska. V prvých rokoch existencie samostatného štátu dominovala účasť príslušníkov ozbrojených síl v mierových operáciách pod velením OSN. Ambície Slovenska stať sa členom Európskej únie, ale hlavne NATO, vyžadovali potrebu angažovanosti i v operáciách pod velením aliancie. Po parlamentných voľbách v roku 1998 došlo k zvýšeniu počtov príslušníkov ozbrojených síl v mierových operáciách i k postupnému prehodnocovaniu pôsobenia v jednotlivých operáciách a misiách, predovšetkým s dôrazom na pôsobenie pod velením NATO. Aktívnou účasťou v operáciách pod jeho velením sa Slovensko snažilo demonštrovať svoju pripravenosť stať sa plnohodnotným členom aliancie. SR sa podľa svojich možností podieľa aj na pozorovacích a monitorovacích misiách pod velením EÚ a *Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe* (OBSE).

Zmeny bezpečnostného prostredia spojené s udalosťami po 11. septembri 2001 a najmä so vstupom SR do NATO a EÚ vyvolali potrebu spracovania a prijatia nových bezpečnostnopolitických dokumentov, ktoré by nahradili *Bezpečnostnú stratégiu Slovenskej republiky 2001*, *Obrannú stratégiu Slovenskej republiky 2001* a *Vojenskú*

stratégiu Slovenskej republiky 2001. Nové bezpečnostnopolitické (strategické bezpečnostné) dokumenty *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky* a *Obranná stratégia Slovenskej republiky* boli prijaté v roku 2005.¹ Obidva sú obsahovo a metodologicky previazané so *Strategickou koncepciou NATO a s Európskou bezpečnostnou stratégiou*.

Ako vyplýva z oboch dokumentov, v rámci požiadaviek na obranu Slovenska bude poslaním obrany štátu okrem iného aj potreba angažovať sa v súlade s bezpečnostnými záujmami SR pri predchádzaní krízovým situáciám a urovnávaní konfliktov v nestabilných oblastiach sveta, čo vyvoláva i určité kvalitatívne zmeny v charaktere obrany štátu. Ozbrojené sily budú vzhľadom na predpokladaný vývoj bezpečnostnej situácie najpravdepodobnejšie nasadzované do operácií na podporu mieru a operácií proti terorizmu, ktoré sa prednostne zamerajú na prevenciu krízových situácií a stabilizáciu pomerov. Vojensko-politickou ambíciou Slovenska v horizonte do konca roka 2010 bude pripravenosť OS SR na pôsobenie minimálne v dvoch súbežných operáciách. Prioritou bude dosiahnutie pripravenosti pôsobiť v operácii pod velením NATO, druhou bude spravidla operácia na podporu mieru vedená niektorou z medzinárodných organizácií.²

Pôsobenie príslušníkov OS SR v zahraničných operáciách a misiách roku 2005

Roku 2005 pôsobili príslušníci OS SR v 14 mierových operáciách v 9 krajinách na 3 kontinentoch, a to nasledovne:

- v 3 operáciách na podporu mieru pod velením NATO;
- v 2 mierových misiách pod velením OSN;
- v 5 mierových, pozorovateľských a monitorovacích misiách pod velením NATO, OSN, OBSE a EÚ;
- v 2 operáciách pod velením koalíčných síl.

K 31. decembru 2005 pôsobilo v zahraničných operáciách 566³ príslušníkov OS SR. Celkovo sa roku 2005 zúčastnilo na plnení úloh v zahraničných misiách viac než 1 700 príslušníkov ozbrojených síl.

¹ *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky* bola schválená Národnou radou Slovenskej republiky 27. septembra 2005 a *Obranná stratégia Slovenskej republiky* 23. septembra 2005.

² *Obranná stratégia Slovenskej republiky*, september 2005, čl. 26, 27.

³ Všetky uvádzané počty príslušníkov ozbrojených síl pôsobiacich v jednotlivých misiách a operáciách sú čerpané zo *Slovakia in NATO*, Ministerstvo obrany SR, Bratislava 2005.

Operácie na podporu mieru pod velením NATO

Operácia KFOR, Kosovo

Slovenský kontingent pôsobil minulý rok v Kosove v sile 98 príslušníkov ozbrojených síl. Tí vykonávali v priestore zodpovednosti roty pravidelné monitorovanie priestorov a objektov miestneho obyvateľstva formou hliadkovania, zaisťovali lokálnu infraštruktúru, zabezpečovali postupný a bezpečný návrat utečencov, poskytovali pomoc humanitárnym organizáciám v ich aktivitách na území Kosova, vytvárali podmienky na obnovu mierového spolužitia kosovských Srbov a Albáncov v operačnom priestore práporu.⁴

Operácia ISAF, Afganistan

V Afganistane pôsobil vlani slovenský kontingent v sile ženijnej odmínovacej čaty (17 osôb), ktorej úlohou bolo vykonávať odmínovacie práce na otvorených priestoroch medzinárodného letiska Kaia. K 1. decembru 2005 bolo schválené ukončenie pôsobenia príslušníkov OS SR v operácii *Trvalá sloboda* a bol vyslovený súhlas s vyslaním ženijnej stavebnej jednotky OS SR do operácie ISAF v Afganistane. Dňa 1. januára 2006 bola ženijná stavebná jednotka z operácie *Trvalá sloboda* zlúčená so ženijnou odmínovacou čatou ISAF a bola vytvorená multifunkčná ženijná jednotka ISAF.

Misia NTM – I, Irak

V rámci tejto misie pôsobili 5 príslušníci OS SR. Jej úlohou je pomôcť vybudovať, vycvičiť a vybaviť nové iracké ozbrojené sily. Táto misia je samostatnou výcvikovou misiou v Iraku pod velením NATO. V svojej činnosti spolupracuje s mnohonárodnými koalíčnými silami v Iraku vedenými USA.

Mierové operácie OSN

Mierová misia OSN UNFICYP, Cyprus

Slovenský kontingent v sile 196 príslušníkov ozbrojených síl plnil úlohy v priestore operačnej zodpovednosti, ako i úlohy pre potreby velenia mierovej misie UNFICYP

⁴ <http://www.mosr.sk/index.php?page=80>.

vyplývajúce z mandátu a poslania mierovej misie. Cieľom misie je zabrániť obnoveniu bojov medzi cyperskými Grékmi a Turkami, zabezpečiť dodržiavanie prímeria medzi znepriatelenými stranami a prispieť k obnove a udržaniu práva a poriadku na ostrove.

Významným prvkom účasti slovenskej strany v misii OSN UNFICYP na Cypre je skutočnosť, že Slovensko po prvýkrát v histórii prevzalo velenie v jednom z troch sektorov misie.

Vojaci OS SR zastávajú funkcie v hlavnom veliteľstve UNFICYP v Nikózii, ďalej vo veliteľstve sektora 4 spolu s maďarskými vojakmi, vo veliteľskej rote a v druhej strážnej rote. Jednotky kontingentu v rámci zachovania integrity nárazníkovej zóny plnia úlohy pozorovania a hliadkovania v tejto zóne, úlohy pri zaistení jej integrity počas tzv. hlavného obdobia demonštrácií, úlohy na zabezpečenie všetkých civilných projektov v priestore nárazníkovej zóny, úlohy vyplývajúce z tzv. protipoložných opatrení a úlohy pri vyčleňovaní pohotovostných síl a prostriedkov pre velenie misie UNFICYP (*force reserve platoon*), ako i síl a prostriedkov pre vlastný pohotovostný systém (*sector reserve*). V priestore zodpovednosti SLOVHUNCON-u má nárazníková zóna rozlohu 110 km². Okrem úloh v sektore zodpovednosti plnia príslušníci slovenského kontingentu úlohy aj v prospech kontingentov Argentíny (sektor 1) a Veľkej Británie (sektor 2). Príslušníci ženijnej čaty vykonávajú tiež údržbu objektov a budovanie inžinierskych sietí pre veliteľstvo misie v Nikózii.⁵

Mierová misia OSN UNDOF, Golanské výšiny

Slovenský kontingent v sile 94 príslušníkov ozbrojených síl plnil úlohy v misii UNDOF v zostave rakúskeho práporu AUSBATT. Slovenská 3. rota v zostave rakúskeho práporu plní svoje úlohy zo siedmich stálych pozícií v priestore s rozlohou 58 km². Úlohy sú plnené vysielaním peších denných, motorových denných a nočných a špeciálnych nočných hliadok, čím sa zvyšuje flexibilita a účinnosť plnenia úloh. Rota nepretržite vyčleňuje hliadku rýchlej reakcie a skupinu rýchlej reakcie, ktoré sú využívané pri narušeníach a na ochranu síl a prostriedkov jednotiek OSN.

Misia UNDOF v súlade s dohodou medzi Sýrskou arabskou republikou a Izraelským štátom o odpútavaní vojsk zabezpečuje pozorovanie, hliadkovanie a kontrolu režimu v zóne separácie, ktorá bola vytvorená odpútaním vojenských síl bojujúcich strán.⁶

⁵ <http://www.mosr.sk/index.php?page=76>.

⁶ <http://www.mosr.sk/index.php?page=74>.

Mierové, pozorovateľské a monitorovacie misie pod velením NATO, OSN, OBSE a EÚ

Pozorovateľská misia pod velením NATO, veliteľstvo NATO v Sarajeve, Bosna a Hercegovina

V tejto misii vlni pôsobili 4 dôstojníci OS SR, ktorí plnili úlohy v oblastiach logistiky, vzdušných operácií, civilno-vojenskej spolupráce a v oblasti evidencie, vývozu a dovozu zbraní a munície na veliteľstve NATO v Sarajeve.

Pozorovateľská misia OSN UNTSO, Blízky východ

Misia UNTSO vykonáva pozorovateľskú činnosť na hraniciach Libanonu a Sýrie s Izraelom. Jej hlavnou úlohou naďalej zostáva vykonávať inšpekcie v dôležitých oblastiach podľa dohody z roku 1974. Pôsobí v nej spolu 80 pozorovateľov z 19 krajín.

V misii UNTSO pôsobili 2 dôstojníci OS SR vo funkciách vojenských pozorovateľov. Slovenskí dôstojníci vykonávali úlohy v pozorovaní dodržiavania obsahu dohody o prímerí medzi Sýriou a Izraelom na Golanských výšinách, v monitorovaní situácie na izraelsko-libanonskej hranici, v hliadkovaní a vo vykonávaní inšpekcií. Taktiež sa podieľali na špeciálnom vyšetrowaní a na výcviku nových pozorovateľov. Boli zaradení do skupín pozorovateľov na pozorovacích stanovištiach. Jeden príslušník plnil úlohy v Izraeli a druhý v Sýrii.⁷

Pozorovateľská misia OSN UNAMSIL, Sierra Leone

V tejto misii pôsobil 1 dôstojník OS SR. Vojensko-politická situácia v Sierre Leone bola roku 2005 vyhodnotená Bezpečnostnou radou OSN ako dostatočne stabilná. Po realizácii volieb do miestnych samospráv v marci 2005 pokračovali pozorovatelia v monitorovaní štátnej správy, polície a armády a ekonomickej situácie.

Vojenská časť misie ukončila svoju činnosť 20. decembra 2005 a celá misia UNAMSIL ukončila činnosť 31. decembra 2005.

Pozorovateľská misia EÚ EUMM, územie bývalej Juhoslávie

V tejto misii pôsobili 2 príslušníci OS SR. Ich úlohou bolo monitorovanie situácie v pohraničných oblastiach Macedónska, Kosova, Srbska a Čiernej Hory a Albánska.

⁷ <http://www.mosr.sk/index.php?page=78>.

Dôležitou úlohou bolo aj monitorovanie implementácie výsledkov volieb všetkých druhov (prezidentských, parlamentných, komunálnych) v tejto oblasti.

ALTHEA, Bosna a Hercegovina

V uvedenej misii pôsobili 4 príslušníci OS SR, ktorí plnili úlohy v štábe operácie *ALTHEA*-EUFOR v Sarajeve. Táto operácia je významným prínosom politického záväzku EÚ, jej asistenčným programom (pokračujúce policajné a monitorovacie misie) s ambíciou pomôcť Bosne a Hercegovine uskutočniť ďalší pokrok smerom k európskej integrácii v kontexte stabilizačného a zjednocovacieho procesu.

Solúnska deklarácia z roku 2003 potvrdila, že budúcnosť krajín západného Balkánu leží na pleciach EÚ. Operácia *ALTHEA* je len jednou časťou celkového záväzku únie voči Bosne a Hercegovine. To pridáva ďalší rozmer k doteraz existujúcim politickým dohodám, podporným programom, monitorovacím misiám a dozoru v krajine.⁸

Na základe unesenia vlády č. 924 z 23. novembra 2005 bude do operácie *ALTHEA*-EUFOR vyslaná strážna čata v sile 35 príslušníkov OS SR s náležitou technikou. Vyslaním tejto čaty prispeje Slovensko k odstráneniu nedostatkových spôsobilostí v operácii *ALTHEA*.

Pozorovateľská misia OBSE, Gruzínsko

V misii OBSE v Gruzínsku pôsobil do 1. februára 2005 jeden vojenský pozorovateľ zo Slovenska. Z dôvodu nesúhlasu s ďalším pokračovaním misie zo strany Ruskej federácie nedošlo k predĺženiu mandátu misie.

Hlavnou úlohou misie OBSE bolo napomáhanie rokovaní medzi konfliktnými stranami, zameraných na dosiahnutie mierového riešenia gruzínsko-osetského a gruzínsko-abcházskeho konfliktu politickými prostriedkami, podpora dodržiavania ľudských práv, vytvorenie demokratických inštitúcií a monitorovanie spoločných mierových síl.

Príslušník OS SR plnil pozorovateľské úlohy na hraniciach medzi Gruzínskom, Čečenskom a Ingušskom hliadkovaním v horskom teréne.⁹

⁸ <http://www.mosr.sk/index.php?page=313>.

⁹ <http://www.mosr.sk/index.php?page=84>.

Operácie na podporu mieru pod velením koaličných síl

Operácia Trvalá sloboda, Afganistan

V rámci tejto operácie pôsobila ženijná jednotka OS SR (40 osôb), ktorej úlohou boli rekonštrukčné práce na letisku v Bagdame. Dňa 1. januára 2006 bola ženijná stavebná jednotka z operácie *Trvalá sloboda* zlúčená so ženijnou odmínovacou čatou ISAF a vznikla multifunkčná ženijná jednotka ISAF.

Operácia Iracká sloboda, Irak

Slovenský kontingent v sile 104 príslušníkov ozbrojených síl pôsobil v Iraku v rámci stabilizačných síl v poľskom sektore medzi Bagdadom a Basrou. Rota je podriadená priamo veliteľstvu mnohonárodnej divízie a jej úlohou je vykonávať odmínovacie a pyrotechnické práce a likvidáciu zbraní a munície na území Iraku.¹⁰

Postrehy, hodnotenia, návrhy

Pôsobenie príslušníkov ozbrojených síl v zahraničných operáciách a misiách má neoceniteľný vplyv na zvyšovanie profesionality jednotiek a jednotlivcov a zvyšovanie pripravenosti (interoperability) OS SR plniť úlohy podľa štandardov NATO. Pre veliteľský zbor a príslušníkov štábu predstavuje nasadenie v týchto operáciách a misiách neoceniteľnú praktickú skúsenosť, keď si môžu priamo v bojových a poľných podmienkach overiť svoje schopnosti zabezpečiť plnenie bojových operačných úloh a niesť zodpovednosť za ich efektívnosť, ako aj za životy podriadených. Dôležitou požiadavkou zostáva využitie takto získaných skúseností v rámci výcviku a prípravy ozbrojených síl na území Slovenska. Mnohonárodný charakter mierových operácií (predovšetkým operácií na podporu mieru pod velením NATO, ale aj EÚ) nastoľuje do budúcnosti požiadavku poskytnúť interoperabilné organické jednotky, ktoré majú skúsenosti zo spoločnej činnosti v rámci operácií alebo spoločných cvičení, sú vybavené štandardnými komunikačnými systémami a sú schopné aplikovať štandardné postupy, predovšetkým v oblastiach velenia a logistickej podpory. Práve vytváranie účelových štruktúr jednotiek (na úkor organických celkov), prispôbených úlohám v jednotlivých operáciách, sa javí ako závažný problém pri obsadzovaní zahraničných operácií a misií.

¹⁰ <http://www.mosr.sk/index.php?page=87>.

Takýto prístup výrazne sťažuje formovanie prípravy týchto jednotiek a zároveň znižuje efektívnosť výcviku ďalších organických jednotiek ozbrojených síl v domácich podmienkach. Dlhodobým nedostatkom je vybavenie príslušníkov ozbrojených síl pôsobiacich v zahraničných operáciách a misiách kvalitným výstrojom a technikou. Ako príklad môžu slúžiť problémy s pneumatikami v Iraku, s obrnenými terénnymi vozidlami v Bosne a Hercegovine a pod. Najvypuklejším problémom je však samotný výstroj vojakov. V tejto súvislosti ide nielen o odev a obuv do zhoršených poveternostných podmienok, ale aj o takú základnú súčasť, ako je nosný systém, ktorý by mal umožniť funkčné uloženie a použitie výzbroje a ostatného materiálu. Plány na modernizáciu výstroja jednotlivca, ktoré boli nedávno prezentované, iba potvrdzujú, akú prioritu mal základný výkonný prvok všetkých ozbrojených síl, samotný vojak, v systéme reformy ozbrojených síl. Okrem podpory mieru a stability vo svete a podpory zahraničnopolitických záujmov SR by mal byť ďalším dôležitým faktorom pri účasti príslušníkov OS SR v mierových operáciách tzv. rozvoj spôsobilostí. To znamená, že praktické plnenie úloh v zahraničných misiách a operáciách by malo prispievať k rozvoju bojových a odborných poznatkov a skúseností jednotlivcov, veliteľov i štábov. Z tohto pohľadu pôsobí napríklad plnenie úloh spojených s rekonštrukčnými prácami na letisku v Afganistane minimálne rozpačito.

Z hľadiska zapojenia sa Slovenska do aktivít na podporu a zachovanie mieru vo svete je nutné na základe skúseností uplatniť stratégiu vyváženej účasti. Vychádzajúc z oboch bezpečnostnopolitických dokumentov, prioritou pre nasadenie OS SR v zahraničných misiách a operáciách je ich pôsobenie pod velením NATO a EÚ, pričom v prípade operácií pod velením EÚ by došlo k uplatneniu princípu komplementarity. V oboch stratégiách sa SR hlási aj k účasti v rámci operácií pod hlavičkou OSN, OBSE, prípadne v rámci koalícií *ad hoc*. Vzhľadom na naše záväzky k NATO a EÚ angažovanosť OS SR v takýchto operáciách dospela do štádia, keď v tejto oblasti dochádza k základnému rozporu medzi ambíciami štátu a možnosťami jeho ozbrojených síl. Postupné zvyšovanie počtov príslušníkov ozbrojených síl v zahraničných operáciách aktivovalo množstvo problémov v oblasti výberu personálu aj v oblasti zabezpečenia operácií požadovanou technikou a materiálom.

Cieľom prípravy ozbrojených síl je v horizonte roka 2010 zabezpečiť pôsobenie svojich príslušníkov a jednotiek minimálne v dvoch súbežných operáciách. Prioritou má byť pôsobenie v operácii pod velením NATO, druhou bude spravidla operácia na podporu mieru vedená niektorou z medzinárodných organizácií. Roku 2005 pôsobili príslušníci OS SR v 14 mierových operáciách a misiách. V rámci nich pôsobia v súčasnosti relatívne početné kontingenty v Bosne a Hercegovine (po doplnení strážnou jednotkou), v Kosove, na Cypre, na Golanských výšinách, v Afganistane a v Iraku, pričom ide o jednotky pod velením NATO, EÚ, OSN i koaličných síl. *Obranná stratégia Slovenskej republiky* neobsahuje definíciu pojmu operácia. Z tohto dôvodu nie je jasné, či sa pod tým myslí nasadenie vojenských jednotiek v bojových operáciách, alebo tento pojem zahŕňa i mierové operácie, prípadne misie v podobe,

v ktorej v nich pôsobia ozbrojené sily v súčasnosti. Nie je teda jasné, či Slovensko na základe tejto obrannej stratégie plánuje výhľadovo znížiť počet zahraničných operácií, alebo nie. Súčasný počet operácií (14) a príslušníkov ozbrojených síl v týchto operáciách (cca 600) je na hrane možností OS SR a kladie mimoriadne nároky na ich zabezpečenie. Postupným cieľom by malo byť znižovanie počtu operácií a misií a zvyšovanie ich tzv. pridanej hodnoty, to znamená sústredenie sa na operácie a misie, ktoré najviac korešpondujú so zahraničnopolitickým a s bezpečnostným zameraním SR a maximálne prispievajú k rozvoju spôsobilostí jednotiek prednostne určených pre potreby NATO (sily vysokej pripravenosti). Z regionálneho hľadiska je prvoradé nasadenie príslušníkov ozbrojených síl najmä v operáciách v regióne západného Balkánu, ktorý predstavuje jednu z hlavných zahraničnopolitických a bezpečnostných priorít SR. Samozrejme, netreba zabúdať na záväzky Slovenska voči ostatným medzinárodným organizáciám (OSN, EÚ, OBSE). Je potrebné pripomenúť, že do operácií pod velením EÚ sa v rámci princípu komplementarity uvažuje s nasadením jednotiek pripravovaných pre operácie pod velením NATO.

Z uvedených postrehov by mohol vyplynúť ako príklad nasledovný model pôsobenia príslušníkov OS SR v mierových operáciách v budúcnosti.

Operácie pod velením NATO:

- pokračovať, prípadne podľa potrieb a požiadaviek posilniť pôsobenie v KFOR vrátane získania a obsadenia vyšších veliteľských a štábných funkcií;
- pokračovať v NTM-I;
- postupne ukončiť pôsobenie v ISAF.¹¹

Koaličné operácie:

- pokračovať, prípadne podľa potrieb a požiadaviek posilniť pôsobenie v operácii *Iracká sloboda*.

Operácie a misie OSN:

- pokračovať v misii UNFICYP;
- postupne ukončiť pôsobenie v UNDOF;
- pokračovať v pozorovateľských misiách.

Operácie a misie EÚ:

- pokračovať, prípadne podľa potrieb a požiadaviek posilniť pôsobenie v *ALTHEA*;
- pokračovať v monitorovacej misii.

Misie OBSE:

- podľa potrieb a požiadaviek sa zapojiť do pozorovateľských a monitorovacích misií.

¹¹ Prípadne je možné postupne ukončiť operáciu *Iracká sloboda* a naopak posilniť pôsobenie v operácii ISAF.

Takýto návrh pôsobenia príslušníkov OS SR v zahraničných operáciách a misiách vytvára kompromis medzi pôsobením v prospech jednotlivých medzinárodných organizácií (NATO, EÚ, OSN, OBSE, koalície *ad hoc*), vytvára lepšie podmienky na rozvoj spôsobilostí a z geografického hľadiska naplňa priority zahraničnej politiky Slovenska (západný Balkán). Treba uviesť, že Ministerstvo obrany SR už vykonalo určité racionalizačné opatrenia v tomto smere. Konkrétne ide o zvýšenie počtov príslušníkov ozbrojených síl v operácii *ALTHEA* v Bosne a Hercegovine o 40 osôb a v operácii KFOR v Kosove o 35 osôb. Práve jednotku pôsobiacu v operácii KFOR možno vnímať ako typickú zahraničnú operáciu budúcnosti.

Dôležitý vplyv na plnenie úloh príslušníkmi OS SR v zahraničných misiách a operáciách malo prijatie *Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky*. Tento zákon stanovuje okrem iného podmienky kariérneho rastu a zásady personálneho manažmentu v OS SR. V súvislosti so zahraničnými operáciami odstraňuje možnosť dobrovoľného vyslania do tejto operácie, pričom nasadenie príslušníkov ozbrojených síl sa bude realizovať tak, ako je to štandardom v každej armáde NATO – na rozkaz. Kvôli poriadku takisto treba uviesť, že už novelizovaný predchádzajúci zákon disponoval možnosťou vyslať profesionálneho vojaka do zahraničnej operácie aj bez jeho súhlasu. Faktor dobrovoľnosti často využívali politickí predstavitelia štátu v prípadoch tragických udalostí spojených s výkonom služobných povinností v zahraničných operáciách, keď v svojich vyjadreniach nezabudli zdôrazniť, že obeť sa na predmetných operáciách zúčastnila dobrovoľne. Nový zákon zároveň zatraktívnil pôsobenie v zahraničných operáciách a misiách, pretože zvýšil zahraničné príspevky. Vzhľadom na krátkosť účinnosti zákona v praxi je ešte predčasné hodnotiť jeho príspevok k celkovému zvýšeniu kvality a profesionality ozbrojených síl. Aj s prihliadnutím na plnenie úloh v zahraničných operáciách sa dá hodnotiť, že zákon kladie mimoriadne požiadavky na personálny manažment s cieľom adekvátneho umiestňovania profesionálnych vojakov na funkcie v rámci ozbrojených síl. Objavilo sa niekoľko prípadov, keď profesionálnym vojakom vracajúcim sa zo zahraničných operácií a misií neboli ponúknuté funkcie primerané ich skúsenostiam a pôvodným funkciám. Niektorí z nich sa rozhodli túto situáciu riešiť odchodom do zálohy.

Ďalším podstatným krokom, ktorý by mal mať významný podiel na skvalitnení prípravy ozbrojených síl i na vysielanie ich príslušníkov do zahraničných operácií, je zrušenie povinnej základnej vojenskej služby k 31. decembru 2005. Plná profesionalizácia OS SR vytvára podmienky na kvalitnú prípravu jednotiek a štábov na plnenie stanovených úloh aj v rámci operácií v zahraničí.

V *Bezpečnostnej stratégii Slovenskej republiky* sa v čl. 53 uvádza, že Slovenská republika bude aktívne spolupracovať s neštátnymi činiteľmi (mimovládne organizácie, súkromný sektor) pri riešení problémov zlyhávajúcich štátov, regionálnych a vnútroštátnych konfliktov, problémov obchodovania so zbraňami, s ľuďmi, pri tvorbe a distribuovaní humanitárnej a rozvojovej pomoci a v ďalších oblastiach. *Obranná*

stratégia Slovenskej republiky nekonkretizuje spôsob realizácie takejto spolupráce. Medzi spôsobilosťami, ktoré si musia ozbrojené sily osvojiť, patrí i oblasť tzv. civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC). Okrem iných úloh CIMIC koordinuje a usmerňuje činnosť národných a lokálnych autorít, miestnych úradov, mimovládnych aj medzinárodných organizácií tak, aby civilné prostredie bolo konsolidované a nepredstavovalo hrozbu pre úspech misie.¹² Na podporu stálych štruktúr CIMIC musí byť k dispozícii tím špecialistov, ktorí sú odborníkmi v špecifických oblastiach a sú povolávaní do misie len na obdobie potrebné na vyriešenie konkrétnej vysoko odbornej úlohy. Tu niekde, v rámci CIMIC, by mohol existovať priestor na komunikáciu a realizáciu uvedeného článku 53.

Pôsobenie príslušníkov ozbrojených síl v mierových operáciách v zahraničí roku 2005 prispelo k zviditeľneniu a k dobrej reprezentácii štátu a jeho ozbrojených síl na medzinárodnej scéne. Dôkazom kvalitného plnenia úloh v zahraničných misiách a operáciách je skutočnosť, že na základe dosahovaných výsledkov dostáva SR ďalšie ponuky na zapojenie sa do novo vytváraných operácií alebo žiadosti o predĺženie pôsobenia ozbrojených síl v prebiehajúcich operáciách, resp. o zvýšenie počtov v týchto operáciách. *Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky* a *Obranná stratégia Slovenskej republiky* predstavujú primeraný nástroj na realizáciu zahraničnopolitických a bezpečnostných záväzkov a záujmov Slovenska aj v budúcnosti.

Referencie

Bezpečnostná stratégia Slovenskej republiky. In: www.mosr.sk/dokumenty/bezp_strategia_2005.pdf.

Obranná stratégia Slovenskej republiky. In: www.mosr.sk/dokumenty/obr_strategia_2005.pdf.

Slovakia in NATO. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 2005.

¹² *Obrana*, október 2005, s. 23.

Slovenská republika
v medzinárodných organizáciách

Ivo Samson

Príprava Slovenskej republiky na nestále členstvo v Bezpečnostnej rade OSN

Možnosť Slovenskej republiky stať sa prvýkrát od svojho vzniku roku 1993 (nestálym) členom *Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov* (BR OSN, resp. BR) na roky 2006 – 2007 sa v priebehu roka 2005 premenila na absolútnu istotu. Relatívna istota získať toto prestížne miesto sa však dala dedukovať už v roku 2004, keď 22-členná *Východoeurópska regionálna skupina* (VERS), ktorej prislúcha jedno miesto v BR, 30. novembra schválila kandidatúru SR na obsadenie tohto postu, čím sa Slovensko stalo jediným kandidátom. Celý proces vnútri VERS sa formálne uzavrel zaslaním listu predsedu VERS generálnemu tajomníkovi OSN Kofimu Annanovi a predsedom ostatných regionálnych skupín. Voľby vo *Valnom zhromaždení* (VZ) OSN do BR prebehli 10. októbra 2005. SR bola za člena BR OSN zvolená 185 hlasmi zo všetkých 191 členských krajín OSN. Len šesť krajín sa zdržalo hlasovania.¹

Slovensko sa tak v rokoch 2006 – 2007 bude spolu s ostatnými piatimi stálymi a s deviatimi nestálymi členmi BR OSN podieľať na aktívnej tvorbe svetovej politiky z prostredia inštitúcie s najsilnejším medzinárodným mandátom na spoluzodpovednosť za stabilitu a mier vo svete a na formovanie postojov medzinárodného spoločenstva k bezpečnostným hrozbám.

Aj keď diskusia o reforme OSN (vrátane reformy BR) sa v súlade so skeptickými hlasmi stala po summite OSN 14. – 16. septembra 2005 a po nasledujúcom 60. zasadnutí

¹ *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2005*. In: <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/217-vyhodnotenie.rtf>. 31. 3. 2006.

VZ OSN stále sledovanou agendou pre budúcnosť, možnosti jej realizácie sú veľmi hmlisté. Reforma BR bola osobitnou kapitolou reformy OSN, ale ako konštatuje *Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2005*, „ide o mimoriadne citlivý a zdĺhavý proces, v ktorom sa zatiaľ nepodarilo dospieť ku konsenzu²“. Keďže reforma OSN sa nakoniec nestala očakávanou najaktuálnejšou témou na najbližšie obdobie, SR sa bude môcť (napriek trvajúcej podpore komplexnej reformy OSN) zameriavať na tradičnú činnosť členov BR, t. j. na riešenie aktuálnych bezpečnostných problémov.

Medzinárodnopolitické aktivity Slovenska medzi 59. a 60. zasadnutím VZ OSN

Samotnej sľubnej kandidatúre v BR OSN predchádzala na Slovensku dlhá teoretická diskusia o postavení SR v bezpečnostnej architektúre Európy a o možnostiach malej krajiny pôsobiť v globálnom bezpečnostnom formáte. Slovensko sa pokúšalo už pred vstupom do NATO a Európskej únie vystupovať ako aktívna súčasť bezpečnostno-politického prostredia v Európe a ešte pred integráciou do EÚ koordinovalo svoje postavenie v kontexte multilaterálnych organizácií vrátane OSN.³

Popri teoretických diskusiách sa aj oficiálna reprezentácia SR usilovala nedopustiť zmarenie slovenských ambícií ako nestáleho člena BR OSN, tak ako roku 1999, keď SR prišla o toto miesto v dôsledku konkurencie iného štátu z VERS (Ukrajiny).⁴ Masová ofenzíva na oficiálnej politickej úrovni bola zrejmá na 59. zasadnutí VZ OSN 21. septembra 2004, keď delegáciu SR viedol prvýkrát od prijatia SR za člena OSN prezident republiky Ivan Gašparovič, sprevádzaný ministrom zahraničných vecí Eduardom Kukanom. Ten sa zúčastnil aj na rokovaní členských krajín EÚ vo formáte GAREC⁵ i na spoločných rokovaní ministrov zahraničných vecí EÚ s ministrami zahraničných vecí USA a Ruskej federácie.⁶

² *Organizácia Spojených národov*. In: Tamže.

³ Weiss, P.: In: Kolektív autorov: *Postavenie Slovenskej republiky v bezpečnostnej architektúre Európy*. Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií, Bratislava 2004, s. 23.

⁴ Vo vzťahu k Ukrajine došlo k „nedorozumeniu“, keď Ukrajina odmietla roku 1999 recipročne podporovať slovenskú kandidatúru. SR nakoniec svoju kandidatúru stiahla, keď počas 54. zasadnutia VZ OSN už v prvom kole získala len 79 hlasov (Ukrajina 92) a podpora VZ sa v ďalších kolách začala presúvať na ukrajinskú stranu. In: *Kandidatúra Slovenskej republiky na miesto nestáleho člena BR OSN na obdobie 2006 – 2007*. In: <http://www.foreign.gov.sk>. 31. 3. 2006.

⁵ *Rada pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ*.

⁶ *Správa o plnení úloh slovenskej zahraničnej politiky v roku 2004*. In: http://www.foreign.gov.sk/files/vyhodnoteniezp_2004.pdf, s. 56. 31. 3. 2006.

Ofenzíve na získanie miesta nestáleho člena BR predchádzalo vypracovanie postupu slovenskej delegácie na 59. zasadnutí VZ OSN.⁷ V dokumente sa stanovili všeobecné princípy vystupovania delegácie SR v pozícii člena EÚ a s tým korešponovali aj referencie na aktivity v oblasti zahraničných vzťahov EÚ.⁸ Slovensko kládlo dôraz na otázky bezpečnosti, menovite na dodržiavanie a rozvoj medzinárodného práva, presadzovanie aktívneho multilateralizmu, prevenciu konfliktov, krízový manažment, udržiavanie mieru a bezpečnosti, postkonfliktný rozvoj spoločnosti, boj proti terorizmu, nešírenie zbraní hromadného ničenia, ale aj na akceptáciu *Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu*. Bez ohľadu na to, že tu išlo o formálne povinné prihlásenie sa k princípom, ku ktorým sa vo všeobecnosti hlási OSN ako celok, Slovensko tak deklarovalo politickú vôľu potrebnú na konsenzus najprv vo VERS roku 2004 a potom na 60. zasadnutí VZ OSN na jeseň 2005 v New Yorku. Súčasťou tejto stratégie bolo bezvýhradné vyjadrovanie podpory iniciatívam v oblasti reformy OSN a revitalizácie VZ OSN vrátane zefektívnenia práce jej šiestich hlavných výborov. Slovenská delegácia to mala tentoraz „jednoduchšie“, keďže sa mohla odvolávať na spoločné zahraničnopolitické ciele únie.

V tomto štádiu príprav na vystúpenie delegácie SR na 59. zasadnutí VZ OSN Slovensko mohlo konštatovať, že sa už od roku 1999 uchádza o miesto nestáleho člena BR OSN na roky 2006 – 2007 a dúfa v úspech svojho úsilia na 60. zasadnutí VZ OSN. Slovenská stratégia vychádzala z toho, že po stiahnutí kandidatúry Lotyšska v júni 2001 SR zostávala jediným kandidátom vo VERS na tento post na roky 2006 – 2007. To bola omnoho lepšia východisková pozícia, ako keď sa slovenské záujmy stretli s ukrajinskými. Inými slovami, už koncom roka 2004 bolo jasné, že ak bude Slovensko jediným kandidátom v regionálnej skupine, VERS ho s najvyššou pravdepodobnosťou, hraničiacou s istotou, schváli ako svojho oficiálneho kandidáta. Cieľom slovenskej diplomacie bolo, aby k tomuto schváleniu došlo najneskôr začiatkom roka 2005.

Na 59. zasadnutí VZ OSN bola SR zvolená do byra 4. výboru (*Osobitný a dekolonizačný výbor*) na post podpredsedu a do byra 5. výboru (*Administratívny a rozpočtový výbor*) na post spravodajcu. Počas tohto zasadnutia sa delegácia SR v 1. výbore (*Výbor pre odzbrojenie a medzinárodnú bezpečnosť*) angažovala v otázkach dodržiavania existujúcich zmlúv, dohovorov a režimov o odzbrojení, obmedzení a kontrole zbrojenia, ako aj o nešírení konvenčných, jadrových, biologických a chemických zbraní členskými krajinami OSN. Všetky tieto a iné aktivity sa chápali ako dobré vysvedčenie pre Slovensko, ktoré prejavovalo záujem o miesto nestáleho člena v BR OSN.

⁷ *Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 59. zasadnutí VZ OSN*. Pozri tlačovú konferenciu Ministerstva zahraničných vecí (MZV) k materiálu z 31. 8. 2004 In: <http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/TlacovaKonferencia>. 31. 3. 2006.

⁸ Išlo najmä o dokument *Priority EÚ na 59. zasadnutí VZ OSN*, schválený Radou pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ 12. 6. 2004.

V septembri 2005 malo 60. zasadnutie VZ OSN zvláštny význam vzhľadom na stretnutie hláv štátov a vlád na plenárnej schôdzi VZ OSN. Päť rokov po tzv. *Miléniovom summite* v roku 2000 malo toto stretnutie zhodnotiť plnenie *Miléniovej deklarácie*, rozvojových cieľov pre nové milénium⁹ a výsledok hlavných summitov a konferencií OSN v hospodárskej a sociálnej oblasti. Slovensko na tomto zasadnutí už druhýkrát vystupovalo z pozície člena EÚ a zvolenie za nestáleho člena BR OSN sa následne považovalo za hotovú vec, keďže krajina napriek tomu, že ostala jediným kandidátom, nijako nezanedbala prípravu vrátane lobingu. V dokumente Ministerstva zahraničných vecí SR pre postup slovenskej delegácie na 60. zasadnutí VZ OSN sa preto väčšina priestoru venovala kompatibilitě slovenských zahraničnopolitických cieľov s prioritami únie.¹⁰ Súčasne sa však (napriek panujúcej istote zo zvolenia) hovorilo, že popri spoločných prioritách EÚ bude najdôležitejšou národnou prioritou úspešné zavŕšenie kandidatúry Slovenska na nestále členstvo v BR OSN. Delegácia SR mala ešte aj na tomto zasadnutí intenzívne presadzovať kandidatúru s cieľom získania čo najširšej podpory členských krajín OSN vo voľbách nestálych členov BR OSN v októbri 2005.¹¹

Definovanie významu členstva v BR OSN pre Slovensko

Slovensko počas svojho úsilia o členstvo v BR OSN priebežne vyjadrovalo základnú charakteristiku BR a spojilo svoju kandidatúru s medzinárodnou prestížou. Toto členstvo sa hodnotilo ako jeden z najvýznamnejších a najprestížnejších postov v rámci multilaterálnej diplomacie, prostredníctvom ktorého môže krajina konštruktívne prispieť k zaisteniu globálneho mieru a bezpečnosti, ako aj k podpore demokratických hodnôt. Navyše členstvo SR v BR OSN sa uvádzalo ako kvázi komplementárne k historicky novému statusu Slovenska vzhľadom na členstvo v EÚ a NATO, resp. na zdôraznenie nového strategického postavenia krajiny.¹² Slovenská diplomacia vychádzala najmä z toho, že členstvo v BR OSN okrem príležitosti spolurozhodovať o globálnych otázkach svetového mieru a bezpečnosti poskytuje aj možnosť na pozitívnu prezentáciu krajiny a jej diplomacie.

⁹ *UN Millenium Development Goals*, prijaté 18. 9. 2000. In: <http://www.un.org/millenniumgoals/>. 31. 3. 2006.

¹⁰ *I. Priority EÚ na 60. zasadnutí VZ OSN*. In: *Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 60. zasadnutí VZ OSN*. In: <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/199-material.htm>. 31. 3. 2006.

¹¹ *II. kandidatúra SR do BR OSN*. In: Tamže.

¹² *Informácia o stave kandidatúry SR do BR OSN*. In: *Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 59. zasadnutí...*, s. 3.

Krátko pred hlasovaním o členstve v BR ešte zhrnul minister zahraničných vecí SR úlohu Slovenska v BR ako úsilie fungovať tak, aby sa o tejto krajine vedelo, a použil paralelu k členstvu SR v EÚ, kde si už Slovensko tiež získalo meno. Súčasne však dosť provokatívne (zrejme ako reakciu na tvrdenia o bezvýznamnosti členstva malého štátu v BR OSN) vyjadril názor, že SR vstupuje do tejto inštitúcie ako krajina, ktorá „má vlastné názory a nebude ako papagáj opakovať to, čo budú hovoriť iní“. ¹³ Diskusia o činnosti SR v BR sa nezaobišla bez otázok, ako sa Slovensko bude správať pri hlasovaní o rezolúciách v prípadoch, keď členské krajiny EÚ v BR nenájdu konsenzus, poprípade keď tento konsenzus nebude panovať medzi EÚ a USA ako dlhoročným spojencom SR. Táto otázka je, prirodzene, veľmi apodiktická a v praxi sa ťažko môže vyskytnúť, keďže krajiny EÚ nemajú spoločnú stratégiu voči USA. Prezident republiky I. Gašparovič na túto otázku odpovedal koncom roka 2005 vyhlásením, že „budeme sa racionálne prikláňať k tomu, čo bude potrebné na zabezpečenie mieru“. ¹⁴

Slovensko viackrát definovalo zámer využiť členstvo v BR OSN ako prostriedok na zviditeľnenie krajiny ako faktora medzinárodných vzťahov, ktorý má potenciál prispievať k svetovému mieru a bezpečnosti. Deklarovalo ambíciu ponúknuť spôsobilosť obohatiť diskusie na pôde BR OSN o pohľad krajiny, „ktorá má na jednej strane cenné skúsenosti z procesu transformácie, budovania demokratických inštitúcií a upevňovania stability v oblasti strednej Európy cestou rozvoja dobrých susedských vzťahov a regionálnej spolupráce“ ¹⁵. Na druhej strane Slovensko ponúka svoju skúsenosť ako sprostredkovateľ konfliktných či krízových situácií na západnom Balkáne a na Cypre, resp. ako aktívny prispievateľ do mierových misií a operácií pod hlavičkou OSN, NATO a EÚ. Minister Kukan zdôrazňoval, že SR bola počas uplynulých 12 rokov v OSN aktívna, čoho výrazom je „skutočnosť, že naša krajina pôsobila v 28 mierových misiách OSN, ktoré boli v 21 štátoch na troch kontinentoch“. ¹⁶ Krajina sa pred OSN deklaruje ako nestranná, a preto dôveryhodná. Pozitívne hlasy na adresu možností seberealizácie Slovenska v BR OSN zazneli aj z mimovládneho sektora, totiž že členstvo v BR OSN je „dôkazom, že aj malá krajina môže byť hráčom vo svetovej politike“. ¹⁷

¹³ *SR už nemusí lobovať za členstvo v BR OSN, zameriava sa na prezentáciu.* In: TASR, New York 16. 9. 2005.

¹⁴ Prezident SR Ivan Gašparovič In: <http://www.svet.czsk.net/clanky/sr/slovenskovbr.html>. 31. 3. 2006.

¹⁵ *II. kandidatúra SR do BR OSN.* In: *Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 60. zasadnutí VZ OSN.*

¹⁶ *Slovensko zasadne v BR OSN.* In: <http://www.svet.czsk.net/clanky/sr/srbrosn.html>. 31. 3. 2006.

¹⁷ Riaditeľ GMFUS pre strednú a východnú Európu Pavol Demeš. In: Pravda – online, 1. 1. 2006.

Medzinárodný lobizmus a inštitucionálne prípravy na členstvo v BR OSN

Na koordináciu prípravy na členstvo v BR OSN minister zahraničných vecí vymenoval Petra Buriana, veľvyslanca s osobitným poslaním pre členstvo v BR OSN (*ambassador-at-large*). Ten odovzdal poverovacie listiny generálnemu tajomníkovi OSN už koncom roka 2004.¹⁸ Pod jeho vedením začala pôsobiť pracovná skupina, ktorá mala na starosti komplexnú kampaň a systémové zabezpečenie otázok budúceho fungovania krajiny na poste člena BR OSN. Politické a koncepčné riadenie celého procesu prípravy a pôsobenia v BR bolo zverené *Riadiacemu výboru* MZV SR, ktorý podliehal štátnemu tajomníkovi tohto rezortu. Po oficiálnom schválení slovenskej kandidatúry zo strany VERS ministerstvo informovalo vládu SR o tejto skutočnosti a rozbehla sa aj mediálna a lobistická kampaň. Schválenie v rámci VERS však bolo len prvým krokom, keďže potom nastúpil proces lobizmu, ktorý spočíval v postupnom získavaní podpory členských krajín OSN. Tento proces trval až do 60. zasadnutia VZ OSN na jeseň 2005. Jeho obsahovou stránkou boli písomné aj osobné kontakty a v nich vyjadrované žiadosti o podporu, ako aj dohody o recipročných podporách kandidátúr s inými členskými krajinami OSN, ktorými si dva členské štáty vzájomne garantujú hlas pre svoje kandidatúry v OSN. Kvórum, ktoré bolo nevyhnutné na získanie miesta v BR, je totiž vo VZ OSN dvojtretinové.

Vzhľadom na výhodné postavenie SR ako jediného zástupcu VERS nebola potreba lobovania v prospech kandidatúry veľmi zložitá a Slovensko sa v poslednom období pred hlasovaním vo VZ OSN zameralo viac na prezentáciu krajiny. Podľa vyjadrenia ministra Kukana zo septembra 2005 členské krajiny OSN v tom čase považovali Slovensko za dobre pripraveného kandidáta a prezident Gašparovič odhadoval, že štáty, ktoré sa zdržia pri hlasovaní o nestáлом členstve SR v BR, „možno spočítať na prstoch jednej, maximálne dvoch rúk“.¹⁹ Sám veľvyslanec Burian avizoval už v septembri 2005, teda ešte pred samotným hlasovaním o členstve SR v BR 10. októbra 2005, že Slovensko získalo prísľub od 172 krajín zo 191-členného VZ OSN.²⁰ Na MZV pribudli štyria ľudia, tvoriaci tzv. koordinačnú jednotku, ktorá bola vytvorená na začiatku roka 2005 ako osobitná pracovná skupina a pôsobila v rámci odboru OSN a špecializovaných organizácií systému OSN. Okrem komplexného zabezpečovania kampane počas roka 2005 mala na starosti aj systémové zabezpečenie otázok budúceho fungovania krajiny na tomto poste. Na *Koordinačnú jednotku pre BR OSN* sa transformovala až tri mesiace pred koncom roka 2005. Podľa plánu má pôsobiť po

¹⁸ *New Permanent Representative of Slovakia Presents Credentials*. In: UN – Press Release. In: Bio/2628, 21/12/2004.

¹⁹ *SR už nemusí lobovať za členstvo v BR OSN, zameriava sa na prezentáciu*. In: TASR, New York 16. 9. 2005.

²⁰ Tamže.

celý čas slovenského členstva v BR, teda do 31. 12. 2007.²¹ Bude ju riadiť štátny tajomník MZV, ak sa nepodarí (a s tým sa neráta) vytvoriť samostatné oddelenie s týmto poslaním.

Personálne obsadenie Stálej misie SR v BR OSN a otázka finančných nákladov

MZV SR sa roku 2005 zaoberalo nedostatočným personálnym vybavením Stálej misie (SM) Slovenskej republiky v New Yorku vzhľadom na nové úlohy v súvislosti s členstvom v BR. Vychádzalo sa z toho, že SM zohrá kľúčovú úlohu aj pre výkon členstva SR v BR OSN. Dovtedajšia systemizácia SM bola osem diplomatov vrátane stáleho predstaviteľa a jeho zástupcu. Z toho dvaja diplomati mali na starosti okrem svojej agendy aj činnosť BR. Tento stav sa považoval za nepredstaviteľný vzhľadom na závažnosť, ktorú SR pripisovalo členstvu v BR. Ministerstvo preto navrhlo rozšíriť personálne obsadenie SM pre BR OSN o šiestich pracovníkov (teda z dvoch na osem) a jedno miesto bezpečnostného technika. Spolu so stálym predstaviteľom P. Burianom, jeho zástupcom a postom politického koordinátora tak má tím SR v BR OSN tvoriť desať, resp. jedenásť pracovníkov. Tieto požiadavky odôvodňovalo MZV ako „absolútne nevyhnutné, aby Slovensko mohlo v BR OSN pôsobiť ako plnohodnotný a efektívny člen“.²²

Finančné náklady na pôsobenie SM pri BR OSN boli najprv predbežne pokryté vládou, ktorá už roku 2005 vyčlenila na prípravu na pôsobenie SR v BR 10,6 milióna Sk. Na samotnú úhradu výdavkov roku 2006 vláda uvoľnila zo svojej rozpočtovej rezervy 35,9 milióna Sk ako úhradu nárokov na personálne, materiálno-technické a finančné zabezpečenie činnosti.²³ Z uvedenej sumy má byť roku 2006 vyčlenených 14 miliónov Sk na mzdy zamestnancov, 18 miliónov Sk na tovary a služby a 3,6 milióna na cestovné náklady.²⁴ Roku 2007 sa predpokladajú výdavky v celkovej výške 35,662 milióna Sk. Ministerstvo bude uvedenú požiadavku uplatňovať v rámci návrhu štátneho rozpočtu pre kapitolu MZV na rok 2007.²⁵

²¹ *Príprava štruktúr MZV na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich z členstva SR v BR OSN.* In: *Návrh opatrení na zabezpečenie prípravy a pôsobenia SR v BR OSN.* In: Úrad vlády, 18. 5. 2005. In: <http://www.rokovania.sk/appl/material/nsf>. 31. 3. 2006.

²² Ibid.

²³ *Za účasť v BR OSN zaplatíme 36 miliónov.* In: *Pravda*, 22. 3. 2006.

²⁴ *Štatút člena BR OSN nás bude stáť 36 miliónov.* In: *Aktuálne.sk.*, 30. 3. 2006. In: <http://aktualne.centrum.sk/domov/clanek.phtml?id=315120>. 31. 3. 2006.

²⁵ *Aktuality*, 22. 3. 2006. In: http://www.aktuality.sk/index2.php?option=com_content&task=vi... 31. 3. 2006.

Prostredie BR OSN

Od 1. januára 2006 Slovenská republika zasadá v BR OSN s piatimi stálymi členmi a s deviatimi starými aj novými nestálymi členmi.²⁶

Pred nástupom SR do funkcie nestáleho člena BR OSN roku 2006 existoval regionálny vzorec pre 10 nestálych členov:

- traja africkí členovia (jeden volený v inom roku než ostatní dvaja);
- dvaja ázijskí členovia, z nich je každý volený v striedajúcich sa rokoch (existuje pravidlo povinného zastúpenia arabsko-moslimskej krajiny, ktorá každé dva roky rotuje medzi Afrikou a Áziou);
- dvaja zástupcovia Latinskej Ameriky a Karibiku (každý volený v striedajúcich sa rokoch);
- dvaja zástupcovia zvyšku Západu – obaja volení v roku, keď nie je volený zástupca východnej Európy (jedna z týchto krajín musí byť zo západnej Európy, druhá môže byť alebo zo západnej Európy, alebo zo západného štátu mimo Európy).

Konkrétne, menoslovná štruktúra desiatich nestálych členských krajín BR OSN k 31. 12. 2005 bola nasledujúca: Benin – Afrika: do 31. 12. 2005; Tanzánia – Afrika: od 1. 1. 2005; Alžírsko – Afrika, reprezentujúce arabsko-moslimskú krajinu: do 31. 12. 2005; Filipíny – Ázia: do 31. 12. 2005; Japonsko – Ázia: od 1. 1. 2005; Brazília – Latinská Amerika a Karibik: do 31. 12. 2005; Argentína – Latinská Amerika a Karibik: od 1. 1. 2005; Rumunsko – východná Európa: do 31. 12. 2005; Dánsko – západná Európa: od 1. 1. 2005; a Grécko – západná Európa: od 1. 1. 2005.

Konkrétne, menoslovná štruktúra desiatich nestálych členských krajín BR OSN od 1. 1. 2006 je nasledujúca: Tanzánia, Japonsko, Argentína, Dánsko, Grécko (všetky do 31. 12. 2006); Slovensko, Ghana, Konžská republika, Katar, Peru (všetky do 31. 12. 2007).

Základné východiská, princípy a priority pôsobenia SR v BR OSN

Vzhľadom na exkluzívne postavenie BR OSN vo svetovom poriadku (akéhosi monopolu na výklad medzinárodného práva) očakáva medzinárodné spoločenstvo maximálnu

²⁶ Nestáli členovia sú na obdobie dvoch rokov volení každoročne, čo znamená, že každý rok na jeseň sa vo VZ OSN volí polovička, teda päť nových členov na ďalšie dva roky. Každoročne tak svoju činnosť končí k 31. decembru päť starých a od 1. januára budúceho roka nastupuje päť nových členov. In: *Security Council*. In: *United Nations Handbook 2004/2005*, Ministerstvo zahraničných vecí, Nový Zéland, Wellington 2004, s. 55.

angažovanosť a súčasne vysokú mieru odbornosti zo strany slovenskej SM v BR. Je celkom prirodzené, že Slovensko ako malá a vo svete relatívne málo známa krajina, nezaťažená veľmocenským či koloniálnym dedičstvom, nebude narážať na apriórne predsudky v prostredí niektorých afrických či ázijských krajín. Dokument *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006*, ktorý bol zverejnený koncom roka 2005, ráta s využitím tejto „nezaťaženosti historickými kontextmi“.²⁷ V tom môže spočívať aj špecifický prínos Slovenska na presadzovanie politiky spojeneckých krajín z EÚ a NATO, najmä ak uvážime, že v zložení BR OSN od 1. 1. 2006 majú krajiny EÚ a NATO v pomere k svetovej populácii mimoriadne početnú reprezentáciu. Spolu so stálymi členmi BR predstavujú viac ako polovicu (osem) všetkých členov, medzi nestálymi členmi dokonca rovnú polovicu.

Pôsobenie v BR OSN vláda SR diferencuje ako základné východiská, základné princípy, priority Slovenska a mechanizmus koordinácie a rozhodovania.²⁸

Základné východiská sú v smerodajných dokumentoch formulované všeobecným diplomatickým deklarativným jazykom ako: potreba zosúladenia štátnych záujmov a záujmov regionálnych integračných zoskupení, ktorých je SR členom; cieľavedomé angažovanie sa v prospech mieru a stability vo svete; príležitosť na ďalšie upevňovanie medzinárodného postavenia; účasť na riešení kríz a konfliktov v globálnom rozmere a pod.

Základné princípy sa definujú rovnako formálne a niekedy sú duplicitné k východiskám. Figuruje medzi nimi (podobne ako vo východiskách) prispievanie k upevneniu medzinárodného mieru a bezpečnosti; upevnenie dôveryhodnosti a rešpektu zo strany medzinárodného spoločenstva; rešpektovanie základných zásad a princípov mierového spolunažívania; záväzky voči princípom organizácií, ktorých je SR členom (EÚ, NATO, OBSE, Rada Európy), a pod. Za povšimnutie stojí záväzok SR rešpektovať novú *Bezpečnostnú stratégiu SR* (zo septembra 2005) a usilovať sa tak o posilňovanie transatlantického partnerstva, ako aj o zefektívnenie *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky* (SZBP) únie. O *Európskej bezpečnostnej a obrannej politike* (EBOP) sa v súvislosti s BR OSN príslušné vládne dokumenty nezmieňujú. V základných princípoch sa však Slovensko zaväzuje vystupovať v BR suverénne, vo svojom mene, na základe vlastných hodnotení a vlastných záujmov. Pri definícii vlastných záujmov však v dokumentoch nepanuje jednota, keďže sa niekedy hovorí o „národných“, inokedy o „štátnych a národných“ záujmoch.

Priority Slovenska v BR OSN sú definované v súlade s *Bezpečnostnou stratégiou SR* z roku 2005 (a tým aj s *Európskou bezpečnostnou stratégiou* z decembra 2003) skôr ako pôsobenie proti hlavným bezpečnostným hrozbám súčasného sveta: globálnemu terorizmu, šíreniu zbraní hromadného ničenia a zlyhávajúcim štátom.

²⁷ *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006*. In: Informačný servis vlády SR 14. 12. 2005. In: *HNonline.sk*, 14. 12. 2005.

²⁸ Pozri už uvádzané a citované vládne dokumenty.

Mechanizmus koordinácie a rozhodovania sa odvoláva na *Ústavu SR*, aktuálne *Programové vyhlásenie vlády SR*, *Bezpečnostnú stratégiu SR*, *Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006* (inokedy na *Strednodobú stratégiu zahraničnej politiky SR do roku 2015*). Zrejme najdôležitejším vyjadrením je vyhlásenie, že priame zaangažovanie vlády SR do tvorby inštrukcií (pre SM) sa predpokladá len vo výnimočných prípadoch, vlastne najmä počas kríz globálneho významu, pri použití sily alebo v situáciách, ktoré by mohli priamo ohroziť záujmy SR s priamym dosahom na jej zahraničnopolitické postavenie. Najjednoduchšou interpretáciou je, že MZV a vôbec vláda SR poskytuje slovenskej SM pri BR OSN značnú autonómiu pri krátkodobých rozhodovaniach o aktuálnych bezpečnostných problémoch. V situáciách, v ktorých sa nebude črtáť konsenzus v BR OSN (odstrašujúce príklady predchádzajúcich rezolúcií o Iraku, prípadne o palestínsko-izraelskom konflikte), bude zrejme rozhodovacia autonómia slovenskej SM obmedzená.

Geograficky motivované priority sú podrobnejšie špecifikované v dokumente MZV SR²⁹ ako tzv. *regionálne priority*. K nim patria:

- *západný Balkán* – ide o dlhodobu prioritnú oblasť slovenskej zahraničnej politiky, keďže SR sa v tejto oblasti angažuje politicky aj vojensky. Navyše podporuje európsku a euroatlantickú integráciu štátov západného Balkánu. SR oficiálne vychádza z toho, že zemepisná a jazyková blízkosť a porovnateľný historický vývoj jej umožňujú vystupovať z pozície dôverného znalca problematiky. Pre Slovensko predstavuje stabilizácia a prosperita tohto regiónu súčasť stability celého stredo európskeho regiónu. Na pôde BR OSN sa chce SR angažovať o. i. v procese rokovanií o konečnom statuse Kosova;
- *východná Európa* – Slovensko poukazuje na skutočnosť, že BR OSN sa doteraz angažovala len v gruzínsko-abcházskom spore, a deklaruje pripravenosť spolupodieľať sa aj na riešení iných problematických otázok celého postsovietskeho priestoru;
- *Cyprus* – v rámci pôsobenia v BR OSN chce SR zúročiť svoju skúsenosť dlhoročného hostiteľa bikomunitných rozhovorov medzi gréckou a tureckou komunitou na Cypre. SR neponúka všeobecne úlohu sprostredkovateľa, ktorá prislúcha generálnemu tajomníkovi OSN, ale skôr konkrétnu úlohu sprostredkovať aktuálne informácie.

Izraelsko-palestínsky konflikt, africká problematika³⁰ (menovite situácia v Burundi, Etiópii/Eritrei, Konžskej demokratickej republike, Libérii, Pobreží Slonoviny, Guinei-Bissau, Rwande, Stredoafrickej republike, Sierra Leone, Somálsku, Sudáne a v západnej Sahare), južná a juhovýchodná Ázia (najmä indicko-pakistanský spor) a Latinská Amerika (Haiti) – tieto regióny sa neuvádzajú ako vlastná priorita pôsobenia

²⁹ *Rámcová stratégia pre pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007*. In: <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/214-material.htm>. 31. 3. 2006.

³⁰ Afrika ako priorita BR OSN pokrýva 70 – 80 % agendy činnosti tejto inštitúcie.

Slovenska v BR OSN, ale ako priorita BR vôbec a SR berie na vedomie závažnosť týchto regiónov pre svetovú bezpečnosť a deklaruje angažovanie sa a záujem o tieto oblasti.

Prierezové priority sa čiastočne vyskytujú duplicitne k všeobecne formulovaným prioritám a odvolávajú sa na nové bezpečnostné hrozby, v prvom rade na terorizmus, zbrane hromadného ničenia a zlyhávajúce štáty. Tieto priority bude chcieť SR zladíť s členstvom v niektorých orgánoch BR OSN. Od Slovenska sa očakáva, že sa nebude brániť prevzatiu dvoch predsedníckych a dvoch podpredsedníckych funkcií v niektorých sankčných a nesankčných výboroch BR. Na základe relatívne dobrého expertného zázemia prejavila SR záujem o nasledujúce posty:

- predsedníctvo vo výbore, ktorý sa zaoberá problematikou *nešírenia zbraní hromadného ničenia* (výbor založený na základe rezolúcie BR OSN č. 1 540), kde pôjde o nástupníctvo po Rumunsku;
- predsedníctvo v sankčnom výbore pre Irak;
- podpredsedníctvo v sankčnom výbore pre *al-Káidu* a *Taliban*.

V *Rámcovej stratégii* z roku 2005 sa SR nevyhýbala ani možnému vedeniu v niektorých ďalších výboroch, ktoré sa uvoľnia (sankčný výbor pre Somálsko, sankčný výbor pre Rwandu, sankčný výbor pre Sierru Leone, sankčný výbor pre Konžskú republiku). Základným postom však bude mesačné predsedníctvo v samotnej BR OSN, ktorého sa SR ujme vo februári 2007. Ambíciou Slovenska je nastoliť tému, ktorej podľa mienky MZV SR doteraz nevenovala BR dostatočnú pozornosť. V rámci agendy postkonfliktnej rehabilitácie sa táto téma bude týkať reformy sektora ozbrojených síl. Slovensko má za sebou komplikovaný a permanentne prebiehajúci proces reformy ozbrojených síl, ktorý bol po niekoľkých zlyhaniach predsa len relatívne úspešný (známy ako *Model 2010*, resp. *Model 2015*). Jeho prenesením na pôdu niektorých afrických krajín môže SR ponúknuť predovšetkým zefektívnenie činnosti ozbrojených síl, mechanizmy účinnejšej kontroly zo strany štátu a tým aj model pre reintegráciu ozbrojených skupín obyvateľstva. Prínos SR tu okrem skúseností s postkomunistickou reformou ozbrojených síl bude spočívať práve v politickej výhode, ktorou SR disponuje ako relatívne neznáma, ale dôveryhodná krajina, nevzbudzujúca v Afrike postkoloniálne reminiscencie. Táto iniciatíva ráta tak s využitím skúseností ostatných krajín NATO, ako aj s koordináciou a so spoluprácou s Africkou úniou.

Možné dilemy Slovenska v BR OSN

Keďže Slovensko sa vždy hlásilo k regionálnym prioritám a západný Balkán je jednou z nich, otázka konečného statusu Kosova bude v roku 2006 skúškou pre slovenskú SM, lebo je možné, že pri rokovaní na pôde BR OSN nenastane konsenzus. Menej problémov môže predstavovať prípad Iránu, pretože v otázke elementárnej kritiky

Iránu sú stanoviská spojencov SR z prostredia EÚ a NATO podobné. Skúška eventuálne nastane až v prípade prijímania charakteru sankčných režimov. Podobne je to v otázke prípadného vyostrenia palestínsko-izraelského konfliktu, kde pri prijímaní protiizraelských rezolúcií v minulosti nedochádzalo ku konsenzu ani medzi stálymi členmi z krajín EÚ (Francúzsko a Veľkej Británie), nehľadiac na postoj USA. Na porovnanie, dvaja bezprostrední predchodcovia SR v BR OSN za VERS (Bulharsko a Rumunsko) sa dostali do pozície, keď sa nachádzali medzi záujmami spojencov v NATO, resp. v EÚ:

*Rezolúcia BR OSN z 19. 12. 2002 o usmrtení niekoľkých pracovníkov OSN izraelskými silami a o zničení skladísk Svetového potravinového programu*³¹ – USA vetovali v pomere 12 : 1, Bulharsko sa zdržalo;

*Rezolúcia BR OSN zo 16. 9. 2003 o požiadavke, aby sa Izrael zdržal hrozieb poslať do exilu palestínskeho vodcu Jásira Arafata*³² – USA vetovali v pomere 11 : 1, Veľká Británie, Nemecko a Bulharsko sa zdržali, Francúzsko a Španielsko hlasovali za;

*Rezolúcia BR OSN zo 14. 10. 2003 o zákaz pre Izrael rozšíriť bezpečnostnú bariéru*³³ – USA vetovali v pomere 10 : 1, Veľká Británie, Nemecko a Bulharsko sa zdržali, Francúzsko a Španielsko hlasovali za;

*Rezolúcia BR OSN z 25. 3. 2004 o odsúdení Izraela za zabitie Ahmeda Jassina*³⁴ – USA vetovali v pomere 11 : 1, Veľká Británie, Nemecko a Rumunsko sa zdržali, Francúzsko a Španielsko hlasovali za.

Tieto hlasovania sú aj príkladom zásadnej nejednotnosti vnútri EÚ, keď deklarovaná SZBP vo vypätých situáciách permanentne zlyháva.³⁵ Slovenská republika tak bude môcť potvrdiť svoje vyhlásenie, že na pôde BR OSN bude hlasovať samostatne, suverénne, na základe vlastných hodnotení a vlastných záujmov.

Referencie

Kandidatúra Slovenskej republiky na miesto nestáleho člena BR OSN na obdobie 2006 – 2007. In: <http://www.foreign.gov.sk>.

Kolektív autorov: *Postavenie Slovenskej republiky v bezpečnostnej architektúre Európy.* Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií MO SR, Bratislava 2004.

³¹ UNSC Res. of 19. 12. 2002: On the killing by Israeli Forces of Several UN Employees and the Destruction of the World Food Programme /WFP/.

³² UNSC Res. of 16. 9. 2003: Demand that Israel halt threats to expel Palestinian Leader Yassir Arafat.

³³ UNSC Res. of 14. 10. 2003: Seeks to bar Israel from extending security fence.

³⁴ UNSC Res. of 25. 3. 2004: Condemns Israel for killing Ahmed Yassin.

³⁵ Nemecko a Veľká Británie zabitie Ahmeda Jássina neodsúdili napriek tomu, že tak urobil Javier Solana, vysoký predstaviteľ EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku.

- Návrh opatrení na zabezpečenie prípravy a pôsobenia SR v Bezpečnostnej rade OSN.* MZV SR, Bratislava 2004.
- Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 59. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov.* Tlačová konferencia MZV k materiálu z 31. 8. 2004.
- Návrh smernice pre postup delegácie Slovenskej republiky na 60. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov.* In: <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/199-material.htm>.
- Rámcová stratégia pre pôsobenie Slovenskej republiky v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007.* In: <http://www.foreign.gov.sk/pk/mat/214-material.htm>.
- Security Council.* In: *United Nations Handbook 2004/2005.* MZV Nového Zélandu, Wellington 2004.
- Správa o plnení úloh slovenskej zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2004.* MZV SR, Bratislava 2005. In: http://www.foreign.gov.sk/files/vyhodnotenie_zp_2004.pdf.
- Správa o plnení úloh slovenskej zahraničnej politiky Slovenskej republiky v roku 2005.* MZV SR, Bratislava 2006. In: http://www.vlada.gov.sk/infoservis_archiv.php?adm_action=13...
- UN Millenium Development Goals.* In: <http://www.un.org/millenniumgoals/>.
- Základný rámec pre pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade Organizácie Spojených národov v rokoch 2006 – 2007.* In: Úrad vlády, www.vlada.gov.sk/infoservis_archiv.php?adm_action=13&ID=292.
- Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006.* In: Informačný servis vlády Slovenskej republiky 14. 12. 2005.

Peter Lizák

Slovensko vyznáva hodnoty OBSE upevňujúce demokraciu a bezpečnosť

Slovensko považuje Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) za jednu z kľúčových organizácií v bezpečnostnej architektúre. OBSE je jedinečná konsenzuálnym rozhodovaním i rozmanitosťou svojich účastníckych krajín.

Demokratické podmienky a stabilný stav vnútornej a vonkajšej bezpečnosti krajiny, žiaľ, nie je možné vytvoriť jedným rozhodnutím, resp. sériou rozhodnutí zaručujúcich dosiahnutie tohto iste želateľného výsledku. O zachovanie bezpečnosti i demokracie sa treba permanentne usilovať s cieľom čo najviac sa priblížiť ideálu, ktorý je sotva dosiahnuteľný, či dokonca sotva presne definovaný. Pritom treba mať na zreteli, že prípadné zanedbanie starostlivosti o tieto dva základné predpoklady modernej prosperujúcej spoločnosti sa neprejaví okamžite, ale možno až o niekoľko mesiacov a pravdepodobnejšie až o niekoľko rokov. Ako permanentný ochranca týchto dvoch kľúčových hodnôt má preto OBSE významné miesto v zahraničnej politike Slovenskej republiky.

OBSE prešla v tridsiatom roku svojej existencie pomerne komplikovaným, avšak politicky zaujímavým a dôležitým obdobím vnútorného vývoja, ktoré môže ovplyvniť jej postavenie a váhu v budúcich rokoch. Bola asi jediným medzinárodným kolbištom, na ktorom dochádzalo k otvorenému stretnutiu dvoch koncepcií pohľadu na podmienky demokracie a bezpečnosti. Koncepcie „riadenej“ demokracie a koncepcie liberálnej demokracie. Komplikovanosť vývoja OBSE spočívala – a tento stav nebol v roku 2005 prekonaný – najmä v kritickom až odmietavom postoji skupiny krajín k nosným aktivitám OBSE v ľudskoprávnej dimenzii a požadovaní jej výraznejšieho angažovania sa v ekonomicko-environmentálnej a vojensko-politickej dimenzii. Aj keď vyváženosť aktivít OBSE podporuje väčšina z 55 účastníckych štátov, zmenu v smerovaní činnosti

organizácie na úkor ľudskoprávnej dimenzie prevažná väčšina odmieta, rovnako ako okliešťovanie potenciálu a *acquis*, ktoré OBSE získala práve v tejto dimenzii.

O potrebe zefektívnenia činnosti OBSE nepochybuje asi ani jedna z účastníckych krajín. Preto bola dosiahnutá dohoda na ustanovení *Panelu eminentných osobností*,¹ ktorý predložil svoje návrhy v júni minulého roku. Pri absencii politickej vôle na dosiahnutie nevyhnutných kompromisov však ani tie najlepšie návrhy nemajú šancu uspieť.

Miera angažovanosti OBSE v ekonomicko-environmentálnej a vojensko-politickej dimenzii sa počas roka zvýšila. Boli prijaté niektoré konkrétne opatrenia potvrdzujúce snahu o zvýšenie profilu aktivít v týchto oblastiach (rozdelenie dvojtýždňového ekonomického fóra na dve zasadnutia, zvolanie odborného seminára o vojenských doktrínach vo februári 2006,² nový impulz pre prácu *Fóra pre bezpečnosť a spoluprácu* a iné).

Komplikáciu začiatkom roka 2005 tvorila navonok technická, avšak pre činnosť a pôsobenie organizácie zásadná otázka absencie dohody o rozpočte a odsúhlasenia príspevkových škál. Absenciou rozpočtu trpela OBSE tak dovnútra organizácie, ako aj navonok. Výška finančného príspevku niektorých krajín do činnosti organizácie podľa ich názoru nezodpovedala smerovaniu aktivít OBSE, ktorá celý rok 2005 pracovala s provizórnym rozpočtom, kopírujúcim finančné podmienky roka 2004. Prelom sa podarilo dosiahnuť až v novembri 2005, keď bola dosiahnutá dohoda o novej výške príspevkov jednotlivých krajín³ s tým, že OBSE sa bude zaoberať vnútornou reformou svojej činnosti. Výška príspevku SR do OBSE sa mierne znížila, v prípade základnej škály predstavuje 0,28 %, v prípade príspevku na poľné misie 0,15 % z celkového rozpočtu.

Ročný rozpočet OBSE je v porovnaní s inými medzinárodnými organizáciami relatívne nízky. V minulom roku predstavoval okrem mimorozpočtových zdrojov cca 168 miliónov eur.

OBSE v roku 2005

Slovinsko prebralo predsedníctvo v OBSE na začiatku roka 2005 v komplikovanej situácii. Organizácia nemala dohodnutý rozpočet, nemala dohodnuté rozpočtové škály a časť účastníckych krajín podmieňovala pokračovanie aktívneho podielu na činnosti

¹ *Rozhodnutie Ministerskej rady OBSE č. 16/04 o vytvorení Panelu eminentných osobností k posilneniu efektívnosti OBSE.* In: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/02/4324_en.pdf.

² *Rozhodnutie Ministerskej rady OBSE č. 09/05 o seminári o vojenských doktrínach.* In: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/18653_en.pdf.

³ *Rozhodnutie Stálej rady OBSE č. 704 o príspevkových škálach na roky 2005 – 2007.* In: http://www.osce.org/documents/sg/2006/01/17757_en.pdf.

OBSE zavedením zásadných reforiem, zvýšením transparentnosti jej činnosti, prijatím organizačného poriadku, získaním právnej subjektivity, ustanovením jasnej štruktúry rozhodnutí a i. Vychádzajúc z existujúceho stavu, Slovinsko si stanovilo aj svoje priority, smerujúce k väčšej vyváženej činnosti organizácie v troch dimenziách a k zvýšeniu transparentnosti rozhodovania.⁴

Predseda kraja splnila viaceré zo svojich predsavzatí. *Správa Panelu eminentných osobností* a následne konzultácie na vysokej úrovni boli impulzom správnym smerom k realizácii potrebných vnútorných reforiem. Aj keď ku konkrétnym zmenám zatiaľ formálne nedošlo, Ministerská rada v Lubľane v decembri 2005 pripravila balík reformných návrhov, nad ktorými bude organizácia pracovať v priebehu tohto roka.⁵ Slovinskému predsedníctvu sa vyváženým návrhom navyše podarilo dosiahnuť dohodu o príspevkových škálach na roky 2005 – 2007, čo predstavovalo podstatný krok k normálnemu pokračovaniu činnosti organizácie. Možno preto jednoznačne konštatovať, že Slovinsko odovzdalo organizáciu nasledujúcej predsedníckej krajine (Belgicku) v neporovnateľne lepšom stave, než ju prevzalo pred dvanástimi mesiacmi.

Reforma OBSE

Ako už bolo spomenuté, na základe rozhodnutia Ministerskej rady OBSE z decembra 2004 bol vytvorený *Panel eminentných osobností*.⁶ Úlohou panelu v prvom polroku 2005 bolo posúdiť dovtedajšiu činnosť OBSE, navrhnúť strategickú víziu organizácie v 21. storočí a opatrenia na zlepšenie jej fungovania a efektívnosti. Správa panelu bola zverejnená v júni 2005⁷ a týkala sa troch oblastí:

- postavenia a úlohy OBSE;
- zlepšenia fungovania komplexnej a kooperatívnej bezpečnosti;
- štrukturálnych zmien organizácie.

⁴ Vystúpenie úradujúceho predsedu OBSE D. Rupela na 540. zasadnutí Stálej rady OBSE 13. 1. 2005. In: <http://www.osce.org/pc/documents.html?lsi=true&src=4&limit=50&pos=200>.

⁵ *Rozhodnutie Ministerskej rady OBSE č. 17/05 o posilnení efektivity OBSE*. In: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17487_en.pdf.

⁶ Boli nimi bývalý komisár EK pre rozšírenie a vonkajšie vzťahy Hans van den Broek (Holandsko), bývalý námestník ministra zahraničných vecí Ruskej federácie Nikolaj Afanasievskij (Rusko), bývalý generálny tajomník OBSE Wilhelm Hoeynck (Nemecko), bývalý úradujúci predseda OBSE Knut Vollebaek (Nórsko), minister zahraničných vecí Chorvátska Miomir Žužul, podpredseda Senátu Parlamentu Kazachstanu Kuanyš Sultanov a bývalý veľvyslanec USA pri OSN Richard S. Williamson.

⁷ *Správa Panelu eminentných osobností k posilneniu efektivity OBSE* na 561. zasadnutí Stálej rady OBSE 30. 6. 2005. In: http://www.osce.org/documents/sg/2006/01/17757_en.pdf.

Správa definovala hlavné problémy organizácie (ťažko prehľadná štruktúra, zložitý rozhodovacích mechanizmov, absencia organizačných pravidiel, potreba zvýšenia efektivity a i.) a navrhla možnosti ich riešenia (štruktúralne, organizačné i operatívne) s cieľom zvýšiť jej význam a efektívnosť. Potvrdila relevantnosť záväzkov OBSE v 21. storočí a potrebu ich dôslednej implementácie. Za najkonkrétnejšie možno označiť návrhy štruktúrálnych zmien: vytvorenie troch výborov (pre vojensko-politickú, ekonomicko-environmentálnu a ľudskoprávnu dimenziu), podriadených najvyššiemu orgánu organizácie medzi ministerskými radami – Stálej rade, jasné vymedzenie pôsobnosti generálneho tajomníka a predsedu (predsedajúcej krajiny) OBSE; prijatie štatútu a právnej subjektivity organizácie, kodifikácia organizačného poriadku, ponechanie rozhodovania konsenzom ako všeobecného pravidla.

Odporúčaniami a závermi *Správy Panelu eminentných osobností* sa zaoberali účastnícke krajiny od septembra minulého roku. Indikovali oblasti vychádzajúce najmä z odporúčania panelu, ktoré majú šancu získať konsenzus v krátkodobom, strednodobom, resp. dlhodobom časovom horizonte. Výsledkom bolo vytvorenie pracovnej skupiny pre posilnenie efektívnosti, ktorej prvé zasadnutie sa uskutočnilo začiatkom októbra minulého roku. Bohužiaľ, v dôsledku nenájdenia zhody v jednotlivých bodoch, ako aj odmietavých postojov niektorých účastníckych krajín k vybraným reformným dokumentom bola väčšina z nich stiahnutá z agendy a zaradená do zoznamu úloh na rok 2006.

Aktivity OBSE

Poľné misie OBSE

Činnosť poľných misií OBSE je významnou súčasťou a zároveň osobitou črtou aktivít celej organizácie. Ich zameranie je veľmi široké a siaha od projektov smerujúcich k posilneniu súdnych a legislatívnych podmienok hostiteľskej krajiny, cez demokratizačné, ľudskoprávne a mediálne aktivity a ekonomické a environmentálne projekty až k policajnej a pohraničnej spolupráci. Roku 2005 malo OBSE 17 poľných misií. V tom istom roku došlo k obnoveniu mandátu všetkých misií na ďalší rok, okrem misie OBSE v Uzbekistane, ktorej mandát bol predĺžený len do konca júna 2006. Uzbecká strana vyjadrila námietky proti existujúcemu mandátu a navrhla jeho zmenu smerujúcu k zintenzívneniu projektov v ekonomicko-environmentálnej oblasti. Podobný prístup k zmene existujúceho mandátu bol zaznamenaný aj v ďalších stredoázijských republikách, predovšetkým v Kirgizsku, zatiaľ bez formálnej úpravy mandátu.

Regionálne konflikty v priestore OBSE

Pozornosť OBSE je trvalo venovaná snahe o vyriešenie existujúcich konfliktov na teritóriu účastníckych krajín. Hlavnú pozornosť venuje OBSE podnesterskému problému, Náhornému Karabachu, Južnému Osetsku, rovnako ako vývoju na Balkáne, tu však už primárne realizáciou projektov orientovaných na postkonfliktnú rehabilitáciu.

Pravdepodobne k najväčšiemu pokroku došlo v prípade Južného Osetska, ku ktorému prijala aj Ministerská rada v Lubľane deklaráciu⁸ otvárajúcu nové cesty riešenia. Obidve strany konfliktu prišli s novými mierovými plánmi a iniciatívami. Vývoj má dynamiku, ktorá môže byť využitá pozitívnym smerom. Hoci ešte stále dochádza aj k veľmi ostrým vyjadreniam na obidvoch stranách, hľadanie riešenia je, zdá sa, v dosiahnuteľnom horizonte relevantných aktérov.

V priebehu roka sa takisto črtali možnosti pozitívneho posunu v otázke riešenia konfliktu v Náhornom Karabachu. Uskutočnili sa opakované stretnutia na najvyššej politickej úrovni dvoch krajín zúčastnených v konflikte, Ministerská rada OBSE prijala k Náhornému Karabachu osobitné vyhlásenie.⁹ Optimistické očakávania sa zatiaľ nenaplnili, avšak obidve strany hovoria o otvorenej šanci na pozitívne riešenie.

Zdanlivo najmenší pokrok bol dosiahnutý v hľadaní politického riešenia konfliktu v Podnestersku. Medzinárodne neuznané voľby do miestneho parlamentu v decembri 2005 nepriniesli podstatnejšiu zmenu podmienok. Napriek tomu možno za citeľný úspech označiť podpornú misiu EÚ na hraniciach Ukrajiny a Podnesterska, ktorá bola vytvorená s intenzívnou podporou misií krajín EÚ pri OBSE a ktorá prináša prvé výsledky dôslednejšej kontroly na hraniciach s Podnesterskom.

V závere roka rozhodla Bezpečnostná rada (BR) OSN o začatí rokovaní o budúcom štatúte Kosova. Súčasťou rozhovorov je aj definovanie úlohy a miery zodpovednosti a vplyvu medzinárodného spoločenstva v Kosove po ukončení rokovaní o jeho štatúte. V súčasnosti hlavnú úlohu zohráva misia OSN UNMK, ktorej tretí pilier tvorí misia OBSE v Kosove. Očakáva sa, že po ukončení diskusie o Kosove sa utlmí rozsah prítomnosti UNMIK-u a naopak, posilní sa prítomnosť EÚ a OBSE.

OBSE zohrala dôležitú úlohu sprostredkovateľa v Kirgizsku v krízovom období po parlamentných voľbách v marci 2005. Aktivity misie OBSE v Biškeku, ako aj návštevy osobitného predstaviteľa úradujúceho predsedu OBSE pre Strednú Áziu a generálneho tajomníka OBSE prispeli k nachádzaniu riešení na základe demokratických princípov a politických rokovaní. OBSE reagovala na zmenenú politickú situáciu v krajine rozšírením projektovej činnosti, ako aj finančným a personálnym posilnením misie OBSE. V máji 2005 bol prijatý *Pracovný plán OBSE*

⁸ *Vyhlásenie Ministerskej rady OBSE č. 04/05 o Gruzínsku.* In: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17487_en.pdf.

⁹ *Vyhlásenie Ministerskej rady OBSE č. 05/05 o konflikte, ktorým sa zaoberá Minská skupina OBSE.* In: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17487_en.pdf.

pre Kirgizsko, ktorý vytvoril bázu na rozvoj aktivít misie v oblastiach prioritných aktuálnych potrieb krajiny.

V súvislosti s udalosťami v uzbeckom Andižane (12. – 13. 5. 2005) sa OBSE pripojila k medzinárodnému tlaku na Uzbekistan, aby umožnil medzinárodné vyšetrovanie týchto udalostí. Toto úsilie však zostalo bez ohlasu z uzbeckej strany, čo vyvolalo medzi účastníckymi krajinami OBSE intenzívnu diskusiu o možnom spustení *Moskovského mechanizmu* (preskúmaniu udalostí nezávislými expertmi OBSE). K iniciovaniu tohto mechanizmu, bohužiaľ, nedošlo.

Činnosť v politicko-vojenskej dimenzii

Fórum pre bezpečnostnú spoluprácu (FBS) je hlavným orgánom OBSE s mandátom pre negociovanie a konzultovanie o otázkach vojenskej bezpečnosti a stability. Roku 2005 sa podarilo dosiahnuť pokrok v niektorých významných oblastiach činnosti fóra. Bolo prijaté *Vyhlásenie predsedu FBS o notifikovaní hlavných vojenských aktivít* (Žurnál zasadnutia FBS z 5. 10. 2005, www.osce.org) v rámci opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti (CSBMs). Toto vyhlásenie hovorí o dobrovoľnom notifikovaní hlavného vojenského cvičenia, resp. vojenskej aktivity, ktoré nespádajú pod limity stanovené *Viedenským dokumentom* z roku 1999 (*Viedenský dokument 1999 – súčasť záverečného dokumentu summitu OBSE v Istanbuli 1999*, www.osce.org) a o dobrovoľnom pozývaní pozorovateľov. Hoci prijaté vyhlásenie nie je politicky záväzné a nie je prijaté vo forme rozhodnutia FBS ako ostatné CSBMs, ide o dôležitý krok v kontexte posilňovania opatrení na budovanie dôvery a bezpečnosti.

V júni 2005 sa konalo špeciálne zasadnutie FBS venované problematike nešírenia zbraní hromadného ničenia. V centre pozornosti zasadnutia bola úloha OBSE v procese implementácie rezolúcie BR OSN č. 1 540 (*Resolution of the Security Council 1540*) z roku 2004 a spolupráca OBSE s Komisiou OSN k rezolúcii BR č. 1 540. Bolo prijaté rozhodnutie o podpore implementácie tejto rezolúcie.¹⁰

OBSE pokračovala v implementácii dokumentov OBSE o ručných a ľahkých zbraniach (SALW) a o skladovaní konvenčnej munície. Projekty sa zameriavajú najmä na likvidáciu ich zásob. O asistenciu požiadalo 5 účastníckych štátov OBSE – Bielorusko, Kazachstan, Ruská federácia, Tadžikistan a Ukrajina.

Veľký význam pripisuje OBSE tzv. *mélange* (tekutému raketovému palivu), ktoré je výbušné a môže spôsobiť veľké škody na životoch a životnom prostredí. O asistenciu pri likvidácii *mélange* požiadali Arménsko, Azerbajdžan, Kazachstan, Ukrajina a Uzbekistan.

¹⁰ Rozhodnutie *Fóra pre bezpečnostnú spoluprácu* č. 7/05 o podpore efektívnej implementácie rezolúcie BR OSN č. 1 540 (2004). In: http://www.osce.org/documents/fsc/2005/05/14261_en.pdf.

Podporu projektom zameraným na likvidáciu nadbytočnej munície poskytlo v roku 2005 aj Slovensko, a to vo výške 30 000 eur do trustového fondu NATO/PfP.

V rámci implementácie podmienok *Zmluvy o otvorenom nebi* (Slovenské verifikačné centrum, Robert Herz, Bratislava 2002) sa 31. 12. 2005 skončila jej prvá fáza implementácie. Od 1. 1. 2006 sa začala druhá fáza, charakterizovaná možnosťou použitia všetkých senzorov stanovených zmluvou, a to bez obmedzenia. Predsedníctvo v hlavnom orgáne implementácie zmluvy v prvom štvrtroku 2006 úspešne vykonávala Slovenská republika. Roku 2005 uskutočnila SR jeden aktívny pozorovací let nad Ruskou federáciou a Bieloruskom a nad územím SR vykonala jeden pozorovací let Ukrajina. Doterajšia implementácia dokázala, že táto zmluva má nenahraditeľné miesto medzi opatreniami na budovanie dôvery a bezpečnosti (CSBMs). V roku 2005 k zmluve pristúpili dva nové členské štáty OBSE – Estónsko (23. mája) a Litva (8. júla).

V júni 2005 sa vo Viedni uskutočnila tretia výročná hodnotiacia konferencia o bezpečnosti v regióne OBSE (*Annual Security Review Conference*).¹¹ Jej cieľom bolo zhodnotiť aktivity OBSE v oblasti posilňovania bezpečnosti a stability v kontexte širšieho chápania postavenia OBSE. Agenda konferencie pritom primárne reflektovala kľúčový dokument OBSE tejto oblasti – *Stratégiu OBSE, ako čeliť novým hrozbám a výzvam meniaceho sa vojensko-politického prostredia v 21. storočí*, prijatý roku 2003 Ministerskou radou v Maastrichte.¹² Kľúčovou oblasťou, ktorej sa venovala na konferencii veľká pozornosť, bol boj proti terorizmu. Delegácie sa zhodli na tom, že OBSE a ostatné medzinárodné organizácie dosiahli v boji proti terorizmu významný pokrok, ale stále existuje ešte veľa možností koordinácie a výmeny informácií na zlepšenie spolupráce a vznikajú nové oblasti (kontajnerová, internetová bezpečnosť), ktoré treba pokryť.

V súvislosti s ratifikáciou 12 globálnych protiteroristických dohovorov a protokolov zo strany účastníckych štátov OBSE sa v závere roka 2005 počet zmluvných strán spomedzi týchto krajín zvýšil na 41 (medzi nimi aj Slovenská republika). Postupne sa tak napĺňa *Bukureštský plán pre boj proti terorizmu*, v ktorom účastnícke štáty OBSE sľúbili pristúpiť k 12 globálnym protiteroristickým dohovorom a protokolom. Najnovším, 13. globálnym protiteroristickým inštrumentom je *Medzinárodná konvencia pre potlačenie jadrových teroristických útokov*,¹³ prijatá Valným zhromaždením OSN 13. apríla 2005, ktorú ako prvá ratifikovala SR. Počas summitu OSN 14. – 16. septembra 2005 bola konvencia otvorená na podpis a v súlade s vyhlásením ministrov zahraničných vecí štátov OBSE k tejto konvencii z 20. júna 2005 ju počas summitu podpísalo 46 účastníckych štátov OBSE vrátane Slovenska.

¹¹ *Rozhodnutie Stálej rady OBSE č. 663* o agende a modalitách výročnej hodnotiacej konferencie. In: http://www.osce.org/documents/sg/2006/01/17757_en.pdf.

¹² *Rozhodnutie Ministerskej rady OBSE 01/03 o stratégii OBSE voči hrozbám pre stabilitu a bezpečnosť v 21. storočí*. In: <http://www.osce.org/mc/documents.html?lsi=true&limit=10&grp=331>.

¹³ *International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism*. New York 13. 4. 2005. In: <http://untreaty.un.org/English/treaty.asp>.

Aktivity v oblasti ľudskoprávnej dimenzie

Ľudskoprávna dimenzia je prioritnou pre väčšinu krajín EÚ a NATO. Aktivity v tejto oblasti sa rozvíjajú jednak prostredníctvom príslušných inštitúcií (*Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva* – ODIHR, vysoký komisár pre národnostné menšiny, predstaviteľ OBSE pre slobodu médií, osobitná predstaviteľka OBSE pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi), ako aj cez jednotlivé misie OBSE. Hlavnými témami v tejto oblasti boli roku 2005 voľby a ich pozorovanie, tolerancia a boj proti diskriminácii, obchodovaniu s ľuďmi, migrácia a integrácia a vzdelávanie v oblasti ľudských práv.

ODIHR vyslal v roku 2005 viaceré volebné pozorovateľské, resp. hodnotiace misie na rôzne druhy volieb (prezidentské, parlamentné, resp. lokálne) v krajinách OBSE (Kirgizsko, Tadžikistan, Moldavsko, Macedónsko, Veľká Británia, Bulharsko, Albánsko, Azerbajdžan, Kazachstan).

Významnou témou ľudskej dimenzie bola aj v roku 2005 problematika tolerancie a boja proti rôznym formám diskriminácie. Slovinské predsedníctvo na začiatku roka predĺžilo na rok 2005 mandát trom osobným predstaviteľom pre boj proti rôznym formám netolerancie (proti antisemitizmu, proti diskriminácii moslimov, proti rasizmu a xenofóbii, proti diskriminácii kresťanov a predstaviteľov iných náboženstiev). V júni 2005 sa v Córdobe konala *Konferencia OBSE o antisemitizme a ostatných formách netolerancie*,¹⁴ ktorá nadviazala na podobné podujatia z predchádzajúcich rokov.

V priebehu minulého roka došlo k zvýšeniu aktivít vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny v Strednej Ázii (predovšetkým v Kirgizsku), pričom pokračovali jeho aktivity v Južnom Kaukaze, na Balkáne, Ukrajine a v Pobaltsku.

Predstaviteľ OBSE pre slobodu médií pokračoval v geograficky vyváženom prístupe a naďalej venoval osobitnú pozornosť úsiliu o dekriminalizáciu, problematike ohovárania a nactiutňania. V tejto súvislosti opätovne apeloval aj na vládu SR, aby pri prijímaní nového trestného zákona vypustila paragrafy týkajúce sa trestných postihov za ohováranie, resp. urážku, čo sa aj stalo.

Osobitná predstaviteľka OBSE pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi sa v roku 2005 orientovala na pomoc štátom pri tvorbe, resp. implementácii národných akčných plánov a stratégií v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Roku 2005 sa konali viaceré konferencie a expertné stretnutia so zameraním na detské obeť obchodovania, na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na účely nútenej práce, na boj proti násiliu na ženách, na zvládnutie migrácie a integrácie, na úlohu žien v prevencii konfliktov a krízovom manažmente.

Každoročná *Implementačná schôdzka OBSE k ľudskoprávnej dimenzii* sa v závere septembra tradične konala vo Varšave a pokryla široké spektrum aktivít v ľudskoprávnej dimenzii s previazaním na činnosť mimovládnych organizácií.

¹⁴ *Deklarácia z Córdoby z 9. 6. 2005*, vyhlásenie úradujúceho predsedu OBSE. In: <http://www.osce.org/activities/13539.html>.

Ekonomicko-environmentálna dimenzia

Ako už bolo spomenuté, rok 2005 bol poznačený aj širšou diskusiou o posilnení ekonomicko-environmentálnej dimenzie. Kľúčovou aktivitou v tejto oblasti bolo *13. zasadnutie Ekonomického fóra 23. – 27. 5. 2005 v Prahe*. Centrálnou témou boli *Demografické trendy, migrácia a integrácia osôb patriacich k národnostným menšinám: zabezpečenie bezpečnosti a trvalo udržateľného rozvoja v oblasti OBSE*. Výsledkami fóra boli dohoda o vypracovaní akčného plánu, resp. stratégie v otázkach manažmentu migrácie a o vypracovaní *Vyhlasenia o princípoch integrácie osôb patriacich k národnostným menšinám*.

Ekonomicko-environmentálna dimenzia je dlhodobo najslabšou dimenziou OBSE, čo je výsledkom limitovaného potenciálu organizácie v tejto oblasti, najmä z dôvodu chýbajúcich expertíz, ľudských a finančných zdrojov na realizáciu projektov väčšieho formátu.

Slovensko v OBSE roku 2005

Slovensko je viditeľnou účastníckou krajinou OBSE. Jeho zástupcovia sa na adekvátnej úrovni aktívne zúčastňovali na všetkých významných podujatiach OBSE v roku 2005. Vzhľadom na zahraničnopolitické priority a záujem o väčšiu angažovanosť v regióne západného Balkánu vykonáva SR od roku 2004 funkciu spravodajcu EÚ pre Chorvátsko, čo v praxi znamená, že pripravuje spoločné vyhlásenia únie k vývoju v tejto krajine a k pôsobeniu misie OBSE v nej. V oblasti vojenskej dimenzie sa SR zapojila do sponzorovania projektov na likvidáciu nadbytočnej konvenčnej munície na Ukrajine.

Roku 2005 získala SR funkciu vedúceho Centra OBSE v Uzbekistane. Do tejto funkcie bol rozhodnutím trojky OBSE navrhnutý slovenský veľvyslanec Miroslav Jenča, ktorý ju prevzal vo februári 2005. V júni 2005 ukončil svoje 6-ročné úspešné pôsobenie na poste generálneho tajomníka OBSE veľvyslanec Ján Kubiš. V súčasnosti pôsobí v misiách OBSE celkovo 8 občanov SR a v ďalších štruktúrach OBSE pracujú 3 slovenskí občania.

V roku 2005 opätovne vyslala Slovenská republika svojich predstaviteľov do viacerých volebných pozorovateľských misií OBSE/ODIHR. Konkrétne bola zastúpená v Kirgizsku, Moldavsku, Macedónsku, Albánsku a Kazachstane. Za významnú možno považovať skutočnosť, že v minulom, resp. i v tomto roku ODIHR opätovne oslovil zástupcu Ministerstva zahraničných vecí SR Lubomíra Kopaja s návrhom viesť volebnú pozorovateľskú misiu OBSE/ODIHR. Konkrétne išlo o pozorovanie parlamentných (27. február) a prezidentských volieb (10. júla) v Kirgizsku a parlamentných volieb (26. marca 2006) na Ukrajine. Veľvyslanec Kopaj bol takisto členom (volebným

expertom) volebnej pozorovateľskej misie OBSE/ODIHR počas prezidentských volieb v Kazachstane (4. decembra 2005).

Celková činnosť Slovenska v roku 2005 prispela k tomu, že Belgicko (predsedajúca krajina roku 2006) oslovilo SR s návrhom na prevzatie funkcie predsedu jednej z troch hlavných pracovných skupín v rámci OBSE v roku 2006 – pracovnej skupiny pre nevojenské aspekty bezpečnosti. Skupina sa bude primárne zaoberať aktivitami OBSE v oblasti boja proti terorizmu, manažmentu a bezpečnosti hraníc, policajnej spolupráci a príprave tohtoročnej hodnotiacej konferencie o bezpečnosti v regióne OBSE.

Výhľad do budúcnosti

OBSE nie je organizáciou, ktorá by bola príkladom priamočiareho, rýchleho dosahovania hmatateľných výsledkov. To nakoniec nikdy nebolo jej cieľom. Je skutočne ťažké dokazovať efektívnu prevenciu konfliktu či sporu, ku ktorému práve vďaka uplatneniu efektívnych nástrojov prevencie nedošlo. Takisto ťažko je zmerať, do akej miery pravidelný dialóg a spolupráca prispeli k zachovaniu a udržaniu bezpečnosti. Až ich absencia by mohla priniesť takéto merateľné výsledky (s pravdepodobnosťou blížiacou sa istote negatívne), čo však určite nie je želateľné.

Na druhej strane je správna snaha hľadať lepšie možnosti uplatňovania nástrojov na dosiahnutie želaného stavu, ktorými OBSE nepochybne disponuje. Tu však netreba zamieňať cieľ s prostriedkami. Kultivovanie kooperatívnej bezpečnosti a jej komplexné chápanie sa ukázali ako jedna z fungujúcich alternatív kreovania stabilných a predvídateľných podmienok. Spôsob ich dosahovania a cesty k nim môžu prezentovať rozličnú mieru efektivity. A práve o nich by mala byť diskusia o reforme OBSE.

Rovnako ako viaceré iné medzinárodné organizácie, aj OBSE potrebuje nový impulz a víziu svojho budúceho postavenia v systéme medzinárodných vzťahov. Tridsať rokov existencie (spolu s obdobím činnosti *Konferencie o bezpečnosti a spolupráci v Európe*), ktoré si OBSE pripomínala v roku 2005, boli dobrou príležitosťou na zhodnotenie doterajšieho vývoja a stanovenie nových priorít. Na nich však bolo potrebné pracovať dlhodobejšie a táto možnosť nebola primerane využitá.

Napriek tomu, že OBSE je pomerne často kritizovaná pre jej údajnú nízku efektivitu, zostáva unikátnou paneurópskou organizáciou s transatlantickým i stredoázijským rozmerom. Bez jej činnosti by mohla výrazne vzrásť miera nedôvery medzi krajinami a obnoviť sa hrozba vytvárania nových deliacich čiar v Európe.

Vojensko-bezpečnostná dimenzia činnosti OBSE zohráva významnú úlohu pri budovaní a upevňovaní dôvery medzi jej účastníckymi štátmi. Situácia, keď by krajiny nemali príležitosť byť v bezprostrednom pravidelnom kontakte a vymieňať si dohodnutou formou vojenské a bezpečnostné informácie, by v strednodobom horizonte nepochybne viedla k podkopaniu vzájomnej dôvery a k zvýšeniu napätia aj v celoeurópskom regióne.

Mnohým krajinám vyhovuje existujúci stav nie príliš jasných kontúr rozhodovania, pretože neobmedzuje možnosti činnosti v smere, ktorý sledujú. Navrhované reformy budú sotva niekedy zavedené v plnom rozsahu. Avšak už samotný fakt, že sa o reformách vážne rokuje a každému je zrejmé, že tieto rokovania nemôžu trvať príliš dlho, vytvára predpoklady na to, aby organizácia mala zdravú mieru sebareflexie a tým aj v primeranej miere vyhovela očakávaniam účastníckych štátov. Východisko zo súčasnej situácie leží v hľadaní konsenzu v otázke rozsahu reforiem pri zachovaní celkového smerovania činnosti organizácie. Vhodným sa javí pokračovať v podpore flexibilného prístupu k posilneniu vojensko-politickej a ekonomicko-environmentálnej dimenzie aktivít OBSE, nie však na úkor aktivít v rámci ľudskoprávnej dimenzie.

Stav OBSE roku 2005 bol viac výzvou než krízou. Účastnícke štáty nemajú iné efektívnejšie a vhodnejšie fórum na prevenciu konfliktov, krízový manažment a postkonfliktnú obnovu než OBSE, nehovoriac o ďalších pozitívnych rozmeroch jej činnosti. Iné regióny sveta sa inšpirujú skúsenosťami OBSE a hľadajú možnosti, ako ich využiť. Bolo by zvláštne, ak by kontinent, na ktorom bolo vybudované takéto unikátne fórum dôvery a bezpečnosti, utlmil využívanie pozitív, ktoré OBSE nesporne prináša pre účastnícke štáty.

Zďaleka však nepanuje ideálny stav. V organizácii naďalej existuje citeľný rozdiel v názoroch na jej fungovanie. Pokračujú rozdiely týkajúce sa hodnotenia plnenia záväzkov OBSE (najmä záväzkov v oblasti ľudskej dimenzie), efektívnosti fungovania organizácie i nevyhnutnosti a rozsahu jej reformy, ako aj vnímania ľudskej dimenzie (najmä otázky volebného monitoringu).

Ako potvrdila aj *Správa Panelu eminentných osobností*, vo viacerých oblastiach si vyžadujú mechanizmy i aktivity OBSE zmeny, ktoré by jej mali pomôcť lepšie reagovať na nové výzvy a hrozby. Preto je dôležité o potrebných zmenách diskutovať, pričom prijatý plán reformy je dobrým a vecným základom na túto diskusiu.

OBSE naďalej zohráva dôležitú úlohu v oblasti kooperatívnej bezpečnosti. Pretrvávajúci záujem o jej budúce fungovanie potvrdila aj mimoriadne vysoká účasť ministrov na čele jednotlivých delegácií na ostatnom ministerskom stretnutí účastníckych krajín OBSE.

Organizácia sa nachádza tak z technickej, tak aj z meritórnej stránky v lepšom stave než pred rokom. Má dohodnuté príspevkové škály na roky 2005 – 2007 a tým zabezpečené financovanie svojich aktivít, má nového generálneho tajomníka a dohodla sa aj na základoch smerovania svojej ďalšej činnosti.

Tomáš Strážay

Regionálne iniciatívy v strednej Európe roku 2005 – od tematickej profilácie ku komplementarite postojov?

Vývoj vo všetkých troch najvýznamnejších formách regionálnej spolupráce v strednej Európe – *Vyšehradskej štvorke (V4)*, *Stredoeurópskej iniciatíve (SEI)* i *Regionálnom partnerstve (RP)* – roku 2005 naplno odzrkadlil skutočnosť, že Európska únia sa rok predtým rozšírila o osem krajín strednej a východnej Európy. Nové členské krajiny tak dostali možnosť podieľať sa priamo na politikách EÚ, pričom samotná únia sa stala najvýznamnejším nástrojom ich vlastnej zahraničnej politiky.

Rok 2005 bol zároveň rokom rastúcej tematickej profilácie regionálnych zoskupení, najmä pokiaľ ide o regionálne priority. Týka sa to najmä *Vyšehradskej štvorky* a *Regionálneho partnerstva*. Zatiaľ čo krajiny V4 sústredili svoj záujem prioritne na krajiny východného susedstva EÚ, predovšetkým na Ukrajinu a Bielorusko, pre RP zostal prioritnou oblasťou západný Balkán. *Stredoeurópska iniciatíva* má vzhľadom na vnútornú heterogenitu hlavné ciele stanovené pomerne všeobecne, s prihliadnutím na fakt, že jej členmi sú tak krajiny východnej, ako aj juhovýchodnej Európy.

Ambíciou autora nie je poskytnúť chronologický prehľad udalostí týkajúcich sa jednotlivých regionálnych iniciatív ani detailne reprodukovat ich programovú agendu. Zámerom je sústrediť sa na kľúčové body, problematické momenty nevynímajúc, ktoré mali, resp. majú z hľadiska fungovania V4, SEI a RP zásadný význam. Cieľom analýzy je tiež vytypovať pre jednotlivé regionálne zoskupenia oblasti spolupráce, ktoré by ich mohli naplňať z krátkodobého i zo strednodobého hľadiska.

Vyšehradská štvorka

Členstvo v EÚ sa naplno odzrkadlilo aj vo výbere tém, ktoré dominovali v programovej agende V4 roku 2005. Z hľadiska budúceho fungovania únie, založenej na prehĺbujúcej sa integrácii členských štátov, v roku 2005 rezonovali predovšetkým dve témy: ústavná zmluva a finančná perspektíva na roky 2007 – 2013. Ďalšou oblasťou bolo rozširovanie EÚ, presnejšie postoje súvisiace so začiatkom negociácií s Tureckom a predovšetkým s Chorvátskom. Z hľadiska priorít *Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ* (SZBP) nemožno obísť koncentráciu pozornosti vyšehradských krajín na vývoj na Ukrajine. Vo všetkých oblastiach, s výnimkou postojov voči Ukrajine, sa medzi krajinami V4 v nedávnej minulosti prejavovali viaceré dizonancie, takže o kohéznosti postojov voči najzásadnejším otázkam nemožno hovoriť ani v roku 2005.

Ústavná zmluva EÚ

K rokovaniu o ústavnej zmluve EÚ mali vyšehradské krajiny rozdielne postoje. Evidentné to bolo najmä v prípade Poľska, ktoré na konci roka 2003 trvalo na deľbe moci dohodnutej *Zmluvou z Nice*. Hoci premiéri vyšehradských krajín na stretnutí v českom Dobříši v decembri 2003 deklarovali vzájomnú podporu, na summite EÚ v Bruseli zostalo Poľsko, ktoré uprednostňovalo systém hlasovania v Rade EÚ spôsobom, aký bol dohodnutý na summite v Nice, osamotené. Maďarsko, Česko aj Slovensko sa vyslovili za systém tzv. dvojitej väčšiny, ako ho navrhol *Konvent o budúcnosti EÚ*. Poľskú koalíciu aj opozíciu zjednotilo „bojové“ heslo poslanca opozičnej *Občianskej platformy (Platforma Obywatelska)* Jana Rokytu: „Nice, alebo smrť!“ Sám poľský premiér, ktorý bol v čase konania bruselského summitu iba niekoľko dní po pomerne závažnej havárii vládneho vrtuľníka a uväznený v korzete, bol odhodlaný letieť do Bruselu a brániť „poľské národné záujmy“ dokonca aj za stavu, že bude „pod infúziami“.¹ Poľský postoj sa nevyhol zdrvivúcej kritike zo strany Nemecka a Francúzska, s odmietavým postojom však vystúpili aj Česko a Slovensko. Rokovania o ústavnej zmluve sa síce podarilo ukončiť v júni 2004 a následne ju slávnostne podpísať na summite v Ríme v októbri 2004, dizonancia spôsobená postojom Poľska však zanechala vážne trhliny na úvahách o perspektíve vyšehradskej skupiny zaujať voči zásadným otázkam budúceho fungovania únie spoločný postoj.

Vyšehradské krajiny sa líšili aj v spôsobe, ako ratifikovať ústavnú zmluvu. Zatiaľ čo Poľsko a Česko sa vyslovili za ratifikáciu referendum, Slovensko a Maďarsko boli za ratifikáciu parlamentom.

Perspektíva ústavnej zmluvy EÚ bola jedným z hlavných bodov stretnutí krajín V4. V *Spoločnej deklarácii o EÚ* z 10. júna označili premiéri týchto krajín výsledky

¹ Ostrowski, M.: *W gorsecie i w ostrogach*. In: *Polityka*, No. 50, 13. 12. 2003.

doteraz konaných referend o zmluve za významnú výzvu pre EÚ.² Finálnu podobu ústavnej zmluvy považovali za kompromis dosiahnutý po „ťažkých a komplexných negociáciách“. Proces ratifikácie zmluvy by podľa nich mal pokračovať tak, aby sa k nej mali príležitosť vysloviť všetky členské krajiny, a výsledky referenda vo Francúzsku a v Holandsku by bolo treba ďalej analyzovať, hoci pravdepodobne zohľadňujú iné otázky ako samotný obsah zmluvy.

Ústavnej zmluve sa venovala aj spoločná deklarácia, ktorú prijali ministri zahraničných vecí v Budapešti 11. júla 2005. Vyšehradské krajiny v nej vyjadrili presvedčenie, že EÚ je schopná prekonať aktuálne problémy spôsobené odmietnutím ústavnej zmluvy referendumami vo Francúzsku a v Holandsku. Zároveň vyzdvihli stanovisko Európskej komisie, ktorá podčiarkla dôležitosť zváženia špecifických okolností v každom členskom štáte.³ Najmä v súvislosti s presvedčením o potrebe pokračovania ratifikačného procesu vyznieva kontroverzne fakt, že hoci ratifikácia parlamentom bola úspešná v Maďarsku i na Slovensku, v prípade Slovenska je ratifikačný proces dosiaľ neukončený. V Poľsku a Česku bola dokonca ratifikácia ústavnej zmluvy odložená na neurčito.⁴

Finančná perspektíva EÚ na roky 2007 – 2013

Zatiaľ čo v otázke ústavnej zmluvy po neúspešných referendách vo Francúzsku a v Holandsku názory jednotlivých krajín V4 viac-menej konvergovali, prinajmenšom vo svetle deklarácií, inkoherentnosť postojov sa naplno prejavila v diskusii o finančnej perspektíve EÚ na obdobie 2007 – 2013.

Finančná perspektíva EÚ predstavuje rámec na dlhodobé financovanie projektov a aktivít únie, na základe ktorého sa pripravujú konkrétne ročné rozpočty a detailné programy EÚ. Predstavitelia vyšehradských krajín tak mali strategický záujem o dohodu, ktorá by zaručila Slovensku dlhodobé čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych a z kohéznych fondov EÚ. Na summite Európskej rady, ktorý sa konal len pár týždňov po dvoch neúspešných referendách o ústavnej zmluve, sa však lídri EÚ nedohodli. Agenda finančnej perspektívy sa tak preniesla na britské predsedníctvo.

Na spoločnom summite premiérov V4 a predsedu Európskej komisie José Manuela Barrosa 30. augusta 2005 predstavitelia vyšehradských krajín apelovali na Veľkú Britániu a ostatné štáty EÚ, aby prijali rozpočet na roky 2007 – 2013 do konca roka 2005, inak sa spomalí vývoj a konkurencieschopnosť únie a ohrozí sa čerpanie peňazí

² *Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the EU*. Kazimierz Dolny 10. 6. 2005. In: www.visegradgroup.org.

³ *Joint Statement of V4 Foreign Ministerial Meeting*. Budapest. 11. 6. 2005. In: www.visegradgroup.org.

⁴ Pozri Bilčík, V.: *Tichá smrť ústavnej zmluvy EÚ alebo ako ďalej?* In: *Zahraničná politika* č. 6/2005, s. 22 – 24.

z jej fondov.⁵ O výške a smerovaní budúcej podpory zo zdrojov EÚ však mala každá z krajín V4 vlastnú predstavu. Pre Poľsko zohrávala zásadnú úlohu výška dotácií určených pre poľnohospodárov, zatiaľ čo SR bola za zníženie takto smerovaných dotácií a zároveň za zvýšenie podpory v oblastiach vzdelávania, inovácií, informačných technológií a výskumu.

Začiatkom decembra rokovali v Budapešti premiéri vyšehradských krajín o problematike rozpočtu EÚ s britským premiérom Tonym Blairom.⁶ Slovensko sa napriek deklarovanému princípu solidarity vyjadrilo jednoznačne za schválenie rozpočtu EÚ, a to aj v prípade, že by mal byť schválený návrh Veľkej Británie, ktorý v záujme dohody presadzoval v rozpočte viaceré škrtky, na ktoré by doplatili práve nové členské krajiny. Hoci Európska rada na svojom zasadnutí v Bruseli 15. – 16. decembra 2005 napokon dosiahla kompromis týkajúci sa politickej dohody o finančnej perspektíve EÚ na roky 2007 – 2013, Poľsko ako posledná z krajín V4 ustúpilo zo svojej odmietavej pozície až potom, keď nemecká kancelárka Angela Merkelová presvedčila poľského premiéra Kazimierza Marcinkiewicza symbolickým navýšením poľských príjmov z rozpočtu z peňazí pôvodne určených na rozvoj východonemeckých regiónov.

Rozširovanie EÚ – prípad Chorvátska

Podporu ďalšiemu rozširovaniu EÚ i NATO deklarovali predstavitelia V4 už na stretnutí v Kroměříži, ktoré sa uskutočnilo v máji 2004, teda iba niekoľko dní po oficiálnom vstupe ich krajín do EÚ.⁷ K myšlienke podporiť ďalšie rozširovanie sa premiéri vrátili napríklad aj v spoločnej deklarácii vydanej po summite v Kazimierzi Dolnom v júni 2005.⁸

Hoci vstup Turecka do EÚ predstavuje pre úniu väčšiu výzvu ako potenciálny vstup krajín západného Balkánu, práve otázka začatia prístupových rokovaní s Chorvátskom V4 rozdelila.

Začiatok prístupových rokovaní s Chorvátskom sa pôvodne plánoval na marec 2005, ale rozhodnutím členských krajín EÚ bol odložený na neskoršie obdobie. Hlavným argumentom tohto rozhodnutia bola nedostatočná spolupráca Chorvátska s *Medzinárodným súdnym tribunálom pre bývalú Juhosláviu* (ICTY). Medzi zástancov odloženia rokovaní pre uvedený dôvod patrilo aj Poľsko. Slovensko, naopak, deklarovalo priamu podporu začatiu prístupových rozhovorov s Chorvátskom, a to aj

⁵ Pozri napr. *SME* 31. 8. 2005.

⁶ Pozri napr. *Pravda* 2. 12. 2005.

⁷ *Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrád Group countries after their accession to the European Union*. In: www.visegradgroup.org/summit.php.

⁸ *Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the EU*, Kazimierz Dolny 10. 6. 2005. In: www.visegradgroup.org.

na summite lídrov členských krajín EÚ, ktorý sa uskutočnil 22. – 23. marca v Bruseli. Premiér Mikuláš Dzurinda v tejto súvislosti upozornil že Carla del Ponte, hlavná prokurátorka ICTY, by pre úniu nemala byť jediným zdrojom informujúcim o spolupráci s ICTY, čo niektoré médiá označili za nepriame spochybnenie jej kompetencií. Slovensko spolu so Slovinskom, s Maďarskom a Rakúskom požiadalo luxemburské predsedníctvo, aby tému Chorvátska zaradilo do programu rokovaní. Na základe iniciatívy týchto krajín sa lídri členských štátov EÚ rozhodli vytvoriť osobitnú misiu, ktorá mala za úlohu posúdiť úroveň spolupráce Chorvátska s ICTY.⁹ Prístupové rokovania o členstve v EÚ začalo Chorvátsko spolu s Tureckom až začiatkom októbra, po tom, ako Carla del Ponte potvrdila plnú spoluprácu Chorvátska s ICTY.

Podpora začatiu rozhovorov s Chorvátskom v pôvodne plánovanom termíne (marec 2005) jasne vymedzila čiaru rozdeľujúcu postoje vyšehradských krajín. Zatiaľ čo Maďarsko a Slovensko patrili medzi jednoznačných podporovateľov rozhodnutia začať negociácie v plánovanom termíne, Poľsko bolo zásadne proti. Nie je zrejme náhodné, že skupina krajín, ktoré patrili medzi zástancov Chorvátska, kopírovala skôr formát *Regionálneho partnerstva* než *Vyšehradskej štvorky*.

Európska susedská politika a Ukrajina

Vstupom do únie získali vyšehradské krajiny príležitosť angažovať sa tiež v oblasti SZBP, *Európsku susedskú politiku* nevynímajúc, čo bolo obzvlášť badateľné predovšetkým v súvislosti s postojmi k Ukrajine. Práve podpora zmenám na Ukrajine, ktoré vyplynuli z tzv. oranžovej revolúcie, bola témou, na ktorej sa dokázali krajiny V4 konsenzuálne pomerne rýchlo zjednotiť. Zásľuhu na tom nepochybne malo poľské predsedníctvo vo V4, ako aj nezanedbateľný fakt, že Ukrajina priamo susedí až s tromi zo štyroch vyšehradských krajín.

K situácii na Ukrajine aj k potenciálnej spolupráci medzi krajinami V4 a Ukrajinou, resp. EÚ a Ukrajinou, sa premiéri vyšehradských krajín vyslovili 10. júna 2005 v spoločnej deklarácii, ktorú možno považovať za najvýznamnejší dokument deklarujúci podporu Ukrajine z dielne V4 v roku 2005.¹⁰ Popri vyjadrení podpory demokratizačným zmenám prebiehajúcim na Ukrajine lídri V4 v deklarácii zdôraznili pripravenosť poskytnúť Ukrajine asistenciu pri naplňaní *Akčného plánu EÚ – Ukrajina*. Ponúkli tiež výmenu informácií a skúseností na základe tzv. *twiningu*, predovšetkým v oblasti budovania inštitúcií, regionálnej spolupráce a rozvoja, ako aj pri implementácii vybraných reforiem. Krajiny V4 sa takisto zaviazali pomáhať pri intenzifikácii

⁹ Pozri *Pravda* 15. 3., 21. 3. a 23. 3. 2005.

¹⁰ Podpore Ukrajiny a naplňaniu *Akčného plánu EÚ – Ukrajina* sa v osobitnej stati venuje i spoločné stanovisko vyšehradských ministrov zahraničných vecí z júla 2005. Na schôdzke ministrov sa zúčastnili aj predstavitelia Ukrajiny, Rakúska a Slovinska. Pozri *Joint Statement of V4 Foreign Ministerial Meeting*, Budapest, 11. 7. 2005. In: www.visegradgroup.org.

spolupráce medzi EÚ a Ukrajinou v otázkach SZBP, spravodlivosti a vnútorných záležitostí a rozvoja ekonomickej spolupráce.¹¹ Záujem o približovanie Ukrajiny k únii vyjadril v mene vyšehradských krajín, Rakúska a Slovinska vo svojom vyhlásení aj minister zahraničných vecí Maďarska Ferenc Somogyi.¹²

Z hľadiska podpory vzdelávacích aktivít zameraných na ukrajinských študentov stojí za zmienku etablovanie *Programu ukrajinských štipendií*, ktorý umožňuje študentom z Ukrajiny uchádzať sa o štipendiá. Program je podporovaný z *Medzinárodného vyšehradského fondu* a sú doň zaangažované vysokoškolské vzdelávacie inštitúcie zo všetkých krajín V4.

Stredoeurópska iniciatíva

Pri hodnotení úrovne regionálnej spolupráce v strednej Európe z pohľadu Slovenska v roku 2005 nemožno vynechať predsedníctvo Slovenska v *Stredoeurópskej iniciatíve*. Hoci viacerí analytici považujú SEI za akési diskusné fórum – vzhľadom na vnútornú heterogenitu a pomerne malý rozpočet –, pôsobenie Slovenska v pozícii predsedníckej krajiny sa popri usporiadaní tradičných podujatí odzrkadlilo aj v niektorých nových iniciatívach.

SEI zostala aj roku 2005 platformou skôr na vzájomnú diskusiu, vymieňanie kontaktov a skúseností než na prijímanie zásadnejších politických rozhodnutí. V takejto podobe si jej fungovanie možno predstaviť aj naďalej, napokon na zásadnejšie zmeny v charaktere SEI chýbajú relevantné argumenty a v neposlednom rade aj politická vôľa. O miere dôležitosti, akú SEI prikladajú jednotlivé členské krajiny, veľa vypovedá aj fakt, že na stretnutí ministrov zahraničných vecí v Tatranskej Lomnici 26. – 27. mája sa zúčastnili iba dvaja ministri – popri hostiteľovi Eduardovi Kukanovi ministerka zahraničných vecí Chorvátska Kolinda Grabarová-Kitarovićová. Ostatné krajiny boli zastúpené iba štátnymi tajomníkmi.¹³

Za úspech slovenského predsedníctva, popri všeobecnom úzuse týkajúcom sa podpory ďalšieho rozširovania EÚ a NATO a spolupráce členských krajín EÚ a NATO s krajinami aspirujúcimi na členstvo, resp. štátmi zostávajúcimi za hranicami rozšírenej EÚ, bola podpora návrhu SR inštitucionalizovať vzťahy SEI s úniou. Na základe tohto návrhu bola okrem iného zriadená zmiešaná komisia SEI a Európskej komisie, ktorá

¹¹ *Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the Ukraine*, Kazimierz Dolny 10. 6. 2005. In: www.visegradgroup.org.

¹² Pozri *Pravda* 11. 7. 2005.

¹³ Pozri *SITA* 26. 5. 2005; tiež Marušiak, J. – Bates, Z. – Duleba, A. – Gábelová-Jančiová, B. – Strážay, T.: *Zahraničná politika: hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, regionálna spolupráca*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútora, M. (eds): *Slovensko 2005*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 248 – 324.

bude minimálne raz do roka monitorovať proces približovania sa jednotlivých krajín k únii. Okrem toho Európska komisia získala v SEI štatút pozorovateľa.¹⁴

Regionálne partnerstvo

Regionálne partnerstvo bolo aj v roku 2005 ovplyvnené dominanciou Rakúska, ktoré bolo napokon iniciátorom jeho vzniku. Podporu pre iniciatívy v prioritnom regióne západného Balkánu sa Rakúsko snažilo získavať predovšetkým u svojich bezprostredných susedov, predovšetkým u Maďarska a Slovinska. Vývoj v RP roku 2005 predznamenal aj nastupujúce predsedníctvo Rakúska v EÚ, pričom najzásadnejšou zo zahraničnopolitických priorít bola práve koncentrácia na vývoj v regióne západného Balkánu.

Prioritným stretnutím v rámci RP bolo zasadnutie v Budapešti 10. – 11. októbra 2005, na ktorom ministri zahraničných vecí za účasti partnerov z juhovýchodnej Európy diskutovali o európskej perspektíve krajín západného Balkánu. Ministri zdôraznili európsku perspektívu krajín regiónu, a to napriek nevyjasneným otázkam týkajúcim sa finálneho štatútu Kosova či budúcnosti Srbska a Čiernej Hory. V záverečnom stanovisku si členovia RP navzájom rozdelili oblasti, v ktorých budú nápomocné krajinám západného Balkánu: Slovinsko sa zaviazalo asistovať vo veterinárnej a fytozdravotnej oblasti, Rakúsko v oblasti životného prostredia, Maďarsko v otázkach spravodlivosti a interných záležitostí, Poľsko bude nápomocné pri využívaní finančnej pomoci EÚ, zatiaľ čo Slovensko sa zaviazalo podieľať sa na odovzdávaní skúseností z rozvoja občianskej spoločnosti.¹⁵ Schôdzke ministrov zahraničných vecí RP predchádzalo stretnutie predsedov parlamentov krajín združených v RP, ktoré sa konalo 10. júna v slovinskej Lublane a v Blede.¹⁶ Na stretnutí sa zúčastnili aj predsedovia parlamentov Albánska, Bosny a Hercegoviny, Macedónska a Srbska a Čiernej Hory.¹⁷ Hoci stretnutia predstaviteľov krajín RP sa zamierovali predovšetkým na región juhovýchodnej Európy, v menšej miere sa zaoberali aj inými otázkami. Patrili medzi ne koordinácia aktivít v oblasti humanitárnej pomoci pre krajiny juhovýchodnej Ázie postihnuté cunami, na základe ktorej sa okrem iného podarilo vytvoriť záchranné jednotky rýchleho nasadenia v rámci EÚ. Ďalšími témami bola finančná perspektíva

¹⁴ Pozri *Meeting of the Ministers of Foreign Affairs of the Member States of the Central European Initiative*. 27. 5. 2005. In: www.cei.sk.

¹⁵ Pozri *Foreign ministers of the Regional Partnership countries debate European perspective of the Western Balkans*. In: http://www.gov.si/mzz/eng/news_room/news/05101101.html.

¹⁶ Formát RP z hľadiska počtu zúčastnených krajín získalo *de facto* aj zasadnutie ministrov zahraničných vecí V4, Rakúska, Slovinska a Ukrajiny z júla 2005.

¹⁷ Marušiak, J. – Bates, Z. – Duleba, A. – Gábelová-Jančiová, B. – Strážay, T.: *Zahraničná politika: hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, regionálna spolupráca*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútor, M. (eds): *Slovensko 2005*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006, s. 248 – 324.

EÚ na roky 2007 – 2013 či ústavná zmluva. Témy súvisiace s prehĺbovaním integrácie, resp. so samotným fungovaním EÚ však v porovnaní s témami zo zahraničnopolitickej oblasti (rozšírenie, *Európska susedská politika*) zostávali v rámci formátu RP všeobecne viac v úzadí.

Na záver

Možno povedať, že rok 2005 bol rokom väčšej tematickej profilácie dvoch regionálnych zoskupení v strednej Európe – *Vyšehradskej štvorky* a *Regionálneho partnerstva*. Zatiaľ čo záujem V4 sa sústredil skôr na krajiny východného susedstva EÚ, predovšetkým na Ukrajinu a Bielorusko, pre RP sa stal prioritným región západného Balkánu. Dá sa polemizovať o geografických, resp. geopolitických dôvodoch takéhoto členenia, faktom však zostáva, že zatiaľ čo s východnými susedmi EÚ majú spoločnú hranicu až traja zo štyroch členov V4, s krajinami juhovýchodnej Európy z členských štátov V4 priamo susedí len Maďarsko.¹⁸

Tematické zameranie medzi V4 a RP bolo odlišné aj v oblasti orientácie na otázky týkajúce sa prehĺbovania európskej integrácie na jednej strane a zahraničnej a bezpečnostnej politiky na strane druhej. Zatiaľ čo V4 reflektovala obidve dimenzie, čo sa prejavilo aj prostredníctvom rozporov týkajúcich sa ústavnej zmluvy či rozpočtu únie, dominantnou oblasťou RP bola práve zahraničná politika. Azda aj vďaka takejto redukcii dominantných tém sa podarilo krajinám RP vyhnúť väčšej názorovej dizonancii. Viac ako kedykoľvek v minulosti sa však v roku 2005 prejavila komplementarita oboch regionálnych zoskupení.

Hoci perspektívu uplatnenia v regióne strednej Európy majú všetky tri spomínané regionálne iniciatívy, ako najefektívnejšia forma spolupráce sa i naďalej javí *Vyšehradská štvorka*. Krajiny V4 sú navyše integrálnou súčasťou ostatných dvoch regionálnych zoskupení. Na zachovanie takejto pozície je popri politickej vôli všetkých zúčastnených strán potrebné aj vytýčenie kľúčových cieľov, významovo porovnateľných s integráciou do EÚ a NATO, ktorá predstavovala pre V4 významný tmeliaci element. Z hľadiska budúceho rozvoja vyšehradskej spolupráce, aj v súvislosti s predsedníctvom Slovenskej republiky vo V4 v rokoch 2006 – 2007, možno preto popri podpore aktivít *Medzinárodného vyšehradského fondu* odporučiť umiestnenie ťažiska spolupráce na oblasti ako SZBP, energetická politika EÚ, rozvojová politika, spolupráca v oblasti vízovej politiky a v neposlednom rade aj rozvoj spolupráce medzi oficiálnou a verejnou diplomaciou.

¹⁸ Samozrejme, uvedené tvrdenie sa nedá celkom zovšeobecniť, najmä počas maďarského predsedníctva V4 dochádzalo k viacerým iniciatívam, ktoré boli zamerané prioritne na región západného Balkánu.

Referencie

- Bilčík, V.: *Tichá smrť ústavnej zmluvy EÚ alebo ako ďalej?* In: *Zahraničná politika* č. 6/2005.
- Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on cooperation of the Visegrád Group countries after their accession to the European Union.* In: www.visegradgroup.org/summit.php.
- Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the EU.* In: www.visegradgroup.org.
- Joint Declaration of the Prime Ministers of the V4 countries on the Ukraine.* In: www.visegradgroup.org.
- Joint Statement of V4 Foreign Ministerial Meeting.* In: www.visegradgroup.org.
- Joint Statement adopted by the meeting of the Foreign Ministers of the Regional Partnership and the Western Balkans on Perspective of co-operation between Central Europe and the Western Balkans.* In: http://www.gov.si/mzz/eng/news_room/news/05101101.html.
- Marušiak, J. – Bates, Z. – Duleba, A. – Gábelová-Jančiová, B. – Strážay, T.: *Zahraničná politika: hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, regionálna spolupráca.* In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútor, M. (eds): *Slovensko 2005.* Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006.

Priority slovenskej
zahraničnej politiky

Alexander Duleba

Vzťahy s Ukrajinou ako priorita zahraničnej politiky SR

Rok 2005 bol prvým rokom naplňania povstupových priorít zahraničnej politiky Slovenska. Vo svojom vystúpení na výročnej hodnotiacej konferencii v marci 2004 predseda vlády Mikuláš Dzurinda vyhlásil, že Ukrajina a západný Balkán sa stali prioritami zahraničnej politiky SR po vstupe do NATO a Európskej únie. Podľa neho Slovensko má ambíciu stať sa advokátom Ukrajiny a krajín západného Balkánu v EÚ i NATO a pomôcť im pri realizácii reforiem aj pri rozvoji občianskej spoločnosti.¹ Prvé kroky pri naplňaní novej zahraničnopolitickej priority vo vzťahu k Ukrajine vláda SR urobila ešte v roku 2004.

Hlavným nástrojom budovania nových vzťahov s Ukrajinou sa stal *Program oficiálnej pomoci SR pre Ukrajinu*, ktorý spravuje *Trust Fund*, zriadený pri Rozvojovom programe OSN. V júli 2004 *Trust Fund* vyhlásil výsledky súťaže projektov slovenských mimovládnych organizácií s cieľom podporiť demokratizáciu v Bielorusku a Ukrajine. Zmenu prístupu Slovenska jasne naznačila prvá oficiálna návšteva predsedu vlády SR M. Dzurindu na Ukrajine v júni 2004. Išlo o vôbec prvú oficiálnu návštevu M. Dzurindu v Kyjeve, odkedy sa stal premiérom. Okrem rokovaní s oficiálnymi predstaviteľmi rokoval i s vtedajším lídrom ukrajinskej opozície Viktorom Juščenkom. Mikuláš Dzurinda dodržal slovo, ktoré dal Juščenkovi počas tohto stretnutia: vláda SR zaplatila polovicu nákladov spätých s misiou 108 volebných pozorovateľov na prezidentských voľbách v Ukrajine. Slovensko vyslalo pozorovateľov v rámci misie OBSE/ODIHR a organizácie ENEMO, ktorá združuje

¹ Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu. In: Brezáni, P. (ed.): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2003*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2004, s. 11 – 17.

17 mimovládnych organizácií zo strednej a z východnej Európy, a zvláštnu monitorovaciu misiu Občianskeho oka do Zakarpatskej oblasti Ukrajiny, financovanú z programu oficiálnej pomoci.² Počas návštevy SR v novembri 2005 ukrajinský predseda vlády Jurij Jechanurov uviedol, že „ľudia okolo Juščenka“ si pomoc Slovenska počas prezidentských volieb 2004 a víťazstva oranžovej revolúcie veľmi cenia.³

Politický dialóg s Ukrajinou v roku 2005 zodpovedal deklarovanému záujmu Slovenskej republiky o rozvoj vzťahov s východným susedom. Z hľadiska počtu a úrovne oficiálnych kontaktov to bol jeden z najbohatších rokov v doterajšej histórii moderných slovensko-ukrajinských vzťahov od roku 1993. Prezidenti oboch krajín sa stretli v priebehu roka dvakrát, predsedovia vlád raz, dvaja ministri slovenskej vlády navštívili Ukrajinu a traja ministri ukrajinskej vlády Slovensko. Vrcholnou udalosťou bilaterálneho dialógu bola oficiálna návšteva predsedu vlády Ukrajiny J. Jechanurova na Slovensku v dňoch 24. a 25. novembra 2005.⁴ Z pohľadu prístupu SR voči Ukrajine rok 2005 predstavoval zásadnú zmenu.

Politická agenda slovensko-ukrajinských vzťahov

Demokratizačné projekty realizované slovenskými mimovládnymi organizáciami na Ukrajine a v Bielorusku v rokoch 2004 a 2005 v rámci *Programu oficiálnej pomoci SR* boli podporené sumou 20 miliónov Sk z rozpočtovej kapitoly Ministerstva zahraničných vecí SR. Navyše zastupiteľský úrad SR v Kyjeve bol roku 2005, spolu so zastupiteľským úradom v Sarajeve, vybratý ako úvodný na začatie poskytovania mikrograntov podporujúcich demokratizáciu a reformy v krajine pôsobenia.⁵

V prvom polroku 2005 Slovenská republika demonštrovala zmenu prístupu a politickú vôľu budovať kvalitatívne nové vzťahy s Ukrajinou najmä zmenou prístupu k otázke vízového režimu, ktorá v uplynulých rokoch patrila k najcitlivejším v bilaterálnej relácii. Na rozdiel od Poľska a Maďarska Slovensko v rámci prístupového procesu do EÚ zaviedlo voči Ukrajine vízový režim s platnosťou od júna 2000. Ukrajinskí občania museli za jednorazové slovenské víza, umožňujúce 30-dňový pobyt

² Marušiak, J. – Duleba, A. – Gábelová-Jančiová, B. – Bates-Melišová, Z.: *Zahraničná politika SR, hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, visegrádska spolupráca, regionálne iniciatívy*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. (eds): *Slovensko 2004. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2004, s. 336 – 417, 407 – 408.

³ *SME* 25. 11. 2005.

⁴ *Ukrajina i Slovákija dogovorilis aktivizirovat' ekonomičeskoje sotrudničestvo*. In: *Ukrajinski novyny* 24. 11. 2005.

⁵ *Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2005*. Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2005.

na území Slovenska, zaplatiť zhruba 40 USD (podľa vývoja kurzu amerického dolára).⁶ Na svojom zasadnutí 20. apríla 2005 vláda SR rozhodla o bezplatnom vydávaní víz ukrajinským občanom. Reagovala tak na rozhodnutie vlády Ukrajiny zrušiť vízovú povinnosť pre občanov krajín EÚ vrátane Slovenska. Od 1. mája 2005 v slovensko-ukrajinských vzťahoch platí tzv. asymetrický vízový režim: ukrajinskí občania pri cestách na územie SR musia mať víza, avšak dostávajú ich bezplatne, a slovenskí občania pri cestách na Ukrajinu nemusia byť držiteľmi ukrajinských víz.⁷

Za kľúčový krok pri napĺňaní nových zahraničnopolitických priorít Slovenska roku 2005 vo vzťahu k Ukrajine je potrebné považovať *Návrh pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu EÚ – Ukrajina*, ktorý odovzdal predseda vlády SR M. Dzurinda predsedovi vlády Ukrajiny J. Jechanurovovi počas jeho oficiálnej návštevy na Slovensku 24. novembra. Materiál schválila vláda SR na svojom zasadnutí 26. októbra. Obsahuje viac než 40 aktivít, prostredníctvom ktorých slovenské štátne a mimovládne inštitúcie poskytnú odbornú pomoc ukrajinským partnerom pri implementácii cieľov *Akčného plánu s EÚ*. Splnenie týchto cieľov je prioritným zahraničnopolitickým záujmom ukrajinskej vlády, ktorá chce dosiahnuť členstvo v únii. Vychádzajúc z princípu „*best practices*“ Slovenskej republiky pri legislatívnych a inštitucionálnych reformách počas prípravy na členstvo v EÚ, slovenské inštitúcie budú mať spoločné *know-how* s ukrajinskými partnermi, s cieľom pomôcť Ukrajine splniť *Akčný plán*, ktorý by mal roku 2008 vyústiť do nového zmluvného vzťahu medzi EÚ a Ukrajinou v podobe posilnenej dohody o spolupráci, ktorá nahradí doterajšiu *Dohodu o partnerstve a spolupráci* z roku 1994.⁸ Predseda vlády Ukrajiny J. Jechanurov sa na stretnutí s veľvyslancami krajín EÚ v Kyjeve vyjadril o slovenskom návrhu veľmi pozitívne: „Viaceré krajiny ponúkli Ukrajine podporu pri plnení cieľov *Akčného plánu*, návrh Slovenska je však najlepší.“⁹

Dňa 24. novembra 2005 sa v Bratislave uskutočnila medzinárodná konferencia *Ukrajina na jej ceste do Európskej únie: rok po oranžovej revolúcii* za účasti predsedov vlád SR M. Dzurindu a Ukrajiny J. Jechanurova, ktorú zorganizovalo Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí SR, Nadáciou Friedricha Eberta a German Marshall Fund of the US. Na konferencii sa zúčastnili politickí predstavitelia a experti z Ukrajiny a ôsmich členských krajín EÚ, aby diskutovali o agende vzťahov EÚ s Ukrajinou i o politickej situácii v Ukrajine, ako aj o pokračovaní politických a hospodárskych reforiem po oranžovej revolúcii. Konferencia bola významným

⁶ *Vyšehradské krajiny na ceste do Schengenu*. Štúdie k medzinárodným otázkam D 02. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2005.

⁷ SITA, 20. 4. 2005.

⁸ *Návrh pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu s EÚ*. Materiál schválený na zasadnutí vlády SR dňa 26. októbra 2005; *Slovensko chce pomôcť Ukrajine naplniť jej akčný plán s EÚ*. In: SITA, 26. 10. 2005.

⁹ Tretecký, H.: *V Jevropu – razom iz Slovaččynoju*. In: *Deň*, 18. 2. 2006.

príspevkom SR do diskusie o európskej perspektíve Ukrajiny a formovaní politiky EÚ voči Ukrajine.¹⁰

Rok 2005 zároveň patril k najbohatším rokom v dejinách slovensko-ukrajinských vzťahov z hľadiska oficiálnych kontaktov. Prezident SR Ivan Gašparovič bol jedným zo šiestich prezidentov, ktorí sa zúčastnili na inaugurácii Viktora Juščenka do úradu prezidenta Ukrajiny 23. januára 2005. Na inaugurácii sa zúčastnilo viac než 100 vysokých zahraničných hostí vrátane predsedov vlád a ministrov, avšak iba Slovensko spolu s Lotyšskom, Estónskom, Rumunskom, Poľskom a Maďarskom bolo na inaugurácii zastúpené hlavou štátu. Okrem účasti na inaugurácii I. Gašparovič rokoval bilaterálne s V. Juščenkou vo februári 2005 v Bruseli.¹¹

Na prelome marca a apríla 2005 navštívil Ukrajinu minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan. Popri rokovaníach s rezortným kolegom Borysom Tarasiukom absolvoval rokovania s prezidentom Ukrajiny V. Juščenkou a s predsedníčkou vlády Júliou Tymošenkovou. Počas tejto návštevy sa zrodila myšlienka plánu pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov *Akčného plánu s EÚ*, ktorý sa neskôr (v októbri 2005) stal realitou. Rokovania ministra Kukana v Kyjeve zároveň prispeli k rozhodnutiu vlády Slovenska z 20. apríla 2005 o zavedení asymetrického vízového režimu s Ukrajinou.¹²

Dňa 14. novembra 2005 navštívil Ukrajinu minister spravodlivosti SR Daniel Lipšic. Rozhovory s ukrajinským rezortným partnerom Serhyjom Holovatým sa sústredili na spoluprácu v oblasti boja proti korupcii a takisto na spoluprácu v tých kapitolách *Akčného plánu s EÚ*, ktoré sa týkajú oblasti spravodlivosti a súdnictva. Ukrajinský minister prejavil záujem o slovenské skúsenosti z reformy súdnictva, najmä orgánov prokuratúry, boja s organizovaným zločinom a korupciou. Lipšic mu ponúkol možnosti na vzdelávanie prokurátorov a sudcov Ukrajiny v Justičnej akadémii SR a takisto študijné pobyty pre pracovníkov väzenských zariadení v slovenských ústavoch na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody.¹³

V rovnakom termíne 14. novembra pricestoval na Slovensko minister obrany Ukrajiny Anatolij Hrycenko na rokovania s ministrom obrany SR Jurajom Liškom. Minister Liška oznámil, že v roku 2006 Ministerstvo obrany SR poskytne ukrajinskému rezortu obrany 120-tisíc eur na podporu prípravy na vstup do NATO. Na záver rokovaní ministri podpísali *Program rozvoja spolupráce medzi ministerstvami obrán SR a Ukrajiny na roky 2006 – 2007*. Program predpokladá, že sa uskutočnia spoločné cvičenia malých jednotiek a konzultácie vo vojensko-politickej a vojenskotechnickej oblasti. Hrycenko prejavil mimoriadny záujem o skúsenosti z prechodu slovenskej armády na profesionálnu armádu. Obidvaja ministri sa zhodli na potrebe lepšieho

¹⁰ *Analytici odporúčajú Ukrajine, ako zlepšiť vzťahy s EÚ*. In: *SITA*, 22. 11. 2005.

¹¹ *Kto prijedet na inauguraciju Viktora Juščenka*. In: *Korrespondent*, 22. 1. 2005.

¹² *Korrespondent*, 31. 3. 2005; pozri tiež Kukan, E.: *Dejstvujte ne speša*. Rozhovor pre týždenník *Zerkalo nedeli*, č. 12, 2005.

¹³ *Ministr justiciji Slovakiji posetit Ukrajinu 14 nojabria*. In: *Interfaks-Ukrajina*, 14. 11. 2005; *Ukrajinci majú záujem o naše skúsenosti z reformy justície*. In: *SITA*, 14. 11. 2005.

využitia spoločného ženíjného práporu *Tisa* a pozitívne zhodnotili spoluprácu ukrajinských a slovenských jednotiek v mierových misiách v Sierre Leone, Iraku a Kosove. Okrem rokovaní na Ministerstve obrany SR sa A. Hrycenko stretol s ministrom zahraničných vecí SR E. Kukanom a s predsedom parlamentného výboru pre obranu a bezpečnosť Róbertom Kaliňákom.¹⁴

Vrcholnou udalosťou slovensko-ukrajinských vzťahov roku 2005 bola oficiálna návšteva predsedu ukrajinskej vlády J. Jechanurova v Bratislave 24. novembra. V nasledujúci deň sa Jechanurov zúčastnil na summite predsedov vlád krajín *Stredoeurópskej iniciatívy*, ktorý sa konal v Piešťanoch na záver ročného rotujúceho predsedníctva SR v tejto organizácii. Predseda slovenskej vlády M. Dzurinda využil návštevu ukrajinského premiéra, aby znovu zdôraznil, že vzťahy s Ukrajinou sú prioritou pre slovenskú zahraničnú politiku. Ako sme už uviedli, ukrajinskému partnerovi odovzdal *Návrh bilaterálnej pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu s EÚ*. Obidvaja predsedovia vlád podpísali dohodu o otvorení nového cestného hraničného priechodu Veľké Selemence – Malé Selemence, ktorý sa stal tretím cestným hraničným priechodom na slovensko-ukrajinskej hranici. Okrem troch cestných priechodov sa na hranici nachádzajú i dva železničné priechody. Veľká pozornosť počas rokovaní predsedov vlád bola venovaná hospodárskej agende bilaterálnych vzťahov. Jurija Jechanurova počas jeho návštevy v SR prijal i prezident Gašparovič a predseda parlamentu Pavol Hrušovský.¹⁵

Sériu oficiálnych návštev členov obidvoch vlád v roku 2005 zavŕšil ukrajinský minister vnútra Jurij Lucenko, ktorý 8. decembra zavítal do Bratislavy na rokovania so slovenským rezortným partnerom Vladimírom Palkom. Obidvaja ministri podpísali spoločné vyhlásenie, v ktorom sa prihlásili k spolupráci v oblasti boja s organizovaným zločinom a najmä s trestnou činnosťou súvisiacou s režimom na spoločnej slovensko-ukrajinskej hranici – nelegálnou migráciou, pašeráctvom, prostitúciou, drogami a krádežami áut. Minister Lucenko zároveň tlmočil očakávania ukrajinskej strany, že členské krajiny EÚ pomôžu Ukrajine pri budovaní infraštruktúry ochrany hranice Ukrajiny s EÚ a pri budovaní zariadení pre nelegálnych migrantov zadržaných na ukrajinskej strane hranice. Takisto prejavil záujem o mnohostranný formát spolupráce s krajinami *Vyšehradskej štvorky* v otázkach týkajúcich sa ochrany východnej hranice únie. Minister Palko zdôraznil, že za hlavný problém považuje boj s nelegálnou migráciou, a ocenil rastúcu úroveň spolupráce s ukrajinskou stranou. Za ďalší kľúčový problém spolupráce označil pašovanie cigariet, ktoré predstavuje pre SR i závažný hospodársky problém. Ministri sa dohodli na vytvorení stálej spoločnej pracovnej skupiny, ktorá sa bude venovať v prvom rade hľadaniu ukradnutých áut, boju s organizovaným zločinom a nelegálnou migráciou. Palko ubezpečil Lucenka, že

¹⁴ *Hrycenko otbýl v Slovakiju dľa vstreč s vlastami*. In: *Ukrajinski novyny*, 14. 11. 2005; *Slovakija vydelit Ukrajine 120 tysiač jevro dľa vstupenija v NATO*. In: *UNIAN*, 15. 11. 2005.

¹⁵ *Vveden novyj propusknoj punkt meždu Slovakijej i Ukrajinoj*. In: *Liga onlajn*, 24. 11. 2005; *Na oficiálnej návšteve SR premiér Jurij Jechanurov*. In: *SITA*, 24. 11. 2005.

Ukrajina môže rátať s pomocou Slovenska pri rozvoji vzťahov s EÚ, a dohodli sa na vypracovaní programu spolupráce rezortov vnútra na roky 2006 – 2007. Ministra Lucenka počas jeho návštevy v SR prijal i podpredseda vlády SR pre európsku integráciu Pál Csáky.¹⁶

Hospodárska agenda slovensko-ukrajinských vzťahov

Od roku 1997 dosahuje Slovenská republika v zahraničnom obchode s Ukrajinou stabilne pasívnu bilanciu, avšak kým roku 1997 bolo pasívne obchodné saldo SR 19,3 mil. USD, za prvých sedem mesiacov roka 2005 už presiahlo výšku 130 mil. USD.¹⁷ Podľa údajov Ministerstva hospodárstva SR za 12 mesiacov roka 2004 dovoz tovarov a služieb do SR z Ukrajiny dosiahol výšku 413,8 mil. USD, zatiaľ čo vývoz zo SR iba 296,3 mil. USD. Za prvých sedem mesiacov roka 2005 (január – júl) dovoz z Ukrajiny predstavoval 338,2 mil. USD a vývoz do Ukrajiny 206,9 mil. USD. S výškou ročného obratu zhruba 700 mil. USD Ukrajina napriek geografickej blízkosti nepatrí medzi najvýznamnejších partnerov SR v zahraničnom obchode.¹⁸

Predsedovia vlád Ukrajiny a Slovenska Jechanurov a Dzurinda počas bilaterálnych rokovaní v Bratislave 24. novembra 2005 konštatovali, že vo vzájomnom obchode ešte stále existujú veľké rezervy. Rozvoju hospodárskej spolupráce by podľa nich prospeli najmä spoločné projekty v oblasti energetiky a spolupráca pri tranzite tovarov surovín z tretích krajín cez územie Ukrajiny a Slovenska. Premiér Dzurinda vyhlásil, že „Slovensko sa usiluje, aby tranzit energetických surovín z Ruska na európske trhy zostal v takej podobe, v akej existuje, aby sa nebudovali neefektívne produktovody a aby Ukrajina a Slovensko ostali tranzitnými krajinami“.¹⁹ Ústami svojho predsedu vlády tak SR nepriamo vyjadrila podporu ukrajinskej strane v jej spore s Ruskom týkajúcom sa ceny dodávok zemného plynu pre Ukrajinu a zároveň kritické stanovisko voči rusko-nemeckej dohode o výstavbe Severného baltického plynovodu. Premiéri

¹⁶ *Ukrajina i Slovakia rešili usilovať sotrudničestvo v borbe s prestupnosťju.* In: *Ukrajinski novyny*, 8. 12. 2005; *Jurij Lucenko ta ministr vnutrišnich sprav Slovacckoji Respubliky planujuť aktyvizuvaty spilnu boroľbu zi zločinnistú, zokrema – iz nelehalnoju mihracijeju ľudej.* In: Ministerstvo vnutrišnich sprav Ukrajiny, Departament zvjazku iz hromadskisťu, 8. 12. 2005; *Ministr vnturišnich sprav Jurij Lucenko zustrivsia z vice-premjer ministrom z jevropijskich pytaň, prav ľudyny ta menšyn Slovacckoji Respubliky Palom Čaki.* In: Ministerstvo vnutrišnich sprav Ukrajiny, Departament zvjazku iz hromadskisťu, 8. 12. 2005.

¹⁷ *Na oficiálnej návšteve SR premiér Jurij Jechanurov.* In: *SITA*, 24. 11. 2005.

¹⁸ *Vývoj zahraničného obchodu SR za obdobie január – júl 2005.* Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2005.

¹⁹ *Ukrajina i Slovakia dogovorilis aktivizirovať ekonomičeskoje sotrudničestvo.* In: *Ukrajinski novyny*, 24. 11. 2005.

rokovali i o možnosti tranzitu ľahkej kaspickej ropy cez ropovod *Družba* na území Ukrajiny a Slovenska do Āeska, o ktorý sa zaujímala Āeská rafinárska a. s. Slovenská strana takisto prejavila záujem o dovoz a tranzit elektrickej energie z Ukrajiny. Podľa slovenského premiéra po odstavení jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach SR bude mať záujem o dodávky elektrickej energie z Ukrajiny. Slovensko chce spolupracovať s Ukrajinou nielen pri tranzite ropy, zemného plynu a elektrickej energie, ale aj pri rozvoji ťelezniĀného tranzitu.²⁰

K zásadnému posunu došlo i v otázke dostavby *Krivorožského ťažobno-úpravárenského kombinátu* (KĀUK), ktorá dlhodobo zaľažovala slovensko-ukrajinské vzťahy. Predseda vlády Jechanurov i ukrajinský minister hospodárstva Arsenij Jaceniuk počas návštevy v Bratislave informovali slovenskú stranu, ťe vláda Ukrajiny uť prijala predbeťzné opatrenia na zaĀatie privatizácie KĀUK-u. Minister hospodárstva SR Jirko Malchárek na informácie z ukrajinskej strany reagoval takto: „Prakticky dnes sme sa s ukrajinským a rumunským partnerom zhodli, ako budeme postupovať ďalej. Ukrajinská strana sa bude snaťiť získať partnera v medzinárodnom tendri za našej úĀasti, ktorý bude mať potom povinnosť dohodnúť sa aj so slovenskou a s rumunskou stranou.“²¹

Z hľadiska ďalšieho rozvoja bilaterálnych obchodných vzťahov je rozhodujúce ťlenstvo Ukrajiny vo *Svetovej obchodnej organizácii* (WTO). Dosiahnutie ťlenstva Ukrajiny vo WTO otvorí možnosť na zaĀatie rokovaní o liberalizácii obchodu medzi Ukrajinou a EÚ a tým i liberalizáciu bilaterálneho slovensko-ukrajinského obchodu. Jediným oprávneným orgánom, ktorý môže vo vzťahoch s tretími krajinami rokovať o podmienkach zahraniĀného obchodu s tovarmi²² v mene všetkých ťlenských štátov EÚ – aby nedochádzalo k ich diskriminácii –, je podľa *Zmluvy o únii* Európska komisia. Tá je zároveň splnomocnená zastupovať záujmy všetkých ťlenských krajín vo WTO. Kľúčovým nástrojom doterajších vzťahov Slovenska s Ukrajinou bola *Medzivládna komisia pre hospodársku a obchodnú spoluprácu*, ktorá vznikla na základe bilaterálnej zmluvy podpísanej roku 1994. Na pravidelných stretnutiach medzivládnych komisií sa rokovalo o kľúčovej bilaterálnej agende vrátane podmienok vzájomného obchodu a hospodárskej spolupráce. Realizácia obchodných záujmov Slovenska vo vzťahu s neċlenskými krajinami únie sa preniesla z bilaterálnej úrovne na úroveň EÚ. Podľa expertného odhadu Ministerstva hospodárstva SR objem bilaterálneho obchodu s Ukrajinou sa môže minimálne zdvojnásobiť za predpokladu, ťe obidve krajiny sa budú nachádzať v rovnakom reťime medzinárodného liberalizovaného obchodu.²³ Aj

²⁰ Slovensko bude možno dovážať elektrinu z Ukrajiny. In: *SITA* 24. 11. 2005.

²¹ Ukrajinci sú pripravení predať KĀUK. In: *SME* 24. 11. 2005.

²² Netýka sa to obchodu so ťluťbami, pri ktorom ťlenské krajiny EÚ môžu aplikovať bilaterálny prístup voċi neċlenským krajinám EÚ, t. j. môžu mať ťpecifické bilaterálne dohody a sú oprávnené konať samostatne, pravda, za podmienky, ťe nedochádza k ohrozeniu fungovania jednotného trhu.

²³ Pozri *2004 European Union Accession: Implications for Ukraine's Relations with its Central European Neighbours*. EastWest Institute, EuroRegio Ukraine, Kyjev., s. 28; tieť *Správa z 9. zasadnutia Medzivládnej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou*. Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2002.

preto je v záujme SR, aby podporila vstup Ukrajiny do WTO a následne začiatok rokovaní o liberalizácii obchodu medzi EÚ a Ukrajinou, inými slovami – aby podporila Ukrajinu na jej ceste do EÚ.

Zhrnutie

Zatiaľ čo rok 2004 bolo možné označiť za rok identifikácie nových priorít zahraničnej politiky SR po vstupe do NATO a EÚ, rok 2005 možno charakterizovať ako prvý rok ich implementácie. Zmena prístupu Slovenska k Ukrajine v uplynulých dvoch rokoch bola jasná a čitateľná.

V rokoch 1993 – 1998 boli vzťahy s Ukrajinou v hlbokom tieni vzťahov SR s Ruskom. Ukrajina bola vtedajšou vládnuou garnitúrou vnímaná iba ako „brána k Rusku“, nie ako partner hodný pozornosti sám osebe. Po parlamentných voľbách v roku 1998 na Slovensku vznikla zvláštna situácia – na jednej strane prvá Dzurindova vláda deklarovala zásadnú zmenu prístupu voči Ukrajine i východnej politike SR ako takej, na strane druhej chod udalostí tieto zámerly nenaplnil. Roky 1998 – 2000 boli obdobím najväčších nedorozumení v moderných slovensko-ukrajinských vzťahoch, a to vinou mnohých konfliktných situácií: súperenie na pôde OSN o miesto nestáleho členu v Bezpečnostnej rade, zavedenie vízového režimu zo strany SR, hrozba vypovedania readmisnej dohody zo strany Ukrajiny, slovenská podpora projektu *Gazpromu* na výstavbu plynovodu *Jamal II*, obchádzajúceho územie Ukrajiny, atď. Vzťahy sa podarilo znormlizovať až v decembri 2000 počas návštevy vtedajšieho ukrajinského predsedu vlády a súčasného prezidenta Viktora Juščenka v Bratislave. Roky 2001 – 2003 boli obdobím obnoveného pravidelného dialógu v bilaterálnych vzťahoch, najmä v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.²⁴

Vychádzajúc z tejto stručnej genézy slovensko-ukrajinských vzťahov, roky 2004 a 2005 sú naozaj prelomové najmä z hľadiska prístupu Slovenska k Ukrajine. Až roku 2005 sa začali v praxi črtáť obrysy povstupovej východnej politiky SR, ktorá zodpovedá záujmom Slovenska a zároveň môže byť významným príspevkom do spoločných politík EÚ a NATO.

Referencie

- Brezáni, P. (ed.): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2003*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2004.
- Duleba, A.: *Slovakia's Policy towards Russia, Ukraine and Belarus*. In: Pelczynska-Nalecz, K. – Duleba, A. – Póti, L. – Votápek, V. (eds): *Eastern Policy of the*

- Enlarged European Union. A Visegrad Perspective.* Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, Center for Eastern Studies, Nadácia Friedricha Eberta, Medzinárodný vyšehradský fond, Bratislava 2003.
- Duleba, A.: *Vzťahy rozšírenej EÚ s východnými susedmi a zahraničná politika SR.* In: Brezáni, P. (ed.): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2004.* Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2005.
- European Union Accession: Implications for Ukraine's Relations with its Central European Neighbours.* EastWest Institute, EuroRegio Ukraine, Kyjev 2004.
- Kolektív autorov: *Vyšehradské krajiny na ceste do Schengenu.* Štúdie k medzinárodným otázkam D 02. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2005.
- Marušiak, J. – Duleba, A. – Gábelová-Jančiová, J. – Bates-Melišová, Z.: *Zahraničná politika SR, hlavné trendy, dvojstranné vzťahy, visegrádska spolupráca, regionálne iniciatívy.* In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. (eds): *Slovensko 2004. Súhrnná správa o stave spoločnosti.* Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2004.
- Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2005.* Ministerstvo zahraničných vecí SR, Bratislava 2005.
- Návrh pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu s EÚ.* Materiál schválený na zasadnutí vlády SR dňa 26. októbra 2005.
- Správa z 9. zasadnutia Medzivládnej komisie pre obchodno-hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi Slovenskou republikou a Ukrajinou.* Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2002.
- Vystúpenie predsedu vlády Slovenskej republiky Mikuláša Dzurindu.* In: Brezáni, P. (ed.): *Ročenka zahraničnej politiky Slovenskej republiky 2003.* Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2004.
- Vývoj zahraničného obchodu SR za obdobie január – júl 2005.* Ministerstvo hospodárstva SR, Bratislava 2005.

Eliška Sláviková

Slovenská politika voči západnému Balkánu

Z hlbšieho pohľadu na aktivity Slovenska v regióne západného Balkánu roku 2005 vyplýva, že Slovenská republika sa snažila dôslednejšie naplňať svoj cieľ vplývať na celý región a aktivizovala svoje pôsobenie aj v tých krajinách regiónu, kde bola donedávna viac-menej neprítomná. Hoci text reflektuje posuny, ktoré nastali v poslednom období vo vzťahu k Bosne a Hercegovine, k Macedónsku a Albánsku, slovenská optika naďalej zostávala zaoštrná na Srbsko a Čiernu Horu a čiastočne na Chorvátsko. Uvedomujúc si motivačnú silu Európskej únie, SR sa zaradila medzi hlasných a dôsledných zástancov integrácie krajín západného Balkánu do únie a posilnenia konkrétnych mechanizmov na realizáciu tejto perspektívy. Napriek tomu na bilaterálnej úrovni rozvinula len veľmi málo viditeľných iniciatív, ktoré by významnejšie prispievali k demokratizácii a transformácii regiónu (okrem Srbska a Čiernej Hory, prípadne Chorvátska). Odporúčania ponúknuté na záver príspevku vyplývajú z presvedčenia, že Slovensko jednoznačne má vnútorné kapacity, ale aj povinnosť ovplyvniť pozitívne procesy vo všetkých krajinách tohto regiónu, vyplývajúcu z jeho historickej skúsenosti. Vytvárajú mu na to priestor inštitúcie EÚ, ako i široká paleta iniciatív v západobalkánskych krajinách. Predpokladom úspešného naplnenia našich zahraničnopolitických záväzkov v danom regióne však zostáva lepšia znalosť vnútorných pomerov a procesov v každej z jeho krajín a vytváranie cieľových stratégií pre jednotlivé spoločnosti, založených na poznaní vnútorných pomerov a procesov so spoločným menovateľom konečnej integrácie všetkých krajín západného Balkánu do EÚ.

Do procesov v krajinách západného Balkánu sa Slovensko aktívne zapájalo už od konca 90. rokov 20. storočia, keď medzi rokmi 1999 a 2001 pôsobil minister

zahraničných vecí Eduard Kukan na poste špeciálneho vyslanca generálneho tajomníka OSN pre oblasť západného Balkánu. Do povedomia sa významne zapísal tzv. bratislavský proces, v ktorom sa v úsilí prispieť k zjednoteniu opozície v Srbsku roku 2000 dopĺňali aktivity diplomacie s aktivitami mimovládnych organizácií (MVO). Tento model umožnil v ďalších rokoch úspešnú komplementaritu angažovania sa na vládnej a mimovládnej úrovni. Naplnením integračných snáh Slovenska a plnohodnotným zapojením sa do euroatlantických štruktúr sa nám otvoril priestor aktívne vystupovať na pôde inštitúcií únie so svojimi zahraničnopolitickými víziami a hľadať si témy, v rámci ktorých budeme môcť využívať svoje komparatívne výhody v niektorých oblastiach a v nich skutočne ovplyvňovať rozhodovanie EÚ a zároveň si budovať imidž zrelej krajiny s kapacitou zohrávať aktívnu rolu na zahraničnopolitickej aréne. Uvedomujúc si potenciál, ktorí rôzni aktéri spoločnosti získali v minulosti, sa Slovensko začalo postupne profilovať ako členská krajina EÚ, ktorá má eminentný záujem o vývoj na západnom Balkáne a ambíciu naďalej zohrávať v krajinách regiónu aktívnu rolu.

Logika orientovať sa práve na západný Balkán vychádza z niekoľkých základných postulátov:

- dobrá znalosť regiónu a jeho problémov;
- tradičné väzby s niektorými národmi;
- početná slovenská menšina v srbskej Vojvodine;
- niekoľkotisícová slovenská menšina na severovýchode Chorvátska;
- perspektíva rozvinutia ekonomických vzťahov.

Profilovanie sa na tento región však nachádza opodstatnenie aj vzhľadom na špecifický postkomunistický vývoj v samotnom Slovensku. Nezanedbateľná je slovenská skúsenosť s deleníím Česko-Slovenska a s budovaním nového štátu a jeho inštitúcií, so zabezpečením ich fungovania a so zápasom o ich demokratický charakter voči nacionalistickým a populistickým vplyvom, to znamená procesy, ktoré sa do veľkej miery v krajinách západného Balkánu síce začali, no ešte stále nie sú rozhodnuté, a už vôbec nie zavŕšené. V 90. rokoch dokázali občania svojím zápasom proti vláde Vladimíra Mečiara zvrátiť smerovanie krajiny aj vďaka aktivizovaniu mimovládneho sektora a spojeniu všetkých demokratických zložiek spoločnosti. Toto úsilie bolo paralelne živené víziou vstupu krajiny do EÚ a prísnu kondicionalitou – trvaním na splnení kodanských kritérií zo strany únie –, ktoré stimulovali občiansky aktivizmus. Vďaka nemu sa Slovensku po zmene vlády podarilo bleskovo dobehnúť svojich susedov v euroatlantickom integračnom procese, vstúpiť spolu s nimi do únie a zároveň naštartovať významné reformné procesy. Práve úspešný zápas s vládou nerešpektujúcou hodnoty, na ktorých si zakladá EÚ, by malo slovenských aktérov predurčovať na lepšie pochopenie procesov prebiehajúcich v krajinách západného Balkánu (napriek mnohým pridaným problémom spôsobeným vojnovými konfliktmi) a pomôcť im voliť funkčné prostriedky – vnútorné aj vonkajšie impulzy – potrebné na naštartovanie kľúčových zmien. Z obdobia 90. rokov zostali na Slovensku MVO, ktoré vyrástli

zvnútra spoločnosti a dokázali svoju životaschopnosť aj po normalizácii situácie v krajine, operujú tu silné tzv. *watchdog* organizácie, ktoré majú svoj vplyv na kontrolu politického prostredia. Úloha, ktorú u nás zohral a zohráva mimovládny sektor, jednoznačne ponúka mnohé paralely s krajinami západného Balkánu. Slovensko rovnako zostáva jedinou krajinou v strednej Európe, ktorá má etnicky rôznorodé zloženie obyvateľstva a má za sebou osem rokov, keď sa zástupcovia maďarskej menšiny úspešne podieľali na vláde.

Slová verzus činy

Slovensko teda veľmi správne zhodnotilo svoj potenciál a zameralo sa na región, ktorému môže veľa ponúknuť na rôznych úrovniach. Toto rozhodnutie podieľať sa na formovaní všetkých krajín západného Balkánu sa premietlo aj do oficiálnych dokumentov, kde bol región definovaný ako zahraničnopolitická priorita.¹ Cieľ zamerať sa na región ako celok namiesto sústredenia sa iba na niektoré krajiny vyplýva celkom prirodzene z prepojenia transformačných a integračných procesov, ktorými prechádzajú všetky krajiny, ale v rôznej intenzite. Ako neskôr vyplynie z častí, v ktorých sa venujem bilaterálnym vzťahom, do praxe (najmä do roku 2005) sa stanovené ciele nedarilo premietnuť, a to čiastočne vinou nevhodnej voľby prostriedkov, ale najmä pre prílišnú fixáciu na Srbsko a Čiernu Horu (čiastočne s výnimkou Chorvátska), ktorá bránila rozvoju plnohodnotných iniciatív v ostatných krajinách. Táto nadmerná citlivosť na belehradskú perspektívu sa dá ilustrovať na programe slovenskej oficiálnej rozvojovej spolupráce *SlovakAid*, úspešne spustenom v roku 2004, kde bola Únia Srbska a Čiernej Hory (spolu s Kosovom) definovaná ako programová krajina, v ktorej môžu slovenské subjekty ročne manažovať projekty v objeme 60 miliónov Sk, pričom väčšina predložených projektov v štyroch doteraz prebehnutých kolách (do júna 2006) sa orientovala na samotné Srbsko. Zvyšné krajiny regiónu – Bosna, Macedónsko, Albánsko (Chorvátsko nie je definované ako rozvojová krajina) – sa ocitli v skupine ďalších 13 krajín, na ktoré bolo ročne vyčlenených necelých 90 miliónov Sk dokopy, ale žiadne viditeľnejšie aktivity sa v nich nepresadili. Hoci teda bola možnosť na pôsobenie slovenských subjektov (aj keď nerovnomerne vzhľadom na objem vyčlenených peňazí) otvorená vo všetkých krajinách západného Balkánu, fakt, že drvivá väčšina z nich pôsobí práve v Srbsku, veľmi príznačne poukazuje na bezradnosť slovenských subjektov, akým spôsobom sa angažovať v ďalších krajinách. Dokazuje to, že MVO, firmám či iným inštitúciám chýbajú informácie o dianí v ostatných

¹ Pozri *Strednodobá stratégia zahraničnej politiky SR do roku 2015 a Zameranie zahraničnej politiky na rok 2005*. In: www.mfa.sk.

krajinách, zostávajú pre ne neprebádané a existuje len hmlisté povedomie o tom, ako v nich pôsobiť, čo v neposlednom rade vyplývalo aj z toho, že Slovensko dlhodobou diplomaticky pokrývalo celý región len z Belehradu a zo Záhrebu. Pohľad na dianie v regióne sa teda zákonite zužoval na perspektívu z týchto dvoch centier a absentovala dôkladná znalosť pomerov a komplikovaných procesov v ďalších krajinách.

Hoci optika akéhosi prílišného porozumenia pre Belehrad je v slovenskej diplomacii čiastočne prítomná aj naďalej, roku 2005 – v porovnaní s predošlými rokmi – naše pôsobenie začalo nadobúdať zreteľne rovnovážnejší kurz. Rok 2005 sa niesol v znamení prehlbovania kontaktov, hľadania partnerov, spoznávania terénu a hľadania si čo najoptimálnejšej roly s využitím všetkých možností, ktoré sa SR otvorili členstvom v EÚ a dvojročným členstvom v Bezpečnostnej rade Organizácie Spojených národov (BR OSN) od roku 2006, a zároveň využívajúc plnohodnotnejšie bilaterálne a regionálne iniciatívy. Okrem pomerne početných ciest slovenských vrcholových politikov do regiónu alebo politikov z regiónu na Slovensko k aktivizácii prispelo aj otvorenie zastupiteľského úradu v Sarajeve v lete 2004 a rozhodnutie o otvorení diplomatického zastúpenia v Prištine.²

Srbsko a Chorvátsko

Vstupom SR do EÚ a možnosťou participovať na rozhodovacích procesoch v únii týkajúcich sa aj jej zahraničného pôsobenia si Slovensko jednoznačne uvedomilo pridanú hodnotu tohto rozmeru na ešte lepšie využitie slovenského potenciálu podieľať sa na formovaní západného Balkánu. Únia na summite v Solúne v júni 2003 vytýčila európsku perspektívu pre celý región, čím sa rozhodla prevziať zodpovednosť nad jeho budúcnosťou, avšak vzhľadom na vnútorné problémy posledných rokov s prijatím ústavnej zmluvy sa celkový nedostatok vízie dnešnej 25-ky v praxi premieta do neschopnosti dôsledne materializovať európsku perspektívu pre západný Balkán. Slovensko, uvedomujúcich si potenciál európskej vízie na povzbudenie reformných procesov v regióne, patrí dnes k najhlasnejším zástancam materializovania perspektívy načrtnutej v Solúne. Vo všetkých dôležitých míľnikoch na trase, ktorú načrtol SAP pre krajiny západného Balkánu, Slovensko jednoznačne hájilo čo najrýchlejšie začleňovanie EÚ do európskych štruktúr, avšak s akcentom na podmienenosť celého procesu, teda dodržanie hlavných podmienok stanovených pre jednotlivé krajiny. Oficiálne vyžadovalo dodržanie jednej z hlavných podmienok na ceste vytýčenej SAP, a to bezpodmienečnú spoluprácu s haagskym tribunálom ako jedným z hlavných prostriedkov zmierenia medzi národmi v bývalej Juhoslávii. SR sa zviditeľnila svojou

² Rozhodnutie padlo v lete 2005. Slovenský diplomat tam začal pôsobiť od júna 2006.

priamou podporou začatia prístupových rozhovorov s Chorvátskom na summite lídrov členských krajín EÚ v marci v Bruseli, ktorý sa konal krátko po tom, ako únia odmietla otvoriť prístupové rokovania s Chorvátskom z dôvodu podozrenia nedostatočnej spolupráce krajiny s *Medzinárodným súdnym tribunálom pre bývalú Juhosláviu* (ICTY) pri vydávaní generála Anteho Gotovinu. Najmä vďaka iniciatíve Slovenska, Rakúska a Slovinska bola do Chorvátska vyslaná misia EÚ, ktorá mala preskúmať úprimnosť chorvátskych snáh o jeho zatknutie.

Slovensko jednoznačne privítalo otvorenie rokovaní o stabilizačnej a asociačnej zmluve so Srbskom a Čiernou Horou v októbri 2005. Srbsko tým dostalo šancu zamerať sa na výzvy, ktoré mu z tejto novej dimenzie vzťahov s EÚ vyplývali, no neschopnosť vydať vojnových zločincov Ratka Mladiča a Radovana Karadžiča, keď nakoniec Belehrad priznal, že srbská vláda do konca minulého roka pomáhala ukrývať Mladiča v Srbsku, mali za následok pozastavenie rokovaní o SAP v máji 2006. Toto rozhodnutie prišlo niekoľko týždňov pred konaním referenda v Čiernej Hore, ktoré po trojročnom prechodnom období znamenalo definitívny koniec slabej a nefunkčnej Únie Srbska a Čiernej Hory a výsledkom 55,5 percent v prospech nezávislosti Čiernej Hory tak potvrdilo vznik ďalšieho štátu na troskách bývalej Juhoslávie. Osobitosť vzťahov SR so Srbskom a Čiernou Horou a uznaním mena (dobrých vzťahov, dôvery a kontaktov) slovenskej diplomacie v tejto krajine sa premietlo do faktu, že celé referendum sa v podstate nieslo pod taktovkou slovenských diplomatov. Vynegociovanie referendových podmienok a dohľad nad celým referendovým procesom zveril vysoký predstaviteľ EÚ pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku Javier Solana riaditeľovi politickej sekcie Ministerstva zahraničných vecí (MZV) SR Miroslavovi Lajčákovi a František Lipka sa zasa stal predsedom čiernohorskej referendovej komisie. Vďaka úspešnému pôsobeniu oboch diplomatov na týchto postoch a vďaka ich dôslednému bráneniu legitimity celého procesu po tom, čo bol tesne po vyhlásení výsledkov spochybnený čiernohorskou opozíciou, sa slovenskí predstavitelia stali tvárou EÚ v regióne a zároveň zviditeľnili Slovensko na medzinárodnej pôde. Umožnením hladkého priebehu referenda podľa európskych štandardov SR prispela k materializovaniu odkazu spôsobu riešenia konfliktov podľa európskych štandardov pre celý región. Pôsobenie M. Lajčáka vo funkcii vyslanca EÚ pre čiernohorské referendum zároveň ukázalo ideálne využitie výnimočnosti bilaterálnych vzťahov na európskej úrovni, keď etablované bilaterálne vzťahy napomohli praktické vykonávanie zahraničnej politiky EÚ. Na druhej strane sa však ukazuje, že Slovensko nebolo pripravené na situáciu, keď rola sprostredkovateľa EÚ v prípade čiernohorského referenda a personifikovanie jeho výsledku so slovenským pôsobením v samotnom Srbsku môže paradoxne znamenať pokazenie vzťahov s vládou v Belehrade. Táto skúsenosť vysiela signál o tom, že pri hľadaní konsenzu môže dôjsť aj k modifikácii bilaterálnych vzťahov, čo však v tomto prípade poskytuje Slovensku možnosť využiť ochladnutie vzťahov so súčasnou srbskou administratívou na prehĺbenie spolupráce a dôvery v Slovensko v demokratických zložkách srbskej spoločnosti.

Kosovo

Po osamostatnení Čiernej Hory zostáva hlavnou výzvou nielen pre Srbsko a širší región, ale aj pre medzinárodné spoločenstvo Kosovo a jeho vnútorné usporiadanie tak, aby ukončenie provizórneho stavu, v ktorom sa nachádza, stimulovalo reformné a demokratizačné procesy v Srbsku aj v samotnom Kosove a z dlhodobého hľadiska prispelo k stabilite celého regiónu. V novembri 2005 otvorila OSN rokovania o štatúte Kosova, ktoré podľa všetkých signálov majú do konca roka 2006 viesť k definovaniu budúcnosti tohto medzinárodného protektorátu *de jure* stále juhosrbskej provincie. Oficiálnym postojom Slovenska zostáva dlhodobé bezpečnostné hľadisko ako hlavné kritérium akceptovateľnosti akéhokoľvek štatútu, ktorý vyplynie z rokovaní. Tento postoj sa ničím nelíši od snáh hlavných aktérov procesu: negociačného tímu OSN na čele s bývalým fínskym prezidentom Maartim Ahtisaarim, Kontaktnej skupiny a EÚ. Všetkým zainteresovaným aktérom je pritom jasné, že nádej na to, aby sa Belehrad a Priština dokázali zjednotiť na spoločnom riešení, je takmer nulová, a preto bude konečné usporiadanie obidvom stranám nadiktované. Všeobecne sa predpokladá, že výsledkom rokovaní bude určitá prechodná forma „*conditional (supervised) independence*“ pre Kosovo. Na rozdiel od verejných vystúpení diplomatov Kontaktnej skupiny však Slovensko naďalej zastáva názor, že riešenie nemôže byť žiadnej zo strán nanútené a „má sa opierať o dohodu zúčastnených strán“, ako opätovne zdôraznil minister Kukan pri svojom hodnotení zahraničnej politiky SR v roku 2005 v prejave 9. februára 2006.³ Rovnako sa Slovensku nedarí zbaviť sa puncu jedného z najväčších spochybňovačov životaschopnosti samostatného Kosova, čo opätovne napomáhajú oficiálne vyjadrenia našich predstaviteľov na medzinárodnej pôde.⁴

Aktivizácia Slovenska v súvislosti s Kosovom v roku 2005 aj v tomto roku jednoznačne potvrdila, že SR má ambíciu zohrať rolu v tomto procese, a to aj vzhľadom na pôsobenie v BR OSN, kde otázka statusu Kosova zostáva našou prioritou.⁵ Premietlo sa to aj do intenzity ciest do regiónu – v októbri 2005 sa uskutočnila cesta ministra zahraničných vecí E. Kukana do Belehradu, Podgorice a Prištiny, následne v decembri potom riaditeľ politickej sekcie MZV SR a bývalý veľvyslanec v Belehrade M. Lajčák absolvoval stretnutia v Belehrade a Prištine, kde dokonca vystúpil aj na stretnutí so zástupcami kosovských mimovládnych organizácií. K vyvažovaniu slovenského pohľadu do regiónu jednoznačne pozitívne prispelo najmä otvorenie diplomatického zastúpenia

³ Vystúpenie ministra zahraničných vecí Eduarda Kukana v rámci programu *Modern Foreign Policy*. In: <http://www.mfa.sk>.

⁴ V tomto duchu sa nieslo aj vystúpenie slovenského zástupcu Dušana Matulaya v BR OSN 20. júna 2006 po prednesení správy hodnotiacej pokrok v Kosove Sørenom Jessenom-Petersenom, odchádzajúcim šéfom misie OSN v Kosove.

⁵ Pozri *SME: Kukan verí, že budúcnosť Kosova sa vyrieši koncom roka 2007*. 17. 1. 2006; článok informuje o brífingu ministra zahraničných vecí E. Kukana po stretnutí s vedúcim misie OSN v Kosove. In: http://www.sme.sk/clanok_tlac.asp?cl=2550293. 24. 1. 2006.

v Prištine, kde od júna 2006 začal aktívne pôsobiť slovenský diplomat. Jeho pôsobenie, ako aj pôsobenie tých odborníkov na MZV, ktorí si uvedomujú našu rolu skôr v oblasti aktivizovania a podpory životaschopných zložiek srbskej spoločnosti, pozerajúcich sa do budúcnosti namiesto do minulosti, však stále naráža na hradbu predsudkov a skresleného videnia prevládajúceho v našej diplomacii smerom k regiónu západného Balkánu. Práve na prípade Kosova sa prejavuje vnútorná rozpoltenosť slovenskej diplomacie v regióne, keď si niektorí diplomati s dostatočnými skúsenosťami, so znalosťami o celom regióne a najmä s výborným poznaním medzinárodnej reality uvedomujú rýchlosť, akou sa medzinárodné spoločenstvo približuje k uznaniu obmedzenej nezávislosti Kosova a zároveň si uvedomujú potrebu životaschopných iniciatív zo slovenskej strany, ktoré by pomohli Srbsku – kde naďalej požíva SR oproti mnohým iným európskym krajinám väčšiu dôveru – prijať toto riešenie a sústrediť sa po vymanení sa z kosovskej pasce na plnenie podmienok EÚ. Stretáva sa tu koncepcia aktívnej politiky, prinášajúcej iniciatívy, a pasívnej, sústreďujúcej sa na nekritické verbálne hájenie Belehradu a používajúcej jeho rétoriku.

Určitú schizofréniu vo vzťahu ku Kosovu – na jednej strane deklarácie o snahe byť aktívni a vyvážení v tomto procese⁶ a na druhej strane viditeľné dlhoročné odmietanie prijať aj realitu medzinárodného protektorátu vyvíjajúceho sa pod medzinárodnou správou nezávisle od Srbska – celkom symptomaticky dokazuje tvrdošijné dlhoročné odmietanie uznania oficiálnych dokladov UNMIK vydávaných medzinárodnou správou (rodné listy, občianske preukazy, poznávacie značky), keď SR zostáva jedinou spomedzi krajín EÚ, ktorá tieto doklady neuznáva. Hoci vláda od leta 2004 umožnila aspoň vydávanie víz do cestovných dokladov UNMIK (zvláštnym vízovým režimom),⁷ málo to mení na posolstve, ktoré Slovensko vysiela do Kosova, a to najmä vzhľadom na fakt, že ako člen všetkých organizácií spravujúcich Kosovo (OSN, NATO⁸, OBSE, EÚ) je súčasťou správy, ktorá zároveň vydáva tieto doklady.

Bosna a Hercegovina, Macedónsko a Albánsko

V porovnaní so Srbskom a Čiernou Horou a s Chorvátskom aj v roku 2005 mali bilaterálne vzťahy Slovenska s ostatnými krajinami regiónu – Bosnou a Hercegovinou, s Macedónskom a s Albánskom – napriek zvýšenej intenzite len nebadateľné konkrétne

⁶ Tamže; v článku sa hovorí, že „Slovensko ponúklo Bratislavu ako miesto na diskrétno stretnutia pri rokovaníach o budúcnosti Kosova“.

⁷ Celoplošné uznanie dokladov niekoľkokrát odmietlo Ministerstvo vnútra SR, oficiálne z bezpečnostného hľadiska, hoci na neoficiálnej úrovni vždy zaznieva argument, že „nemôžeme predsa uznať doklady, ktoré neuznáva Srbsko“.

⁸ Slovensko je v Kosove naďalej aktívne prítomné prostredníctvom účasti vyše 100-členného vojenského kontingentu v rámci misie KFOR.

výsledky. Okrem niekoľkých kontaktov na vysokej úrovni, akými bolo stretnutie albánskeho premiéra s ministrom Kukanom v rámci summitu *Stredoeurópskej iniciatívy* (november 2005), návšteva albánskeho ministra zahraničných vecí Besnika Mustafaja v Bratislave (december 2005), cesta E. Kukana do Macedónska (október 2005) alebo pracovné cesty štátnej tajomníčky MZV Magdy Vášáryovej (september 2005) a prezidenta Ivana Gašparoviča v Bosne a Hercegovine (30. 11. – 1. 12. 2005), neurčovali vzťahy s krajinami žiadne viditeľnejšie iniciatívy. V roku 2005 začala SR diplomaticky pokrývať Albánsko zo zastupiteľského úradu v Aténach (dovtedy z Belehradu). Za snahu o príspevanie k rozvoju kontaktov medzi SR a Bosnou a Hercegovinou by sa dal považovať aj systém rozdeľovania mikrograntov tamojším subjektom v objeme 1 milión Sk ročne, spustený v minulom roku, pridelovaných novootvoreným zastupiteľstvom v Sarajeve.

Dosiaľ jediným hmatateľným výsledkom týchto kontaktov a snahy naštartovať hospodárske snahy s Macedónskom a Bosnou bolo zrušenia vízovej povinnosti pre občanov Slovenska s týmito krajinami.⁹ Pritom na vízovej politike zo strany SR sa dá opäť ilustrovať náš diferencovaný prístup k jednotlivým krajinám západobalkánskeho regiónu. Slovensko roku 2005 zmiernilo vízovú povinnosť pre držiteľov juhoslovanských pasov, ktorí môžu na Slovensko cestovať na obyčajné pozvanie, pričom sú im víza udelené zadarmo a na počkanie. Po občanoch Macedónska, Albánska, Bosny či kosovských držiteľoch cestovných dokladov UNMIK však SR pri vydávaní víz požaduje pozvanie overené cudzineckou políciou, ktoré okrem predloženia množstva dokumentov a potvrdení znamená aj značné finančné zaťaženie pozývajúcej aj pozývanej osoby. Hoci v tomto nevyváženom prístupe zohráva jednoznačnú rolu prítomnosť početnej slovenskej menšiny v srbskej Vojvodine, ktorej sa SR aj takto snaží uľahčiť kontakty s materskou krajinou, vzhľadom na svoje deklarácie záujmu pôsobiť v celom regióne by sa Slovensko malo vedieť pozeráť ďalej ako za tento horizont. Keďže vízová politika predurčuje mieru čulosti vzťahov s krajinami, voči ktorým je uplatňovaná, rigidnosť vo vydávaní víz jednoznačne brzdí rozvinutie osobných, pracovných aj ekonomických vzťahov. Práve v novembri minulého roka vydalo *International Crisis Group* správu,¹⁰ v ktorej poukazuje na izoláciu krajín západného Balkánu ako na jeden z veľmi negatívnych aspektov ich pomalého napredovania a demokratizácie. Keďže práve Slovensko by vďaka vlastnej skúsenosti najlepšie malo vedieť, aký význam má predovšetkým pre mladú generáciu možnosť vycestovať, spoznávať krajinu i ľudí, a študovať v zahraničí a následné uplatnenie týchto skúseností pre rozvoj v materskej krajine, je zarážajúce, že namiesto toho, aby sa stalo advokátom postupnej liberalizácie vízových režimov EÚ s krajinami západného Balkánu, patrí práve naopak k tomu najtvrdšiemu jadru v ich vydávaní.¹¹

⁹ Do Albánska slovenskí občania cestujú bez víz od roku 2002.

¹⁰ *ICG Europe Report N° 168: EU Visas and the Western Balkans*. 29. 11. 2005.

¹¹ Dodnes SR nepristúpila ani k uznaniu schengenských víz v pasoch západobalkánskych krajín ako tranzitných víz pre SR (urobilo tak napríklad už dávno Slovinsko alebo ostatné tri vyšehradské krajiny).

Vo vzťahu k týmto trom krajinám sa pritom Slovensku ponúka široká škála možností pôsobenia, od využívania bilaterálnych a rozvojových mechanizmov podobne ako v Srbsku a Chorvátsku – expertnej asistencie pri rokovaniach s EÚ, priamej podpory transformačných procesov našimi odborníkmi, až po povzbudenie ekonomických väzieb. V Macedónsku by Slovensko mohlo jednoznačnejšie podporovať implementáciu *Ochridskej dohody* do praxe, ktorá je dôležitou podmienkou úspešnosti prístupového procesu k EÚ. V Bosne, dodnes trpiacej rozdelením krajiny podľa etnických línií, ktoré znefunkčňuje fungovanie inštitúcií a bráni skutočnému progresu, by Slovensko ako dôrazný zástanca individuálnych práv nad právami kolektívnymi malo v budúcnosti výraznejšie podporovať ústavné zmeny vedúce k presadeniu občianskeho princípu na úkor nacionalistického, a to najmä vo svetle blížiacich sa parlamentných volieb na jeseň 2006, ktoré budú kľúčové pre pokrok v krajine.

SlovakAid

Ako už bolo spomenuté na začiatku tejto state, významným nástrojom slovenského pôsobenia na západnom Balkáne sa od roku 2003 stala oficiálna rozvojová pomoc (ODA), ktorá umožňuje aj iným ako vládnym aktérom zapojiť sa do rozvoja regiónu. V rámci *Fondu Bratislava – Belehrad* bolo do júla 2006 podporených 53 projektov v Srbsku a Čiernej Hore spolu s Kosovom v celkovej sume 210 994 024 Sk, z toho 107 507 927 Sk pre aktivity mimovládnych organizácií, čo predstavuje 50,95-percentný podiel na projektoch tohto fondu. Aktivity slovenských subjektov v regióne a najmä MVO jednoznačne prispievajú k zintenzívneniu vzťahov Slovenska so Srbskom a čiastočne aj s Čiernou Horou a Kosovom, ktorým naštartovanie slovenskej ODA poskytlo priestor na systematickejšie a cielenejšie pôsobenie v regióne a podieľaní sa na jeho vývoji. V Srbsku, Čiernej Hore a Kosove sú vítané iniciatívy, ktoré sa sústreďujú na prenos slovenských skúseností z transformačných, prístupových a reformných procesov, veľký vplyv na rozvinutie vzťahov majú študijné pobyty, tréningy a semináre na Slovensku organizované slovenskými MVO, ktoré poskytujú novú perspektívu tým, že dovoľujú spoznať vývoj, ktorým Slovensko prešlo, a zmenu priorít v rôznych oblastiach.¹² Tieto organizácie sa vďaka svojej znalosti prostredia a každodenných problémov, ako aj vďaka kontaktom a praktickým skúsenostiam získaným prácou v teréne pomerne úspešne etablovali aj vo sfére verejnej diplomacie, keď sa zúčastňujú

¹² *Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku*, n.o. organizuje študijné pobyty pre mladých odborníkov zo Srbska; *Občianske Oko* školilo volebných pozorovateľov v Čiernej Hore; občianske združenie *Človek v ohrození* už zorganizovalo na Slovensku niekoľko tréningov, študijných pobytov, konferencií a seminárov, na ktorých sa zúčastnilo temer 60 novinárov, pracovníkov MVO a mládežníckych lídrov.

na tvorení politik nielen vo sfére programového zamerania ODA, ale snažia sa prenášať svoj pohľad aj do oficiálnych vzťahov diplomacie v regióne.

Slovenské a medzinárodné *think-tanky* a organizácie spolu s MZV SR sa do diskusie o budúcnosti regiónu pokúšali zapojiť aj zorganizovaním konferencie o budúcnosti západobalkánskeho regiónu na pôde ministerstva,¹³ ktorá priviedla do Bratislavy množstvo zahraničných odborníkov na región, ako aj lokálnych vrcholových politikov. Avšak aj pri organizácii tohto podujatia, prípadne pri pozvaní poradcov na Kosovo pre srbského prezidenta a premiéra, ktorí aj odbornej verejnosti vysvetľovali srbské postoje v procese definovania štatútu Kosova, SR opätovne nevyužila možnosť nechať na podobných fórach prehovoriť ľudí z regiónu, ktorí by prezentovali občianske, a nie nacionalistické postoje. Pritom práve prevládnutie občianskeho princípu sa ukazuje ako hlavná cesta k prekonaniu dedičstva nedávnej minulosti. A to by mala byť úloha na najbližšie obdobie pre Slovensko a všetky jeho subjekty, ktoré sa každý svojím spôsobom a v rámci svojich možností usilujú aktívne pôsobiť v krajinách západného Balkánu – čiže podpora demokratických a občianskych síl v Bosne, Srbsku, Kosove a v rámci celého regiónu. Pochopenie toho, že jedine keď budú budúcnosť západobalkánskych krajín určovať vo väčšej miere ľudia, ktorí sa nijakým spôsobom nepodieľali na zverstvách v 90. rokoch minulého storočia, môže naplno otvoriť cestu týmto krajinám do EÚ. Pri spolupráci s jednotlivými silami v regióne si treba uvedomiť, že za zločiny v konkrétnych konfliktoch sú zodpovední nielen ich priami vykonávatelia, ale aj ideológovia či politici, z ktorých dnes mnohí ešte pôsobia v dôležitých verejných funkciách regiónu. Pri vyhľadávaní partnerov na systematickú spoluprácu by sa teda slovenské subjekty mali sústrediť na konštruktívnych, nie na deštruktívnych partnerov, to znamená vyhýbať sa spolupráci s ľuďmi, ktorí sú nositeľmi problémov. Posilňovať demokratické a občianske hlasy treba priamo v ich krajinách, ale aj vytváraním fór, aby mohli svoje názory na prekonanie dedičstva minulosti hájiť za hranicami týchto krajín a prezentovať ich ako alternatívu oproti nacionalistickým politikám. Práve to môže byť významným signálom pre občanov týchto krajín, taká alternatíva má budúcnosť a podporu demokratického sveta.

Slovensko a jeho potenciál

Slovensko by si malo uvedomiť, že európsku perspektívu treba aj materializovať a dodať jej hmatateľnú podobu, ktorá poskytuje do rúk devízu progresívnym zložkám v jednotlivých krajinách na získavanie podpory pre esenciálne zmeny v širších zložkách

¹³ Medzinárodná konferencia *Vývoj na západnom Balkáne: problémy dneška, podnety pre budúcnosť*. 20. – 21. mája 2005, Bratislava, organizované RC SFPA v spolupráci s MZV SR, Nadáciou Friedricha Eberta, Inštitútom pre bezpečnostné štúdie EÚ v Paríži a German Marshall Fund of the US.

verejnosti. Skúsenosti celého regiónu s pôsobením medzinárodného spoločenstva alebo – inými slovami – donorskou komunitou dokázali, že kvalitatívne zmeny sa neudejú, keď budú iniciované zvonka, čiže zostanú tzv. *donors' driven*, nadiktované a načrtnuté medzinárodnou komunitou, ale jedine vtedy, keď sa s nimi stotožnia občania v týchto krajinách a stanú sa ich hybnou silou. Pokiaľ teda Slovensko verí, že rozumie regiónu lepšie ako západní partneri v EÚ, malo by sa vyvarovať kolektívnych chýb medzinárodnej komunity a dôsledne adresovať problémy, ktoré ľudia v týchto krajinách skutočne formulujú. Až dodnes sa však nepodarilo túto snahu materializovať a preniesť tieto princípy na všetky úrovne a všetkými dostupnými prostriedkami. Naše pôsobenie v regióne, ktoré môže byť rozhodne prínosné a má svoje opodstatnenie, ešte stále nedosiahlo úroveň, na ktorú má SR kapacity, potenciál a v zásade aj morálnu povinnosť.

Hoci na Slovensku zaznievajú hlasy, že treba pozornosť sústrediť len do vybraných krajín,¹⁴ výzvy, ktoré sa otvárajú v celom regióne, previazanosť procesov v jednotlivých krajinách a zároveň hlasy od partnerov vo všetkých krajinách dokazujú, že Slovensko má priestor na plnohodnotné pôsobenie na západnom Balkáne. Paralelné pôsobenie v regióne znamená skôr multiplikovanie síl, než ich štiepenie. Na druhej strane prax ukázala, že práve rozdielnosť vývoja v krajinách, ako aj individuálny prístup EÚ k pokroku k jednotlivým krajinám, ktorý je nadržaný regionálnemu (stabilizačná a asociačná dohoda sa uzatvára s každou krajinou samostatne na základe jej pokroku), otvára priestor na podrobnú analýzu možností slovenského pôsobenia v každej krajine osobitne, ktorá by pomohla cielenejšej voľbe prostriedkov v závislosti od lokálnych priorít a posunula tak naše pôsobenie do inej dimenzie (napríklad definovať si vzťahy so všetkými krajinami osobitnou zmluvou podobne ako so Srbskom). Plnému využitiu našich kapacít v regióne by definovanie podrobnej stratégie pre každú krajinu samostatne pomohlo sústrediť sa na podstatné problémy, pričom by bol západný Balkán ako celok ponechaný ako priorita pod hlavičkou dôslednej podpory integrácie regiónu do euroatlantických štruktúr.

Keďže jednotiacim prvkom zahraničnej politiky EÚ sú jednoznačne európske hodnoty, ich šírenie by sa malo premietäť do bilaterálnych politík členských krajín, takže by implikované mali slúžiť ako zjednocujúci element bilaterálneho pôsobenia Slovenska v regióne západného Balkánu. Hoci dôsledné trvanie na ich dodržiavaní môže v krátkodobej perspektíve znamenať zhoršenie vzťahov s niektorou krajinou alebo s jednou časťou jej spoločnosti, z dlhodobého hľadiska tento princíp vytvára priestor na skutočnú demokratizáciu západobalkánskych krajín. Aj na príklade vydania generála Anteho Gotovinu do Haagu sa potvrdil princíp kondicionality ako katalyzátor procesov tam, kde bola dodržiavaná. V neposlednom rade by mala SR zohrať aktívnu rolu pri ovplyvňovaní EÚ zvnútra a hľadať si partnerov spomedzi nových členských krajín na vytváranie konštruktívneho tlaku pri snahe redefinovať a akcelerovať integračný proces.

¹⁴ Magda Vášáryová na konferencii *Priority a nástroje zahraničnej politiky SR*, 4. 4. 2006, RC SFPa a *Konrad-Adenauer-Stiftung*.

S osamostatnením Čiernej Hory sa Slovensku otvára ďalšia pôda na využitie skúseností z minulosti. Slovensko vie lepšie ako väčšina európskych krajín pochopiť, čo znamená ocitnúť sa v postavení akéhosi nechceného dieťaťa a ako dlho trvá, kým sa začne všeobecne akceptovať plná hodnota a právo na sebedomú existenciu každého nového štátu (podobne sa to dá aplikovať aj na Kosovo po získaní nezávislosti). Je preto nevyhnutné, aby sme využili svoj potenciál na bilaterálnej aj multilaterálnej úrovni a usilovali sa podporiť životaschopnosť Čiernej Hory i dokazovať jej miesto v EÚ. Dôsledné prihlásenie sa k tejto krajine totiž zároveň vyzdvihuje model, akým vznikla ako príklad riešenia konfliktov

Vzhľadom na intenzitu vzťahov inštitúcií SR na štátnej aj miestnej úrovni s MVO by Slovensko mohlo slúžiť ako katalyzátor verejnej diplomacie v krajinách západného Balkánu (napr. národný konvent). Z kontaktov v iných častiach regiónu vyplýva dopyt po poskytnutí slovenského *know-how* z integračného procesu a prijímania reforiem a priestor na podporu lokálnych tzv. *grass-root* iniciatív založených na skutočných potrebách a problémoch obyvateľstva.

Referencie

- Strednodobá stratégia zahraničnej politiky SR do roku 2015 a Zameranie zahraničnej politiky na rok 2005.* In: www.mfa.sk.
- Vystúpenie ministra zahraničných vecí Eduarda Kukana v rámci programu Modern Foreign Policy.* In: <http://www.mfa.sk>.
- Kukan verí, že budúcnosť Kosova sa vyrieši koncom roka 2007.* In: *SME* 17. 1. 2006; článok informuje o brífingu ministra zahraničných vecí E. Kukana po stretnutí s vedúcim misie OSN v Kosove. In: http://www.sme.sk/clanok_tlac.asp?c1=2550293; tlač: 24. 1. 2006.
- ICG Europe Report N° 168: EU Visas and the Western Balkans.* 29. 11. 2005.

Nástroje zahraničnej politiky
Slovenskej republiky

Peter Hulényi

Pomoc pod značkou *SlovakAid*

Slovenská rozvojová pomoc si získava čoraz väčšiu pozornosť odborných kruhov, ale aj médií a širšej verejnosti. Otázka znie, či je to dané výsledkami dosiahnutými v tejto oblasti, alebo všeobecne priaznivými podmienkami a vonkajšími okolnosťami. Dalo by sa povedať, že čiastočne jedným i druhým.

V roku 2005 zaznamenal systém slovenskej rozvojovej pomoci už viditeľné a merateľné výsledky. Boli ukončené prvé rozvojové projekty, spustené pod značkou *SlovakAid* v roku 2004, a niekoľko desiatok nových sa rozbehlo. Počet projektov financovaných Slovenskom v zahraničí tak prekročil hranicu 100. Do rozvojových aktivít sa zapája čoraz širšie spektrum slovenských firiem, mimovládnych organizácií i štátnych inštitúcií a o ich výsledky sa viac zaujímajú slovenské médiá.

Popularizácii rozvojovej problematiky na Slovensku pomohli však aj okolnosti, ktoré nesúvisia s extenzívnym nárastom slovenských rozvojových aktivít. Rok 2005 sa neslávne preslávil počtom i rozsahom prírodných katastrof, počnúc ničivými morskými vlnami cunami v juhovýchodnej Ázii, cez hladomor v Afrike až po zemetrasenie v Pakistane. Vďaka mimovládne mu sektoru, médiám i prístupu okolitých krajín reagovala aj slovenská verejnosť na prírodné katastrofy a tragédie mimoriadne senzitívne a bezprecedentne. Rekordný výťažok finančných zbierok pre krajiny postihnuté cunami naznačil u nej dôležitý posun k otvorenosti, empatii a citlivosti voči problémom prekračujúcim hranice Slovenska.

Svoju úlohu pri zviditeľnení slovenskej rozvojovej pomoci zohrala aj nová situácia v našej zahraničnej politike po vstupe do euroatlantických štruktúr. Naplnenie hlavných integračných ambícií otvorilo priestor pre témy, na ktoré do minulého roka neostávalo dostatok času, energie ani vôle. Rozvojová pomoc sa ukázala ako politicky i prakticky

Peter Hulényi, bývalý riaditeľ Odboru rozvojovej spolupráce MZV SR; v súčasnosti je zástupcom stáleho predstaviteľa SR pri OBSE (peter_hulenyi@mfa.sk)

ľahko uchopiteľnou agendou. Navyše, na rozdiel od iných zahraničnopolitických tém v nej majú krajiny Európskej únie zatiaľ relatívne väčšiu autonómiu a tým i širší priestor na vlastné realizovanie sa.

Napokon ako faktor nemožno obísť ani prípravu Slovenska na post nestáleho člena Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov (BR OSN) a synergický efekt, ktorý tento proces spôsobil v súvislosti so slovenskými rozvojovými aktivitami. Prevažná väčšina tém BR OSN je spojená s Afrikou, a keď sa hovorí o Afrike, zákonite to súvisí s pomocou tomuto kontinentu. Logicky preto zo slovenského členstva v BR OSN profitovala téma rozvojovej pomoci, čo by sa malo počas dvojiročného členstva prejavíť aj v obrátenom garde.

Spočítané a podčiarknuté – súhrou vynaloženého úsilia i priaznivých okolností dostali slovenské rozvojové aktivity impulz, priestor i dobré meno. Pozrime sa preto podrobnejšie na to, čo sa v oblasti poskytovania rozvojovej pomoci podarilo dosiahnuť v roku 2005. A namiesto toho, čo sa nepodarilo, si zároveň povieme, aké výzvy stoja pred *SlovakAid* v roku 2006.

Keby sa úspešnosť hodnotila len podľa peňazí

Objem poskytnutej pomoci je najjednoduchším merateľným ukazovateľom úspešnosti vyspelých krajín v rozvojovej oblasti. Vyhodnotením štatistických ukazovateľov sa preto posudzovanie donorov začína (a žiaľ, často aj končí). Keď sa prispôsobíme tomuto zjednodušenému pohľadu cez čísla, môžeme jednoznačne vyhlásiť, že rok 2005 bol pre slovenskú rozvojovú pomoc mimoriadne úspešný. V absolútnych hodnotách sa totiž objem slovenskej pomoci rozvojovému svetu v porovnaní s rokom 2004 zdvojnásobil a dosiahol hodnotu 1,7 mld. Sk (podrobnejšie v tabuľke 1). Keď tento údaj porovnáme s rokom 2002 (257 mil. Sk), vyjde nám dokonca sedemnásobný nárast za posledné tri roky. Výrazné je aj zvyšovanie relatívneho ukazovateľa, t. j. podielu (%) oficiálnej rozvojovej pomoci

Tabuľka 1: *Financovanie slovenskej rozvojovej pomoci od roku 2002*

Rok	Objem ODA	% z HDP
2002	257 mil. Sk	0,024
2003	550 mil. Sk	0,046
2004	975 mil. Sk	0,072
2005	1 739 mil. Sk	0,12
cieľový rok 2010	3 200 mil. Sk	0,17
cieľový rok 2015	7 800 mil. Sk	0,33

Zdroj: Štatistická správa slovenskej oficiálnej rozvojovej pomoci, apríl 2006.

(ODA) na hrubom domácom produkte (HDP). Napriek rýchlemu rastu HDP v posledných rokoch sa tento podiel v roku 2005 posunul až na desatinu percenta (0,12 %), čo predstavuje päťnásobný nárast v porovnaní s rokom 2002 (0,02 %). V Bruseli (EÚ), v New Yorku (OSN) i v Paríži (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj – OECD) si za takýto výsledok vyslúžilo Slovensko pochvalu. Podrobnejšia analýza štruktúry slovenskej pomoci však eufóriu z mimoriadneho rastu predsa len zreálni. Takmer polovicu objemu slovenskej pomoci (približne 800 mil. Sk) tvorí totiž povinný príspevok do rozpočtu EÚ a iných medzinárodných organizácií. Pod výrazný rast objemu pomoci sa podpísalo aj odpustenie dlhu Sudánu a niektorým ďalším rozvojovým krajinám. Roku 2005 vykázala SR v rámci rozvojovej pomoci odpustenie dlhov približne vo výške 500 mil. Sk, čo predstavuje takmer tretinu celkového objemu našej pomoci. Na bilaterálne projekty pritom vyčlenila len 160 mil. Sk, teda menej ako desatinu slovenskej rozvojovej pomoci v roku 2005. No práve pomocou formou bilaterálnych projektov je priamym nástrojom zahraničnej politiky, využíva slovenské *know-how* a skúsenosti, zviditeľňuje Slovensko, prehľbuje vzťahy s rozvojovými krajinami a efektívne pomáha slovenským subjektom priamo sa etablovať v rozvojovom svete. Logicky by bolo preto potrebné postupne zvyšovať podiel bilaterálnej pomoci na celkovej pomoci, tak ako je to v prípade väčšiny štandardných donorov. Otázkou je, či už má Slovensko na to vybudované dostatočné implementačné kapacity, a teda či sú slovenské mimovládne organizácie, firmy i štátne inštitúcie v súčasnosti schopné realizovať v rozvojovom svete viac a výrazne väčších projektov.

Aj keď zámerom tohto príspevku je hodnotiť rozvojovú pomoc v roku 2005, tému financovania nemožno uzavrieť bez pohľadu na perspektívu a možnosti Slovenska plniť medzinárodné záväzky v nasledujúcich rokoch. V júni 2005 Európska rada rozhodla, že nové členské štáty EÚ sa majú snažiť dosiahnuť 0,17 % HDP v roku 2010, resp. 0,33 % v roku 2015. Zvýšenie pomoci na 0,17 % HDP by v absolútnych číslach znamenalo približne 3,5 mld. Sk a na 0,33 % dokonca 7,8 mld. Sk (vysoký nárast v absolútnych číslach je spôsobený predpokladaným 5-percentným rastom HDP ročne). Je takéto zvýšenie objemu pomoci reálne? Možnosti odpúšťania dlhov sú takmer vyčerpané a z väčších povinných príspevkov pribudne v nasledujúcich rokoch už len *Európsky rozvojový fond* (EDF), do ktorého bude platiť Slovensko (od roku 2008) cca 300 mil. Sk ročne. Nárast objemu slovenskej rozvojovej pomoci bude preto viac ako doteraz postavený na vôli a možnostiach vlády a ministerstva financií, čo v nasledujúcich rokoch, mimoriadne náročných na plnenie konvergenčných kritérií, nie je najlepšia perspektíva.

Od CIDA k ADA

Ak by sme mali vybrať oblasť slovenskej rozvojovej pomoci s najvýraznejším posunom v roku 2005, bola by to pravdepodobne spolupráca Slovenska s tradičnými donormi.

Jej vplyv na zdokonaľovanie vytvoreného rozvojového mechanizmu je nenahraditeľný, aj keď nie vždy viditeľný a docenený. Koordinácia donorských aktivít je dôležitým predpokladom úspešnosti pôsobenia v rozvojovej krajine. Pre SR platí táto podmienka výraznejšie vzhľadom na obmedzené finančné prostriedky, ľudské zdroje a inštitucionálne zabezpečenie. Roku 2005 zohrali kľúčovú úlohu v tejto oblasti Kanadská vládna agentúra (CIDA), Rozvojový program OSN (UNDP) a Európska komisia (EK). Títo traja donori vo veľkej miere pomohli a naďalej pomáhajú pri tvorbe inštitúcií, ľudských zdrojov a mechanizmu slovenskej ODA.

Osobitnou oblasťou, ktorá roku 2005 úspešne napredovala najmä vďaka agentúre CIDA, je spoločná realizácia projektov v rozvojových krajinách, t. j. trilaterálna spolupráca. Ak sa táto forma spolupráce správne uchopí, vzniká mechanizmus, ktorý je rovnako výhodný pre oboch donorov. Slovensko disponuje jedinečnými komparatívnymi výhodami, vyplývajúcimi zo zložitého transformačného procesu poslednej dekády minulého storočia. Čo nám však chýba, je rokmi prepracovaný mechanizmus poskytovania rozvojovej pomoci, ktorým zasa disponuje skúsený donor. Kanadská agentúra pôsobí od polovice minulého storočia v desiatkach rozvojových krajín. Má viac ako tisíc zamestnancov v Ottawe i v rozvojovom svete a ďalšie stovky externých konzultantov. Spojením slovenského vedomostného potenciálu a rozvojovej skúsenosti CIDA vznikla unikátna väzba, z ktorej profituje nielen rozvojová krajina, ale aj obaja spolupracujúci donori.

Pôsobenie CIDA a UNDP v celom projektovom cykle tiež zvýšilo dôveryhodnosť výberového i implementačného procesu. Osobná účasť skúsených expertov na rokovaní riadiaceho výboru pri udeľovaní grantov v roku 2005 bola garanciou objektívnosti a transparentnosti. Zorganizovanie spoločných monitorovacích misíí v Mongolsku a Srbsku je zase príkladom koordinovanej kontroly a hodnotenia projektov priamo na mieste ich realizácie. Dôležitá je aj dôvera Kanady slovenskému mechanizmu rozvojovej pomoci, čo potvrdzuje ochota a záujem agentúry CIDA spolufinancovať slovenské projekty. Za všetko hovoria štatistiky o doterajšom rozdelení kanadských finančných prostriedkov medzi osem nových členských štátov EÚ. Aj keď objem prostriedkov pre jednotlivé krajiny bol indikatívne stanovený, CIDA ho upravuje priebežne, podľa schopnosti čerpania. Z tohto hľadiska vychádza program pre Ministerstvo zahraničných vecí (MZV) SR priaznivo. Z približne 3,5 mil. dolárov získalo SR viac ako 2,3 mil. a z celkovo financovaných 53 trilaterálnych projektov sa prostredníctvom slovenských subjektov implementuje až 31 (podrobnejšie v tabuľke 2).

V roku 2005 sa okruh dôležitých partnerov slovenskej rozvojovej pomoci rozšíril o Rakúsko. MZV SR ukončilo rokovania s Rakúskou rozvojovou agentúrou (ADA) a podpísalo dohodu o spolupráci, na základe ktorej Rakúsko vyčlenilo na trilaterálne aktivity 1,5 mil. eur. Už v roku 2006 by mali byť spustené prvé slovensko-rakúske rozvojové projekty so zameraním na Srbsko, Keňu a Mozambik. Replikovanie pozitívnej skúsenosti s Kanadou je osobité aj v tom, že ide o prvý inštitucionalizovaný prípad spolupráce novej a starej členskej krajiny EÚ v oblasti rozvojovej pomoci.

Tabuľka 2: Prehľad trilaterálnych projektov financovaných agentúrou CIDA

Krajiny financované z kanadského programu ODACE	Alokované finančné prostriedky kanadských dolárov	Počet trilaterálnych projektov
Česko	438 470	9
Estónsko	0	0
Maďarsko	421 050	8
Lotyšsko	87 526	3
Litva	107 350	2
Poľsko	0	0
Slovensko	2 379 480	31
Spolu	3 433 876	53

Zdroj: Štatistická správa CIDA, 1. 4. 2006.

Slovensko však neuzatvorilo priestor na spoluprácu s ďalšími donormi a aj roku 2006 bude pokračovať v rozvojových aktivitách *ad hoc* s ostatnými členskými štátmi EÚ a OECD. Záujem je napríklad nadviazať na holandskú pomoc pri príprave slovenského rozvojového programu pre Keňu v novembri 2005.

Flexibilný a pragmatický prístup Slovenska v oblasti trilaterálnej spolupráce je pozitívne hodnotený v rámci donorskej komunity a uvádzaný ako príklad, ktorý by mali nasledovať aj ostatné nové členské štáty EÚ.

Vox populi...

Treťou oblasťou v rámci rozvojovej pomoci, v ktorej nastal roku 2005 viditeľný posun, je rozvojové vzdelávanie a verejná informovanosť. Aj keď objem vyčlenených finančných prostriedkov zaostával za očakávaniami mimovládneho sektora, podarilo sa dosiahnuť isté prelomové kroky dôležité na ďalšie roky. Celkovo boli vyhlásené 3 grantové kolá a v rámci nich schválených 21 projektov. Aj vďaka spolufinancovaniu holandskou vládou (prostredníctvom *Centra Sever-Juh*) začalo Slovensko väčší počet aktivít zameraných na prácu s cieľovými skupinami aj so širšou verejnosťou. Uvádzacie projekty mimovládnych organizácií s vybranými školami ukázali zmysel a dôležitosť presadenia tejto témy na všetkých úrovniach vzdelávania. Zároveň však potvrdili, že oblasť rozvojového vzdelávania si vyžaduje systémový prístup, za ktorý by malo prevziať zodpovednosť Ministerstvo školstva (MŠ) SR. Pozitívnym momentom bolo vyčlenenie finančných prostriedkov v rozpočte MŠ SR a záujem rezortu začať s prípravou učiteľov

a so zostavovaním učebných materiálov v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami. K rozvojovému vzdelávaniu sa podarilo pritiahnúť aj viacero univerzít a vysokých škôl. Projekt Fakulty medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave by mal viesť po prvýkrát ku komplexnému a k dlhodobému vyučovaniu predmetu rozvojovej pomoci na slovenskej univerzite. Svoje plody priniesla aj intenzívna práca s ďalšími cieľovými skupinami – médiami a poslancami. Po negatívnych skúsenostiach z minulých rokov sa skvalitnilo spravodajstvo o rozvojovej pomoci a vo viacerých tlačných i elektronických médiách už možno nájsť novinárov, ktorí túto tému pravidelnejšie pokrývajú. Výsledkom častejšej komunikácie s výbormi Národnej rady SR aj s jednotlivými poslancami bol prevažne pozitívny postoj slovenských parlamentárov k rozvojovej pomoci. Najpresvedčivejším dôkazom je odporúčanie Národnej rady SR vláde z decembra 2005 „prehodnotiť možnosti štátneho rozpočtu a zvýšiť rozpočet výdavkov kapitoly na oficiálnu rozvojovú pomoc“. Takúto jasnú pozíciu parlamentu často nedosiahnu ani v krajinách s dlhoročnou donorskou tradíciou.

Názorové tendencie verejnosti na rozvojovú pomoc zatiaľ nepoznáme, lebo prvý reprezentatívny výskum verejnej mienky sa uskutočnil v máji 2005. Na vzorke 1 254 respondentov starších ako 18 rokov ho usporiadal *Inštitút pre verejné otázky* a agentúra *Focus*. Výsledky výskumu sú však priaznivejšie, ako sa všeobecne očakávalo. Vyplývalo z neho napríklad, že výrazná väčšina obyvateľov SR vie, že naša krajina poskytuje pomoc rozvojovým krajinám, a považuje to za správne. K rozvojovej pomoci sa kladne vyjadrilo 83 % respondentov. Medzi dôvodmi, pre ktoré Slováci považujú za správne poskytovať pomoc tretiemu svetu, dominujú pocity morálnej zodpovednosti. Podľa 77 % opýtaných by Slovensko malo viac pomáhať chudobným krajinám Afriky a 66 % by uvítalo výraznejšiu pomoc Ázii. Takéto výsledky sú, samozrejme, povzbudivé, keďže úspešné napredovanie slovenskej rozvojovej pomoci a zvyšovanie objemu prostriedkov na ňu nie je možné bez podpory širokej verejnosti.

Aj preto by malo byť na oblasť rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti alokovaných viac finančných prostriedkov. Roku 2005 sa podarilo MZV SR v príkladnej spolupráci s mimovládnyim sektorom dohodnúť s EK vypísanie špeciálneho grantového kola na projekty rozvojového vzdelávania v nových členských krajinách EÚ. Komisia na tento účel vyčlenila 10 miliónov eur, čiže schematicky vzaté 1 milión eur pre každého z nových členov. Vzhľadom na úroveň a pripravenosť slovenského mimovládneho sektora je predpoklad získať pre Slovensko aj vyššiu sumu, ako mu matematicky prislúcha.

Nárast projektových aktivít

Najviditeľnejšou súčasťou slovenského rozvojového systému sú bilaterálne projekty. O tie „fotogenickejšie“, ako je stavba škôl, nemocníc či studní, sa zaujímali aj médiá a verejnosť si cez ne vytvárala obraz o *SlovakAid*. Minulý rok došlo k výraznému

extenzívnemu nárastu aktivít. Kým prvé projekty schválili riadiace výbory v januári 2004, koncom roka 2005 bolo už schválených viac ako 100 projektov. Dvojročné skúsenosti z ich realizácie a vyhodnotenie prvých ukončených aktivít priniesli poznatky, na základe ktorých bude potrebné výberový a implementačný mechanizmus postupne korigovať. Ukázalo sa napríklad, že teritoriálne a sektorové zameranie slovenskej rozvojovej pomoci je vzhľadom na limitovaný objem finančných prostriedkov príliš široké. Rozptyl aktivít tak neumožnil naplno využívať ich synergiu. Dobré skúsenosti neboli zväčša ani s projektmi, ktorých výsledkom sú iba štúdie a analýzy súčasného stavu v skúmanej oblasti. Často v takomto prípade chýba následné využitie štúdií v reálnom živote. Ako rozumné a efektívne sa ukázalo vypisovanie tendrov na konkrétne a presne definované aktivity vopred dohodnuté s rozvojovou krajinou. Naopak, príliš všeobecné grantové kolá otvárajú priestor na činnosti, ktoré nemusia patriť medzi priority prijímateľov pomoci.

Najdôležitejším momentom v implementačnej oblasti roku 2005 bolo financovanie prvých humanitárnych aktivít slovenských mimovládnych organizácií. Projekty v juhovýchodnej Ázii po vlnách cunami a v Pakistane po ničivom zemetrasení potvrdili potenciál a schopnosť mimovládneho sektora reagovať na humanitárne udalosti vo svete rýchlo a pružne.

Po vyhodnotení záujmu slovenských subjektov, ich úspešnosti a efektívnosti doterajších aktivít pristúpilo MZV SR roku 2006 k jasnejšiemu vymedzeniu sektorového a teritoriálneho zamerania. Finančné prostriedky v tomto roku (2006) sú preto primárne zamerané na projekty v Srbsku a Čiernej Hore, v Keni, Sudáne, Kirgizsku, Kazachstane, Ukrajine a v Bielorusku. Pre tieto krajiny bolo užšie vymedzené aj sektorové zameranie. Uvedené kroky by mali napomôcť zefektívnenie slovenskej bilaterálnej pomoci.

Rozširovaním záberu slovenskej rozvojovej pomoci v roku 2005 vzrástli aj nároky na jej implementáciu. Vznikajú nové úlohy a potreby v oblasti inštitucionalizácie, legislatívneho rámca i tvorby ľudských zdrojov (prehľad priorít na rok 2006 je v tabuľke č. 3). Na to, ako si s týmito výzvami poradíme, odpovie rok 2006.

Tabuľka 3: Prehľad priorít slovenskej rozvojovej pomoci na rok 2006

1.	Podieľať sa na tvorbe a implementácii zásad rozvojovej politiky s využitím nestáleho členstva SR v Bezpečnostnej rade a v špecializovaných organizáciách OSN.
2.	Pokračovať v efektívnom prepojení slovenskej bilaterálnej pomoci s rozvojovými aktivitami na multilaterálnej úrovni.
3.	Premietnuť <i>Európsku rozvojovú stratégiu</i> do slovenskej bilaterálnej ODA.
4.	Pokračovať v podpore slovenských subjektov pri predkladaní projektov v rámci grantových schém EK a vytvoriť nástroj na ich spolufinancovanie zo slovenskej ODA.
5.	Začať spoločné rozvojové projekty s rakúskou agentúrou ADA.
6.	Kreatívne využívať možnosti na spoluprácu <i>ad hoc</i> s ostatnými členskými štátmi EÚ i OECD, ako aj s multilaterálnymi donormi.
7.	Zostaviť slovenskú rozvojovú stratégiu pre Afriku, vychádzajúcu z doterajšieho pôsobenia a zo stratégie EÚ pre Afriku.
8.	V roku 2006 sa aktívne podieľať na programovaní prostriedkov 10. EDF, do ktorého bude prispievať aj SR.
9.	Pri zvyšovaní slovenskej ODA vynakladať úsilie na dosiahnutie cieľov schválených Európskou radou v júni 2005.
10.	V spolupráci s Ministerstvom financií SR pokračovať v postupnom zvyšovaní podielu bilaterálnej pomoci cez projekty slovenských subjektov na celkovej pomoci.
11.	Vytvoriť podmienky na založenie samostatnej rozvojovej agentúry, ktorá bude spravovať bilaterálne projekty slovenskej rozvojovej pomoci.
12.	Pokračovať v príprave zákona o ODA, ktorý bude upravovať osobité a špecifické aktivity spojené s poskytovaním slovenskej rozvojovej pomoci do zahraničia.
13.	Systémovo riešiť otázky rozvojového vzdelávania (najmä vo vzájomnej spolupráci medzi MZV SR, MŠ SR a mimovládnyimi organizáciami).
14.	Prostredníctvom Koordinačného výboru pre ODA intenzívnejšie zabezpečovať koherenciu rozvojovej politiky s ostatnými štátnymi politikami.
15.	Dôslednejšie pristupovať k vykazovaniu poskytnutej ODA zo strany jednotlivých rezortov.
16.	Integrovať humanitárnu pomoc do mechanizmu poskytovania ODA, tak aby bol systém rýchly, flexibilný a efektívny. Nové postupy a kompetencie definovať v rámci koncepcie slovenskej humanitárnej pomoci.
17.	Zvyšovať zapojenie slovenských subjektov do rozvojových projektov aj využitím finančných prostriedkov mimo štátneho rozpočtu.

Zdroj: Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2006, MZV SR, apríl 2006.

Tomáš Taraba

SARIO ako subjekt zahraničnoekonomickej politiky SR

Význam zahraničnoekonomickej politiky štátu rastie s významom, ktorý je pripisovaný priamym zahraničným investíciám (PZI) v ňom. Keďže znižovanie kapitálovej poddimenzovanosti sa v rámci transformujúcich sa ekonomík v značnej miere uskutočňuje predovšetkým prostredníctvom prílevu PZI, primárnym cieľom zahraničnoekonomickej politiky trhových ekonomík je vytváranie proinvestičného prostredia a podpora prílevu PZI do ekonomiky. Krajina, ktorá neprikladá takýmto investíciám dostatočný význam, sa spravidla nevyznačuje ani prepracovanou zahraničnoekonomickou politikou. Nepopierateľná pozitívna korelácia medzi prílevom PZI a rastom tvorby hrubého fixného kapitálu ako predpokladu stabilného a trvalého hospodárskeho rastu prispela k tomu, že aj tie krajiny, ktoré sa v 90. rokoch minulého storočia vyznačovali vo vzťahu k PZI izolacionalistickými tendenciami, danú cestu opustili. Popri Bulharsku a Rumunsku možno medzi ne zaradiť predovšetkým Slovensko. Členstvo krajiny vo Svetovej obchodnej organizácii, Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, NATO a predovšetkým v Európskej únii je najzákladnejším predpokladom konkurencieschopnosti Slovenska v „boji“ o PZI s okolitými krajinami. Nákladová štruktúra výroby, úroveň miezd, infraštruktúrna vybavenosť, kvalifikačná úroveň obyvateľstva, dostatočná ponuka pripravených priemyselných parkov, administratívne flexibilná politika poskytovania individuálnej štátnej pomoci investorom a proinvestičné makroekonomické prostredie krajiny patria medzi hlavné objektívne kritériá pozitívne vplývajúce na lokalizačné rozhodovanie sa investorov o investovaní v krajine a možno ich tiež považovať za významné determinanty pri realizácii úspešnej proinvestičnej politiky.

Tak ako v prípade hospodársky vyspelých krajín, aj v transformujúcich sa krajinách strednej a východnej Európy sa etablovali špecializované vládne agentúry, ktoré majú na starosti administráciu investičných projektov s cieľom zabezpečiť ich realizáciu

v danej krajine. Vládne agentúry sa v jednotlivých krajinách vyznačujú rôznou úrovňou inštitucionálneho postavenia, ako aj rozdielnou mierou podpory. V okolitých krajinách, predovšetkým v Česku, môžeme vo všeobecnosti pozorovať trend posilňovania kompetencií a centralizácie rokovaní s investormi v rámci agentúry *CzechInvest*. Logickým výsledkom tohto trendu je skutočnosť, že investičné agentúry sa stávajú významným nástrojom zahraničnoekonomickej politiky štátu. Medzi najvýznamnejšie proinvestičné agentúry v inštitucionálnom systéme Slovenskej republiky patrí *Slovenská agentúra pre cestovný ruch* (SACR), *Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania* (NADSME) a *Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu* (SARIO), ktoré doposiaľ pôsobia ako príspevkové organizácie, funkčne podriadené Ministerstvu hospodárstva SR. Predmet činnosti SARIO ako agentúry primárne zodpovednej za vedenie rokovaní s investormi je značne diverzifikovaný. Popri už spomínanej administrácii projektov pozostáva aj z propagácie slovenského podnikateľského a investičného prostredia vo svete, organizovania a zabezpečovania aktivít na podporu exportu, administrácie programov spolufinancovaných vládou SR a Európskou komisiou v sektorovom operačnom programe priemysel a služby 1.2. a 1.5., v poskytovaní poradenských služieb v otázke získavania investičných stimulov, zriaďovania priemyselných parkov a vypracovania odborných posudkov k nim. Na základe daného opisu možno konfrontovať očakávania, ktoré sa na SARIO kladú z formálnej stránky, s reálnou disponibilitou prostriedkov, ktorými môže táto agentúra dosiahnuť vytýčené ciele. Porovnávanie počtu a výšky zrealizovaných investičných projektov na medziročnej báze medzi agentúrou SARIO a českou agentúrou *CzechInvest*, tak ako sa uskutočňuje v poslednom období, legitímne vyvoláva otázky týkajúce sa úspešnosti realizácie zahraničnoekonomickej politiky Slovenska vo vzťahu k prílevu PZI.

Rok 2005 – zmena typu investícií

Agentúra SARIO v správe o činnosti za rok 2005 zverejnila realizáciu 48 investičných projektov v celkovej odhadovanej kapitálovej výške na úrovni 692,4 milióna eur, s odhadovaným počtom vytvorených pracovných miest 7 219 a s ich možnou expanziou na vyše 9 000 pracovných miest. Zverejnené čísla v médiách vyvolali ostrú diskusiu o úspešnosti Slovenska pri lákaní zahraničných investorov a kontrastujú predovšetkým s údajmi zverejnenými za rok 2004, ktorý najmä vďaka investícii spoločnosti KIA a *Hyundai Mobis* predstavuje z pohľadu agentúry SARIO najvyšší porovnávací základ. Pri celkovom počte 47 projektov sa v danom roku vygenerovali investície v odhadovanej výške 1 699 miliónov eur s počtom až 11 778 novovytvorených pracovných miest. Pri detailnejšom pohľade na štruktúru získaných projektov možno pozorovať predovšetkým popredné postavenie investícií z automobilového priemyslu. Ukotvenie automobilového priemyslu v rámci odvetvovej štruktúry slovenského hospodárstva

bolo prirodzeným využitím silných stránok strojárkej tradície, ktorá siaha do samotného začiatku industrializácie Slovenska po druhej svetovej vojne. Agentúra SARIO z tohto aspektu správne definovala automobilový priemysel ako segment hospodárstva, pri ktorom SR dosahuje v porovnaní s okolitými krajinami najväčšie komparatívne výhody, najmä z pohľadu disponibility sektorovo kvalifikovanej pracovnej sily, a s jstevujúcou, relatívne dobre rozvinutou sieťou stredného odborného školstva a technických univerzít, predovšetkým s prihliadnutím na kvalitu strojnícckých fakúlt. Je nevyhnutné zdôrazniť, že narastajúci význam elektroniky v rámci automobilového priemyslu predstavuje do budúcnosti veľkú príležitosť aj pre postupný rozvoj tohto priemyselného odvetvia na Slovensku. Pri rozhodovaní sa investorov o lokalizácii veľkých investičných projektov zohráva kľúčový význam aj celková absorpčná schopnosť krajiny, a to predovšetkým pri zohľadnení lokalizácie početnej subdodávateľskej siete v rovnakom geografickom priestore.¹ Je prirodzené, že jedným z hlavných predpokladov na získanie strategických investičných projektov kreujúcich tisíce pracovných miest je disponibilita kvalifikovanej pracovnej sily v dostatočnom množstve, pri prijateľnej nákladovej štruktúre. Práve splnenie tohto kritéria je v prípade Slovenska vzhľadom na jeho malú ľudnatosť často najväčšou komparatívnou nevýhodou v porovnaní s okolitými krajinami. Tradične vysoká koncentrácia strojárckých profesií, rozvinutá metalurgia a gumárstvo ako pridružené odvetvia automobilového priemyslu dokázali minimalizovať demografické nevýhody Slovenska a zásadným spôsobom pomohli získať veľké investičné projekty v rámci investičnej aktivity automobilových koncernov v krajinách strednej a východnej Európy. Získanie veľkých automobilových investorov do daných lokalít, neraz poznačených konverziou priemyslu, bolo z pohľadu SARIO ideálnym nasmerovaním investorov do prostredia, ktoré má všetky predpoklady na ich úspešnú implementáciu. Problematickou sa stáva predovšetkým miera koncentrácie prílevu investícií do prevažne západnej časti krajiny, ktorý je logickým následkom existujúcich voľných kapacít v infraštruktúrnej a priemyselnej vyspelej západnej časti krajiny z konca 90. rokov minulého storočia.

Rok 2005 možno z pohľadu krajín strednej Európy charakterizovať ako rok indikujúci výraznejšie zmeny v charaktere investičných zámerov, predovšetkým pokiaľ ide o rast investičnej aktivity elektrotechnických koncernov. Pripravenosť Slovenska na implementáciu veľkých investičných projektov generujúcich tisíce vysokokvalifikovaných pracovných miest v elektrotechnickom sektore je v súčasnosti veľmi otázna. Nedávne rozhodnutie sa koncernov *LG Philips* a *Sharp* investovať desiatky miliárd korún do založenia fabrík na výrobu LCD panelov v Poľsku je príkladom jedinečných investičných projektov, s vysokou pridanou hodnotou, ktoré

¹ Pri absorpčnej schopnosti si všímame predovšetkým mieru narušenia stability prostredia pri etablovaní sa subdodávateľskej siete naviazanej na finálnu produkciu v geograficky akceptovateľnej vzdialenosti, a to z pohľadu udržania komparatívnych výhod regiónu a lokálneho trhu práce v miere, ktorá zásadným spôsobom nenarušuje podmienky, pre ktoré sa finálny výrobca rozhodol investovať v danom regióne.

vytvárajú tisíce kvalifikovaných pracovných miest a majú významné sekundárne vplyvy na rast hospodárstva, subdodávateľskej siete a na rozvoj vedy a výskumu. Obrovský význam daných investičných projektov je umocnený skutočnosťou, že v súčasnosti ani jedna krajina EÚ nedisponuje obdobnou výrobou, čím možno z pohľadu budúcnosti očakávať zásobovanie celého trhu únie z priestoru strednej Európy. Napriek skutočnosti, že Slovensko bolo v boji o investíciu spoločnosti *LG Philips* až do poslednej chvíle považované za vážneho kandidáta na jej získanie, jeho vyradenie v záverečnom kole rokovaní možno pripísať viacerým objektívnym faktorom, ktoré sú určitým prejavom nepripravenosti. Rigidný školský systém, dlhodobou produkujúci nevhodnú vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva, spôsobuje, že krajina v súčasnosti nielenže nedisponuje dostatkom odborníkov z radov vysokoškolských absolventov, ale aj zameranie stredného odborného školstva je z pohľadu prípravy technicky adaptabilných kvalifikovaných operátorov na nedostatočnej úrovni. Skutočnosť, že Slovensko vykazuje jednu z najnižších mier nezamestnanosti v rámci kategórie vysokoškolsky vzdelaných ľudí, vyvoláva na jednej strane riziko nadmerného rastu reálnych miezd v radoch kvalifikovaných pracovných síl so znižujúcou sa komparatívnou výhodou v porovnaní s okolitými krajinami a na strane druhej zvyšuje riziko štrukturálnej nezamestnanosti. K požiadavkám strategických investorov v rámci elektrotechnického priemyslu, ktoré sú rozhodujúce pre lokalizáciu investície, patrí predovšetkým záujem o umiestnenie sa v geografickej oblasti, ktorá v rádiuse 30 km z demografického aspektu disponuje minimálne pol miliónom ekonomicky aktívneho obyvateľstva, prítomnosťou veľkej technickej univerzity, komplexným infraštruktúrne napojeným územím a aspoň 100-hektárovým, vlastnícky vyrovnaným a kompletne technicky vybaveným priemyselným parkom, klasifikovaným ako slobodné colné pásmo. Slovensko toho času nedokáže ani v prípade jedinej lokality splniť všetky tieto požiadavky, tak ako je to v okolitých krajinách, a treba jednoznačne zdôrazniť, že predovšetkým najmenej rozvinuté časti Slovenska nevedia ponúknuť vyhovujúce priemyselné pozemky potenciálnym investorom. Medzi najhoršie pripravené lokality z tohto aspektu patria Prešovský a Banskobystrický samosprávny kraj. Skutočnosť, že SR v uplynulom roku prehrala boj o investície v elektrotechnickom priemysle v celkovej odhadovanej výške približne 50 mld. Sk, je varovným signálom, vyžadujúcim si zásadné zmeny v celkovej adaptabilite krajiny. Agentúra SARIO má na rok 2006 cieľ pritiahnúť na Slovensko aspoň jeden strategický projekt z elektrotechnického priemyslu, čo je základným predpokladom na etablovanie sa vhodnej elektrotechnickej subdodávateľskej siete v krajine a predstavuje príležitosť na posunutie sa Slovenska od montáže k sofistikovanejšej výrobe, hlavne k výskumu a vývoju. Prispôsobenie vzdelávacieho systému reálnym požiadavkám podnikateľského sektora v zmysle predstaveného národného projektu *Minerva* je popri splnení ostatných uvedených faktoroch zásadnou požiadavkou na zachytenie investičnej vlny v IT sektoroch s priamym následkom zníženia ekonomického zaostávania jednotlivých regiónov v rámci krajiny a posilnenia diverzifikácie v rámci národného hospodárstva.

SARIO má za úlohu nielen zastupovať či prezentovať Slovensko vo vzťahu k investorom, ale aj artikulovať záujmy investorov vo vzťahu k ústredným orgánom štátnej správy, územnej samosprávy a profesijných organizácií tak, aby dokázalo určiť problémové oblasti, predstavujúce prekážku pri zdokonaľovaní investičného prostredia, prípadne pri administrácii investičných projektov. V tomto duchu v uplynulom období agentúra iniciovala sériu stretnutí s predstaviteľmi samosprávy v snahe identifikovať ich rozvojový potenciál z pohľadu prílevu PZI a podnietiť dialóg o pripravenosti priemyselných zón a parkov. S cieľom stransparentniť a zrovnoprávniť ponuku nehnuteľností bola zriadená a verejne sprístupnená prvá fáza databázy, prostredníctvom ktorej chce agentúra minimalizovať priestor na subjektívne rozhodovanie o ponuke nehnuteľností a predovšetkým umožniť investorovi, aby si na základe zadaných kritérií vedel nezávisle urobiť prehľad o najvhodnejších ponúkaných tzv. *greenfield* či *brownfield* objektoch. Agentúra tiež iniciovala prvé rokovania so *Združením elektrotechnického priemyslu SR* v snahe etablovať uvádzacie vzdelávacie centrá v rámci jednotlivých regiónov Slovenska a integrovať sieť odborných stredných škôl do všestranne výhodnej spolupráce s podnikateľskou sférou, ktorej výsledkom by malo byť zosúladenie poskytovaného a požadovaného vzdelania tak, aby sa vo väčšej miere zohľadňoval aj trend vývoja trhu z pohľadu budúceho prílevu investícií.

Stratégia prílevu investícií a postavenie regiónov

Pri analýze prílevu PZI možno pozorovať začínajúcu, ale pritom sa potvrdzujúcu koreláciu medzi socioekonomickým typom regiónu a charakterom prílevu investícií. Kým znížená absorpčná schopnosť západnej časti krajiny sťažuje šance Slovenska na získanie veľkých investičných projektov s vyššou pridanou hodnotou, ekonomicky menej rozvinuté časti sú napriek priaznivejšej nákladovej štruktúre pre cenovo senzitívne výroby porovnávané predovšetkým s krajinami ako Rumunsko, Bulharsko, prípadne Ukrajina, pričom v tomto porovnaní vychádzajú v komparatívne znevýhodnenej pozícii. Negatívnym následkom oneskoreného lákania PZI z konca 90. rokov je skutočnosť, že Slovensko vzhľadom na pretrvávajúce dramatické socioekonomické rozdiely medzi jednotlivými časťami krajiny je často nútené získavať prostredníctvom investičných stimulov aj projekty, ktoré sú v súvislosti s nízkou pridanou hodnotou v okolitých krajinách už vo fáze delokalizácie. Pritom viaceré infraštruktúrne ťažko dostupné lokality na Slovensku, poznačené dlhodobou mierou nezamestnanosti a nízkou vzdelanostnou úrovňou, sa napriek značne nižšej miere priemernej mzdy v porovnaní s celonárodným priemerom pri komparácii s prístupovými krajinami do EÚ zdajú byť mzdovo a logisticky nákladné, pričom prostredníctvom poskytovania štátnej pomoci sa SR snaží minimalizovať ich cenový negatívny profil. Kým podpora výroby napr. káblových zväzkov je z pohľadu Česka

v súčasnosti nepredstaviteľná, Slovensko neraz predovšetkým zo sociálnych dôvodov podporuje obdobný proaktívny typ projektov, a to napriek tomu, že ich udržanie v krajine je zo strednodobého časového hľadiska nereálne. V každom prípade je potrebné konštatovať, že implementovanie daných investičných projektov je v porovnaní s obdobím pred 10 rokmi pre krajinu finančne náročnejšie a vedľajšie sociálne pozitívne efekty sa dostavia neskôr a v menšej intenzite. Táto skutočnosť všeobecne umožňuje charakterizovať zásadne socioekonomické prostredie, v ktorom sa agentúra SARIO na rozdiel od pôsobenia *CzechInvestu* nachádza a ktoré jej neumožňuje koncentrovať svoju činnosť primárne na získavanie projektov s vyššou pridanou hodnotou v sektore biotechnológií, nanotechnológií a *high-tech*.

Medzi silné stránky Slovenska z pohľadu lákania PZI patrí kombinácia malých a stredne veľkých investičných projektov. Osobitne sa SARIO v ostatnom období usiluje koncentrovať na prilákanie investičných projektov zo sektora služieb, pri ktorých prichádza k využitiu vzdelanostnej úrovne mladých absolventov vysokých škôl rôzneho zamerania, s dobrou znalosťou cudzích jazykov. Predovšetkým ide o projekty z oblasti poskytovania služieb z oblasti daňovníctva, účtovníctva, predaja a technickej podpory, ako aj zakladania programátorských a IT centier. Daná stratégia pomáha na Slovensku rozvíjať sektor služieb, prinášať investície aj do infraštruktúrne málo rozvinutých krajov, pričom poväčšine ide o investície s vyššou pridanou hodnotou a s pozitívnymi sekundárnymi externalitami. Ako vhodný príklad možno uviesť investíciu nemeckého koncernu *T-Systems*, ktorá vytvorí v Košiciach stovky vysokokvalifikovaných pracovných miest, s možnosťou ich kontinuálneho rozširovania. Za predpokladu úspešnej implementácie programu spolupráce medzi Technickou univerzitou v Košiciach, sieťami stredných odborných škôl a podnikateľskou sférou je veľká pravdepodobnosť, že sa v geografickom priestore medzi Košicami a Prešovom v najbližších 5 rokoch vytvorí celkovo viac ako 3 000 obdobných pracovných miest a východné Slovensko sa stane významným stredoeurópskym centrom poskytovania IT služieb. Potenciál na obdobný vývoj možno popri hlavnom meste pozorovať a očakávať aj v mestách Žilina, Trenčín, Trnava.

Nové pravidlá a administrácia projektov

Agentúra SARIO si osvojila implementáciu pravidiel poskytovania individuálnej štátnej pomoci investorom, tak ako boli stanovené uznesením vlády SR č. 855, a jednoznačne ich hodnotí ako krok správnym smerom. Aj keď primárnym cieľom týchto pravidiel bolo preklenúť obdobie do nového zákona o poskytovaní investičných stimulov, ich prijatie bolo logickým následkom dovtedy nekoordinovaného procesu rokovaní s investormi na úrovni SARIO a Ministerstva hospodárstva SR a predovšetkým problémami v procese následného schvaľovania štátnej pomoci vládou SR. Poslaním pravidiel je zabezpečiť

transparentný, koordinovaný mechanizmus stanovenia možnej výšky štátnej pomoci a bez zbytočných časových prieťahov. Systém má za cieľ dávať nielen investorovi vyššiu mieru istoty vzhľadom na možné získanie navrhutej výšky a štruktúry štátnej pomoci, ale aj agentúre SARIO jasnejšiu predstavu o všeobecne akceptovateľnej výške návrhu štátnej pomoci z pohľadu nárokov na štátny rozpočet SR. Administrácia štátnej pomoci predstavuje ďalší významný rozdielny faktor medzi Slovenskom a Českom. Kým Česko disponuje štátnou schémou na poskytovanie štátnej pomoci schválenou v EÚ, Slovensko musí každý investičný projekt individuálne zaslať na schválenie do Bruselu. Časové hľadisko, administratívna náročnosť a s tým súvisiaca neistota na strane investorov dlhodobo dostávajú Slovensko do znevýhodnenej pozície, ktorá krajinu diskvalifikuje pri získavaní predovšetkým stredne veľkých investičných projektov. Význam pravidiel je umocnený skutočnosťou, že prijatie nového zákona o poskytovaní investičných stimulov je síce vo fáze prípravy, ale jeho schválenie je v nedohľadne. Eminentným záujmom agentúry SARIO je na základe doterajších poznatkov z aplikovania pravidiel poukázať na problémy, ktoré pre Slovensko vznikajú pri ich uplatňovaní v rámci negociačného procesu s investormi a snažiť sa ich v blízkej budúcnosti pozmeniť a upraviť tak, aby bolo zaručené plynulé realizovanie investičných projektov.

V rámci procesu rokovaní o poskytovaní investičných stimulov vymedzili pravidlá agentúre SARIO koordinačnú či mediátorskú úlohu, keď má navrhnúť štátnu pomoc a zabezpečiť jej odsúhlasenie na príslušných ministerstvách. V prípade jej akceptácie pripravuje v spolupráci s investorom investičnú zmluvu a spolupracuje s Ministerstvom hospodárstva SR. Pravidlá upravujú časový harmonogram na každú fázu, tak aby bol proces časovo nenáročný a plynulý. Z doterajšej krátkej praxe možno jednoznačne určiť, že SARIO nedisponuje dostatočnými nástrojmi, ak by jednotlivé ministerstvá predpokladané časové lehoty nedodrжали, prípadne ak by bol proces neustále predlžovaný vyžadovaním dodatočných informácií, ktoré často idú nad rámec informácií požadovaných v rámci platných pravidiel.

Druhý okruh problémov, ktorý vznikol s aplikovaním pravidiel, súvisí s určením dodatočných limitov na novovytvorené pracovné miesta, ktoré taktiež nemajú oporu v pravidlách, kde sa stretávame iba s maximálnymi percentuálnymi limitmi regionálnej pomoci, stanovenými na základe zaradenia okresu do jedného z troch typov zón a podľa typu projektu. Zároveň je definovaná metodika výpočtu príspevkov jednotlivých foriem investičných stimulov. Skutočnosť, že napriek vypočítaniu regionálnej pomoci na základe stanovenej metodiky a pri rešpektovaní stanovených limitov prichádzajú pri jednotlivých projektoch ministerstvá s vlastnými, dodatočnými limitmi, spôsobuje, že investori začínajú vnímať aj nový proces určovania štátnej pomoci nielen ako nepredvídateľný, ale aj ako spôsobujúci pre nich značnú mieru neistoty, keďže sa narušuje základná filozofia prijatých pravidiel – minimalizácia subjektivismu, transparentnosť a vypočítateľnosť. Neposkytovanie štátnej pomoci na úrovni stanovených limitov bude mať v praktickom živote za následok, že od agentúry SARIO sa bude očakávať, že s investormi bude dohadovať investičné stimuly na individuálnej báze, čím sa systém postupne vráti do stavu pred prijatím pravidiel, a to predovšetkým

preto, lebo stanovené limity dávajú na určovanie skutočnej výšky stimulov až príliš široký priestor, aby bol celý proces zo strany investora vnímaný ako transparentný. Z pohľadu predvídateľnosti systému je na jednej strane žiaduce prehodnotenie výšky teraz uplatňovaných maximálnych limitov, ich zníženie, a na strane druhej ich rešpektovanie pri všetkých projektoch, ktoré spĺňajú požadované kritériá, aj keď na štátnu pomoc na Slovensku neexistuje právny nárok. Za predpokladu, že Slovensko bude z administratívnej stránky chcieť zásadným spôsobom sflexibilniť poskytovanie štátnej pomoci a predovšetkým byť v porovnaní s Českom konkurencieschopné, zákonite bude musieť v čo najkratšom čase pristúpiť k schváleniu schémy v Bruseli, obdobne ako je to v prípade Česka, čo v praxi vyvolá právnu nárokovateľnosť na štátnu pomoc pri aplikovaní danej schémy.

Tretí významný okruh problematiky súvisí s kategorizáciou tzv. strategických investícií. Novoprijaté pravidlá dávajú možnosť agentúre SARIO individuálne posudzovať investičný zámer a nevzťahovať naň výšku ani formu štátnej pomoci v prípade, že sú súčasne splnené nasledujúce podmienky:

- projekt bude realizovaný v zelenej alebo žltej zóne;
- výška investičných nákladov bude minimálne 10 mld. Sk;
- v súvislosti s projektom bude vytvorených viac ako 1 000 nových miest.

Prihliadnuc na prebiehajúce rokovania agentúry SARIO s viacerými strategickými investormi, možno jednoznačne stanoviť, že investície, predovšetkým v rámci elektrotechnického priemyslu, sa realizujú v separátnych individuálnych fázach, čo zároveň znižuje pravdepodobnosť, že individuálna investičná fáza presiahne 10 mld. Sk. Trvanie na súbežnom splnení všetkých troch podmienok v praxi znamená, že Slovensko sa v tvrdom boji o projekty s vyššou pridanou hodnotou v porovnaní s okolitými krajinami ocitá v značnej nevýhode a najmä sa neraz dostáva do situácie, keď musí odmietnuť rokovanie s investorom na individuálnej báze bez možnosti zváženia národohospodárskeho významu investícií. Vzhľadom na uvedenú problematiku netreba osobitne zdôrazňovať, že SARIO nedokáže pri projektoch s vyššou pridanou hodnotou „tlačiť“ strategického investora do menej rozvinutých zón, pokiaľ to nie je atraktívne riešenie z pohľadu samotného investora. Akoby sa pri tomto prístupe pozabudlo na to, že nijaký investor sa nerozhoduje o investovaní medzi jednotlivými zónami len v rámci Slovenska, ale vníma atraktivitu alternatív zo stredoeurópskeho pohľadu. Doposiaľ platné ustanovenie naznačuje každému investorovi, že pokiaľ neinvestuje v zónach, kde je to náš sociálny záujem, automaticky nie je na Slovensku vítaný, a to, žiaľ, bez ohľadu na charakter projektu. SARIO považuje za racionálne, aby si SR pri všetkých významných projektoch nechávala možnosť individuálneho posúdenia atraktivity každého strategického projektu a uviedla mechanizmus, ktorý umožní s investorom individuálne rokovať aj za predpokladu, že určené ministerstvá vyjadria s tým súhlas, a to aj v prípade, že:

- výška investičných nákladov bude minimálne 10 mld. Sk alebo
- v súvislosti s projektom bude vytvorených viac než 1 000 nových miest.

Daná zmena by Slovenskej republike umožnila rozhodnúť, či projekty, ktoré napr. v rámci elektrotechnického priemyslu vytvoria viac ako 1 000 pracovných miest, a to aj za predpokladu, že investícia bude povedzme na úrovni 8 mld. Sk, rokovať individuálne. Taktiež sa Slovensko v boji o investície stane konkurencieschopné pri projektoch, ktoré sa realizujú v dlhom časovom horizonte a v separátnych nezávislých fázach, z ktorých každá uvádza odlišný typ produktu, ako napr. desktopy, notebooky, servery a pod. Aby automaticky neprichádzalo k individuálnym rokovaniam s investormi aj v prípade jednoduchej výroby, náročnej na prácu, je možné ustanoviť mechanizmus, na základe ktorého sa najskôr bude vyžadovať rozhodnutie porady ekonomických ministrov o zaradení investora do separátneho rokovacieho režimu a až následne bude môcť SARIO viesť rokovania v osobitnom negociačnom režime. Tento prístup umožní lepšie selektovať medzi projektmi pri zohľadnení hlbšieho sekundárneho významu investičného projektu pre hospodárstvo Slovenska a jeho následnú implementáciu, čím sa posilní stratégia agentúry SARIO preorientovať štruktúru prílevu PZI do oblasti s vysokou pridanou hodnotou ako predpokladu dlhodobého stabilného napredovania slovenského hospodárstva.

Olga Gyárfášová

Názory verejnosti na vybrané témy zahraničnej politiky

Kým rok 2004 priniesol pre Slovensko naplnenie integračných cieľov v podobe členstva v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii, rok 2005 znamenal pre politické elity, ale aj pre širokú verejnosť napĺňanie nového postavenia Slovenska konkrétnym obsahom. K posilneniu medzinárodnej pozície Slovenska prispelo nielen členstvo v EÚ a NATO, ale aj konanie *Summitu Bush – Putin* vo februári 2005 v Bratislave, zvýšená aktivita slovenskej diplomacie i mimovládnych organizácií pri presadzovaní stability a demokracie v iných krajinách, ako aj zvolenie Slovenska za nestáleho člena Bezpečnostnej rady (BR) OSN.

Vnímanie medzinárodného postavenia Slovenska

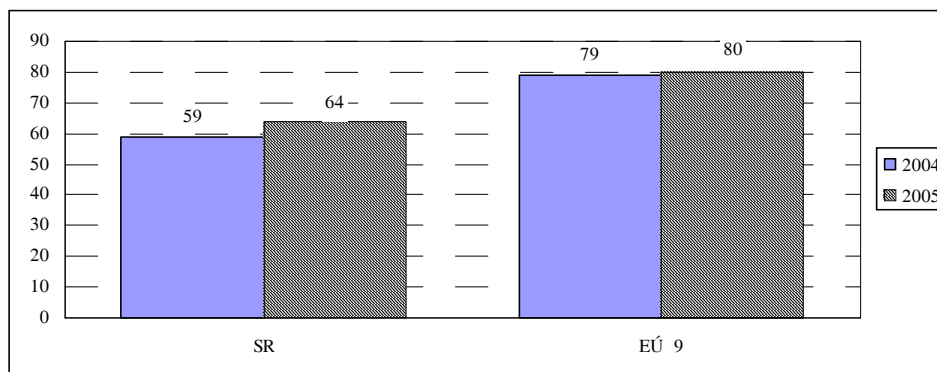
Akú úlohu na medzinárodnom poli vidia pre Slovensko jeho občania? Podľa výskumu *Transatlantické trendy (TT) 2005*¹ si takmer dve tretiny (64 %) občanov Slovenska myslia, že pre budúcnosť ich krajiny bude lepšie, ak sa bude aktívne zúčastňovať na diania vo svete. Štvrtina sa prikláňa k alternatíve zachovať odstup od medzinárodných udalostí. Ak porovnáme Slovensko s priemerom za deväť krajín EÚ, ktoré boli zahrnuté do výskumu (Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Poľsko, Portugalsko,

¹ Výskum German Marshall Fundu a jeho európskych partnerov sa uskutočnil v júni 2005 v USA, v deviatich krajinách EÚ (v Nemecku, vo Francúzsku, v Taliansku, Holandsku, Poľsku, Portugalsku, Španielsku, vo Veľkej Británii a na Slovensku), ako aj v Turecku. Ďalšie informácie a výsledky sú dostupné na <http://www.transatlantictrends.org> a <http://www.ivo.sk>.

Španielsko, Veľká Británia a Slovensko), je u nás podiel proaktívne uvažujúcich ľudí menší. Aktívny prístup svojej krajiny si želá napríklad 89 % Francúzov, 84 % Portugalcov a 83 % Španielov. Je to pochopiteľné, pretože na podiel proaktívnych občanov vplyva rad faktorov, napríklad veľkosť krajiny, jej zahraničnopolitická váha v minulosti a od nej odvodené ambície na medzinárodnej šachovnici.

Dôležitá je však skutočnosť, že podiel občanov, ktorí preferujú aktívny postoj Slovenska voči medzinárodnému daniu, za posledný rok vzrástol z 59 % na 64 % (graf 1). Tento posun spolu s viacerými ďalšími zmenami indikovanými inými výskumami² naznačuje, že slovenská spoločnosť, ktorá bola donedávna primárne zahľadená do vlastných problémov, sa väčšmi otvára svetu, zžíva sa so svojím členstvom v medzinárodných organizáciách a uvedomuje si, že Slovensko je súčasťou väčších zoskupení.

Graf 1: *Myslíte si, že pre budúcnosť Slovenska bude lepšie, ak sa bude aktívne zúčastňovať na dianí vo svete, alebo ak si zachová odstup od medzinárodných udalostí?* (odpovede podporujúce aktívnu účasť)

Poznámka: EÚ 9 = vážený priemer za 9 členských krajín EÚ, ktoré boli zaradené do výskumu TT (Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Španielsko, Veľká Británia a Slovensko).

Zdroj: TT 2004 a 2005.

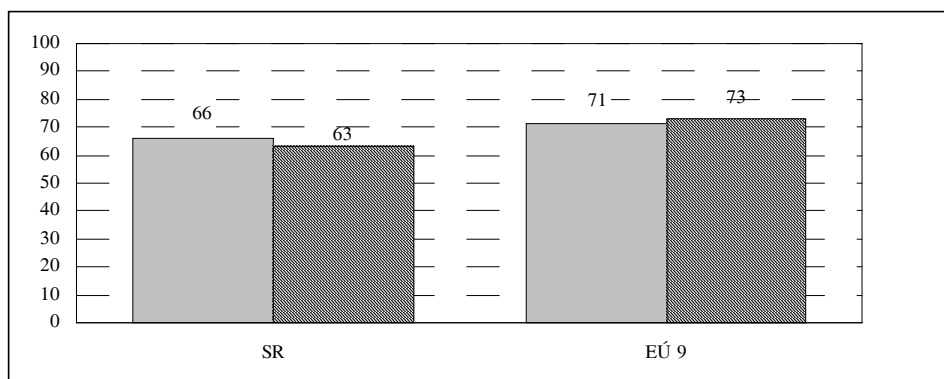
Podiel proaktívnych a izolacionistických postojov nie je v spoločnosti rozložený rovnomerne – podľa očakávania si aktívnu rolu Slovenska viac želajú mladší a vzdelanejší ľudia, voliči koaličných strán, najmä SDKÚ a ANO (TT 2005).

² Istý nárast politického sebavedomia aj v medzinárodnom kontexte naznačujú napríklad výsledky výskumov *Eurobarometer* z jari a jesene 2004 (pozri Gyárfášová – Bútorová – Velšic, 2005, s. 35).

Názory na OSN

Viacere výskumy ukazujú, že étos spolupráce, hlásenia sa k spojencom a k princípom multilateralizmu je na Slovensku značne rozšírený (*TT 2004 a 2005*). Tieto postoje sa premietajú aj do celkovo priaznivého vnímania *Organizácie Spojených národov* (OSN), ktorá na Slovensku dlhodobo patrí medzi dôveryhodné medzinárodné inštitúcie. Podľa výskumu *TT 2005* má o OSN priaznivú mienku 63 % občanov SR a nepriaznivú iba 22 %; zvyšných 13 % sa nevedelo vyjadriť. Hoci mierou priaznivých postojov občanov Slovensko ešte zaostáva za priemerom EÚ 9, dá sa očakávať, že v rokoch 2006 – 2007, keď bude Slovensko nestálym členom BR, zvýši sa viditeľnosť i prestíž OSN aj v očiach širokej verejnosti.

Graf 2: Názory na OSN v EÚ 9 a na Slovensku (odpovede indikujúce veľmi + skôr priaznivý postoj)

Zdroj: *TT 2004 a 2005*.

Členstvo v EÚ

Vo vzťahu k členstvu v Európskej únii prevláda na Slovensku spokojnosť a optimizmus. V novembri 2004 ho podporovalo 79 % respondentov (Bútorová – Gyárfášová – Veľšic, 2004, s. 322). V priebehu ďalších mesiacov sa podpora ešte o niečo zvýšila a v čase prvého výročia vstupu dosiahla 83 %, čo je najvyššia úroveň spomedzi krajín Vyšehradskej štvorky (V4).³ V rovnakom čase 73 % občanov hodnotilo vstup do EÚ ako správny krok.⁴

³ *Názory obyvateľov V4 na členstvo v EÚ*. FOCUS, tlačová správa z 27. 4. 2005; In: <http://www.focus-research.sk>.

⁴ Prieskum agentúry MVK pre denník *SME* v dňoch 17. – 23. marca. Citované podľa *SME* 30. 4. 2005, s. 4.

Spokojnosť s členstvom v EÚ súvisí s viacerými okolnosťami. Predovšetkým sa nenaplnili negatívne scenáre, ktoré predpovedali dramatické zvýšenie cien potravín, služieb a pod. Makroekonomické údaje za rok 2004 sa dokonca oproti predchádzajúcemu roku zlepšili. Slovensko dosiahlo najvyšší rast hrubého domáceho produktu (HDP) spomedzi krajín V4, mierne sa zvýšili reálne mzdy, inflácia bola nízka, niektoré spotrebiteľské ceny (napríklad za potraviny či odevy) zaznamenali dokonca istý pokles. Hoci tento priaznivý makroekonomický vývoj nenastal len pod vplyvom členstva v EÚ a navyše sa odohrával za podmienok výrazných regionálnych a sociálnych disparít, predsa spolu s ďalšími výhodami neekonomického charakteru prispel k pozitívnemu hodnoteniu členstva v únii. Tento trend pretrváva aj v druhom polroku 2005. Podľa výskumu *Eurobarometer* na jeseň 2005 zastávalo 62 % obyvateľov názor, že členstvo v EÚ prináša Slovensku výhody, kým v EÚ 25 malo takýto názor iba 52 % občanov (*Eurobarometer* 64, jeseň 2005).

Očakávania pred vstupom do EÚ a po ňom

Štruktúrovanejší pohľad na pozitívne a negatívne očakávania v čase pred vstupom do EÚ a po prvom roku členstva v nej umožňujú výsledky výskumov agentúry *FOCUS*. Ukazujú, že po roku členstva v EÚ sa presvedčenie občanov o štyroch z piatich najdôležitejších výhod členstva posilnilo (tabuľka 1). Na druhej strane tri z piatich najvýraznejších obáv občanov sa nenaplnili v takom rozsahu, aký očakávali v predvstupovom období (tabuľka 2). Napríklad v apríli 2004 možnosť pracovať v zahraničí ako očakávanú výhodu uvádzalo 48 % respondentov a v máji 2005 už 59 % respondentov. Využívania lacnej pracovnej sily na Slovensku sa obávalo 52 % ľudí, avšak o rok neskôr 46 %. Iba obavy z nárastu byrokracie sa za posledný rok výraznejšie zvýšili.

Názory na niektoré európskej agendy

Roku 2005 sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zintenzívnila slovenská politická diskusia na európske témy. Rezonovali v nej najmä tri témy európskej agendy – ďalšie rozširovanie EÚ (najmä možné prijatie Turecka); euroústava a proces jej ratifikácie; v závere roka rozpočtová perspektíva na roky 2007 – 2013 a v tejto súvislosti aj samotné rozpočtové pravidlá únie.

Politické strany sa najvýraznejšie profilovali vo vzťahu k prijatiu Turecka, ale aj vo vzťahu k návrhu euroústavy. K obom témam sa zamietavo postavilo najmä KDH, ktoré však pre svoje stanoviská nezískalo širšiu politickú podporu. Slovensko podporilo otvorenie prístupových rokovaní s Tureckom a *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu* bola schválená 11. mája 2005 v Národnej rade SR požadovanou ústavnou väčšinou. K dokumentu sa kladne vyjadrilo 116 poslancov; proti bolo 27 poslancov, a to výlučne poslanci za KDH a KSS.

Tabuľka 1: Aké výhody z členstva Slovenska v EÚ očakávate? (apríl 2004, v %)
Aké výhody Slovensko získava z členstva v EÚ? (máj 2005, v %)

	Apríl 2004	Máj 2005	Trend
možnosť pracovať v zahraničí	48	59	↑
možnosť cestovať bez pasu a víz	40	46	↑
viac možností pre mladých ľudí	44	40	↓
príchod zahraničných investorov, tvorba nových pracovných miest	28	34	↑
možnosť čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ	20	24	↑
akceptácia Slovenska v Európe a vo svete	12	14	
zvýšenie konkurencie	9	10	
zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva	19	8	↓
domáci výrobcovia môžu vyvážať svoje výrobky na trhy krajín EÚ	13	8	↓
zvýšenie bezpečnosti Slovenska	8	8	
posilnenie demokracie	7	7	
zjednotenie právnych predpisov SR s predpismi EÚ	7	3	↓

Poznámka: Respondenti si mohli vybrať tri najdôležitejšie výhody, preto je súčet % v tabuľke vyšší ako 100.

Zdroj: FOCUS 2004 a 2005.

Rozširovanie EÚ

Myšlienka ďalšieho rozširovania EÚ má na Slovensku väčšinovú podporu – 67 % respondentov vyslovilo na jar 2005 názor, že by únia mala v nadchádzajúcich rokoch prijať ďalšie krajiny (*Eurobarometer 64*).⁵ Verejnosť (a nielen slovenská) však citlivo rozlišuje medzi krajinami, o ktoré by sa únia mala rozšíriť. Podľa výskumu *ÚVVM 50 %* podporuje a 28 % nepodporuje prijatie Bulharska a Rumunska, ktoré by mali do

⁵ Podľa *Eurobarometra* z jari 2005 bolo Slovensko (po Slovinsku a Poľsku) tretou krajinou s najväčšou podporou ďalšieho rozširovania EÚ – podporovalo ho 73 % obyvateľov SR (pozri Kuhn, 2005, s. 7).

Tabuľka 2: Aké nevýhody z členstva Slovenska v EÚ očakávate? (apríl 2004, v %)
Aké nevýhody má Slovensko z členstva v EÚ? (máj 2005, v %)

	Apríl 2004	Máj 2005	Trend
využívanie lacnej pracovnej sily na Slovensku	52	46	↓
odchod odborníkov a mladých ľudí zo Slovenska (<i>brain drain</i>)	43	37	↓
zniženie životnej úrovne obyvateľstva	39	33	↓
náš trh zaplavia výrobky z iných krajín EÚ	27	29	
zniženie bezpečnosti Slovenska	21	23	
nárast byrokracie	15	23	↑
príchod cudzincov z iných krajín EÚ	24	17	↓
preberanie západného životného štýlu	13	16	↑
budeme musieť dodržiavať zákony, predpisy a smernice EÚ	10	16	↑
strata niektorých rozhodovacích právomocí – strata nezávislosti Slovenska	15	15	
zvýšenie nezamestnanosti	9	12	↑
zvýšenie konkurencie	7	6	

Poznámka: Respondenti si mohli vybrať tri najdôležitejšie nevýhody, preto je súčet percent v tabuľke vyšší ako 100 %.

Zdroj: FOCUS 2004 a 2005.

EÚ vstúpiť 1. januára 2007 (*Názory verejnosti...*, 2005). Favoritom ďalšieho rozširovania je Chorvátsko – jeho prijatie do EÚ by podporilo 79 % obyvateľov Slovenska, pričom priemer za EÚ 25 je 52 % (Kuhn, 2005, s. 8).

Na druhej strane verejnosť čoraz výraznejšie odmieta Turecko ako možného člena EÚ. Ako ukázal výskum *Transatlantické trendy*, počas roka 2005 bol nárast odmietavých a nevyhranených postojov občanov SR k členstvu Turecka v EÚ oveľa výraznejší než v iných krajinách únie (graf 3). Vysvetlenie takejto dynamiky možno hľadať v skutočnosti, že na Slovensku diskusia o európskej perspektíve Turecka prebehla až koncom roka 2004 – teda neskôr ako vo väčšine starých členských krajín EÚ15, kde táto téma rezonovala v kampaniach pred voľbami do Európskeho parlamentu v júni 2004. Podobne ako v iných krajinách, aj na Slovensku ostávajú najzastúpenejšie ambivalentné a nevyhranené postoje.

Graf 3: Aký je váš názor na vstup Turecka do EÚ? (vývoj názorov občanov SR – v %)

Zdroj: TT 2005.

Podľa výskumu ÚVVM zo septembra 2005 sa podporou členstva Turecka v EÚ najčastejšie vyznačujú vysokoškolsky vzdelaní občania a občania žijúci v mestách nad 100 000 obyvateľov. Zároveň však vysokoškolsky vzdelaní respondenti prejavili aj nadštandardný nesúhlas s prijatím Turecka do únie. Lahostajnosť k tejto otázke je charakteristická predovšetkým pre najmladších a najstarších respondentov; ľudí so základným vzdelaním; pre obyvateľov menších obcí. Z tohto rozloženia názorov sa ukazuje, že postoje za aj proti sú prítomné skôr v tých prostrediach, ktoré prejavujú väčší záujem o zahraničnopolitické témy.

Názory na euroústavu

Ďalšou témou bola *Zmluva zakladajúca ústavu pre Európu*. Názory slovenskej verejnosti na túto otázku zapadali do európskeho priemeru. Podľa výsledkov jesenného *Eurobarometra* mal dokument podporu 64 % občanov SR v porovnaní s priemerom 63 % za celú EÚ. Na Slovensku bol však o čosi vyšší podiel nevyhranených odpovedí (20 % oproti 15 % – *Eurobarometer 64*, jeseň 2005).

Výskumy ukazujú, že európska verejnosť – napriek neúspechu referendum o ústave vo Francúzsku a v Holandsku – spája s prijatím euroústavy značne optimistické očakávania. Väčšina občanov EÚ 25 predpokladá, že keby všetky štáty EÚ prijali euroústavu, bola by únia demokratickejšia, efektívnejšia, transparentnejšia, silnejšia vo svete, ekonomicky konkurencieschopnejšia a sociálnejšia. Očakávania občanov SR svojím optimizmom prevyšujú európsky priemer (*Eurobarometer 64*). Zároveň si

však len pätina obyvateľov EÚ želá pokračovanie ratifikačného procesu existujúceho dokumentu, kým väčšina by uprednostnila jeho novú verziu⁶ (tabuľka 3).

Tabuľka 3: Názory občanov EÚ na budúcnosť euroústavy po jej odmietnutí v dvoch referendách (v %)

	Slovensko	EÚ 25
Členské štáty by mali pokračovať v ratifikácii existujúceho návrhu euroústavy.	27	22
Členské štáty by sa mali dohodnúť na novom znení euroústavy.	52	49
Európska ústava by sa mala zrušiť.	10	13
Neviem.	11	15

Zdroj: Eurobarometer 64.

Slovenská verejnosc a transatlantická spolupráca

Členstvo v NATO

V roku, keď SR získala plnohodnotné členstvo v NATO, bola podpora tohto kroku medzi jej občanmi síce väčšinová, ale nie dominantná. V apríli 2004 členstvo v aliancii podporovalo 52 % obyvateľov. Novšie výskumy Ministerstva obrany SR ukazujú, že v priebehu prvého roku členstva v aliancii sa tábor zástancov členstva síce prudko neposilnil, ale výrazne sa oslabil tábor odporcov (pokles z 39 % v apríli 2004 na 29 % v apríli 2005).⁷

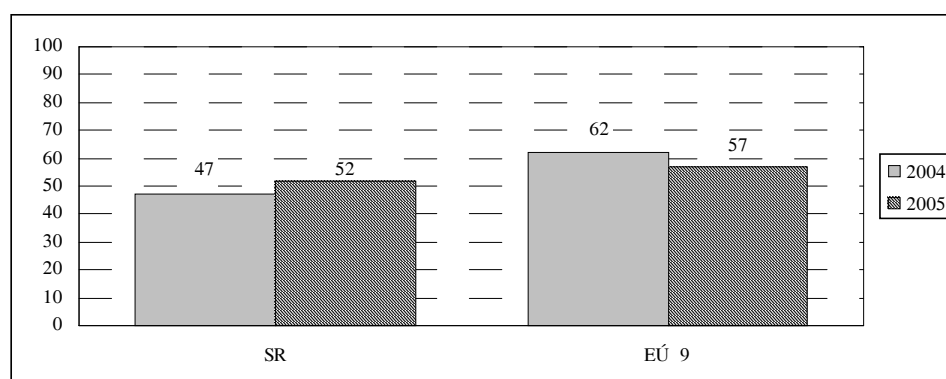
Podľa výskumu *TT 2005* viac ako polovica slovenskej verejnosti (52 %) považuje alianciu za dôležitú pre bezpečnosť krajiny, pričom 28 % zastáva opačný názor a 21 % nemá vyhranený názor. Priemer za skúmaných deväť krajín EÚ dosahuje 57 % (graf 4). V európskych krajinách, ktoré sú dlhoročnými členmi NATO, je však podiel ľudí považujúcich alianciu za dôležitú vyšší (napríklad v Holandsku, Portugalsku a vo Veľkej Británii dosahuje 66 %). Na druhej strane v Poľsku, ktoré je členom NATO od roku 1999, dosahuje podiel kladných odpovedí len 48 %.

⁶ Pri interpretácii uvedených zistení treba mať na pamäti, že faktická znalosť dokumentu je veľmi slabá (bližšie pozri Gyárfášová – Bútorová – Velšic, 2005, s. 29 – 30).

⁷ Prezentácia K. Čukana na seminári Ministerstva obrany SR *Členstvo SR v NATO a otázky bezpečnosti Slovenska v zrkadle verejnej mienky*, Bratislava 19. 5. 2005.

Treba však upozorniť, že v posledných rokoch sa v starších krajinách NATO odohráva pokles vnímanej relevantnosti aliancie. Najvýraznejšie sa to prejavilo v Nemecku (pokles zo 74 % roku 2002 na súčasných 59 %) a v Taliansku (pokles zo 68 % na 52 %). Naopak, na Slovensku za posledný rok mierne stúpol podiel tých, ktorí NATO považujú za dôležité (zo 47 % na 52 %). Výrazne však klesol najmä podiel záporných odpovedí (z 37 % na 28 %).

Graf 4: *Potrebujeme NATO pre bezpečnosť našej krajiny, alebo nie? (vývoj podielu kladných odpovedí v %)*

Zdroj: TT 2004 a 2005.

V lete 2005 malo členstvo Slovenska v NATO najväčšiu podporu v prostredí voličov ANO, SDKÚ a SMK a najnižšiu medzi priaznivcami opozičných strán KSS a ĽS-HZDS, ale aj medzi voličmi koalície KDH. Pre elektorát KDH však nie je charakteristická vysoká miera nesúhlasu, ale skôr neurčitost postojov. Podpora členstva v NATO je vyššia vo vzdelanejšom a v mladšom prostredí.

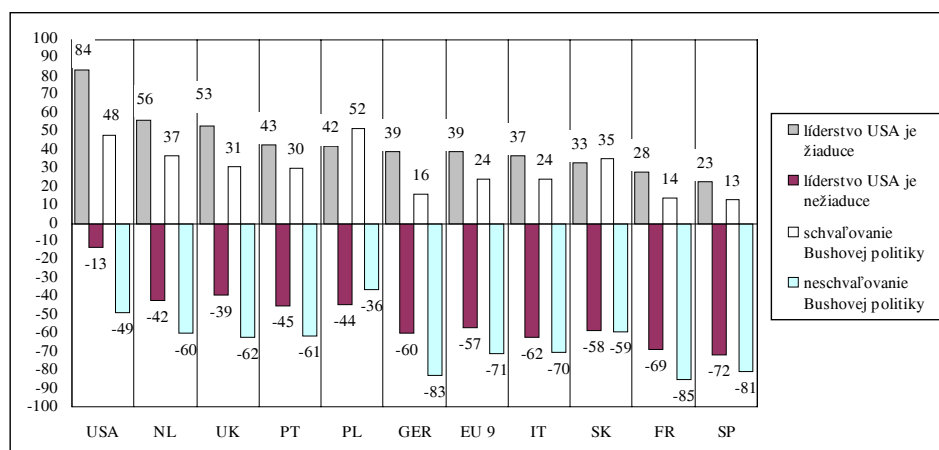
Názory na rolu USA

V názoroch európskych verejností na globálnu rolu USA a transatlantickú spoluprácu sa Slovensko postojmi občanov umiestňuje skôr medzi zdržanlivejšími krajinami (graf 5). Zaujímavý je aj diferencovaný pohľad ľudí na pozíciu USA vo svete na jednej strane a politiku ich súčasného prezidenta na strane druhej. V drvivej väčšine krajín je pohľad na prezidenta Georgea Busha podstatne kritickejší než pohľad na rolu USA vo svete. Dá sa teda konštatovať, že línia medzi antiamerikanizmom a antibushizmom je vo vedomí európskej verejnosti nakreslená veľmi jasne, bez ohľadu na mieru kritickosti. Výsledky poukazujú na jedno zaujímavé zistenie: na Slovensku a v Poľsku, teda v jediných dvoch postkomunistických krajinách zaradených do výskumu, toto pravidlo neplatí. V Poľsku je dokonca Bushova politika hodnotená pozitívnejšie ako

postavenie USA, na Slovensku sú hodnotenia veľmi vyrovnané. Znamená to, že „nová Európa“, stotožňujúc USA a ich prezidenta, je celkovo zvyknutá vnímať politiku a krajiny optikou osobností, ktoré ju reprezentujú? Alebo to súvisí aj s historickou pamäťou – kým obyvatelia západných krajín majú v pamäti aj Ameriku vedenú pozitívnejšie vnímanými lídrami, a teda vedia tieto dva fenomény oddeliť, platí pre „nových Európanov“ Amerika = prezident? Hľadanie spoľahlivejších vysvetlení môže byť námetom ďalších výskumov.

Pre Slovensko je zaujímavý aj vývoj. Kým roku 2004 patrilo (na úrovni verejnosti) jasne k tej časti Európy, ktorá je voči USA a ich prezidentovi kritickejšia, roku 2005 sa postoj pohli smerom k priaznivejšiemu hodnoteniu a presunuli sa bližšie k priemeru za 9 skúmaných krajín EÚ. Nárast pozitívnych postojov kontrastuje so stagnáciou v iných krajinách únie. Dá sa len špekulovať, či sa pod tento pohyb podpísala návšteva prezidenta Busha v Bratislave, alebo aj iné faktory.

Graf 5: Globálne líderstvo USA je žiaduce/nežiaduce (v %)
Schvaľovanie/neschvaľovanie zahraničnej politiky prezidenta G. Busha (v %)

Zdroj: TT 2005.

Názory na rozvojovú pomoc a politiku presadzovania demokracie

Slovensko sa po vstupe do *Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj* (OECD) v roku 2000 a do EÚ v roku 2004 zaradilo medzi štáty, ktoré poskytujú rozvojovú

pomoc iným krajinám. Výskum *Inštitútu pre verejné otázky (IVO)* z júna 2005⁸ ukázal, že podpora verejnosti pre takúto pomoc je vysoká – vyslovilo ju až 83 % respondentov. K podobným zisteniam dospel aj predchádzajúci výskum IVO zo septembra 2004, v ktorom 77 % dospeljej populácie považovalo za správne, že Slovensko poskytuje humanitárnu a rozvojovú pomoc iným krajinám.

Ako ukazuje graf 6, ľudia na Slovensku vnímajú rozvojovú pomoc najmä v kontexte núdze, hladu, chudoby, chorôb a utrpenia predovšetkým detí. Najčastejšie uvádzaným dôvodom v prospech rozvojovej pomoci je „pomoc ľuďom v núdzi“ (60 %). V ďalšej skupine sú približne rovnako časté štyri dôvody: „je to naša morálna povinnosť“ (34 %); „predchádza sa tým hladu a chorobám“ (34 %), „je to pomoc deťom v rozvojových krajinách“ (33 %) a „bojujeme tým proti chudobe“ (29 %). Vo vedomí slovenskej verejnosti teda dominuje akcent na humanitárnu pomoc.⁹

Špecifickejšiemu typu pomoci sa venoval výskum *Transatlantické trendy*, ktorý zisťoval, do akej miery Európania a Američania podporujú presadzovanie demokracie vo svete. Podľa jeho zistení (graf 7) má síce tento politický cieľ na Slovensku väčšinovú podporu verejnosti, ale nedosahuje priemer za skúmaných deväť krajín EÚ: vyslovilo sa zaň 63 % respondentov (oproti 74 % v EÚ 9). Na Slovensku sú častejšie nevyhranené názory (12 % oproti 4 %), kým podiel odporcov presadzovania demokracie je tu iba o niečo vyšší ako v EÚ 9 (25 % oproti 22 %).¹⁰

Presadzovanie demokracie vo svete má najvyššiu podporu v prostredí voličov SDKÚ (77 %) a najnižšiu medzi prívržencami KSS (58 %). Rozdiely podľa veku a vzdelania nie sú štatisticky významné.

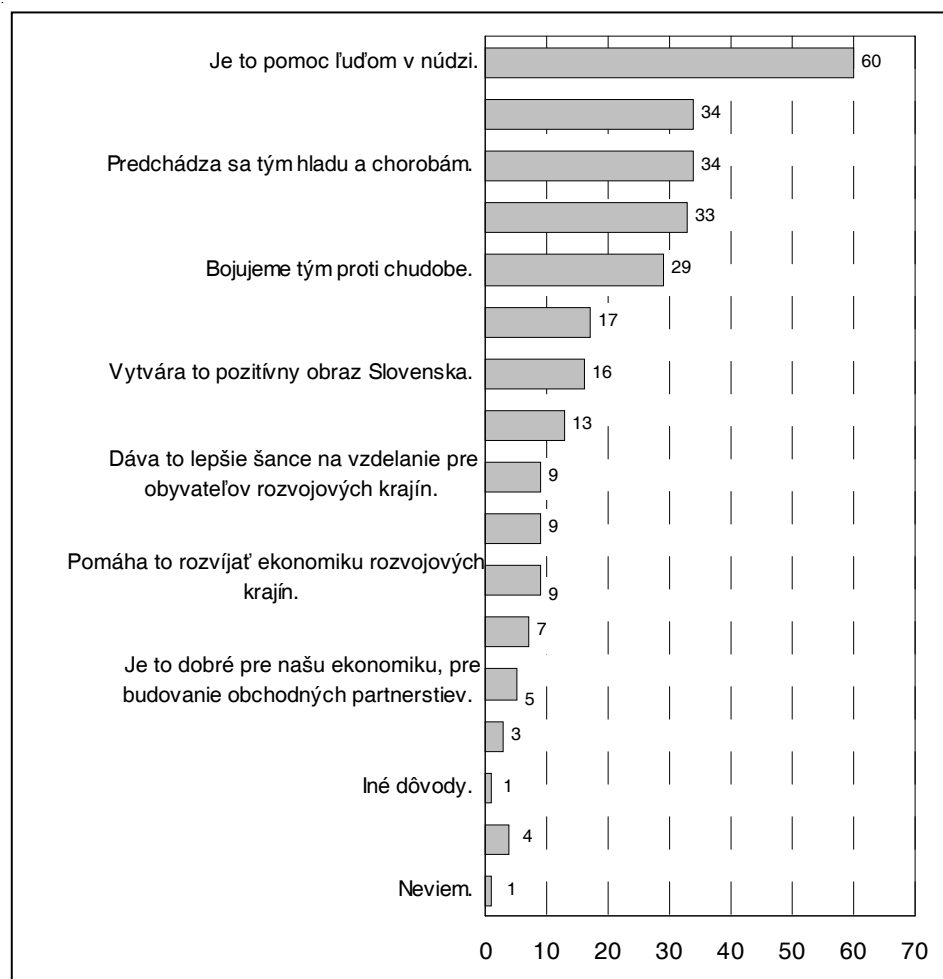
Čo sa týka konkrétnych nástrojov tejto politiky, slovenská verejnosť pri presadzovaní demokracie preferuje možnosti použitia tzv. mäkkej sily: 56 % respondentov schvaľuje monitorovanie volieb, ako aj podporu nezávislých skupín (napríklad odborov, ľudskoprávných, mimovládnych či náboženských organizácií a pod.); 38 % sa prihovára za ekonomické sankcie a 36 % za politické sankcie. Za použitie vojenskej sily na zvrhnutie totalitného režimu sa vyjadrilo iba 19 % opýtaných. Podpora všetkých týchto konkrétnych krokov je na Slovensku pod priemerom EÚ9 (graf 8). Možno

⁸ Výskum názorov slovenskej verejnosti na poskytovanie rozvojovej pomoci uskutočnil v júni 2005 IVO na objednávku Ministerstva zahraničných vecí SR. Výskum spolufinancovala kanadská vládna agentúra CIDA.

⁹ Výskum IVO z júna 2005 zisťoval aj to, aké pochybnosti kalia presvedčenie o užitočnosti rozvojovej pomoci. V otvorenej otázke respondenti uvádzali najmä dve skupiny argumentov: „Máme na to?“ a „Slúžia vynaložené prostriedky na určené ciele?“ (Gyárfášová, 2005a, 13).

¹⁰ Vo výskume denníka *SME* na jar 2005 sa až 73 % respondentov vyslovilo, že Slovensko by malo pomáhať šíriť demokraciu v zahraničí. Prieskum pre denník *SME* realizovala agentúra *Markant* prostredníctvom telefonických rozhovorov na vzorke 500 respondentov (*SME*, 21. 5. 2005). Vyššia podpora v porovnaní s výsledkami *TT 2005* môže súvisieť s viacerými skutočnosťami. *TT 2005* sa pýtali na ciele politiky EÚ, a nie Slovenska, čo mohlo spôsobiť nižšiu identifikáciu respondentov s jednotlivými krokmi politiky EÚ. Zároveň výskum *Markantu* postavil otázku o niečo všeobecnejšie, čo respondentom mohlo uľahčiť ich stotožnenie sa.

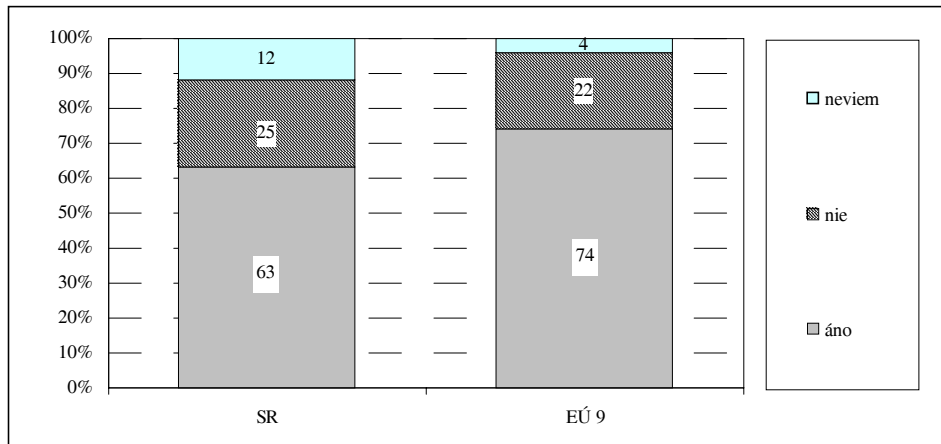
Graf 6: Najdôležitejšie dôvody poskytovania rozvojovej pomoci (v %)

Zdroj: MZV SR/UNDP, jún 2005.

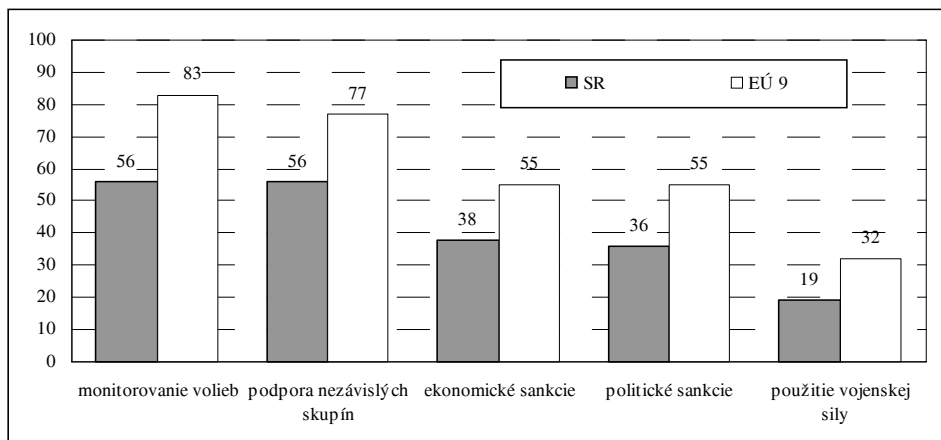
teda konštatovať zaujímavý paradox: hoci sa takmer dve tretiny populácie stotožňujú so všeobecne formulovaným politickým cieľom podpory demokracie v neslobodných krajinách, schvaľovanie konkrétnych foriem naplňovania tohto cieľa je oveľa zriedkavejšie. To je výsledok skutočnosti, že verejná diskusia o konkrétnych formách presadzovania demokracie vo svete nie je zatiaľ dostatočne štruktúrovaná, a pre širokú verejnosť nie je celkom jasné, čo sú jej konkrétne nástroje.

Graf 7: Presadzovanie demokracie vo svete ako cieľ politiky EÚ (v %)

Zdroj: TT 2005.

Graf 8: Predstavte si, že v nejakej krajine vládne autoritatívny režim, politická a náboženská nesloboda. Mala by EÚ používať nasledujúce spôsoby na podporu demokracie? (súhlasné odpovede respondentov v EÚ 9 a na Slovensku v %)

Zdroj: TT 2005.

Nižšia miera podpory jednotlivým krokom pri presadzovaní demokracie však súvisí predovšetkým s tým, že na Slovensku – v krajine, ktorá bola vo svojich dejinách často objektom zasahovania zvonku – je značne rozšírená kultúra nezasahovania či neintervencionizmu. Svedčí o tom aj zistenie, že v porovnaní s inými európskymi krajinami (najmä s Veľkou Britániou, so Španielskom či s Holandskom), ako aj s USA sa slovenská verejnosť častejšie prikláňa k názoru, že zasahovanie do vnútorných záležitostí iných krajín nikdy nie je oprávnené (64 % súhlasných odpovedí).

Záver

V názoroch verejnosti na zahraničnopolitické témy a účinkovanie Slovenska na medzinárodnej scéne nastali roku 2005 viaceré pozitívne posuny. Signalizujú, že slovenská spoločnosť sa pomaly, ale predsa otvára a verejnosť si postupne začína uvedomovať, že Slovensko sa stalo súčasťou medzinárodných inštitúcií, transatlantickej komunity i širšieho spoločenstva demokratických krajín.

Zároveň sú však názory na mnohé zložité zahraničnopolitické otázky „neusadené“, čo indikuje slabú mieru informovanosti a zorientovanosti širokej verejnosti. Celkovo je dobiehanie deficitov spôsobených predchádzajúcim nepriaznivým historickým vývojom na správnej ceste.

Referencie

- Bilčík, V.: *Slovensko na európskom ihrisku*. In: *Prvý rok členstva Slovenska v euroatlantickom spoločenstve*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2005.
- Bútorová, Z. – Gyárfášová, O. – Velšic, M.: *Verejná mienka*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. (ed.): *Slovensko 2004. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2005.
- Bútorová, Z. – Gyárfášová, O.: *Verejná mienka*. In: Kollár, M. – Mesežnikov, G. – Bútor, M. (ed.): *Slovensko 2005. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2006.
- Čukan, K.: *Slovenská verejnosť v NATO*. In: *Členstvo SR v NATO a otázky bezpečnosti Slovenska v zrkadle verejnej mienky*. Zborník textov z konferencie. Ministerstvo obrany SR, Bratislava 2005.
- Gyárfášová, O.: *Slovenská verejnosť a rozvojová pomoc. Výsledky výskumu verejnej mienky*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2005.
- Gyárfášová, O.: *Verejná diskusia, verejná a zahraničná politika*. In: Brezáni, P. (ed.): *Ročenka zahraničnej politiky SR 2004*. Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o., Bratislava 2005.
- Gyárfášová, O. – Bútorová, Z. – Velšic, M.: *Prvý rok Slovenska v EÚ a NATO očami verejnosti*. In: *Prvý rok členstva Slovenska v euroatlantickom spoločenstve*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2005.
- Gyárfášová, O.: *Slovensko v transatlantickom kontexte. Výsledky výskumu transatlantické trendy zaostrené na Slovensko*. Inštitút pre verejné otázky, Bratislava 2005c.

- Kuhn, I.: *Sme za rozšírenie, najmä o Chorvátsko*. *Zahraničná politika*, č. 5/2005.
Názory obyvateľov V4 na členstvo v EÚ. FOCUS, tlačová správa z 27. 4. 2005. In:
<http://www.focus-research.sk>.
- Názory verejnosti na ďalšie rozširovanie EÚ*. Informatívne správy Štatistického úradu SR, č. 17, 2005.
- Pomáhať zahraničiu? Ľudia sú za*. In: *SME* 21. 5. 2005.
- S úniou sme spokojní*. In: *SME* 11. 12. 2004.
- Transatlantické trendy 2004*. Empirické údaje z výskumu GMF a Compagnia di San Paolo. German Marshall Fund of the US, Washington 2004.
- Transatlantické trendy 2005*. Empirické údaje z výskumu GMF a Compagnia di San Paolo. German Marshall Fund of the US, Washington 2005. <http://www.transatlatictrends.org>.
- V pohľade na úniu sú u nás ľudia a politici zajedno*. In: *SME* 30. 4. 2005.

Prílohy

Chronológia dôležitých zahraničnopolitických udalostí v roku 2005

12.1. Vo Varšave sa uskutočnilo stretnutie ministrov zahraničných vecí Regionálneho partnerstva. Slovensko na ňom reprezentoval štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí József Berényi. Počas zasadania a diskusií si účastníci vymenili skúsenosti a názory na otázky humanitárnej pomoci pre postihnuté krajiny juhovýchodnej Ázie, na ďalší vývoj na Ukrajine po prezidentských voľbách a na najnovší vývoj na západnom Balkáne.

19.1. Splnomocnenec vlády Českej republiky pre ľudské práva Svatopluk Karásek rokoval v Bratislave so splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity Klárou Orgovánovou o otázkach účasti oboch štátov v Dekáde začleňovania rómskej populácie, migrácie Rómov, pokračovania terénnej sociálnej práce a ďalšej spolupráce.

20. – 21.1. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil na pozvanie ministra zahraničných vecí Dimitrija Rupela oficiálnu návštevu Slovenskej republiky. Rezortní partneri si vymenili názory na fungovanie a perspektívu Stredoeurópskej iniciatívy, ktorej SR v roku 2005 predsedala. Predmetom diskusie bol ďalší vývoj Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe a aktuálny vývoj v priestore východnej a juhovýchodnej Európy, najmä v Kosove a na Ukrajine.

25.1. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, ktorý je viceprezidentom Kresťanskodemokratickej internacionály (CDI) pre strednú a východnú Európu, sa v Paríži zúčastnil na zasadaní Výkonného výboru CDI. Výbor schválil rezolúcie o boji proti terorizmu, o cunami, o Iraku, Kube, Moldavsku, Rumunsku a o Mozambiku.

Na základe údajov Ministerstva zahraničných vecí SR, Ministerstva obrany SR, Úradu vlády SR a oficiálnej internetovej stránky predsedu vlády SR spracovala Daniela Richterová, redaktorka časopisu Zahraničná politika (richterova@sfpa.sk).

31.1. – 2.2. Na pozvanie štátneho tajomníka ministerstva obrany Martina Fedora pricestoval na návštevu SR námestník generálneho tajomníka NATO pre obranné investície Marshall Billingsle spolu so zástupcom námestníka generálneho tajomníka Severoatlantickej aliancie pre vyzbrojovanie Mariom Bartolím. Billingsle vystúpil s prednáškou pre vrcholový manažment ministerstva obrany a iných orgánov štátnej správy a počas stretnutia s Martinom Fedorom prisľúbil pomoc SR pri modernizácii vybraných vojenských objektov a s rozvojom infraštruktúry.

2.2. Prezident SR Ivan Gašparovič prijal predsedu Senátu Parlamentu Českej republiky Přemysla Sobotku, ktorý uskutočnil návštevu SR. Na stretnutí diskutovali o európskej zmluve a zhodli sa na potrebe novelizácie tohto dokumentu. Sobotka ocenil reformy SR a zmienil sa o dôležitosti spolupráce na úrovni krajín Vyšehradskej štvorky (V4) napriek ich členstvu v EÚ.

2.2. Európska komisia (EK) zverejnila hodnotenie konvergenčných programov Dánska, Estónska, Malty, Poľska a Slovenska. V správe sa konštatuje, že SR je zatiaľ úspešná vo svojej snahe o znižovanie rozpočtového deficitu pod maximálnu hranicu povolenú EÚ, ktorá je na úrovni 3 % HDP. Vláda premiéra Mikuláša Dzurindu sa podľa správy EK usiluje implementovať veľké množstvo reforiem, ktoré v súčasnosti pomáhajú slovenskej ekonomike rásť.

11.2. V ženíjnom prápore v Seredi sa slávnostne rozlúčil zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR) Peter Gajdoš s budúcimi príslušníkmi slovenského kontingentu v rámci operácie *Iracká sloboda*. Do Iraku odcestovalo 101 príslušníkov OS SR.

11.2. Minister obrany SR Juraj Liška sa zúčastnil na neformálnom samite NATO v Nice. Účastníci stretnutia sa zaoberali spôsobom, ako spojiť misiu mierových jednotiek ISAF pod velením NATO s početnejšími koalíčnými silami pod vedením USA v Afganistane. Ministri členských krajín aliancie sa tiež zhodli na potrebnosti rozšíriť výcvikovú misiu NATO v Iraku.

11. – 13.2. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa spolu s ministrom obrany SR Jurajom Liškom zúčastnil na *41. mníchovskej konferencii o bezpečnostnej politike*, na ktorej boli prítomní aj generálny tajomník OSN Kofi Annan a generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer, nemecký kancelár Gerhard Schröder, vysoký predstaviteľ EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Javier Solana, americká senátorka Hillary Clinton a iní. Ústrednými témami konferencie boli mierový proces na Blízkom východe a reforma OSN.

14.2. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan počas stretnutia s chorvátskou ministerkou pre európsku integráciu Kolindou Grabarovou-Kitarovičovou pri príležitosti

jej návštevy v SR vyjadril podporu Slovenska integračnému úsiliu Chorvátska o začlenenie do EÚ. Taktiež uviedol, že SR je pripravená odovzdať Chorvátsku svoje skúsenosti z prístupového procesu.

17.2. Minister obrany SR Juraj Liška rokovoal v Bratislave s rakúskym kolegom Güntherom Platterom. Obaja ministri sa zhodli na tom, že Kosovo je v súčasnosti jedným z najväčších problémov Európy a že počty vojsk v tejto oblasti by sa nemali znižovať. V Kosove je sto slovenských a vyše päťsto rakúskych vojakov. Slovenská a rakúska armáda pôsobia spoločne okrem Balkánu aj v Afganistane a na Golanských výšinách.

21.2. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zastupoval Slovensko na zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ v Bruseli. Na programe rokovania bola problematika Blízkeho východu, Iraku, Ukrajiny, západného Balkánu, Sudánu a revízie dohody z Cotonou. Ministri sa venovali aj otázkam transatlantických vzťahov v súvislosti so stretnutím hláv štátov a vlád EÚ s prezidentom USA Georgeom W. Bushom, ktoré sa uskutočnilo v Bruseli.

22.2. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda a prezident SR Ivan Gašparovič sa zúčastnili na samite Severoatlantickej rady – vrcholnej schôdzke na úrovni zástupcov členských krajín NATO, ktorá predstavuje najvyšší rozhodovací orgán aliancie. Účastníci samitu sa zaoberali aktuálnymi otázkami medzinárodnej bezpečnosti a osobitne situáciou v oblasti Blízkeho východu. Mikuláš Dzurinda sa zúčastnil aj na rokovaní lídrov 25 členských krajín EÚ s prezidentom USA Georgeom W. Bushom.

24.2. V Bratislave sa uskutočnil *Samit Bush – Putin*, ktorý bol dvanástym vzájomným stretnutím štátnikov. Na programe rokovaní boli otázky dôležité pre obe strany – spolupráca v boji proti terorizmu, Irán a Severná Kórea, ruský vstup do Svetovej obchodnej organizácie i energetické otázky. Obaja štátnici rokovali aj s najvyššími štátnymi predstaviteľmi SR.

4.3. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal delegáciu Svetovej banky, vedenú jej viceprezidentom Šigem Kacuom. Témou rokovania boli aktivity Svetovej banky rozvíjané v spolupráci s vládou SR, ako aj ich spoločný záujem pomáhať krajinám s nastupujúcimi demokraciami.

10.3. Slovenská delegácia sa pod vedením štátneho tajomníka ministerstva zahraničných vecí SR Józsefa Berényiho zúčastnila na 15. ministerskom stretnutí *Združenia krajín juhovýchodnej Ázie (ASEAN)* a EÚ v Jakarte. Zúčastnení rokovali o prehĺbení spolupráce v oblastiach regionálnej spolupráce, zmenšovani rozdielov v úrovni rozvoja jednotlivých krajín ASEAN, pričom bola osobitne riešená otázka koordinácie pomoci EÚ a medzinárodného spoločenstva Indonézi.

11.3. Podpredseda vlády SR Pál Csáky listom oficiálne požiadal komisára Európskej komisie Vladimíra Špidlu o umiestnenie Európskeho inštitútu pre rovnosť pohlaví v hlavnom meste Slovenska. Jeho úlohou bude zameriavať sa predovšetkým na odborné otázky v rámci podpory rovnosti pohlaví, zhromažďovať a distribuovať informácie k danej téme a koordinovať výskum.

11. – 12.3. Predseda vlády Chorvátskej republiky Ivo Sanader uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Témou jeho rokovania s premiérom Mikulášom Dzurindom boli najmä aktuálne bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Chorvátskom, slovensko-chorvátska spolupráca v medzinárodných organizáciách a inštitúciách, ako aj možnosti ďalšieho rozvoja cestovného ruchu medzi oboma krajinami.

16.3. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zastupoval SR na pravidelnom zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ. Počas zasadnutia zúčastnení ministri zahraničných vecí rokovali o začatí prístupových rokovaní s Chorvátskom, o problematike Blízkeho východu, Ruska, o všeobecnom systéme preferencií, európskej politike susedstva a o Sudáne.

16.3. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnil na *61. zasadnutí Komisie OSN pre ľudské práva*, kde vystúpil s prejavom v rámci všeobecnej rozpravy. Počas pobytu sa stretol aj s vysokou komisárkou OSN pre ľudské práva Louise Arbourovou. Predmetom rozhovorov bola otázka reformy OSN, kandidatúry SR za nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN, návrhy SR na revitalizáciu Konferencie o odzbrojení.

18.3. Na neformálnej schôdzke v Luxemburgu sa ministri obrany EÚ vrátane ministra obrany SR Juraja Lišku dohodli posúdiť možnosť zníženia počtu vojakov, ktorí pôsobia v mierovej operácii EÚ *Althea* v Bosne a Hercegovine, ak podmienky v oblasti ostanú pokojné.

21.3. Na stretnutí šéfov rezortov obrany EÚ v Luxemburgu sa zúčastnil aj minister obrany SR Juraj Liška. V rámci rozpravy uviedol, že SR podporuje integráciu krajín západného Balkánu do euroatlantických politických a bezpečnostných štruktúr. V Luxemburgu sa diskutovalo aj o vytváraní malých bojových skupín únie, tzv. *battle groups*, a o agende európskej bezpečnostnej a obrannej politiky v boji proti terorizmu.

22. – 23.3. Na samite lídrov členských štátov EÚ, ktorý sa konal v Bruseli aj za účasti ministra zahraničných vecí SR Eduarda Kukana a predsedu vlády SR Mikuláša Dzurindu, sa schválila nová stratégia na oživenie európskej ekonomiky, nové pravidlá rozpočtovej disciplíny krajín EÚ a šanca pre Chorvátsko. Aj vďaka tlaku SR sa podarilo presadiť, aby únia vytvorila osobitnú misiu na posúdenie spolupráce Chorvátska s *Medzinárodným trestným tribunálom pre bývalú Juhosláviu (ICTY)*.

31.3. – 1.4. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Ukrajiny. Okrem rokovaní s ministrom zahraničných vecí Ukrajiny Borysom Tarasiukom ho prijal aj ukrajinský prezident Viktor Juščenko a predsedníčka vlády Júlia Tymošenková, s ktorými rokoval o aktivizácii bilaterálnej spolupráce, rozvoji zmluvnoprávnej základne a o vízovom režime.

1.4. Vo Washingtone podpísal veľvyslanec SR v USA Rastislav Káčer a riaditeľ pre stredoeurópske a pobaltské štáty Roger Grawe za Svetovú banku úverovú dohodu na *Projekt technickej pomoci na rozvoj ľudských zdrojov pre SR* vo výške 5 miliónov eur. Cieľom projektu je pomôcť vláde SR pri modernizácii systému zamestnávania, vzdelávania a sociálnej súdržnosti a pri vytváraní efektívnej infraštruktúry na realizáciu, riadenie a hodnotenie reforiem v týchto oblastiach v rámci ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny a ministerstva školstva.

4.4. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa stretol s ministrom zahraničných vecí Francúzskej republiky Michelom Barnierom. Partneri sa venovali témam európskej a bezpečnostnej agendy a vymenili si názory na aktuálny vývoj na medzinárodnej politickej scéne.

4. – 5.4. Predseda Štátnej dumy Federálneho zhromaždenia Ruskej federácie Boris Gryzlov uskutočnil pracovnú návštevu SR. Témou rozhovorov s predsedom vlády SR Mikulášom Dzurindom boli bilaterálne vzťahy, perspektívy ich ďalšieho rozvoja v obchodnej a hospodárskej oblasti a spolupráca oboch krajín v sfére kultúry, školstva a vedy.

5.4. V Bahrajne sa uskutočnilo 15. ministerské zasadnutie EÚ s Radou pre spoluprácu v Perzskom zálive. SR zastupoval štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR József Berényi. Počas rokovaní partneri preukázali zhodu v názoroch na riešenie regionálnych i globálnych problémov vrátane izraelsko-palestínskeho konfliktu, Iraku, Iránu, porušovania ľudských práv, terorizmu a šírenia zbraní hromadného ničenia.

11.4. V Bruseli sa uskutočnilo výročné zasadnutie veľvyslancov Severoatlantickej rady s členmi Stáleho výboru Parlamentného zhromaždenia NATO. SR zastupoval vedúci delegácie Národnej rady SR a viceprezident Parlamentného zhromaždenia NATO Jozef Banáš. Diskusia bola zameraná na transformáciu aliancie, operácie a misie NATO, ako aj na ďalší rozvoj partnerstiev NATO vrátane vzťahov s EÚ, s krajinami Stredomoria a širšieho Blízkeho východu.

13. – 14.4. Štátna tajomníčka Ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová uskutočnila pracovnú cestu do Česka. S prvým námestníkom ministra zahraničných vecí Českej republiky Janom Winklerom absolvovala bilaterálne konzultácie zamerané na zhodnotenie dvojstranných slovensko-českých vzťahov, ako aj na aktuálne otázky medzinárodného diania s dôrazom na bezpečnostnú problematiku.

18.4. Minister obrany SR Juraj Liška rokoval s českým kolegom Karlom Kühnlom o posilnení vojenskej účasti v misii NATO v Kosove. Vojaci oboch armád pôsobia na Balkáne pod spoločným velením.

19.4. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa stretol s prezidentkou Fínskej republiky Tarjou Kaarinou Halonenovou, ktorá uskutočnila návštevu SR. Témami rokovania boli najmä aktuálne bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Fínskom, možnosti prehĺbenia vzájomnej spolupráce, ako aj otázky súvisiace s členstvom oboch krajín v EÚ.

24.4. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa zúčastnil na slávnostnej omši spojenej s inauguráciou nového pápeža. Po smrti Jána Pavla II. zvolilo konkláve za pápeža nemeckého kardinála Josepha Ratzingera, ktorý prijal meno Benedikt XVI.

2.5. V newyorskom sídle OSN sa uskutočnila *VII. hodnotiacia konferencia Zmluvy o nešírení jadrových zbraní*. Delegáciu SR viedla štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová, ktorá rokovala s predsedom 59. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN Jeanom Pingom a s námestníkom generálneho tajomníka OSN pre politické záležitosti Kieranom Prendergastom o reforme systému OSN a o komplexnej príprave pôsobenia SR na poste nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN v rokoch 2006 – 2007.

4.5. V Lisabone sa uskutočnilo 5. neformálne stretnutie zástupcov členských krajín EÚ, ktoré sú príjemcami kohéznej pomoci, s cieľom prerokovať otázky spoločného záujmu vo vzťahu k pripravovanej novej finančnej perspektíve EÚ na roky 2007 – 2013. Za SR sa na podujatí zúčastnili generálny riaditeľ Sekcie európskych záležitostí Ministerstva zahraničných vecí SR Ján Kuderjavý a riaditeľ Odboru súhrnných finančných vzťahov EÚ Ministerstva financií SR Albert Németh.

5.5. Na mieste bývalého koncentračného tábora Kaufering VII slávnostne odhalili pamätný kameň obetiam holokaustu. Monument daroval prezident SR Ivan Gašparovič. Autorom pamätníka je známy slovenský výtvarník Miroslav Cipár.

5. – 6.5. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová sa zúčastnila na politických konzultáciách s predstaviteľmi Ministerstva zahraničných vecí USA vo Washingtone. Hlavnou témou rokovaní boli súčasné otázky multilaterálnej spolupráce a otázky budúceho pôsobenia SR na poste nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN.

6.5. V Budapešti sa uskutočnila medzinárodná konferencia predsedov parlamentov 25 členských krajín EÚ, ktorí rokovali o medziparlamentnej spolupráci, racionalizácii európskych medziparlamentných organizácií a finančnej perspektíve EÚ na roky 2007

– 2013. Slovensko reprezentoval predseda Národnej rady SR Pavol Hrušovský. V rámci štyroch rokovacích panelov sa diskutovalo aj o procese ratifikácie ústavnej zmluvy EÚ.

6.5. V Kjóte sa uskutočnilo dvojdnové stretnutie ministrov zahraničných vecí Fóra Ázia – Európa, na ktorom SR zastupoval minister zahraničných vecí E. Kukan. Diskutovalo sa o reformách OSN; o možnostiach, ako zabrániť šíreniu zbraní hromadného ničenia; o obnovení multilaterálnych rokovaní s KĽDR; o zrušení zbrojného embarga EÚ voči Číne; o porušovaní ľudských práv a domácom väzení opozičnej vodkyne Aung Čchan Su Ťiovej.

11.5. Národná rada SR schválila *Zmluvu o ústave pre Európu*. Dokument podporilo 116 zo 147 prítomných poslancov, čím bola výrazne prekročená potrebná trojpäťtinová ústavná väčšina.

12.5. Minister zahraničných vecí E. Kukan prijal Xaviera Darcosa, delegovaného ministra zahraničných vecí Francúzskej republiky pre rozvojovú pomoc a frankofóniu. Partneri sa v rozhovore zaoberali spoluprácou v rámci Medzinárodnej organizácie frankofónie, politickými, hospodárskymi a kultúrnymi aspektmi bilaterálnych vzťahov, ako aj otázkami rozvojovej pomoci.

16.5. Podpredseda vlády a minister financií SR Ivan Mikloš otvoril v Kyjeve medzinárodnú konferenciu *Zlepšenie podnikateľského prostredia na Ukrajine: podnety stredo európskych reforiem*. Vo svojom vystúpení predstavil systém krokov, ktorými sa Slovensku podarilo v 5-ročnom období prekonať zaostávanie v ekonomickej oblasti a dostať sa do pozície ekonomického lídra štátov v regióne strednej a východnej Európy.

16. – 17.5. Vo Varšave sa uskutočnil 3. *samit hláv štátov a vlád členských krajín Rady Európy*. Zúčastnili sa na ňom prezidenti, predsedovia vlád a ministri zahraničných vecí 46 členských krajín, predstavitelia krajín, ktoré majú štatút pozorovateľa, a predstavitelia medzinárodných organizácií na medzinárodnej úrovni. Diskutovali o aktuálnej situácii v Európe z pohľadu ľudských práv. Na podpis boli otvorené tri nové dohovory týkajúce sa obchodovania s ľuďmi, prevencie a financovania terorizmu.

18.5. Minister zahraničných vecí E. Kukan prijal ministerku pre európske záležitosti a hlavnú vyjednávačku Bulharska s EÚ Meglenu Kunevovú. Predmetom stretnutia boli stanoviská Slovenska k aktuálnej európskej agende: ratifikačnému procesu európskej ústavy a novému finančnému rámcu EÚ na roky 2007 – 2013.

19.5. Výkonná tajomníčka Európskej hospodárskej komisie Brigita Schmögnerová začala pracovnú návštevu SR. Na stretnutí s ministrom zahraničných vecí SR Eduardom Kukanom si vymenili názory na prebiehajúcu reformu OSN a v kontexte nej EHK, ako aj na prípravu SR na členstvo v Bezpečnostnej rade OSN.

22. – 29.5. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda odcestoval na zahraničnú pracovnú návštevu Japonska a oficiálnu návštevu Kórejskej republiky. Témou jeho rokovania s japonským premiérom Džuničiom Koizumim boli otázky rozvoja bilaterálnych vzťahov medzi Slovenskom a Japonskom a možnosti ich prehĺbenia najmä v hospodárskej oblasti. Za účasti Mikuláša Dzurindu bola v Soule podpísaná *Dohoda o vzájomnej podpore a ochrane investícií medzi SR a Kórejskou republikou*.

24. – 25.5. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová viedla delegáciu SR na historicky prvom *Bezpečnostnom fóre Euroatlantickej partnerskej rady*, ktoré sa uskutočnilo vo dvádskom Ľre. Cieľom nového formátu zasadnutí ministrov zahraničných vecí Euroatlantickej partnerskej rady je vytvorenie priestoru na neformálny a otvorený dialóg tak medzi predstaviteľmi vlád, ako aj so zástupcami mimovládnej sféry, médií a národných parlamentov o bezpečnostných a politických témach.

26. – 27.5. V Luxemburgu sa uskutočnilo *12. ministerské stretnutie EÚ a skupiny Rio*. Slovensko zastupovala štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová. Rokovalo sa o rozširovaní a upevňovaní demokracie, o ochrane ľudských práv a podpore sociálnej spravodlivosti, o boji proti drogám, terorizmu, organizovanej kriminalite, korupcii atď.

30. – 31.5. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa v Luxemburgu zúčastnil na *VII. konferencii ministrov zahraničných vecí Európsko-stredomorského partnerstva*. Cieľom stretnutia predstaviteľov 25 členských krajín EÚ a 10 partnerských krajín Stredomoria bolo posúdiť pokrok, ktorý sa dosiahol v rámci celého spektra aktivít Európsko-stredomorského partnerstva, známeho aj ako Barcelonský proces. Počas konferencie sa uskutočnili stretnutia s predstaviteľmi arabských krajín a s Izraelom.

7.6. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal predsedu vlády Českej republiky Jiřího Paroubka, ktorý uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Témou spoločného rozhovoru boli vzťahy medzi Slovenskom a Českom, perspektívy rozvoja vzájomnej spolupráce medzi oboma krajinami v rôznych oblastiach a ich kooperácia v medzinárodných organizáciách.

7. – 9.6. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová sa zúčastnila na Konferencii OBSE o antisemitizme a iných formách intolerancie v španielskej Córdobe. Vystúpila s prejavom o nevyhnutnosti a význame systematického úsilia medzinárodného spoločenstva v boji proti intolerancii a diskriminácii a informovala o aktivitách SR v oblasti výchovy a vzdelávania.

9.6. Komisár EK pre rozvojovú a humanitárnu pomoc Luis Michel uskutočnil návštevu SR, ktorej cieľom bolo podporiť Slovensko, aby sa spolu s ostatnými novými členskými krajinami EÚ aktívnejšie zapojilo do európskej rozvojovej politiky. Diskusia sa týkala

aktuálnych problémov tejto politiky, najmä financovania rozvoja, pomoci pre Afriku a priorít rozvojovej spolupráce SR.

10.6. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa zúčastnil na stretnutí predsedov vlád krajín Vyšehradskej štvorky v poľskom meste Kazimierz Dolny. Predsedovia vlád rokovali o aktuálnej spolupráci a budúcnosti V4 v kontexte rozšírenej únie a o otázkach súvisiacich s procesom ratifikácie *Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európu*. Na samite sa ako hosť zúčastnila aj predsedníčka vlády Ukrajiny Júlia Tymošenková.

13.6. Európska únia sa rozhodla neobnoviť diplomatické sankcie voči Kube, hoci režim Fidela Castra ostro kritizovala za porušovanie ľudských práv. V záverečnom uznesení sa zaviazala viesť cieľený dialóg s kubánskou vládou a pri každej vysokej návšteve otvorí otázku porušovania ľudských práv.

13. – 15.6. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová uskutočnila pracovnú návštevu Ruskej federácie (RF). Témou politických konzultácií s predstaviteľmi Ministerstva zahraničných vecí RF boli otázky bilaterálnej spolupráce, problematika vzťahov EÚ – RF a NATO – RF vrátane aktuálnych bezpečnostných otázok a budúce pôsobenie SR na poste nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN.

16.6. Hlavný veliteľ Spojeneckých síl v Európe generál James L. Jones prijal v Bruseli náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka. Stretnutie sa uskutočnilo pri príležitosti zmeny na poste predsedu Vojenského výboru NATO, kde doterajšieho predsedu generála Harald Kujata vystrieda kanadský generál Raymond Henault. Pri tejto príležitosti sa konalo aj špeciálne zasadnutie Vojenského výboru NATO.

21.6. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal Johna P. Rosea, riaditeľa Marshallovho centra pre bezpečnostné štúdie v nemeckom Garmisch-Partenkirchene, ktorý ho informoval o záujme venovať v ďalšom akademickom programe osobitnú pozornosť balkánskemu priestoru, stredomorskej oblasti a krajinám bývalého ZSSR.

29.6. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal podpredsedu vlády Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska Johna L. Prescottta. Partneri potvrdili veľmi dobrú úroveň slovensko-britských vzťahov a podčiarkli dôležitosť pokračovania vzájomnej spolupráce na bilaterálnej úrovni, ako aj v rámci EÚ.

15.7. Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučík Ľubomír Bulík navštívil slovenských vojakov pôsobiacich v operáciách koalíčných síl a NATO v Afganistane. Jeho cesta sa uskutočnila za pomoci pridelenca obrany USA v SR

podplukovníka Johna Wallacea. Bulík sa stretol so všetkými príslušníkmi žienijnej odmínovacej jednotky, kde s nimi hovoril o pôsobení v operácii, o podmienkach a o plnení úloh v rámci ich mandátu.

19.8. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal japonskú kandidátku na post generálnej tajomníčky Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) Sawako Takeuchi. Cieľom stretnutia bola jej prezentácia na uvedenú funkciu. Šéf slovenskej diplomacie vyzdvihol úlohu OECD ako významnej hybnej sily trvalo udržateľného hospodárskeho rastu. OECD stojí pred rozsiahlou reformou, ktorá bude schopná reagovať na globálne zmeny. V tomto kontexte sa bude od nového generálneho tajomníka OECD očakávať vysoké nasadenie a schopnosť riadenia reformného procesu.

20. – 23.8. Na pozvanie ministra zahraničných vecí SR Eduarda Kukana navštívil Slovensko generálny riaditeľ Organizácie OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru UNESCO Koičiro Macuura. Význam návštevy umocňoval fakt, že sa konala v predvečer samitu OSN a osláv 60. výročia založenia OSN a UNESCO.

1. – 2.9. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnil na neformálnom zasadnutí Rady EÚ vo formáte ministrov zahraničných vecí. Špecifikom je, že ministri z neho neprijímajú závery a venujú sa neformálnej debata o dôležitých medzinárodných otázkach. V agende rokovania sú otázky zahraničnej politiky a európskych záležitostí ako prístupový proces, západný Balkán, Blízky východ a ďalšie.

6. – 8.9. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová uskutočnila pracovnú návštevu Poľskej republiky. Zúčastnila sa na 15. ekonomickom fóre v Krynici, v rámci ktorého vystúpila ako jeden z hlavných rečníkov v paneli V4 na tému *Vyšehradská štvorka medzi starou a novou Európou – dosiahnutie cieľa alebo nové perspektívy?*.

7.9. Štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR József Berényi odcestoval do Helsínk na konferenciu venovanú Helsinskému procesu o globalizácii a demokracii. Vystúpil tam s prednáškou na tému *Skúsenosti východnej a strednej Európy s oficiálnou rozvojovou pomocou*. V rámci konferencie sa zúčastnil na bilaterálnych rokovaníach s fínskym partnerom, štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí Fínskej republiky Artom Mansalom.

13. – 14.9. Minister obrany SR Juraj Liška sa zúčastnil na neformálnom zasadnutí ministrov obrany členských krajín Severoatlantickej aliancie v Berlíne. Stretnutiu dominovala diskusia o reforme NATO, ale aj euroatlantická bezpečnostná a obranná politika v boji proti terorizmu. Témami samitu tiež boli mierové operácie v Kosove a Afganistane, výcviková misia v Iraku či budovanie síl rýchlej reakcie.

13. – 20.9. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan sa zúčastnil na samite OSN a na všeobecnej rozprave 60. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN v New Yorku, kde sprevádzal prezidenta SR Ivana Gašparoviča, ktorý viedol slovenskú delegáciu. Pracovnú návštevu New Yorku ukončil účasťou na rokovaní ministrov zahraničných vecí EÚ so šéfkou americkej diplomacie Condoleezou Riceovou a na spoločnom pracovnom obede ministrov zahraničných vecí EÚ a NATO.

22.9. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal podpredsedníčku Monitorovacieho výboru Parlamentného zhromaždenia Rady Európy Hanne Severinsenovú, ktorá navštívila Slovensko z dôvodu ukončenia postmonitorovacieho procesu SR. Počas stretnutia partneri konštatovali výrazný pokrok Slovenska od vstupu do Rady Európy, hovorili o problémoch rómskej menšiny na Slovensku a o príslušných opatreniach vlády.

26.9. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan a štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová prijali delegáciu Rady amerických veľvyslancov. S americkými diplomatmi diskutovali o aktuálnych otázkach medzinárodnej politiky, slovenskej zahraničnej i vnútornej politiky, o vývoji v regióne strednej a východnej Európy a o iných otázkach.

4. – 6.10. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Srbska a Čiernej Hory. V Belehrade vystúpil ako jeden z hlavných rečníkov na medzinárodnej konferencii pri príležitosti demokratických zmien v krajine *Srbsko – 5 rokov po*. V Belehrade a Podgorici absolvoval rozhovory s najvyššími ústavnými činiteľmi Srbska a Čiernej Hory a podpísal medzivládnu dohodu o hospodárskej spolupráci. V Prištine rokoval s vedúcim UMNÍK Sřrenom Jessenom Petersenom, veliteľom KFOR Giuseppom Valottom a so zástupcami dočasnej samosprávy Kosova.

6 – 7.10. Na pozvanie náčelníka Generálneho štábu Ozbroyených síl SR generálporučíka Ľubomíra Bulíka sa v Sliači a Liptovskom Mikuláši uskutočnilo výjazdové zasadnutie Vojenského výboru NATO. Takéto zasadnutia výboru sa konajú pravidelne niekoľkokrát do roka, vždy v inej členskej krajine aliancie, tentoraz to bolo po prvýkrát na Slovensku. Jednou z tém bol *Slovenský pohľad na mnohonárodovosť v operáciách NATO*.

7.10. Do Bratislavy pricestoval predseda Vojenského výboru NATO gen. Ray Henault. Na Ministerstve obrany SR sa stretol so štátnym tajomníkom SR Martinom Fedorom a s náčelníkom Generálneho štábu Ozbroyených síl SR Ľubomírom Bulíkom. Témou ich rokovania bola reforma ozbrojených síl so zameraním sa na *Ciele síl* a sily rýchlejšej reakcie.

7. – 8.10. Minister zahraničných vecí Francúzskej republiky Philippe Douste-Blazy uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Sprevádzala ho delegovaná ministerka zahraničných

vecí Francúzska pre európske záležitosti Catherine Colonnová a širšia delegácia zástupcov parlamentu, médií a kultúry, ako aj podnikatelia. Počas svojho pobytu minister rokoval so svojím partnerom Eduardom Kukanom, stretol sa s prezidentom SR Ivanom Gašparovičom, s predsedom NR SR Pavlom Hrušovským a s predsedom vlády SR Mikulášom Dzurindom.

10.10. Slovenská republika bola zvolená za nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na obdobie rokov 2006 – 2007. V tajných voľbách, na ktorých sa zúčastnilo 191 členských štátov OSN, získala podporu 185 krajín. Šesť krajín sa hlasovania zdržalo.

16. – 17.10. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Macedónskej republiky. Medzi témami rozhovorov s najvyššími štátnymi predstaviteľmi dominovalo zintenzívnenie bilaterálnych vzťahov, liberalizácia vízového režimu medzi oboma krajinami, slovenská rozvojová pomoc, intenzifikácia dialógu v oblasti parlamentnej a vojenskej spolupráce a aktuálny vývoj v regióne po nedávnom rozhodnutí EÚ o posilnení stabilizačného a asociačného procesu krajín západného Balkánu.

18.10. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zastupoval SR na mimoriadnom zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ v Luxemburgu. Členské krajiny EÚ prerokovali najnovší vývoj situácie pred plánovaným zasadnutím Rady WTO a otvorili tiež aktuálnu otázku hrozby vtácej chrípky v Európe.

21.10. Štátny tajomník ministerstva obrany SR Martin Fedor sa zúčastnil na stretnutí ministrov obrany Organizácie stredoeurópskych krajín na podporu mieru – CENCOOP. Podporil myšlienku regionálnej spolupráce členských štátov združených pod hlavičkou CENCOOP. V rámci rokovaní sa spolu s chorváckym a rakúskym partnerom dohodli na presadzovaní návrhu doplnenia spoločnej rakúsko-slovenskej jednotky v rámci misie UNDOF na Golanských výšinách o chorvátsku jednotku.

24.10. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal ministra zahraničných vecí Českej republiky Cyrila Svobodu, ktorý uskutočnil oficiálnu návštevu SR. Témou spoločného rozhovoru boli predovšetkým otázky rozvoja bilaterálnych vzťahov medzi Slovenskom a Českom v rôznych oblastiach a aktuálne otázky súvisiace s členstvom oboch krajín v EÚ, OSN a V4.

24.10. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal predsedu Poslaneckej snemovne Parlamentu Cyperskej republiky Demetrisa Christofiasa. Témou ich rokovania boli otázky bilaterálnej spolupráce medzi SR a Cyperskou republikou, ako aj spolupráca oboch krajín v rámci EÚ.

24. – 25.10. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil pracovnú návštevu Ruskej federácie. Počas nej sa stretol s ministrom zahraničných vecí RF

Sergejom Lavrovom a s ministrom vlády a spolupredsedom Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu medzi SR a RF za ruskú stranu Sergejom Naryškinom.

24. – 25.10. V Leedse vo Veľkej Británii sa konalo neformálne stretnutie ministrov EÚ pre rozvojovú pomoc. Cieľom podujatia bolo pripraviť novú stratégiu rozvojovej politiky únie, zefektívniť pomoc Afrike a užiťšie prepojiť obchod a rozvoj. Slovensko na podujatí zastupoval štátny tajomník ministerstva zahraničných vecí SR József Berényi. Vo svojom vystúpení vyzval členské štáty EÚ, aby sa spoločne zasadili za zaradenie Ukrajiny a Bieloruska medzi krajiny, ktorým by bolo možné poskytovať oficiálnu rozvojovú pomoc.

27. – 28.10. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil pracovnú návštevu USA. Počas návštevy Washingtonu, D. C., sa stretol s ministerkou zahraničných vecí USA Condoleezou Riceovou, s poradcom pre národnú bezpečnosť USA Stephenom Hadleym a s členmi Kongresu USA. Predmetom rozhovorov s Condoleezou Riceovou a Stephenom Hadleym bol stav dvojstranných slovensko-amerických vzťahov a aktuálne zahraničnopolitické otázky spoločného záujmu.

3.11. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil oficiálnu návštevu Fínskej republiky. Vystúpil vo Fínskom zahraničnopolitickom inštitúte s prednáškou na tému *Slovenský príspevok k európskej susedskej politike*. Počas stretnutia s ministrom zahraničných vecí Erkkim Tuomiojom a s ministerkou pre zahraničný obchod a rozvoj Mariou Kiviniemiou rokovali o stave bilaterálnych vzťahov, ako aj o európskych a medzinárodných otázkach.

4.11. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa stretol s prezidentom Chorvátskej republiky Stjepanom Mesićom, ktorý navštívil SR. Témou spoločného rokovania boli aktuálne bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Chorvátskom, ktoré obaja zhodne označili za výborné a bezproblémové, s perspektívou rozvoja v rôznych oblastiach. Diskutovali tiež o aktuálnych európskych otázkach a o situácii na západnom Balkáne.

7.11. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zastupoval SR na pravidelnom zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ v Bruseli. Rada sa okrem štandardných bodov venovala problematike finančnej perspektívy na roky 2007 – 2013 a vtáčej chrípke.

8.11. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda prijal prezidenta Rumunskej republiky Traiana Băsesca, ktorý uskutočnil návštevu SR. Obaja predstavitelia hovorili o spolupráci v oblasti kultúry a školstva, pričom sa zhodli na potrebe jej ďalšieho rozvoja. Diskutovali aj o témach súvisiacich s členstvom oboch krajín v NATO a o aktuálnych európskych otázkach.

9. – 10.11. Slovensko navštívil vysoký predstaviteľ EÚ pre Spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku a generálny tajomník Rady EÚ Javier Solana. Rokoval s ministrom zahraničných vecí SR Eduardom Kukanom, s ministrom obrany SR Jurajom Liškom, s predsedom Národnej rady SR Pavlom Hrušovským a s predsedom vlády SR Mikulášom Dzurindom. Témami rozhovorov bola situácia na západnom Balkáne a príspevok EÚ k rokovaniam o kosovskom štatúte, ako aj európska susedská politika, posilňovanie európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, budúcnosť EÚ z hľadiska ďalšieho rozširovania.

14.11. Minister obrany SR Juraj Liška sa stretol so svojim rezortným partnerom z Ukrajiny Anatolijom Stepanovyčom Hrycenkom, ktorý uskutočnil návštevu SR. Na pomoc v prístupovom procese do NATO poskytne Slovensko Kyjevu na budúci rok asi 120-tisíc eur. Zároveň má záujem o prevzatie pozície kontaktového veľvyslanectva NATO pre Ukrajinu.

15.11. Slovensko prijali do Pracovnej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vzdelávania, zachovania pamiatky a výskumu holokaustu (ITF). Členské štáty ITF o tom rozhodli na plenárnom zasadnutí v Krakove. Pôsobenie Slovenska v ITF bude koordinovať Odbor ľudských práv Ministerstva zahraničných vecí SR, záštitu nad činnosťou jednotlivých odborných pracovných skupín ITF prevzali ministerstvo školstva, ministerstvo kultúry a Slovenská akadémia vied.

21.11. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan zastupoval Slovensko na pravidelnom zasadnutí Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy EÚ v Bruseli. Rada sa venovala problematike finančnej perspektívy na roky 2007 – 2013 a príprave nasledujúceho zasadnutia.

23.11. Štátna tajomníčka ministerstva zahraničných vecí SR Magda Vášáryová prijala námestníka ministra zahraničných vecí Iránu Saida Jaliliho. Stretnutie sa venovalo otázke iránskeho jadrového programu v predvečer zasadnutia Rady guvernérov Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu.

21.11. Ministri obrany Slovenska a Česka Juraj Liška a Karel Kühnl podpísali v Bruseli komuniké o vybudovaní spoločnej česko-slovenskej európskej bojovej skupiny. Stalo sa tak pred formálnym zasadnutím šéfov rezortov obrany EÚ. Spoločná *battle group* bude podľa komuniké pripravená na nasadenie už v druhej polovici roka 2009.

1.12. Štátny tajomník ministerstva obrany SR Martin Fedor navštívil Sarajevo, kde sa stretol s rezortným partnerom Emesom Becirbasisom. V tejto súvislosti mu odovzdal návrh *Memoranda o porozumení medzi ministerstvami o spolupráci vo vojenskej oblasti*. Obe strany tak deklarovali záujem zintenzívniť vzájomnú spoluprácu. Slovensko pritom ako člen NATO a EÚ ponúka Bosne a Hercegovine skúsenosti z reformy ozbrojených síl a z integračného procesu.

1. – 3.12. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan uskutočnil pracovnú návštevu sídla OSN v New Yorku. Prijal ho generálny tajomník OSN Kofi Annan, ktorého Eduard Kukan informoval o pripravenosti SR na pôsobenie na poste nestáleho člena Bezpečnostnej rady OSN na roky 2006 – 2007. Medzi oblasti nášho osobitného záujmu budú patriť predovšetkým regióny západného Balkánu (najmä nadchádzajúce rokovania o budúcom štatúte Kosova), východnej Európy, Cypru a Blízkeho východu.

5.12. V Lubľane sa uskutočnilo *13. zasadnutie Ministerskej rady OBSE*. Cieľom bolo vyhodnotiť činnosť OBSE za rok 2005 a stanoviť úlohy a ciele do budúcnosti. Delegáciu SR viedol minister zahraničných vecí E. Kukan. Vo svojom príspevku poukázal na význam prebiehajúcej reformy OBSE, zdôraznil potrebu implementácie prijatých záväzkov účastníckych štátov a podčiarkol dôležitosť, ktorú Slovensko prikladá vývoju na Balkáne a osobitne v Kosove.

8.12. Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda sa v Bratislave stretol s prezidentom Maďarskej republiky Lászlóom Sólyomom. Témou ich rokovania boli aktuálne bilaterálne vzťahy medzi Slovenskom a Maďarskom, spolupráca v rámci zoskupenia V4 a možnosti rozvoja infraštruktúry medzi pohraničnými regiónmi oboch krajín.

9.12. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal ministra zahraničných vecí Nemeckej spolkovej republiky Franka Waltera Steinmeira. Rokovania sa venovali témam bilaterálnej spolupráce, európskej bezpečnostnej a obrannej politiky, ako aj aktuálnemu vývoju na medzinárodnej politickej scéne.

9.12. Minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan prijal ministra zahraničných vecí Albánskej republiky Besnika Mustafaja, ktorý uskutočnil návštevu SR. Počas stretnutia partneri rokovali o aktuálnych otázkach bilaterálnej spolupráce a o vývoji v regióne západného Balkánu, s osobitým dôrazom na situáciu v Kosove. V rámci programu podpísali *Protokol o revízii zmluvnoprávnej základne po bývalej ČSFR*.

21.12. Medaily generálneho tajomníka NATO Jaapa de Hoop Scheffera odovzdali minister obrany SR Juraj Liška a náčelník Generálneho štábu Ozbromených síl SR Lubomír Bulík slovenským vojakom slúžiacim v mierovej misii KFOR v juhosrbskej provincii Kosovo. Liška počas návštevy kontingentu potvrdil, že Balkán je zahraničnopolitickou prioritou Slovenska.

Zoznam zmlúv uzavretých Slovenskou republikou v roku 2005

Prezidentské zmluvy

1. Dodatok k Dohode medzi Slovenskou republikou a Medzinárodným Vyšehradským fondom
(Bratislava 18. januára 2005)
2. Dohoda medzi vládou Anguilly a vládou Slovenskej republiky týkajúca sa automatickej výmeny informácií ohľadom príjmu z úspor v podobe výplat úrokov
(Bratislava 18. februára 2005, Anguilla 17. marca 2005)
3. Dohoda medzi zámorským teritóriom Spojeného kráľovstva Montserrat a Slovenskou republikou týkajúca sa zdaňovania príjmu z úspor, ktorou sa bude uplatňovať automatická výmena informácií
(Bratislava 18. februára 2005, Montserrat 7. apríla 2005)
4. Dohoda medzi ostrovmi Turks a Caicos a Slovenskou republikou o zdaňovaní príjmu z úspor, ktorou sa bude uplatňovať automatická výmena informácií
(Bratislava 18. februára 2005, Grand Turk 1. apríla 2005)
5. Dohoda medzi Kajmanskými ostrovmi a Slovenskou republikou zdaňovaní príjmu z úspor
(Bratislava 18. februára 2005, Grand Caymon 12. apríla 2005)

6. Dohoda medzi vládou Britských panenských ostrovov a vládou Slovenskej republiky o zdaňovaní príjmu z úspor, ktorou sa bude uplatňovať automatická výmena informácií
(Bratislava 18. februára 2005, Tortola 11. apríla 2005)
7. Dohoda medzi Českou republikou, Poľskou republikou a Slovenskou republikou o zrušení mnohonárodnej brigády
(Bratislava 30. mája 2005)

Medzivládne dohody

1. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Lotyšskej republiky o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností
(Bratislava 2. februára 2005)
2. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností
(Bratislava 3. februára 2005)
3. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spojených štátov amerických o Komisii J. Wiliama Fulbrighta pre vzdelávacie výmeny v Slovenskej republike
(Bratislava 22. februára 2005)
4. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o hospodárskej a vedecko-technickej spolupráci
(Bratislava 25. februára 2005)
5. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o vzájomnej administratívnej pomoci v colných otázkach
(Plovdiv 2. marca 2005)
6. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva o readmisii osôb
(Bratislava 15. marca 2005)
7. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Francúzskej republiky o výmenách mladých odborných pracovníkov
(Paríž 31. marca 2005)

8. Bezpečnostná dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Talianskej republiky o vzájomnej ochrane utajovaných skutočností (Rím 14. apríla 2005)
9. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o zmene a doplnení Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o hraničných priechodoch, o prekračovaní štátnej hranice na turistických chodníkoch križujúcich štátnu hranicu a o zásadách prekračovania štátnej hranice mimo hraničných priechodov podpísanej 1. júla 199 v Trstenej formou výmeny nót (výmenou nót 2. decembra 2004 a 3. februára 2005)
10. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou poľskej republiky o zmene Dohody medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Poľskej ľudovej republiky o činnosti kultúrnych a informačných stredísk uzavretej výmenou nót z 10. decembra 1982 (výmenou nót zo 16. apríla 2003 a 14. marca 2005)
11. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o zmene prílohy č. 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou o malom pohraničnom styku uzavretej v Zakopanom 6. decembra 1996 v znení Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou, ktorou sa mení Zmluva medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou o malom pohraničnom styku podpísaná v Zakopanom 6. decembra 1996, uzavretej v Bratislave 24. januára 2000, formou výmeny nót, č. 186/2005 Z.z.
12. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Thajského kráľovstva o hospodárskej spolupráci (Bangok 4. mája 2005)
13. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Singapúrskej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmov (Singapur 9. mája 2005)
14. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kórejskej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Soul 27. mája 2005)
15. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, vládou Českej republiky a vládou Francúzskej republiky o vysporiadaní majetku vo Francúzsku vyplývajúcom z rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (Paríž 23. júna 2005)

16. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kanady o zamestnávaní rodinných príslušníkov zamestnancov diplomatických misií a konzulárnych úradov (výmenou nót z 10. júna 2005 a z 23. júna 2005)
17. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Helénskej republiky o ochrane vymieňaných utajovaných skutočností (Bratislava 27. júna 2005)
18. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Rumunska o readmisii osôb (Bratislava 30. júna 2005)
19. Dodatok týkajúci sa Dohody o zriadení Medzinárodného Vyšehradského fondu (Budapešť 11. júla 2005)
20. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o vzájomnom uznávaní častí štúdiá a rovnocennosti dokladov o vzdelaní, hodnosti a titulov získaných v Slovenskej republike a v Poľskej republike (Varšava 18. júla 2005)
21. Bezpečnostná dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Nórskeho kráľovstva (Bratislava 9. augusta 2005)
22. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o zmene prílohy k Dohode medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o hraničných priechodoch na spoločných štátnych hraniciach (výmenou nót z 11. mája 2003 a 9. augusta 2005)
23. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bieloruskej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií (Minsk 26. augusta 2005)
24. Administratívny program medzi Slovenskou republikou a UNIDO o špeciálnom príspevku priemyselnému rozvojovému fondu (Bratislava 23. septembra 2005)
25. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Srbska a Čiernej hory o hospodárskej pomoci (Belehrad 5. októbra 2005)

26. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o dočasnej úprave užívania pozemkov vo vlastníctve Slovenskej republiky, ktoré sa nachádzajú v katastrálnom území Hodonín v Českej republike
(Bratislava 31. októbra 2005)
27. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Vietnamskej socialistickej republiky o readmisii občanov oboch štátov
(Bratislava 17. októbra 2005)
28. Dodatkový protokol medzi Slovenskou republikou a Rumunskom k Dohode medzi Slovenskou republikou a Rumunskom o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísanej 3. marca 1994
(Bratislava 8. novembra 2005)
28. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Izraelského štátu o vzájomnej pomoci v colných otázkach
(Jeruzalem 9. novembra 2005)
29. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a Radou ministrov Srbska a Čiernej Hory o spolupráci v oblasti obrany
(Belehrad 24. novembra 2005)
30. Dodatkový protokol k Dohode medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií podpísanej 21. júla 1994
(Sofia 24. novembra 2005)
31. Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Bulharskej republiky o vedecko-technickej spolupráci
(Sofia 1. decembra 2005)
32. Dodatkový protokol medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky k Dohode medzi vládou Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a vládou Čínskej ľudovej republiky o podpore a vzájomnej ochrane investícií, podpísanej 4. decembra 1991 v Pekingu
(Bratislava 7. decembra 2005)

Rezortné dohody

1. Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom dopravy, stavebníctva a bývania Spolkovej republiky Nemecko na vykonávanie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Spolkovej republiky Nemecko o uľahčení životne dôležitých civilných cezhraničných prepráv
(Berlín 2. júna 2005)
2. Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministerstvom hospodárstva a dopravy Maďarskej republiky o rekonštrukcii mosta cez Dunaj na spoločnej štátnej hranici oboch štátov medzi mestami Komárno a Komárom
(Szekefehervár 15. júla 2005)
3. Dohoda medzi Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Ministerstvom informačného priemyslu Čínskej ľudovej republiky o spolupráci v oblasti informácií a komunikácií
(Bratislava 7. decembra 2005)
4. Program spolupráce medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom vzdelávania a vedy Ukrajiny v oblasti vzdelávania na roky 2005 – 2008
(Bratislava 12. decembra 2005)

Mnohostranné dohovory

1. Dodatkový protokol k Dohovoru proti dopingu
(Varšava 12. septembra 2002)
depozitár: GT RE
listina o prijatí SR uložená 11. januára 2005
pre SR nadobudol platnosť 1. mája 2005
dok. č. 188
2. Dodatkový protokol k Trestnoprávnemu dohovoru o korupcii
(Štrasburg 15. mája 2003)
depozitár: GT RE
podpis SR 12. januára 2005
dok. č. 191

3. Druhý dodatkový protokol k Európskemu dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach
(Štrasburg 8. novembra 2001)
depozitár: GT RE
podpis SR 12. mája 2004
RL SR uložená 11. januára 2005
pre SR nadobudol platnosť od 1. mája 2005
dok. č. 182
4. Európska dohoda o zrušení víz pre utečencov
(Štrasburg, 20. apríla 1959)
depozitár: GT RE
podpis SR 3. 6. 2004
RL SR uložená 27. januára 2005
pre SR nadobudla platnosť 28. februára 2005
dok. č. 31
5. Dohovor o počítačovej kriminalite
(Budapešť 23. november 2001)
depozitár: GT RE
podpis SR 4. februára 2005
pre SR neplatný
dok. č. 185
6. Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov týkajúci sa orgánov dozoru a cezhraničných tokov údajov
(Štrasburg 8. novembra 2001)
depozitár: GT RE
podpis SR 8. novembra 2001
RL SR uložená 24. júla 2002
dok. č. 181
publ. pod č. 20/2005 Z.z.
7. Protokol proti pašovaniu migrantov po zemi, po mori a letecky, dopĺňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu
(New York 15. novembra 2000)
depozitár: GT OSN
podpis SR 15. novembra 2001
RL SR uložená 21. septembra 2004
publ. pod č. 33/2005 Z.z.

8. Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, doplnujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (New York 15. novembra 2000)
depozitár: GT OSN
podpis SR 15. novembra 2001
RL SR uložená 21. septembra 2004
publ. pod č. 34/2005 Z.z.
9. Rámcový dohovor o kontrole tabaku (Ženeva 21. mája 2003)
depozitár: GT OSN
podpis SR 19. decembra 2003
RL SR uložená 4. mája 2004
pre SR nadobudol platnosť 27. februára 2005
publ. č. 84/2005 Z.z.
10. Tamperský dohovor o zabezpečení telekomunikačných zdrojov pre zmiernenie katastrof a záchranné operácie (Tampere 18. júna 1998)
depozitár: GT OSN
podpis SR 16. februára 2000
RL SR uložená 7. februára 2001
publ. č. 92/2005 Z.z.
11. Dohoda o statuse misií a predstaviteľov tretích štátov pri Organizácii Severoatlantickej zmluvy (Brusel 14. septembra 1994)
podpis SR 29. júla 2004
RL SR uložená 22. decembra 2004
pre SR nadobudla platnosť 22. decembra 2004
publ. č. 96/2005 Z. z.
12. Dohoda o statuse Organizácie Severoatlantickej zmluvy, predstaviteľov štátov a medzinárodného personálu (Ottawa 20. septembra 1951)
podpis SR 13. augusta 2004
RL SR uložená 16. decembra 2004
pre SR nadobudol platnosť 16. decembra 2004
publ.: č. 95/2005 Z.z.
13. Protokol, ktorým sa mení a dopĺňa Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu (Štrasburg 15. mája 2003)

depozitár: GT RE
podpis SR 7. apríla 2005
dok. č. 190

14. Protokol č. 14 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým sa mení a dopĺňa kontrolný systém dohovoru (Štrasburg 13. mája 2004)
depozitár: GT RE
podpis SR 22. októbra 2004
dok. č. 194
RL SR uložená 16. mája 2005
neplatný
15. Európsky dohovor o krajine (Florenca, 20. októbra 2000)
depozitár: GT RE
podpis SR 13. mája 2005
RL SR uložená 9. augusta 2005
dok. č. 176
publ. č. 515/2005 Z.z.
16. Medzinárodný dohovor o regulácii lovu veľrýb (Washington 2. decembra 1946)
depozitár: vláda USA
listina o prijatí uložená 22. marca 2005
pre SR nadobudol platnosť 22. marca 2005
publ. č. 263/2005 Z.z.
17. Protokol k Medzinárodnému dohovoru o regulácii lovu veľrýb (Washington, 19. novembra 1959)
depozitár: vláda USA
listina o prijatí SR uložená 22. marca 2005
pre SR nadobudol platnosť 22. marca 2005
publ. č. 264/2005 Z.z.
18. Protokol č. 13 k Dohovoru o ochrane ľudských práv týkajúci sa zrušenia trestu smrti za každých okolností (Vilnius 3. mája 2002)
depozitár: GT RE
podpis SR 24. júla 2002
RL SR uložená 18. augusta 2005
pre SR nadobudol platnosť 1. decembra 2005

19. Dohovor OSN o jurisdikčných imunitách štátov a ich majetku
(New York 2. decembra 2004)
depozitár: GT OSN
podpis SR 15. septembra 2005
neplatný

20. Medzinárodný dohovor o potláčaní činov jadrového terorizmu
(New York 13. apríla 2005)
depozitár: GT OSN
podpis SR 15. septembra 2005
neplatný

21. Dodatokový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka
v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny, týkajúceho sa biomedicínskeho
výskumu
(Štrasburg 25. januára 2005)
depozitár: GT RE
RL SR uložená 23. septembra 2005
neplatný

Ostatné dokumenty

1. Deklarácia európskej siete Pamäť národa a solidarita
(Varšava 2. februára 2005)

Prehľad vybraných dokumentov a materiálov vlády SR v roku 2005

I. Stratégie a programy

1.1. Základné rámcové dokumenty zahraničnej politiky SR

Zameranie zahraničnej politiky SR na rok 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F3B70AF94A9C45FEC12570D5003E3E65?OpenDocument>

Návrh Bezpečnostnej stratégie SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/25EE0E111893509BC1257034003C3161?OpenDocument>

Návrh Obrannej stratégie SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/07934884E18441EBC12570380033E95F?OpenDocument>

1.2. Spoločnosť založená na vzdelaní

Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 - Akčné plány

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/78E1018474DCCB25C1257038003E2E62?OpenDocument>

Návrh Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BEB7D15266C4758EC1256FA50031AD36?OpenDocument>

Návrh inštitucionálneho zabezpečenia koordinácie Lisabonskej agendy v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/32184600D33E3728C1256FA8003F53E1?OpenDocument>

Na základe údajov Úradu vlády SR spracoval Tomáš Sivíček, asistent poradcu predsedu vlády SR pre zahraničnú politiku (Tomas.Sivicek@vlada.gov.sk)

Národný program reforiem SR na roky 2006 – 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A35BA410DD17C130C12570930032546F?OpenDocument>

1.3. EÚ

Národný konvent o Európskej únii 2006 – 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C58754878229B4EFC1257085002D5EE5?OpenDocument>

Koncepcia účasti SR v civilnom krízovom manažmente EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8FD3B9DCAFCDE156C12570300031141A?OpenDocument>

Návrh zásad personálnej politiky SR vo vzťahu k inštitúciám EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F484B2290AFCD38FC1257030004434F4?OpenDocument>

Návrh strategického cieľa a priorít SR prepojených na kohéznú politiku EÚ pre budúce programovacie obdobie 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B4D168D4E4F6B47FC1257029003CFC57?OpenDocument>

1.4. Euro

Konvergenčný program Slovenska na roky 2005 – 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5043B4EC354A8FB5C12570C3003976E9?OpenDocument>

Návrh na doplnenie uznesenia vlády SR č. 949 z 30. novembra 2005 k návrhu Konvergenčného programu SR na roky 2005 – 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A503F86A7D8A4C53C12570D1003A5EF7?OpenDocument>

Koncepcia vypracovania Národného plánu zavedenia eura v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/38571BDCA32A0A0EC1256F860032CD68?OpenDocument>

Národný plán zavedenia eura v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D38FE39CD9BF05E5C125702F002FABD0?OpenDocument>

1.5. OSN

Základný rámec pre pôsobenie SR v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A5CE3B202A75DC32C12570D60035005E?OpenDocument>

Návrh národného programu oficiálnej rozvojovej pomoci na rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6FBF94E5376F3034C1256FF5003F7636?OpenDocument>

Správa o plnení úloh Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja SR za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A326299CCCF46AE6C1256FE7003B2D6A?OpenDocument>

Východiská Akčného plánu pre trvalo udržateľný rozvoj

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/ACFFD6C81D15CDCBC1256FC00044D181?OpenDocument>

Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/171BAC19741F61DBC125703B003A01AE?OpenDocument>

Návrh koncepcie spolupráce SR a Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO) na roky 2005 - 2007 a návrh Administratívnej dohody medzi UNIDO a vládou SR týkajúcej sa účelového príspevku do Fondu pre priemyselný rozvoj

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D8B7A106597ACB88C1257081003CDE7F?OpenDocument>

II. Stanoviská a pozície SR

2.1. Spoločnosť založená na vzdelaní

Pozícia SR k strednodobému hodnoteniu Lisabonskej stratégie pre jarné zasadnutie Európskej rady

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/48D15CE4F1C1936BC1256FB90044D705?OpenDocument>

Návrh stanoviska SR k Správe Wima Koka k príprave strednodobého hodnotenia Lisabonskej stratégie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D13809AAFC193DD5C1256F82002F63A6?OpenDocument>

2.2. EÚ

Návrh predbežného stanoviska SR k finančnej perspektíve EÚ 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/426BF5AA7BDA5F59C1256F9C0030DD68?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu so Zmluvou o ústave pre Európu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3C5F2CAC19791500C1256FE800373C8F?OpenDocument>

Monitoring vývoja stanovísk SR k návrhom právnych aktov EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/43CE780C858F4093C12570DD003FB9B6?OpenDocument>

Informácia o vývoji rokovaní a stanoviskách SR vo Výboroch stálych predstaviteľov (COREPER) a radách ministrov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/13FF68B9EDDF07A6C1256F87004A7C64?OpenDocument>

Návrh predbežného stanoviska SR k návrhom nariadení Európskej komisie k štrukturálnym fondom a Kohézному fondu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/74D4AB1E1FFD93D5C1256FCC0039CB66?OpenDocument>

2.3. Iné

Návrh na uzavretie Medzinárodného dohovoru o potláčaní činov jadrového terorizmu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AE96667DE53F90A0C125705400347775?OpenDocument>

III. Iné správy, hodnotenia a návrhy

3.1. Správy k základným rámcovým dokumentom

Správa o plnení úloh zahraničnej politiky SR v roku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D52ABCCF273CFFADC1256FA3003FDBA4?OpenDocument>

Správa o bezpečnosti SR za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A04A99311D1472B1C1257034003AE14A?OpenDocument>

3.2. Spoločnosť založená na vzdelaní

Vyhodnotenie plnenia opatrení na realizáciu lisabonskej stratégie v podmienkach SR – stav k 28. februáru 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6309C71A2E4CB85FC1256FDA0035038B?OpenDocument>

Informácia o príprave Národného programu reforiem SR na roky 2005 – 2008

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4EC565A5AC4D410DC125703B003AC9A5?OpenDocument>

Informácia o konkrétnych projektoch na čerpanie prostriedkov z programu Minerva pre rok 2006 a očakávané výsledky týchto projektov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4A6C8684BEE7DECEC12570C9004E5374?OpenDocument>

3.3. Euro

Návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády SR pre zavedenie eura

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F229392D5C8E68A0C12570D6003ECB6B?OpenDocument>

Návrh Harmonogramu legislatívnych krokov zavedenia eura v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9B706F5A1F5C59CFC12570DD00435253?OpenDocument>

3.4. EÚ

Správa o účasti SR v komunitárnych programoch EÚ za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C5F9A2F55BE25E91C12570820031FEC9?OpenDocument>

Súhrnná správa o prvom roku členstva SR v EÚ 1. 5. 2004 – 30. 4. 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C227668605897910C1257088003112D5?OpenDocument>

Informácia o predbežnom návrhu rozpočtu EÚ na rok 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F425921390B3E28BC125702A00357142?OpenDocument>

Informácia pre Národnú radu SR: Legislatívny a pracovný program Európskej komisie na rok 2006 a priority z neho vyplývajúce pre SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5011B79EC56463FEC12570DC004DD8E7?OpenDocument>

3.5. EÚ – iné

Nové znenie Štatútu Komisie pre záležitosti EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/227DF7942E33A5F3C125700E003A1500?OpenDocument>

Návrh Štatútu Ministerskej rady vlády SR pre záležitosti EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/41ACA08056EA2BD6C12570CA003E34B4?OpenDocument>

Správa o činnosti zástupcu SR pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/17B009D77291C3CFC1256FD60030F055?OpenDocument>

Návrh štatútu zástupcu SR pred Európskym súdom pre ľudské práva

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4FCC3C9B43381A01C12570310039709E?OpenDocument>

Dodatok k správe o transformácii Misie SR pri ES na Stále zastúpenie SR pri EÚ a k Štatútu Stáleho zastúpenia SR pri EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/735A836B61A8E397C1256FCD003451F6?OpenDocument>

Návrh personálneho dobudovania Stáleho zastúpenia SR pri EÚ v rokoch 2006 – 2007

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2B22DC960CB4B90CC125701F004B6264?OpenDocument>

Správa o plnení rozvojového programu externej integračnej komunikačnej stratégie SR v členských krajinách EÚ v 2. polroku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D5A186CCE917E43FC1256FB60041F25E?OpenDocument>

Návrh na vyčlenenie prostriedkov z rozvojového programu externej integračnej komunikačnej stratégie SR na financovanie činnosti Národného konventu o Európskej únii v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5962709710C3D659C125703B002F2612?OpenDocument>

Správa o čerpaní prostriedkov externej integračnej komunikačnej stratégie SR za 1. polrok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/89D8F70B0B4C2120C12570BA005A8D20?OpenDocument>

3.6. NATO

Záverečné vyhodnotenie plnenia Národného programu prípravy SR na členstvo v NATO (PRENAME) a Časového plánu plnenia reforiem

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/370AFB64EB9F829BC1256FC70046D51C?OpenDocument>

3.7. Legislatíva EÚ – aproximácia, transpozícia

Správa o účasti Slovenskej republiky na legislatívnom procese v EÚ v roku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/506DC71FB5456FB0C1256FFC002EEB12?OpenDocument>

Informácia o legislatívnych návrhoch v spolurozhodovacej procedúre prerokovaných počas Britského predsedníctva EÚ v roku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/95C00F4EDD1F8FF8C1257085002DB1D1?OpenDocument>

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády SR v II. polroku 2004 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády SR v I. polroku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B7EAF9BC1172DDCBC1256F93003B9973?OpenDocument>

Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády SR v I. polroku 2005 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády SR v II. polroku 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/725E9EDF1F035D54C1257038003E9CAB?OpenDocument>

Správa o stave transpozičného deficitu smerníc a harmonogram jeho odstránenia
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3532C0473A73F024C1256F960044E549?OpenDocument>

Správa o stave transpozičného deficitu smerníc a harmonogram jeho odstránenia
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9030F11E2F487171C1256FE0002B51B1?OpenDocument>

Návrh správy o plnení transpozičného deficitu smerníc
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/15CFE0A03F4DB378C1257075002A4036?OpenDocument>

Návrh na určenie zodpovednosti ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam a rozhodnutiam európskych spoločenských
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/928F3215DB0775DDC125703C0036AAE7?OpenDocument>

Návrh na určenie gestorských ústredných orgánov štátnej správy zodpovedných za transpozíciu smerníc a vypracovanie tabuliek zhody k návrhom slovenských všeobecne záväzných právnych predpisov
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/948CB28FF78AE55BC1256FD9003F7F90?OpenDocument>

Správa o formálnych oznámeniach podľa článku 226 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva zaslaných Európskou komisiou SR
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4973353CDF4AAD4FC125709E0030102F?OpenDocument>

Návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 1120 z 24. novembra 2004 k návrhu mechanizmu pri tvorbe stanovísk k legislatívnym návrhom Európskej komisie v podmienkach SR
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E8F14149B878D423C12570A6003D4731?OpenDocument>

3.8. Finančné mechanizmy / Eurofondy

Koncepcia financovania projektov podporovaných zo štrukturálnych fondov na roky 2004 – 2006
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2490B1B0D3245070C1256FD6004355D7?OpenDocument>

Návrh systému riadenia vlastných zdrojov Európskych spoločenských v SR po vstupe do EÚ
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/07B0F32285721F2DC1256F8C003E8ED4?OpenDocument>

Návrh správy o stave odsúhlasovania projektov v Európskej komisii, ktoré boli odsúhlasené vládou SR v roku 2004
<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/878BDD12BB913236C1256FD60031E86A?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu k 31. 12. 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CA88651ED8541AE3C1256FB3003708E2?OpenDocument>

Správa o implementácii a čerpaní predvstupových nástrojov, štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu k 30. 6. 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/91219E9EE98C00FAC125705A00379F1D?OpenDocument>

Správa o pokroku pri využívaní prostriedkov ES

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A3E2DBF57BF807B4C1257084003AE94B?OpenDocument>

Správa o použití prostriedkov štrukturálnych fondov v rámci opatrení technickej pomoci pre programové obdobie 2004 – 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/4B0B7006712155EAC12570310031A04D?OpenDocument>

Návrh správy o realizácii projektov spolufinancovaných z Kohézneho fondu za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B64E1632C0E8B2A4C125700A0039A39C?OpenDocument>

Správa o realizácii programu PHARE a Prechodného fondu v SR v roku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/796E60F8F6BABE17C125700C0042D959?OpenDocument>

Správa o ukončení programovania Prechodného fondu na rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F492EF866B946E34C125701B00360F34?OpenDocument>

Vyhodnotenie stavu čerpania prostriedkov a stavu realizácie projektov v rámci Schengenského prechodného fondu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/885DDF0F555A8ED7C12570C9004BE958?OpenDocument>

Správa o Projekte pomoci asociovaným krajinám pri budovaní inštitúcií pre prijatie a uplatňovanie *acquis communautaire* – twinning

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/94ACAE45C9BF2C125702D0033D5D5?OpenDocument>

Program informovania občanov Európy PRINCE v podmienkach SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5773BA4AFA2D127BC125700E003BA884?OpenDocument>

Princípy používania Fondu solidarity EÚ v podmienkach SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/6B795DD59E78AFE0C125703D003E8396?OpenDocument>

Návrh postupov a mechanizmu implementácie finančných prostriedkov Fondu solidarity EÚ a návrh rozdelenia nenávratného finančného príspevku

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B3892DA3B0E8AEA2C12570DC004C324F?OpenDocument>

Návrh Podkladov pre žiadosť o mobilizáciu finančných prostriedkov z Fondu solidarity EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/0CEC06F5D9E56E04C1256F8600440D59?OpenDocument>

Zhodnotenie administratívnych kapacít rezortov zapojených do implementácie štrukturálnych fondov a kohézneho fondu – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9BE833CD13A09D45C1256FA300438C8B?OpenDocument>

Návrh Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013 (1. verzia)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/8ABC8B5CCC32F897C125709A003A10DC?OpenDocument>

Správa o stave prác na vypracovaní Národného strategického referenčného rámca na programovacie obdobie 2007 – 2013 (stav k 15. 03. 2005)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/055D42A922057DB7C1256FD600316D6E?OpenDocument>

Správa o stave prác na vypracovaní Národného strategického referenčného rámca na programovacie obdobie 2007 – 2013 (stav k 15. 6. 2005)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AA7C48E7C3C840F7C12570300041F149?OpenDocument>

Správa o stave prác na vypracovaní Národného strategického referenčného rámca na programovacie obdobie 2007 – 2013 (stav k 15. 9. 2005)

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7AFD0C0200EDBA7DC125708C00404BBA?OpenDocument>

Návrh inovatívnych finančných nástrojov pre Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/53472A103332C90CC12570C000367A37?OpenDocument>

Návrh správy o stave plnenia záväzkov prijatých v pozícii Slovenskej republiky k Negociačnému mandátu EK k NRP pre vyjednávanie CSF schválenej uznesením vlády č. 855/2003 v 7 opatreniach so zvýšenou mierou intervencie zo štrukturálnych fondov 80:20

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/25FCEE70F82594FFC1256FD900400029?OpenDocument>

Návrh Všeobecnej koordinačnej smernice pre zahraničnú pomoc poskytovanú Európskou úniou a jej členskými štátmi a Smernice k príprave a realizácii programu PHARE a Prechodného fondu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D8D79636C7832725C1256FDC003E2C6D?OpenDocument>

Správa o bilaterálnej pomoci členských krajín EÚ a Nórskeho kráľovstva SR v roku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/7FFC57D348ED49DDC125700E0039915D?OpenDocument>

Návrh alokácií finančných prostriedkov na jednotlivé priority Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu a Návrh na úpravu materiálu Riadenie implementácie, finančné riadenie, kontrola a audit finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B7F302A0E0DE24A9C12570C300465975?OpenDocument>

Riadenie implementácie, finančné riadenie, kontrola a audit finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AB4DF681E0E7DB51C125707C003A933C?OpenDocument>

Návrh na zabezpečenie využitia Švajčiarskeho finančného mechanizmu v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/AC19555A73317FA3C12570C4003816EE?OpenDocument>

Návrh aktualizácie koncepcie systému finančného riadenia vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev v SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/23F92D299D3A274DC12570BA003ED4EB?OpenDocument>

Návrh harmonogramu zverejňovania výziev na predkladanie projektov podľa operačných programov, jednotných programových dokumentov a iniciatív spoločenstva na rok 2006 a vyhodnotenie plnenia harmonogramu zverejňovania výziev na predkladanie projektov za rok 2005

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/60588D2DCA29E5B3C12570D5003826A0?OpenDocument>

3.9. Zahraniční Slováci

Informácia o plnení dlhodobej koncepcie činnosti Generálneho sekretariátu pre zahraničných Slovákov za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9204DF1093FB6D04C1256F8E0044773E?OpenDocument>

Návrh štatútu Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/69D2881FB970EFF7C12570DE00339EE9?OpenDocument>

Návrh na vymenovanie predsedníčky Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FB25DD81DC556BD6C12570DE00346228?OpenDocument>

Návrh na odvolanie a vymenovanie splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre zahraničných Slovákov

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CCDB63104941DFF7C12570040045331E?OpenDocument>

Návrh zákona o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene niektorých zákonov - nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BC1A1D7D4214C9FBC1256FBF002E62DA?OpenDocument>

4.11. Iné

Správa o oficiálnej rozvojovej pomoci poskytnutej Slovenskou republikou v roku 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/BEB2E875812EE3F6C1256FF0002EFAC4?OpenDocument>

Správa o plnení úloh Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/A326299CCCF46AE6C1256FE7003B2D6A?OpenDocument>

Informácia o vývoji individuálnych sťažností proti SR v systéme OSN v oblasti ľudských práv a základných slobôd

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5BD4C5419941A2FDC125706E00397BBD?OpenDocument>

Návrh na zabezpečenie plnenia záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z členstva v Medzinárodnom menovom fonde

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/82FA8D364E007F91C1257093003E36B8?OpenDocument>

Návrh Piatej správy o implementácii Akčného programu Medzinárodnej konferencie OSN o populácii a rozvoji (Káhira 1994) a Kľúčových opatrení prijatých na 21. Osobitnom zasadnutí Valného zhromaždenia OSN (New York 1999) za rok 2004

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/1CFE55E26335B39FC1256FB90043F2D2?OpenDocument>

V. Rozvojová pomoc a iné formy podpory

5.1. Afganistan

Príspevok Slovenskej republiky v rámci iniciatívy HIPC a ODA – návrh na odpustenie pohľadávok SR v Sudánskej republike a Islamskom štáte Afganistan

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/80642D2C2F2186A2C125707B003AD243?OpenDocument>

5.2. Irak

Návrh pomoci SR pri výcviku irackých bezpečnostných síl

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B8F06384E75B1611C1256F8C00311F0A?OpenDocument>

Návrh príspevku SR na Medzinárodnej konferencii o Iraku, dňa 22. júna 2005, Brusel

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FA72FEE9281D2C23C12570260043143D?OpenDocument>

Návrh na vysporiadanie špeciálnej pohľadávky SR voči Irackej republike – nové znenie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/80DA7ECE2309447EC12570DD0042EFA8?OpenDocument>

5.3. Ukrajina

Návrh dobrovoľného príspevku SR do fondov na likvidáciu zbraní a munície na Ukrajine

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/EB27A30B521E0283C1256FC400444F2A?OpenDocument>

Návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 213 zo 16. marca 2005 k návrhu dobrovoľného príspevku SR do fondov na likvidáciu zbraní a munície na Ukrajine

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/E7A545CA8A8CEAAAC1256FF90033C1CE?OpenDocument>

Návrh pomoci SR Ukrajine pri plnení cieľov Akčného plánu EÚ – Ukrajina

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/026FA4E817E0C821C12570A10030A242?OpenDocument>

5.4. Iné

Návrh na vyčlenenie prostriedkov z rozpočtovej rezervy vlády na humanitárnu pomoc oblastiam postihnutých zemetrasením

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/25414FE0639BC667C125709800314CFB?OpenDocument>

Poskytnutie humanitárnej pomoci Demokratickej socialistickej republike Srí Lanka a návrh na poskytnutie humanitárnej a posthumanitárnej pomoci na obnovu a revitalizáciu krajín južnej a juhovýchodnej Ázie

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/66ADAA53B069C061C1256F870033930B?OpenDocument>

VI. Bezpečnostný rozmer zahraničnej politiky

Zosúladenie príspevkov SR do budovania vojenských spôsobilostí NATO a EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/248D0537A3CC1B90C12570290039C081?OpenDocument>

Návrh vojenského zastúpenia SR pri orgánoch NATO/EÚ a návrh na vyslanie príslušníkov ozbrojených síl SR do orgánov vojenského zastúpenia pri NATO/EÚ a do vojenských štruktúr NATO/EÚ

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/D795D38ECC3BA5B8C125706E002D066F?OpenDocument>

Návrh koncepcie účasti ozbrojených síl SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/CED10459A8AF00CBC1256FF8003DEB3F?OpenDocument>

Analýza a návrh úpravy legislatívneho rámca rozhodovacieho mechanizmu na vysielanie ozbrojených síl Slovenskej republiky do operácií medzinárodného krízového manažmentu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/B83EFCFC3B222798C125703F0035D054?OpenDocument>

Návrh vyhodnotenia pôsobenia ozbrojených síl SR v operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu za rok 2004 s návrhom predpokladanej účasti v rokoch 2005 – 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/215E91214C23779AC125701A002DF0A9?OpenDocument>

Správa o príprave SR na cvičenia krízového manažmentu NATO a EÚ v roku 2006

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5F49B29A3B1670A7C125703B002C006B?OpenDocument>

Správa o budovaní jednotky Policajného zboru určenej na pôsobenie v medzinárodných mierových misiách a operáciách civilného krízového manažmentu

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F820DE4178732795C1256F7E002F9524?OpenDocument>

Návrh programu vojenských cvičení v roku 2006 a súvisiaceho vysielania jednotiek a príslušníkov OS SR do zahraničia a prijatia príslušníkov a jednotiek cudzích ozbrojených síl na území SR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/FF1A15D9EE9462D3C12570D80039EBF1?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu vlády SR s účasťou OS SR na cvičení NATO

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/F86246589EF73CC7C1256F9D003B592F?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu vlády SR s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území SR a s vyslaním príslušníkov OS SR do zahraničia za účelom vojenského cvičenia

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/9E1301E613DB90FAC12570340038877F?OpenDocument>

Návrh na vyslovenie súhlasu s prítomnosťou irackých vojenských policajtov na území SR za účelom uskutočnenia výcviku

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/C54DE1A2CDC01F0CC125706E002D84AC?OpenDocument>

Návrh na vyslanie strážnej čaty ozbrojených síl SR do operácie EUFOR-ALTHEA v Bosne a Hercegovine

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/401DFAEC6FC9BECFC12570C00037F231?OpenDocument>

Návrh na ukončenie pôsobenia príslušníkov ozbrojených síl SR v operácii Trvalá sloboda a návrh na vyslanie ženijnej stavebnej jednotky ozbrojených síl SR do operácie ISAF v Afganistane

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/3C5562140901F58AC12570C00037718F?OpenDocument>

Návrh na vyslanie čaty logistickej podpory ozbrojených síl SR do misie KFOR

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/5A1C337A97D591B7C12570C00036C593?OpenDocument>

Návrh príspevku SR do akcie EÚ na podporu misie Africkej únie (AÚ) AMIS II v Sudáne/Darfúre

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/848DCBB882A75A66C12570C000371E2E?OpenDocument>

Informácia o redukcii počtov v mierovej misii UNFICYP na Cypre

<http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/87C70D75EE0E2F8CC1256F8F003C3571?OpenDocument>

Štruktúra orgánov štátnej správy pôsobiacich v oblasti medzinárodných vzťahov a európskych záležitosti

Prezident Slovenskej republiky

Ivan Gašparovič

Kancelária prezidenta Slovenskej republiky

Štefánikova 2, 810 00 Bratislava 1

tel.: 02/ 5933 3319

www.prezident.sk

Sekcia zahraničných vzťahov a protokolu

Odbor protokolu

riaditeľ: Peter Priputen, tel.: 02/ 5933 3339

Odbor zahraničnej politiky

riaditeľ: Ján Foltín, tel.: 02/ 5720 1139

Národná rada Slovenskej republiky

Námestie Alexandra Dubčeka 1, 812 80 Bratislava

tel.: 02/ 5972 1111

www.nrsr.sk

Predseda Národnej rady SR

Pavol Hrušovský

Zahraničný výbor

Pavol Paška, predseda, tel.: 02/ 5972 1233, zv@nrsr.sk

Výbor pre európske záležitosti

Tibor Mikuš, predsedníčka, tel.: 02/ 5972 2751, vei@nrsr.sk

Výbor pre ľudské práva, národnosti a postavenie žien

László A. Nagy, predseda, tel.: 02/ 5972 1699, lpn@nrsr.sk

Výbor pre obranu a bezpečnosť

Robert Kaliňák, predseda, tel.: 02/ 5972 1225, vob@nrsr.sk

Úrad vlády Slovenskej republiky

Nám. slobody 1, 813 70 Bratislava

tel.: 02/ 5729 5111

www.government.gov.sk

Predseda vlády Slovenskej republiky

Mikuláš Dzurinda

Podpredseda vlády SR

Pál Csáky, tel.: 02/ 5729 5281, csaky@vlada.gov.sk

Sekcia pre európske záležitosti

generálny riaditeľ: Ladislav Setnický, tel.: 02/ 5729 5500,

ladislav.setnický@vlada.gov.sk

Odbor pre európske záležitosti

riaditeľ: Silvia Matúšová, tel.: 02/ 5729 5503

Odbor koordinácie predvstupových fondov a bilaterálnej spolupráce

riaditeľ: Ivan Fecenko, tel.: 02/ 5729 5515

Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava 37

tel.: 02/ 5978 1111

www.foreign.gov.sk

Minister

Eduard Kukan

Kancelária ministra

riaditeľ: Peter Kmec, tel.: 02/ 5978 3003, Peter_Kmec@foreign.gov.sk

Štátny tajomník – štatutárny zástupca

Magdaléna Vášáryová, tel.: 02/ 5978 3201

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Andrej Droba, tel.: 02/ 5978 3202, Andrej_Droba@foreign.gov.sk

Štátny tajomník

József Berényi, tel.: 02/ 5978 3101

Kancelária štátneho tajomníka

riaditeľ: Peter Zsoldos, tel.: 02/ 5978 3105, Peter_Zsoldos@foreign.gov.sk

Vedúci služobného úradu

Milan Tancár, tel.: 02/ 5978 3301, Milan_Tancar@foreign.gov.sk

Kancelária vedúceho úradu

riaditeľ: Lubomír Golian, tel.: 02/ 5978 3304, Lubomir_Golian@foreign.gov.sk

Odbor analýz a plánovania

riaditeľka: Marianna Oravcová, tel.: 02/ 5978 3581,

Marianna_Oravcova@foreign.gov.sk

Politická sekcia

generálny riaditeľ: Miroslav Lajčák, tel.: 02/ 5978 1111,

Miroslav_Lajcak@foreign.gov.sk

Odbor spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Anna Tureničová, tel.: 02/ 5978 1111, Anna_Turenicova@foreign.gov.sk

Odbor bezpečnostnej politiky

riaditeľ: Lubomír Čaňo, tel.: 02/ 5978 3481, Lubomir_Cano@foreign.gov.sk

3. Teritoriálny odbor – štáty SNŠ a Balkánskeho polostrova

riaditeľ: Štefan Rozkopál, tel.: 02/ 5978 3551, Stefan_Rozkopal@foreign.gov.sk

4. Teritoriálny odbor – štáty Blízkeho a stredného východu, Severnej

a Subsaharskej Afriky, Ázie a Oceánie,

riaditeľ: Marián Tomášik, tel.: 02/ 5978 3531, Marian_Tomasik@foreign.gov.sk

5. Teritoriálny odbor – Ameriky

riaditeľ: Dušan Krištofík, 02/ 5978 1111, Dusan_Kristofik@foreign.gov.sk

Sekcia európskych záležitostí

generálny riaditeľ: Ján Kuderjavý, tel.: 02/ 5978 3461,

Jan_Kuderjavy@foreign.gov.sk

Odbor pre koordináciu sektorálnych politík

riaditeľ: Dušan Bella, tel.: 02/ 5978 3111, Dusan_Bella@foreign.gov.sk

Odbor vnútorných záležitostí a inštitúcií Európskej únie

riaditeľ: Róbert Kirnág, tel.: 02/ 5978 3161, Robert_Kirnag@foreign.gov.sk

1. Teritoriálny odbor – štáty západnej a južnej Európy

riaditeľ: Ján Voderadský, tel.: 02/ 5978 3411, Jan_Voderadsky@foreign.gov.sk

2. Teritoriálny odbor – štáty strednej a severnej Európy

riaditeľ: Jozef Dravecký, tel.: 02/ 5978 3441, Jozef_Dravecky@foreign.gov.sk

Sekcia medzinárodných organizácií a rozvojovej pomoci

generálny riaditeľ: Anton Pinter, tel.: 02/ 5978 3601, Anton_Pinter@foreign.gov.sk

Odbor pre OSN a odborné organizácie systému OSN

riaditeľ: Roman Bužek, tel.: 02/ 5978 3501, Roman_Buzek@foreign.gov.sk

Odbor pre OBSE, odzbrojenia a boj proti terorizmu

riaditeľ: Karol Mistrík, tel.: 02/ 5978 3141, Karol_Mistrik@foreign.gov.sk

Odbor rozvojovej pomoci

riaditeľ: Peter Hulényi, tel.: 02/ 5978 1111, Peter_Hulenyi@foreign.gov.sk

Odbor medzinárodnej ekonomickej spolupráce

riaditeľ: Dagmar Repčeková, tel.: 02/ 5978 3561,

Dagmar_Repcekova@foreign.gov.sk

Sekcia právna a konzulárna

generálny riaditeľ: Igor Grexa, tel.: 02/ 5978 3701, Igor_Grexa@foreign.gov.sk

Medzinárodnoprávny odbor

riaditeľ: Katarína Smékalová, tel.: 02/ 5978 3711,

Katarina_Smekalova@foreign.gov.sk

Konzulárny odbor

riaditeľ: Ľubor Bystrický, tel.: 02/ 5978 3256, Ľubor_Bystricky@foreign.gov.sk

Odbor ľudských práv

riaditeľ: Emil Kuchar, tel.: 02/ 5978 3731, Emil_Kuchar@foreign.gov.sk

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Mierová 19, 827 15 Bratislava

tel.: 02/ 4854 1111

www.economy.gov.sk

Minister

Pavol Rusko

Jirko Malchárek (od 4. októbra 2005)

Štátna tajomníčka

Eva Šimková, tel.: 02/ 4333 1783

Štátny tajomník

László Pomothy, tel.: 02/ 4333 1944

Sekcia pre európske záležitosti

generálny riaditeľ: Ján Ježo, tel.: 02/ 4854 2204, jezo@economy.gov.sk

Ministerstvo obrany Slovenskej republiky

Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

tel.: 02/ 4425 0320

www.mod.gov.sk

Minister

Juraj Liška

Kancelária ministra

riaditeľ: Peter Plučinský, tel.: 02/ 4425 8790, PlucinskyP@mod.gov.sk

Štátny tajomník

Martin Fedor, tel. 02/ 4425 9946

Sekcia obrannej politiky, medzinárodných vzťahov a legislatívy

generálny riaditeľ: Vladimír Jakabčín, tel.: 02/ 4425 8781,

Vladimir.Jakabcin@mod.gov.sk

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

Pribinova 2, 812 72 Bratislava

tel.: 02/ 5094 1111

www.minv.sk

Minister

Vladimír Palko

Kancelária ministra

generálny riaditeľ: Vladimír Pčolinský, tel.: 02/ 5094 4225, pcolinsk@minv.sk

Štátny tajomník

Martin Pado, tel.: 02/ 5292 1237

Odbor európskej integrácie a zahraničných vzťahov MV

riaditeľ: Marian Hujo, tel.: 02/ 5094 4452, mhujo@minv.sk

Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Štefanovičova 5, 817 82 Bratislava

tel.: 5958 1111

www.finance.gov.sk

Minister

Ivan Mikloš

Kancelária ministra

riaditeľka: Eva Štricová, tel.: 02/ 5958 2210, estricova@mfsr.sk

Štátny tajomník

Vladimír Tvaroška, tel.: 02/ 5958 2300

Štátny tajomník

Vladimír Podstránsky, tel.: 02/ 2958 2100

Sekcia európskej integrácie a medzinárodných vzťahov

generálna riaditeľka: Mária Kompišová, tel.: 02/ 5958 2314, mkompisova@mfsr.sk

Odbor koordinácie vzťahov k EÚ

riaditeľ: Jaroslav Náhlík, tel.: 02/ 5958 2136, jnahlik@mfsr.sk

Odbor platobného orgánu pre štrukturálne fondy

riaditeľka: Marcela Zubriczká, tel.: 02/ 5958 2428, mzubriczka@mfsr.sk

Odbor súhrnných finančných vzťahov k rozpočtu ES

riaditeľka: Marcela Havranová, tel.: 02/ 5958 2314, mhavranova@mfsr.sk

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Námestie SNP č. 33, 813 31 Bratislava

tel.: 5939 1111

www.culture.gov.sk

Minister

Rudolf Chmel

František Tóth (od 15. júna 2005)

Kancelária ministra

riaditeľka: Magdaléna Fučeková, tel.: 02/ 5939 1101, km@culture.gov.sk

Štátna tajomníčka

Ágnes Biró, tel.: 02/ 5939 1101

Sekcia medzinárodných vzťahov

Generálny riaditeľ: Igor Otčenáš, tel.: 02/ 5939 1332,

Odbor európskej integrácie a multilaterálnych stykov

riaditeľka: Božena Krížiková, tel.: 02/ 5939 1323, oei@culture.gov.sk

Sekcia menšinových kultúr

generálna riaditeľka: Róbert Dohányos, tel.: 02/ 5939 1444, smk@culture.gov.sk

Dom zahraničných Slovákov

riaditeľ: Karol Palkovič, tel.: 02/ 52931559, palkovic@dzs.sk

Jakubovo nám. 12, 811 09 Bratislava 1, www.dzs.sk

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Limbová 2, 837 52 Bratislava 37

tel.: 02/ 5937 3111

www.health.gov.sk

Minister

Rudolf Zajac

Kancelária ministra

riaditeľka: Dagmar Uvačeková, tel.: 02/ 5937 3228, riaditelkaKM@health.gov.sk

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Špitálska 4-6, 816 43 Bratislava

tel.: 02/ 5975 1111

www.employment.gov.sk

Minister

Ludovít Kaník

Iveta Radičová (od 17. októbra 2005)

Kancelária ministra

riaditeľ: Stanislav Šotník, tel.: 5975 1710, sotnik@employment.gov.sk

Štátny tajomník

Miroslav Beblavý, tel.: 02/ 5975 2713

Sekcia medzinárodných vzťahov

generálny riaditeľ: Igor Kosír, tel.: 02/ 5975 2215, kosir@employment.gov.sk

Odbor európskej integrácie a zahraničných vzťahov

riaditeľka: Ľubica Gajdošová, tel.: 02/ 5975 2210, gajdos@employment.gov.sk

Odbor riadiacej jednotky Európskeho sociálneho fondu a inej zahraničnej pomoci

riaditeľka: Jarmila Tomšová, 02/ 5975 2216, tomsova@employment.gov.sk

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava

tel.: 02/ 5937 4111

www.education.gov.sk

Minister

Martin Fronc

Kancelária ministra

riaditeľka: Mária Blahová, tel.: 02/ 5477 4252, kancmin@education.gov.sk

Štátny tajomník

László Szigeti, tel.: 02/ 5937 4355

Sekcia európskej integrácie

generálny riaditeľ: Ivan Hromada, tel.: 02/ 6920 2216, sei@education.gov.sk

Sekcia medzinárodnej spolupráce

generálna riaditeľka: Dagmar Hupková, tel.: 02/ 6920 2218, sms@education.gov.sk

Sekcia vedy a techniky

Generálny riaditeľ: Stanislav Sipko, tel.: 02/ 6920 2202, svt@education.gov.sk

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Župné námestie 13, 813 11 Bratislava

tel.: 02/ 5935 3111

www.justice.gov.sk

Minister

Daniel Lipšic

Kancelária ministra

riaditeľ: Anton Chromík, tel.: 5935 3254, anton.chromik@justice.sk

Štátna tajomníčka

Lucia Žitňanská, tel.: 02/ 5935 3229

Sekcia medzinárodného práva a európskej integrácie

generálny riaditeľ: Peter Bášas, tel.: 02/ 5935 3381, peter.banas@justice.sk

Odbor medzinárodného práva súkromného a procesného

riaditeľ: Miloš Haťapka, tel.: 02/ 5935 3349, milos.hatapka@justice.sk

Odbor zahraničných stykov a ľudských práv

riaditeľka: Jana Vnuková, tel.: 02/ 5935 3111, jana.vnukova@justice.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava

tel.: 02/ 5956 1111

www.enviro.gov.sk

Minister

László Miklós

Kancelária ministra

riaditeľka: Katarína Haramiaová – Kubiková, tel.: 02/ 5956 2415,

hovorca@enviro.gov.sk

Štátny tajomník

Peter Stanko, tel.: 02/ 5956 2490

Sekcia zahraničnej pomoci a medzinárodných vzťahov

Generálna riaditeľka: Katarína Nováková, tel.: 02/ 5956 2350,

novakova.katarina@enviro.gov.sk

Odbor európskych záležitostí

riaditeľ: Kamil Viliňovič, tel.: 02/ 5956 2015, vilinovic.kamil@enviro.gov.sk

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava

tel.: 02/ 5926 6111

www.mpsr.sk

Minister

Zsolt Simon

Kancelária ministra

riaditeľ: Ingrid Slimáková, tel.: 02/ 5926 6308, slimak@land.gov.sk

Štátny tajomník

Ján Golian, tel.: 02/ 5296 4042

Sekcia európskej integrácie, štrukturálnej politiky a rozvoja vidieka

generálny riaditeľ: Karol Zimmer, tel.: 02/ 5926 6275, opalkova@land.gov.sk

Odbor európskej integrácie

riaditeľ: Ján Husárik, tel.: 02/ 5296 6299, husarikj@land.gov.sk

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky

Námestie slobody č.6, 810 05 Bratislava

tel.: 02/ 5949 4111

www.telecom.gov.sk

Minister

Pavol Prokopovič

Kancelária ministra

riaditeľka: Eva Benešová, tel.: 5249 8756, eva.benesova@telecom.gov.sk

Štátny tajomník

Ján Kotuľa, tel.: 02/ 5273 1462

Štátny tajomník

Peter Jesenský, tel.: 02/ 5244 2301

Sekcia európskej integrácie a zahraničných vzťahov

generálny riaditeľ: Dušan Rizek, tel.: 02/ 5273 1446, dusan.rizek@telecom.gov.sk

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Preievozská 2/B 8, 825 25 Bratislava

tel.: 02/ 5831 7111

www.build.gov.sk

Minister

László Gyurovszky

Kancelária ministra

riaditeľ: László Juhász, tel.: 02/ 5831 7251, krasnanska@build.gov.sk

Štátny tajomník

Zsolt Lukáč, tel.: 02/ 5831 7250

Štátny tajomník

Štefan Kužma, tel.: 02/ 5244 2301

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

Priemyselná 2, 824 73 Bratislava

tel.: 02/ 5542 3069

www.controll.gov.sk

Predseda

Ján Jasovský, tel.: 02/ 5542 4189

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

Drieňová 24, 826 03 Bratislava

tel.: 02/ 4829 7111

www.antimon.gov.sk

Predsedníčka

Danica Paroulková, tel.: 02/ 4333 7305

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Miletičova 3, 824 67 Bratislava

tel.: 02/ 5023 6111

www.statistics.sk

Predseda

Peter Mach, tel.: 02/ 5542 5802

Zoznam zastupiteľských úradov krajín EÚ, NATO a niektorých ďalších krajín

Existujúce zastupiteľské úrady v Slovenskej republike a ich vedúci podľa stavu vo februári 2006

Krajina	Nadviazanie dipl. stykov	ZÚ	vedúci ZÚ
Angolská republika	30.9.1993	Mudroňova 47 811 03 Bratislava 1	Domingos Culolo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. september 2002
Belgické kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Olivier Belle <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 30. september 2003
Bieloruská republika	1.1.1993	Kuzmányho 3/A 811 06 Bratislava 1	Valery Voronetsky <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 20. február 2003
Bosna a Hercegovina	1.1.1993	Tivoligasse 54 1120 Viedeň	Mirza Pinjo <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Bulharská republika	1.1.1993	Kuzmányho 1 811 06 Bratislava 1	Yaroslav Assenov Golev <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 12. marec 2002
Cyperská republika	1.1.1993	Parkring 20 A - 1010 Viedeň	Spyros Attas <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Česká republika	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 8 811 02 Bratislava 1	Vladimír Galuška <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2004

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokračovanie tab.

Čínska ľudová republika	1.1.1993	Jančova 8 811 02 Bratislava 1	Zhongpo Huang <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. september 2003
Dánske kráľovstvo	1.1.1993	Panská 27 816 06 Bratislava	Jorgen Munk Rasmussen <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. november 2005
Delegácia Európskej komisie		Palisády 29 811 06 Bratislava	Andrea Elscheková-Matisová <i>vedúca delegácie EK v SR</i>
Informačná kancelária Európskeho parlamentu		Palisády 29 811 06 Bratislava	Jana Kučerová <i>výkonná riaditeľka</i>
Egyptská arabská republika	1.1.1993	Ferienčíková 14 P.O. Box 322 814 99 Bratislava 1	Elsayed Ramzy Ezzeldin <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. september 2004
Estónska republika	1.1.1993	Wohlebengasse 9/13 A - 1040 Viedeň	Katrin Saarsalu <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 30. Október 2003
Fínska republika	1.1.1993	Palisády 29 811 06 Bratislava	Ravno Tapio Viemerö <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. apríl 2004
Francúzska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 7 P.O.Box 152, 812 83 Bratislava 1	Jacques Faure <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. október 2003

pokračovanie tab.

Helénska republika	1.1.1993	Hlavné námestie 4 811 01 Bratislava 1	Constantin Karabetis <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2005
Holandské kráľovstvo	1.1.1993	Fraňa Kráľa 5 811 05 Bratislava 1	Laurent Louis Stokvis <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 3. september 2002
Chorvátska republika	1.1.1993	Mišíkova 21811 06 Bratislava 1	Andrea Gustović-Ercegovac <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 26. jún 2001
Indická republika	1.1.1993	Dunajská 4 811 08 Bratislava	Mysore Kapanaiah Lokesh <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> agr. 23. júna 2003
Indonézska republika	1.1.1993	Mudroňova 51 811 03 Bratislava 1	Emeria W. A. Siregar <i>chargé d'affaires a. i.</i>
Írsko	1.1.1993	Carlton Savoy Building Mostová 2 811 02 Bratislava	Declan Connolly <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 28. október 2004
Japonsko	1.1.1993	Hlavné nám. 2 813 27 Bratislava	Makato Washizu <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 15. november 2005
Kanada	1.1.1993	Muchova 6 160 00 Praha 6	Bruce Jutzi <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 9. september 2003
Kórejská republika	1.1.1993	Ostravská 17 811 04 Bratislava	Juheon Jeong <i>chargé d'affaires</i>

pokračovanie tab.

Kubánska republika	1.1.1993	Somolického 1/A 811 05 Bratislava	Caridad Yamira Cueto Milian <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 18. september 2002
Litovská republika	1.1.1993	Löwengasse 47/4 A - 1030 Viedeň	Jonas Rudalevičius <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. júl 2002
Lotyšská republika	1.1.1993	Stefan Esders Platz 4 A - 1190 Viedeň	Ruta Baltause <i>chargé d'affaires a.i.</i>
Luxemburské veľkvojvodstvo	1.1.1993	Wallnerstrasse 2/1/2 1010 Viedeň	Béatrice Kirsch <i>chargé d'affaires a.i.</i>
Macedónska republika	1.1.1993	Maderstrasse 1/10 A - 1040 Viedeň	Vukica Krtolica Popovska <i>chargé d'affaires</i>
Maďarská republika	1.1.1993	Sedlárska 3 814 25 Bratislava 1	Csaba Györffy <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. december 2002
Maltská republika	1.1.1993	Opernring 5/1 A - 1010 Viedeň	Francis Cachia <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 4. október 2005
Moldavská republika	1.1.1993	Budafoki ut. 9-11 1111 Budapešť	Vladimir Rusnac <i>chargé d'affaires a.i.</i>
Nórske kráľovstvo	1.1.1993	Reisnerstrasse 55/57 A-1030 Viedeň	Brit Lovseth <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 22. júla 2004
Poľská republika	1.1.1993	Hummelova 4811 03 Bratislava 1	Zenon Kosiniak-Kamysz <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 26. august 2003

pokračovanie tab.

Portugalská republika	1.1.1993	Námestie 1. mája 11 811 06 Bratislava	José Ernst Henzler Viera Branco <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 14. február 2005
Rakúska republika	1.1.1993	Ventúrska 10 811 01 Bratislava 1	Martin Bolldorf <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 18. január 2002
Rumunsko	1.1.1993	Fraňa Kráľa 11 811 05 Bratislava 1	Valerica Epure <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 3. september 2002
Ruská federácia	1.1.1993	Godrova 4 811 06 Bratislava 1	Alexander Udaltsov <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005
Slovenská republika	1.1.1993	Moyzesova 4 813 15 Bratislava 1	Maja Marija Lovrenčič Svetek <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 4. október 2004
Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	1.1.1993	Panská 16 811 01 Bratislava 1	Judith Anne MacGregor <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i> PL: 3. jún 2004
Spojené štáty americké	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 5 811 02 Bratislava 1	Rodolphe Vallee <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005
Spolková republika Nemecko	1.1.1993	Hviezdoslavovo námestie 10 811 02 Bratislava 1	Jochen Trebesch <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i> PL: 23. august 2005

pokračovanie tab.

Srbsko a Čierna hora	1.1.1993	Búdkova 38 811 04 Bratislava 1	Vojislav Milenković mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. jún 2005
Svätá stolica	1.1.1993	Nekrasovova 17 811 04 Bratislava 1	Henryk Józef Nowacki apoštolský nuncius PL: 10. máj 2001
Španielske kráľovstvo	1.1.1993	Prepoštská 10 811 01 Bratislava 1	Miguel Aguirre de Cárcer mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. jún 2005
Švajčiarska konfederácia	1.1.1993	Tolstého 9 811 06 Bratislava 1	Josef Aregger mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 14. február 2005
Švédske kráľovstvo	1.1.1993	Palisády 29 811 06 Bratislava 1	Cecilia Julin mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 8. október 2003
Talianska republika	1.1.1993	Červeňova 19 811 03 Bratislava 1	Antonino Provenzano mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 22. júl 2004
Turecká republika	1.1.1993	Holubyho 11 811 03 Bratislava 1	Suna Çokgür Ilicak mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 10. január 2006
Ukrajina	1.1.1993	Radvanská 35 811 01 Bratislava 1	Inna Ohnivec mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa PL: 10. január 2006
Zvrchovaný rád maltézskych rytierov	1.1.1993	Na Vříšku 8 811 01 Bratislava 1	Mariano Hugo princ Windisch-Graetz mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec PL: 23. október 2003

Zoznam konzulátov v Slovenskej republike

Vedúci konzulátov v SR podľa stavu vo februári 2006

Krajina	Konzulát	Konzul
Albánska republika	Púpavová 61 841 04 Bratislava	Juraj Kolesár honorárny konzul
Bangladéšska ľudová republika	Juraja Hronca 44 841 01 Bratislava	Štefan Petkanič honorárny konzul
Brazílska federatívna republika	Botanická 27 Bratislava	Štefan Ižold honorárny konzul
Čilská republika	Laurinská 2 815 08 Bratislava 1	Jaroslav Šoltys honorárny konzul
Dánske kráľovstvo	Ventúrska 12 815 16 Bratislava	Michal Lörincz honorárny generálny konzul
Fínska republika	Moyzesova 5 811 05 Bratislava 1	Karol Kállay honorárny generálny konzul
Grenada	Priemyselná 6 824 90 Bratislava 2	Juraj Široký honorárny konzul
Guinejská republika	Devínska cesta 108/A 841 04 Bratislava	Ľubomír Schweighofer honorárny vicekonzul
Islandská republika	Mlynské nivy 42 821 09 Bratislava 2	Otto Halás honorárny konzul
Juhoafrická republika	Révova 27 811 02 Bratislava	Milan Lopašovský honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Grösslingova 53 814 14 Bratislava	Štefan Žiak honorárny konzul
Kirgizská republika	Miletičova 1 821 08 Bratislava	Tibor Podoba honorárny konzul
Kolumbijská republika	Nadácia Slovak Gold Dostojevského rad 3 814 99 Bratislava	Miroslav Behúň honorárny konzul
Konzská republika	Na Hrebienku 30 811 02 Bratislava	Soňa Klimeková honorárna konzulka
Kórejska republika	Hviezdoslavovo nám. 20 811 02 Bratislava 1	Marián Mojžiš honorárny generálny konzul
Kostarická republika	Prepoštská 6 811 01 Bratislava	Tomáš Chrenek honorárny konzul
Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo	Hodálova 1 841 05 Bratislava	František Fitoš honorárny konzul

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokračovanie tab.

Maďarská republika	Hlavná 67 040 01 Košice	Imre Czékemán <i>generálny konzul</i>
Marocké kráľovstvo	Krajná 86 821 04 Bratislava 2	Ľubomír Šidala <i>honorárny konzul</i>
Nikaragujská republika	Fedinova 6 851 01 Bratislava	Vladimír Kašťák <i>honorárny konzul</i>
Peruánska republika	Tuhovská 5 831 07 Bratislava	Andrej Glatz <i>honorárny generálny konzul</i>
Poľská republika	Nám. osloboditeľov 1 031 01 Liptovský Mikuláš	Tadeusz Frackowiak <i>honorárny konzul</i>
Salvador	Zahradnícka 62 821 05 Bratislava	Igor Moravčík <i>honorárny konzul</i>
Senegalská republika	Na kopci 24 010 01 Žilina - Trnové	Souleymane Seck <i>honorárny konzul</i>
Seychelská republika	Šalviova 1 830 00 Bratislava 3	Andrej Hryc <i>honorárny konzul</i>
Sieraleonska republika	Partizánska 16 A 811 03 Bratislava	Branislav Hronec <i>honorárny generálny konzul</i>
Srílanská demokratická socialistická republika	Podunajská 24 821 04 Bratislava	Ľubomíra Károlyiová <i>honorárna konzulka</i>
Sýrska arabská republika	Vysoká 15 811 06 Bratislava	Mustafa Al-Sabouni <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Hutnícka 1 040 01 Košice	Daniel Lučkanič <i>honorárny konzul</i>
Švédске kráľovstvo	Lermontovova 15 811 05 Bratislava	Ruben Kemény <i>honorárny generálny konzul</i>
Thajské kráľovstvo	Viedenská cesta 3 851 01 Bratislava	Alexander Rozin <i>honorárny generálny konzul</i>
Ukrajina	Pízeňská 11 080 01 Prešov	Inna Ohnivets <i>generálny konzulka</i>
Ukrajina	Budovateľská 29 093 01 Vranov nad Topľou	Stanislav Obický <i>honorárny konzul</i>

Zoznam zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, stálych misií, generálnych konzulátov a slovenských inštitútov

Existujúce ZÚ a ich vedúci podľa stavu vo februári 2006

Zastupiteľský úrad	Adresa	Vedúci ZÚ
Abuja	Abuja, Nigéria Nigéria	Igor Hajdušek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Ankara	Atatürk Bulvari 06692 Ankara Turecko	Viktor Bauer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Astana	rajón Sary-Arka, mikrorajón Karatkeľ 5 010000 Astana Kazachstan	Dušan Podhorský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Atény	Paleo Psychiko 154 52 Atény Grécko	Jaroslav Chlebo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bagdad	Street 37 P.O.Box 2038 Bagdad Irak	
Bangkok	No. 21/144, South Sathorn Road 101 20 Bangkok Thajsko	Vasil Pytel' <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Belehrad	Bulevar umetnosti 18 110 70 Nový Belehrad Srbsko a Čierna Hora	Igor Furdík <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Berlín	Friedrichstrasse 60 101 17 Berlín Nemecko	Ivan Korčok <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bern	Thunstrasse 3006 Bern Švajčiarsko	Štefan Schill <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Brasília	Caixa postal 70359-970 Brasilia Brazília	Marián Masarik <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Brusel	Avenue Moliere Brusel-Ixelles Belgicko	Peter Sopko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokračovanie tab.

Budapešť	Stefánia út. 1143 Budapešť XIV Maďarsko	Juraj Migaš <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Buenos Aires	Figuroa Alcorta 1425 Buenos Aires Argentína	Vladimír Grác <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Bukurešť	Strada Otetari 702 06 Bukurešť Rumunsko	Ján Šoth <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Canberra	Culgoa Circuit, O' Malley 2606 Canberra Austrália	Peter Procháčka <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Damašek	East Villas - Mezzeh 33115 Damašek Sýria	Oldrich Hlaváček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Dillí	New Delhi 110021 Dillí India	Alexander Il'aščik <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Dublin	Clyde Road, Ballsbridge Dublin Írsko	Ján Gábor <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Haag	Parkweg 2585 Haag Holandsko	Ján Kvapil <i>chargé d'affaires</i>
Havana	Calle No. 521 Havana Kuba	Ivo Hlaváček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Helsinki	Annankatu 00100 Helsinki Fínsko	Viera Štupáková <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Jakarta	Jalan Profesor Mohammad Yamin 29 1368 Jakarta 103 10 Indonézia	Peter Holásek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Káhira	3 Adel Hosein Rostom 450/11794 Káhira Egypt	Jozef Cibula <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

pokračovanie tab.

Kodaň	Vesterled 2100 Kodaň Dánsko	Anna Juríková <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Kuvajt	Block No.2, Street No.16, Villa No 22 26222 Kuvajt Kuvaj	Ján Lišuch <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Kyjev	Jaroslavov val č. 34 010 34 Kiev Ukrajina	Urban Rusnák <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Lisabon	Avenida Fontes Pereira de Melo 19, 7. Dto 1050-116 Lisabon Portugalsko	Radomír Boháč <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Londýn	Kensington Palace Gardens W8 4QY Londýn Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	František Dlhopolček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Lubľana	Tivolská cesta 4, P.P.395 1000 Lubľana Slovinsko	Roman Paldan <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Madrid	del Pinar 28006 Madrid Španielsko	Ján Valko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Mexico City	México 11 560 Julio Verne 35 Mexiko	Jozef Adamec <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Minsk	Vostočnaja 220113 Minsk Bielorusko	Jozef Mačišák <i>chargé d' affaires</i>
Moskva	J. Fučíka 17/19 Moskva Rusko	Augustín Čisár <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Nairobi	Milimani Road 30204 Nairobi Keňa	Igor Líška <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

pokračovanie tab.

Nikózia	4, Kalamatas St., Acropolis, Strovolos 2002 1165 Nikózia Cyprus	Ján Varšo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Oslo	Thomas Heftyes gate NO-0244 Oslo Nórsko	Dušan Rozbora <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Ottawa	Rideau Terrace K1M 2A1 Ottawa Kanada	Stanislav Opiela <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Paríž	rue du Ranelagh 75016 Paríž Francúzsko	Mária Krasnohorská <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Peking	Jianguomenwai, Ritan Lu 100 600 Peking Čína	Žigmund Bertók <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Praha	Pod Hradbami 1 160 00 Praha 6 Česko	Ladislav Ballek <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Pretória	930 ARCADIA Street 12736 Pretória Juhoafrická republika	Pavol Ivan <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Rím	Via dei Colli della Farnesina 00194 Rím Taliansko	Vladimír Urban <i>chargé d'affaires</i>
Sarajevo	Skopljanska br.7 710 00 Sarajevo Bosna a Hercegovina	Miroslav Mojžita <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Sofia	Blv. Janko Sakazov 1504 Sofia Bulharsko	Michal Kottman <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Soul	389-1 Hannam-dong, Yongsam-gu 140-210 Soul Kórea	Pavol Hrmo <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Štokholm	Arsenalsgaten 2/3 TR P.O.Box 7183 Štokholm Švédsko	Lubomír Čaňo <i>chargé d'affaires</i>

pokračovanie tab.

Taškent	18 Yakkasaroy Street 700121 Taškent Uzbekistan	Karen Chačarjan <i>chargé d'affaires</i>
Teherán	No.38, Sarlashgar Fallahi Street P.O.Box.11365-4451 Teherán Irán	Ján Jursa, <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Tel Aviv	Jabotinsky 37 P.O.Box 6459 Tel Aviv Izrael	Milan Dubček <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Tokio	2-11-33, Motoazabu, Minato-ku 106-0046 Tokio Japonsko	Peter Vršanský <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Tripolis	Hay Al- Andalus, Gargaresh Street, 3 km P.O.BOX 5721 Tripolis Líbya	Ján Bóry <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Varšava	ul. Litewska 6 00-581, Warszawa Poľsko	František Ružička <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Vatikán	Via dei Colli della Farnesina 144 00 194 Roma Taliansko	Dagmar Babčanová <i>mimoriadna a splnomocnená veľvyslankyňa</i>
Viedeň	Armbrustergasse 24 A-1190 Wien Rakúsko	Jozef Klimko <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Washington	3523 International Court, NW 20008, Washington D.C. Spojené štáty americké	Rastislav Káčer <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>
Záhreb	Prilaz Gjüre Deželica br. 10 10000 Záhreb Chorvátsko	Ján Bañas <i>mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec</i>

Stále zastúpenie, Stála delegácia a Stále misie

Stála misia	Adresa	Vedúci misie
SD pri NATO, Brusel	Boulevard Leopold III, NATO HQ 1110 Brusel Belgicko	Igor Slobodník
SM pri OBSE, Viedeň	Blaasstraße 34 A-1190 Viedeň Rakúsko	Peter Lizák
SM pri OECD, Paríž	28,avenue d'Eylau 750 16 Paríž Francúzko	Jana Kotová
SM pri OSN	Blaasstraße 34 A-1190 Viedeň Rakúsko	Juraj Macháč
SM pri OSN, New York	Second Avenue 10017 New York Spojené štáty americké	Peter Burian
SM pri OSN, Ženeva	9,chemin de l'Ancienne Route 1218 Grand Saconnex Švajčiarsko	Drahošlav Štefánek CDA
SM pri Rade Európy, Štrasburg	Rue Ehrmann 67000 Štrasburg Francúzko	Anna Lampérová
SZ pri EÚ, Brusel	Avenue de Cortenbergh 79 1110 Brusel Belgicko	Maroš Šefčovič

Generálne konzuláty

Krajina	Adresa generálneho konzulátu SR	Generálny konzul
Česká republika	Vodová 10 612 00 Brno	Ivan Nejeschleba
Čínska ľudová republika	Qi Hua Tower 4B 1375 Huai Hai Zhong Lu 200031 Šanghaj	Igor Pacolák, Katarína Stehlíková <i>chargé d'affaires</i>

pokračovanie tab.

Maďarská republika	Derkovits sor 7 5600 Békešská Čaba	Štefan Daňo
Poľská republika	św. Tomasza 34 31 027 Krakov	Ivan Horský
Ruská federácia	ul. Orbeli č. 21/2 194 223 Sankt Peterburg	Ivan Horvat
Spojené štáty americké	10 940 Wilshire Boulevard, Suite 2030 CA 90024 California, Los Angeles	
Spojené štáty americké	801 Second Avenue, 12th Floor New York, N.Y. 10017	Ivan Surkoš
Spolková republika Nemecko	Vollmannstrasse 25 d. 819 25 München	Peter Mišík
Turecká republika	Krizantem Sokak No. :1 Istanbul, Levent, 343 30 Turecko	Milan Zachar
Ukrajina	Lokoty 4 880 17 Užhorod	Michal Biganič

Slovenské inštitúty

Názov	Štát	Adresa
Slovenský inštitút Berlín	Spolková republika Nemecko	Zimmerstrasse 27D-10117 Berlin
Slovenský inštitút Budapešť	Maďarská republika	Rákóczi út. 15, H-1088 Budapešť
Slovenský inštitút Moskva	Ruská federácia	ul. J. Fučíka 17/19RF-123 056 Moskva D-47
Slovenský inštitút Paríž	Francúzska republika	125, rue de RanelaghF-75016 Paris
Slovenský inštitút Praha	Česká republika	Pod Hradbami 1, 111 21, Praha

Prílohy

pokračovanie tab.

Slovenský inštitút Rím	Talianska republika	<i>Via dei Colli della Farnesina 144I-00194 Roma</i>
Slovenský inštitút Varšava	Poľská republika	<i>ul. Krzywe Kolo 12/14a, PL-00 270 Warszawa</i>
Slovenský inštitút Viedeň	Rakúska republika	<i>Wipplingerstrasse 24-26A-1010 Wien</i>

Zoznam konzulárnych úradov SR vedených honorárnymi konzulmi

Vedúci konzulárnych úradov SR podľa stavu vo februári 2006

Krajina	Konzulárny úrad	Konzul
Albánska republika	Tirana	Faik Dizdari <i>honorárny konzul</i>
Argentínska republika	La Platta	Eduardo Kabát <i>honorárny generálny konzul</i>
Austrálsky zväz	Melbourne	Vojtech Michael Markuš <i>honorárny konzul</i>
Bangladéšska ľudová republika	Dhaka	Reza Ali <i>honorárny konzul</i>
Belgické kráľovstvo	Antverpy	Gunar Riebs <i>honorárny konzul</i>
Belgické kráľovstvo	Gent	Arnold Vanhaecke <i>honorárny konzul</i>
Belgické kráľovstvo	Namur	Fernand Halbart <i>honorárny konzul</i>
Republika Bosny a Hercegoviny	Medžugorie	Rajko Zelenika <i>honorárny konzul</i>
Brazílska federatívna republika	Belo Horizonte	Gécio Cardoso de Britto <i>honorárny konzul</i>
Brazílska federatívna republika	Joinville	Ernesto Heinzelmann <i>honorárny konzul</i>
Brazílska federatívna republika	Recife	Joao Alixandre Neto <i>honorárny konzul</i>
Brazílska federatívna republika	Sao Paulo	Peter Paulíček <i>honorárny generálny konzul</i>
Cyperská republika	Limassol	George Vassos Hadjithedossiou <i>honorárny generálny konzul</i>
Čínska ľudová republika	Hong Kong	Willy Sun Mo Lin <i>honorárny konzul</i>
Dánske kráľovstvo	Aarhus	Štefan Peto <i>honorárny konzul</i>
Egyptská arabská republika	Alexandria, Port Said	Ibrahim Ahmed Gomma El Zeiny <i>honorárny konzul</i>

Zdroj: Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

pokračovanie tab.

Filipínska republika	Cebu City	Antonio N. Chiu honorárny konzul
Filipínska republika	Manila	Robert Chin Siy honorárny konzul
Fínska republika	Teerijärvi	Mikael Albäck honorárny konzul
Francúzska republika	Lyon	Kathy Bayoud- Vidal honorárny konzul
Francúzska republika	Nantes	Philippe Pouquet honorárny konzul
Francúzska republika	Saint Pol De León	Yan Mélenec honorárny konzul
Guinejská republika	Conakry	Boubakar Lombonna Diallo honorárny konzul
Helénska republika	Thessaloniki	Konstantinos Mavridis honorárny generálny konzul
Holandské kráľovstvo	Amsterdam	Marc Jan Bolland honorárny konzul
Holandské kráľovstvo	Rotterdam	Jacob Ten Hoop honorárny konzul
Indická republika	Kalkata	Patra Sadham Bosé honorárny konzul
Islandská republika	Reykjavík	Runolfur Oddsson honorárny konzul
Izraelský štát	Beer Sheva	Samuel David Sax honorárny konzul
Izraelský štát	Ha Sharon	Karol Nathan Steiner honorárny konzul
Izraelský štát	Haifa	Dan Mandel honorárny konzul
Izraelský štát	Jeruzalem	Dr.Martin Rodan honorárny konzul
Jemenská republika	Saná	Adel Mohamed Al Huraibi honorárny konzul
Jordánske hášimovské kráľovstvo	Amman	Khaldun A. Abuhassan honorárny generálny konzul
Kanada	Calgary	Ludovít Zanzotto honorárny konzul
Kanada	Montreal	Mark Kmec honorárny konzul

pokračovanie tab.

Kanada	Toronto	John Vojtech Stephens honorárny konzul
Kanada	Vancouver	Stanislav Lišiak honorárny konzul
Kanada	Winnipeg	Jozef Kiška honorárny konzul
Kenská republika	Mombasa	Christoph Modigell honorárny konzul
Kórejská republika	Pusan	Bok Soon Ha (Seung Hee, Ha) honorárny konzul
Libanonská republika	Bejrút	Roy Antoine Samaha honorárny generálny konzul
Luxemburské veľkoveľkovoľvodstvo	Luxemburg	Blanche Mourtrier honorárny konzul
Macedónska republika	Skopje	Vlade Tome Stojanovski honorárny konzul
Malawijská republika	Blantyre	Salim David Bapu honorárny konzul
Moldavská republika	Kišiňov	Iurie Grigore Popovič honorárny konzul
Monacké kniežatstvo	Monako	Cristine Noghés-Ménio honorárny konzul
Mongolsko	Ulanbátar	Munchijn Enchtajvan honorárny konzul
Mozambická republika	Maputo	Ismael Mussá MANGUEIRA honorárny konzul
Nepálske kráľovstvo	Káthmandu	Chatur Dhoj Karki honorárny konzul
Nikaragujská republika	Managua	Francisco Cifuentes Navas honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Bergen	Morten L. Gjesdahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Drammen	Zuzana Opavská Wahl honorárny konzul
Nórske kráľovstvo	Trondheim	Erik Frederiksen honorárny konzul
Nový Zéland	Auckland	Peter Kiely honorárny konzul

pokračovanie tab.

Spolková republika Nemecko	Bad Homburg	Imrich Donath honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Hamburg	Ursula Meyer-Waarden honorárny generálny konzul
Spolková republika Nemecko	Hannover	Dirk Bettels honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Lipsko	Wolfgang Fritz Eschment honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Stuttgart	Christoph Goeser honorárny konzul
Spolková republika Nemecko	Wuppertal	Ivan Koval honorárny konzul
Pakistanská islamská republika	Karáčí	Abdula Sikander Ghulamali honorárny konzul
Panamská republika	Panama	Julio César Benedetti honorárny konzul
Paraguajská republika	Asunción	Ricardo Moreno Azorero honorárny konzul
Paraguajská republika	Cuidad del Este	Charif Hammoud honorárny konzul
Poľská republika	Katovice	Marian Czerny honorárny konzul
Poľská republika	Poznaň	Piotr Stanislaw Styczinski honorárny konzul
Poľská republika	Rzeszow	Adam Góral honorárny konzul
Poľská republika	Sopot	Jerzy Leśniak honorárny konzul
Poľská republika	Štetín	Roman Pomianowski honorárny konzul
Portugalská republika	Porto	Manuel de Sá Bastos honorárny konzul
Rakúska republika	Innsbruck	Jurgen Bodenseer honorárny konzul
Rakúska republika	Linz	Ernst Papesch honorárny konzul
Rakúska republika	Viedeň	Walter Hildebrand honorárny konzul

pokračovanie tab.

Salvadorská republika	San Salvador	Nicolas Antonio Salume Babun <i>honorárny konzul</i>
Senegalská republika	Dakar	Mapathé Ndiouck <i>honorárny konzul</i>
Seychelská republika	Victoria	<i>honorárny konzul</i>
Singapurská republika	Singapur	Chio Kiat Ow <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Cleveland	Edward George Keshock <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Denver	Gregor James Fasing <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Detroit	Edward Zelenak <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Chicago	Thomas Kenneth Klimek Ward <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Indianapolis	Steve Zlatos <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Kansas City	Ross Marine <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Miami	Robert J. Petrik <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Minneapolis	John J. Luknic <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	Pittsburgh	Joseph T. Senko <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty americké	San Francisco	Barbara M. Pivnicka <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty mexické	Guadalajara	Jorge Gutiérrez Orvañanos <i>honorárny konzul</i>
Spojené štáty mexické	Monterrey	Dr. Atalo Luévano Bueno <i>honorárny konzul</i>
Demokratická socialistická republika Srí Lanka	Colombo	Mahen Roshan Andrew Kariyawan <i>honorárny konzul</i>
Sudánska republika	Chartúm	Nasreldin Ibrahim Shulgami <i>honorárny konzul</i>

pokračovanie tab.

Sýrska arabská republika	Lattakia	Anas Dib Joud <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Barcelona	Joan Ignacio Torredemer <i>honorárny konzul</i>
Španielske kráľovstvo	Zaragoza	Jean-Pol Jules Marie Bastiaanas <i>honorárny konzul</i>
Švajčiarska konfederácia	Zürich	Michal Čierny <i>honorárny konzul</i>
Švédske kráľovstvo	Göteborg	Carl Henric Kuylenstiern <i>honorárny konzul</i>
Švédske kráľovstvo	Malmö	Pavol Miklian <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Florencia	Massimo Sani <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Miláno	Luigi Cuzzolin <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Palermo	Roberto Helg <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Terst	Miljan Todorovič <i>honorárny konzul</i>
Talianska republika	Turín	Giuseppe Pellegrino <i>honorárny konzul</i>
Tožská republika	Lomé	Vivoto James Víctor Sossou <i>honorárny konzul</i>
Turecká republika	Edirne	Coskun Molla <i>honorárny konzul</i>
Ukrajinská republika	Užhorod	Ivan Julievič Šufrič <i>honorárny konzul</i>
Uruguajská republika	Montevideo	Carlos Alberto Tellería López <i>honorárny konzul</i>
Venezuelská bolivarovská republika	Caracas	Dušan Poloni <i>honorárny konzul</i>
Zambijská republika	Lusaka	Jaroslav Kulich <i>honorárny konzul</i>

Počty príslušníkov OS SR v súčasných misiách na podporu mieru

Skutočný počet k januáru 2006

Misia	Miesto pôsobenia	Počet príslušníkov OS SR
OSN		
UNDOF (United Nations Disengagement Observer Force)	Golanské výšiny	95
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus) – OSN	Cyperská republika	196
UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization) – OSN	Sýrska arabská republika, Štát Izrael	2
NATO		
ISAF (International Security Assistance Force)	Afgánsky islamský štát	56
KFOR (Kosovo Force)	Kosovo	111
NTM-I (NATO výcviková misia)	Iracká republika	4
Veliteľstvo NATO Sarajevo	Bosna a Hercegovina	4
EÚ		
ALTHEA	Bosna a Hercegovina	35
ALTHEA (Veliteľstvo)	Bosna a Hercegovina	4
EUMM (EU Monitoring Mission) - EÚ	štáty bývalej Juhoslávie	2
Iné misie		
Iracká sloboda	Iracká republika	104

Zdroj: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky (www.mosr.sk)

ROČENKA

**zahraničnej politiky
Slovenskej republiky**

2005

© Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku, n. o.,
Bratislava 2006

Editor: Peter Brezáni

Edičná rada: Vladimír Bilčík, Peter Brezáni, Alexander Duleba, Ivan Korčok,
Milan Nič, Urban Rusnák, Tomáš Strážay, Štefan Šebesta a Peter Weiss

Jazyková redaktorka: Otilia Škvarnová

Vydanie prvé, strán 225

Tlač: Academic Electronic Press, Bratislava 2006

ISBN 80-969186-7-2